

Tallinna jäätmekava 2022–2026

Sisukord

1. Sissejuhatus.....	4
2. Jäätmekäitluspoliitika üldised arengusuunad.....	5
2.1 Euroopa Liidu ringmajanduse ja jäätmekäitluse põhimõtted	5
2.2 Eesti jäätmehoolduse eesmärgid	7
3. Tallinna linna jäätmehoolduse eesmärgid ja sihid.....	11
4. Ülevaade jäätmehoolduse korraldusest Tallinnas	13
4.1 Tallinna linna üldiseloomustus	13
4.2 Tallinna linna jäätmealased õigusaktid	14
4.3 Tallinna jäätmehoolduse korraldamine: ülesanded ja vastutused	14
4.3.1 Tallinna linna jäätmehooldusega tegelevad asutused	14
4.3.2 Jäätmehooldusega seotud muud organisatsioonid ja ettevõtted	16
4.4 Tallinna jäätmehoolduse rahastamine	18
5. Jäätmete tekkekogused	20
5.1 Jäätmete koguteke	20
5.2 Olmejäätmete teke.....	21
5.2.1 Segaalmejäätmete teke	23
5.2.2 Pakendijäätmete teke	25
5.2.3 Biojäätmete teke	26
5.2.4 Rõiva- ja tekstiilijäätmete teke.....	29
5.3 Ehitus- ja lammutusjäätmete teke	32
6. Jäätmete kogumine ja käitlus ning arendusvajaduse hinnang.....	34
6.1 Olmejäätmete kogumine ja käitlus.....	34
6.1.1 Segaalmejäätmete kogumine ja käitlus	36
6.1.2 Pakendijäätmete kogumine ja käitlus	37
6.1.3 Biojäätmete kogumine ja käitlus.....	41
6.1.4 Paberi- ja kartongijäätmete kogumine ja käitlus	50
6.1.5 Rõiva- ja tekstiilijäätmete kogumine ja käitlus	51
6.1.6 Suurjäätmete kogumine ja käitlus.....	58
6.1.7 Ohtlike jäätmete kogumine ja käitlus	59
6.1.8 Probleemtoodete kogumine ja käitlus.....	60
6.2 Ehitus- ja lammutusjäätmete kogumine ja käitlus	64
6.3 Tervishoiujäätmete kogumine ja käitlus	66
7. Kogumissüsteemid ja -taristu ning hinnang nende arendamise vajaduse kohta.....	68

7.1	Korraldatud jäätmevedu.....	68
7.2	Jäätmejaamad.....	74
7.3	Ohtlike jäätmete kogumispunktid ja kogumisringid	77
7.4	Kalmistujäätmete kogumine.....	80
7.5	Avalik ruum ja üritused.....	81
7.6	Jäätmekäitlus Aegna saarel	82
8.	Jäätmetekke vältimine	84
8.1	Toidujäätmete vältimine	84
8.1.1	Toidujäätmete ja toidukao teke.....	84
8.1.2	Toidujäätmete tekke vältimine	84
8.1.3	Toidujäätmete tekke vältimise peamised võimalused ja suunad	85
8.2	Mereprügi tekke vältimine ja vähendamine	86
8.2.1	Mereprügi teke ja peamised tekkeallikad	86
8.2.2	Mereprügi tekke vältimine ja vähendamine	89
9.	Ringmajanduse edendamine	91
10.	Suletud prügilad ja jääkreostusobjektid.....	93
10.1	Suletud prügilad.....	93
10.2	Reostuskolded ja jääkreostusobjektid.....	94
11.	Jäätmekäitluse järelevalve	95
12.	Teavitus- ja nõustamistegevus	97
12.1	Rahuloluküsitlus.....	100
12.2	Teavitustegevuse arendamine	103
13.	Ülevaade eelmise jäätmekava eesmärkide täitmisest.....	104
14.	Jäätmekava rakendamise keskkonnamõju kirjeldus.....	105
Lisa 1.	Ülevaade eelmise jäätmekava eesmärkide täitmisest.....	106
Lisa 2.	Olmejäätmete liigiti kogumist arendavate tegevuste koondtabel	113
Lisa 3.	Biojäätmete tegevuskava	116
Lisa 4.	Pakendite ja pakendijäätmete käitlemise kava.....	119
Lisa 5.	Rõiva- ja tekstiilijäätmete tegevuskava.....	121
Lisa 6.	Toidujäätmete tekke vältimise ja vähendamise kava	123
Lisa 7.	Mereprügi, sealhulgas prügistamise vältimise ja vähendamise tegevuskava	125
Lisa 8.	Tallinna ringmajanduse ja jäätmehoolduse kommunikatsiooniplaan	131
Lisa 9.	Tallinlaste rahuloluküsitluse küsimustik 2021	143

1. Sissejuhatus

Käesolev jäätmekava on Tallinna arengustrateegia osa, milles planeeritakse jäätmehoolduse arendamist ja jäätmete ringlussevõtu edendamist Tallinna linna territooriumil aastatel 2022–2026. Jäätmekava on koostatud lähtuvalt [kohaliku omavalitsuse korralduse seadusest](#) (§ 22 lg 1 p 36⁴), [jäätmeseadusest](#) (peatükk 2) ja [pakendiseadusest](#) (§ 15 lg 2). Ühtlasi on Tallinna jäätmekava eesmärk täpsustada [arengustrateegia „Tallinn 2035“](#) keskkonnahoiu valdkonna eesmärki „Jäätmehooldus on säästev“, jäätmehoolduse tegevusprogrammi ja -suundi ning tuua välja olulisemad jäätmehoolduse arendustegevused ja investeeringud kuni aastani 2026. Käesolevas jäätmekavas planeeritud tegevused aitavad otseselt kaasa ka koostatava Tallinna linna ringmajanduse teekaardi eesmärkide ja sihtide rakendamisele. Jäätmekava panustab muu hulgas teiste Tallinna linna keskkonna ja kestliku arenguga (eelkõige [ÜRO säästva arengu eesmärkidesse](#): nr 6, 11, 12, 13, 14 ja 15) seotud strateegiliste eesmärkide rakendamisse, sealhulgas [„Kliimanetraalse Tallinna“ tegevuskava](#) meetmete elluviimisse.

Tallinna jäätmekava 2022–2026 käsitleb Tallinna jäätmehoolduse olukorda ja arendamise vajadusi ning jäätmehoolduse eesmärgi ja nende saavutamise tegevusi ja meetmeid järgmiste teemade kaudu:

- jäätmekäitluspoliitika üldised arengusuunad Euroopa Liidus ja Eestis;
- Tallinna linna jäätmehoolduse eesmärgid ja sihid koos asjakohaste tulemusmõõdikute ja prioriteetsete jäätmeliikide kogumise ja käitlemise sihtarvudega;
- ülevaade jäätmehoolduse korraldusest Tallinnas, sealhulgas eri osaliste ülesannete ja vastutuse kirjeldus;
- jäätmete tekkekogused Tallinna linnas (sh hinnangud jäätmetekke kohta tulevikus) olulisemate jäätmeliikide kaupa;
- jäätmete kogumise ja käitlemise olukorra analüüs jäätmeliikide kaupa, sealhulgas hinnang kogumissüsteemide (mh korraldatud jäätmeveo) ja käitlustristu piisavuse kohta ning arendusvajaduste kirjeldus;
- jäätmetekke vältimise kirjeldus;
- suletud prügilate ja jääkreostusobjektidega seotud olukorra kirjeldus;
- jäätmekäitluse järelevalve;
- teavitus- ja nõustamistegevus;
- jäätmehoolduse rahastamine;
- jäätmekava rakendamise keskkonnamõju kirjeldus.

Jäätmehoolduse eesmärkide saavutamiseks kavandatud detailsemad tegevused ja meetmed (sh prioriteetsete jäätmeliikidega seotud kavand) on toodud jäätmekava lisades.

2. Jäätmekäitluspoliitika üldised arengusuunad

2.1 Euroopa Liidu ringmajanduse ja jäätmekäitluse põhimõtted

Euroopa Liidu (EL) jäätmepoliitika on siiani keskendunud jätkusuutliku jäätmekäitlussüsteemi arendamisele, kus põhitähelepanu on olnud jäätmehierarhia põhimõtete, sealhulgas eelkõige jäätmete ringlussevõtu edendamisel. See suundumus on integreeritud laiemasse ringmajanduse edendamise konteksti, mis omakorda tugineb Euroopa Komisjoni 2020. aastal vastu võetud uuele ringmajanduse tegevuskavale, mis on [Euroopa roheline kokkuleppe](#) üks nurgakive. Kogu toodete olulusringi hõlmavaid meetmeid sisaldava uue tegevuskava eesmärk on valmistada majandus ette CO₂-neutraalse ja ringmajandusliku tuleviku jaoks, tugevdada konkurentsivõimet, kaitstes samal ajal keskkonda, ja anda tarbijatele uued õigused. Euroopa Komisjoni ringmajanduse tegevuskava keskendub jäätmetekke vältimisele, aga ka selle vähendamisele, ringmajanduslikule tootedisainile ja ringmajanduse põhimõtetega kooskõlas olevale tootmisele, et hoida kasutatud ressursse ELi majanduses käibel võimalikult kaua. Euroopa Komisjoni tegevuskavas on esile toodud seitse ringmajanduse edendamise seisukohast olulist valdkonda (plast; tekstiil; elektroonikaromud; toit, vesi ja toitained; pakendid; patareid, akud ja sõidukid; hooned ja ehitus), millele tuleb enam tähelepanu pöörata ning mille kohta tuleb töötada välja eraldi meetmed ja eesmärgid (sh nende rakendamiseks vajalik õiguslik raamistik).

Jäätmepoliitika õiguslik raamistik on ELis kehtestatud jäätmealaste õigusaktidega ehk jäätmedirektiividega (direktiivid jäätmete (n-ö [jäätmete raamdirektiiv](#)), prügilate, pakendite ja pakendijäätmete, patareide ja akude, autoromude ning elektroonikaromude kohta). Peale selle on mõne jäätmevaldkonna kohta kehtestatud eraldi direktiivid. Näiteks 2019. aastal jõustus [Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv \(EL\) 2019/904](#) teatavate plasttoodete keskkonnamõju vähendamise kohta (n-ö ühekorraplasti direktiiv), mille eesmärk on vältida ja vähendada teatud plasttoodete mõju keskkonnale, eelkõige veekeskkonnale ja inimeste tervisele, ning edendada üleminekut ringmajandusele. ELi jäätmedirektiivide nõuded ja eesmärgid on suunatud jäätmetekke vältimisele ja vähendamisele, sealhulgas ringlussevõtu edendamisele ning jäätmete prügilasse ladestamise miinimumini viimisele. Peale selle sätestavad direktiivid jäätmetekke vältimise ja ringlussevõtu suurendamise põhimõtted, meetmed (nt majandusinstrumentide, nagu laiendatud tootjavastutuse süsteemide, ulatuslikum kasutamine) ja sihtarvud. Liikmesriigid peavad ELi jäätmedirektiivide nõuded üle võtma enda õigusaktidesse.

Jäätmehoolduse põhimõtted

[Euroopa Liidu toimimise lepingu](#) (ELTL) artikli 191 lõikes 2 on sätestatud, et liidu keskkonnapoliitika, võttes arvesse liidu eri piirkondade olukorra mitmekesisust, seab eesmärgiks kaitstuse kõrge taseme. See rajaneb ettevaatusprintsipiil ja põhimõtetel, mille järgi tuleb võtta kasutusele ennetusmeetmeid ja keskkonnakahjustus heastada eeskätt kahjustuse kohas, saastaja peab aga maksma.

ELTLis on esitatud keskkonnakaitse meetmete (sh jäätmekäitluse) kujundamise põhimõtted:

- kaitstuse kõrge tase – keskkonnakaitse meetmed peavad tagama kõrgetasemelise kaitse, seejuures peab keskkonna kaitse olema terviklik ja tuleb arvestada keskkonnamõju võimalikku ülekandumist ühelt keskkonnaelemendilt teisele;
- ettevaatuspõhimõte – keskkonnariski tuleb kohaste ettevaatusmeetmete võtmisega võimalikult suurel määral vähendada;

- vältimispõhimõte – keskkonnaohtu tuleb vältida; keskkonnaohtu või olulist keskkonnahäiringut tuleb taluda, kui tegevus on vajalik ülekaaluka huvi tõttu, puudub mõistlik alternatiiv ja keskkonnaohtu või olulise keskkonnahäiringu vähendamiseks on võetud vajalikud meetmed;
- saastaja vastutuse põhimõte – keskkonnahäiringu, -ohtu, -riski või -kahju hindamise, vältimise, vähendamise või heastamisega seotud kulud kannab nende põhjustaja.

Neid põhimõtteid täiendab [Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2008/98/EÜ](#) (jätmete raamdirektiiv), mis käsitleb jäätmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks teatud direktiivid. Sellest tulenevad alljärgnevad põhimõtted.

- Viieastmeline jäätmehierarhia ja jäätmete vältimise põhimõte – esmajärjekorras tuleb jäätmeteket vältida. Jätmete käitlemisel tuleb eelistada nende korduskasutuseks ettevalmistamist. Kui see ei ole võimalik, siis tuleb eelistada materjalina ringlussevõttu. Vähem tuleb eelistada muud taaskasutamist ja kõige soovimatum on jäätmete kõrvaldamine, sealhulgas ladestamine (joonis 1).

Joonis 1. Viieastmeline jäätmehierarhia

- Iseseisvuse ja läheduse põhimõte – jäätmehoolduse kavandamisel ja muus jäätmehooldust suunavas tegevuses juhivad haldusorganid põhimõttest, et jäätmekäitluskohtade võrgustik peab olema lõimitud nii, et oleks tagatud segaolmejäätmete käitlemine tekkekohale võimalikult lähedal ja kõigi tekkinud jäätmete kõrvaldamine, arvestades jäätmekäitluse hierarhia põhimõtet, parimat võimalikku tehnikat, geograafilisi olusid ja vajadust spetsiaalsete rajatiste järele seoses teatavate jäätmeliikidega.

- Laiendatud tootjavastutuse põhimõte – tootja on kohustatud tagama tema turule lastud tootest¹ tekkivate jäätmete kogumise ja nende taaskasutamise või kõrvaldamise ning katma nende tegevustega seotud kulud (sh peab olema selle kohustuse täitmiseks piisav tagatis). Sealjuures võib tootja valida, kas ta täidab kohustused individuaalselt, annab need kirjaliku lepinguga üle tootjate ühendusele või ühineb tootjate ühendusega.
- Ringmajanduse põhimõte – lineaarse majandusmudeli asendamine ringmajandusega, mille eesmärk on säilitada materjalide ja toodete väärtust võimalikult kaua. Jäätmeteke ja materjalikasutus on kavas vähendada miinimumini. Kui toote kasutusaeg on jõudnud lõpule, hoitakse materjal tootmises ja kasutatakse seda üha uuesti, et luua rohkem lisaväärtust.

2.2 Eesti jäätmehoolduse eesmärgid

Eesti jäätmehoolduse eesmärgid toetuvad Euroopa Komisjoni [ringmajanduse tegevuskavas](#) ja jäätmealastes õigusaktides toodud nõuetele, eesmärkidele ja sihtidele ning põhimõtetele, mis tuleb üle võtta ka Eesti õigusaktidesse. Nii reguleerivad Eesti jäätmehooldust riigisiseseid, sealhulgas kohaliku omavalitsuse õigusaktid, ning suunavad riiklikud ja kohaliku omavalitsuse arengudokumendid.

Eestis on peamine jäätmekäitlust reguleeriv õigusakt [jäätmeseadus](#) (sh selle alamaktid). Selle järgi tuleb jäätmealaste eesmärkide saavutamiseks ja jäätmemajanduse kavandamiseks koostada valdkonna ja kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekavad. Jäätmekäitluse planeerimine ja suunamine oma haldusterritooriumil on kohaliku omavalitsuse üksuse ülesanne.

Jäätmeseadusega on seatud ka üleriigilised jäätmehoolduse arendamise eesmärgid ja põhimõtted. Jäätmeseaduse ja [pakendiseaduse](#) kohaselt tuleb riiklikul tasemel saavutada alljärgnevad olulised ringlussevõtu eesmärgid ja sihtarvud.

- Alates 2020. aasta 1. jaanuarist tuleb taaskasutada kodumajapidamisest pärinevaid paberi-, metalli-, plasti- ja klaasijäätmeid ja võimaluse korral muudest allikatest pärinevaid samalaadseid jäätmeid korduskasutuseks ettevalmistatuna ja ringlussevõetuna vähemalt 50% ulatuses nende jäätmete kogumassist kalendriaastas.
- 2025. aastast tuleb olmejäätmeid korduskasutuseks ette valmistada või ringlusse võtta vähemalt 55%, alates 2030. aastast vähemalt 60% ning 2035. aastast vähemalt 65% nende jäätmete kogumassist kalendriaastas.
- Hiljemalt 2023. aasta 31. detsembriks peab kohaliku omavalitsuse üksus korraldama biojäätmete liigiti kogumise tekkekohalt, kui neid ei ole võimalik tekkekohal ringlusse võtta.
- Hiljemalt 2025. aasta 1. jaanuariks peab kohaliku omavalitsuse üksus korraldama tekstiilijäätmete liigiti kogumise.
- Alates 2020. aastast tuleb taaskasutada ehitus- ja lammutusjäätmeid (välja arvatud looduslik materjal, nagu kivid ja pinnas, ning ohtlikke aineid sisaldavad kivid ja pinnas)

¹ Eestis kuuluvad õiguslikult tootjavastutuse alla järgmised tooted: pakend, patareid ja akud, elektri- ja elektroonika-seadmed ning nende osad, rehvid, mootorsõidukid ja nende osad ning põllumajandusplast.

korduskasutuseks ettevalmistatuna, ringlussevõetuna ja muul viisil, sealhulgas tagasitäiteks, muude ainete asemel. See tuleb tagada vähemalt 70% ulatuses nende jäätmete kogumassist kalendriaastas.

- Alates 2030. aasta 1. jaanuarist on prügilasse keelatud ladestada ringlussevõtuks või muuks taaskasutamiseks sobivaid jäätmeid, eelkõige olmejäätmeid, välja arvatud jäätmed, mille ladestamine prügilas annab jäätmehierarhia kohaselt parima keskkonnaalase tulemuse.
- Alates 2035. aastast ei tohi prügilasse ladestatavate olmejäätmete kogus ületada 10% samal aastal tekitatud olmejäätmete üldkogusest.
- Hiljemalt 2025. aasta 31. detsembriks tuleb pakendijäätmete kogumassist vähemalt 65% ringlusse võtta. Et tagada selle sihtarvu täitmine, peab pakendiettevõtja hiljemalt 2025. aasta 31. detsembriks ringlusse võtma eri liiki pakendimaterjale kalendriaastas vähemalt järgmises ulatuses: plast 50%, puit 25%, mustmetall 70%, alumiinium 50%, klaas 70%, paber ja kartong 75%.
- Hiljemalt 2030. aasta 31. detsembriks tuleb pakendijäätmete kogumassist vähemalt 70% ringlusse võtta. Et tagada selle sihtarvu täitmine, peab pakendiettevõtja hiljemalt 2030. aasta 31. detsembriks ringlusse võtma eri liiki pakendimaterjale kalendriaastas vähemalt järgmises ulatuses: plast 55%, puit 30%, mustmetall 80%, alumiinium 60%, klaas 75%, paber ja kartong 85%.

Lisaks sätestatakse jäätmeseaduses piirangud prügilasse ladestatavatele olmejäätmetele. Alates 2020. aastast ei tohi prügilasse ladestatavates olmejäätmetes olla biolagunevaid jäätmeid² üle 20 massiprotsendi.

Jäätmeseaduses kehtestatakse ka jäätmete liigiti kogumise korraldamise alused, mille kohaselt peavad kohalikud omavalitsused muu hulgas korraldama jäätmete liigiti kogumist, et võimaldada nende korduskasutuseks ettevalmistamist, ringlussevõttu või muud taaskasutamist võimalikult suures ulatuses.

Jäätmeseaduses kehtestatakse ka õiguslikud piirangud ja meetmed, mis tulenevad ELi ühekorraplasti direktiivist.

Nimetatud nõuete, piirangute ja sihtarvude täitmisele peavad kaasa aitama ka kohalikud omavalitsused oma jäätmehoolduse korraldusega (sh jäätmekavas toodud eesmärkide ja meetmetega).

Jäätmeseaduses kehtestatakse pakenditest ja probleemtoodetest (patareid ja akud, elektri- ja elektroonikaseadmed ning nende osad, rehvid, mootorsõidukid ja nende osad ning põllumajandusplast) tekkivate jäätmete kogumise ja käitlemise nõuded, mis tuginevad tootjavastutuse põhimõttele. Nendest toodetest tekkinud jäätmete kogumise ja taaskasutamise

² Tulenevalt jäätmeseaduse §-dest 5 ja 6 on biolagunevad jäätmed anaeroobselt või aeroobselt lagunevad jäätmed, nagu toidujäätmed, paber ja papp (sh ka nt naturaalsest kiust tekstiilijäätmed).

Biojäätmed on: 1) aia- ja haljastusjäätmed; 2) kodumajapidamises, jaemüügikohas ja tootlustusasutuse tekkinud toidu- ja köögijäätmed; 3) toiduainetööstuses tekkinud jäätmed, mis oma koostise ja olemuse poolest samalaadsed punktis 2 nimetatud jäätmetega.

süsteemi korraldamise (sh seotud kulude katmise) eest vastutavad tootjad (sh nimetatud toodete turule laskjad).

Pakendite ja pakendijäätmetega seonduvat reguleerib [pakendiseadus](#). Selle kohaselt peab kohalik omavalitsus koordineerima pakendijäätmete kogumise süsteemi toimimist oma haldusterritooriumil, sealhulgas määrama kindlaks pakendi ja pakendijäätmete kogumise viisid ning sätestama need jäätmehoolduseeskirjas.

Pakendiseaduses on sätestatud pakendijäätmete taaskasutamise sihtarvud, mille kohaselt tuleb pakendijäätmeid taaskasutada järgmiselt:

- pakendijäätmete kogumassist vähemalt 60% kalendriaastas;
- pakendijäätmete kogumassist ringlussevõetuna vähemalt 55% ja mitte rohkem kui 80% kalendriaastas.

Et tagada taaskasutamise sihtarvude täitmine, peab taaskasutama pakendimaterjali liike kalendriaastas vähemalt järgmises ulatuses:

- 70% klaasijäätmete kogumassist ringlussevõetuna;
- 70% paberi- ja kartongijäätmete kogumassist, kusjuures 60% kogumassist ringlussevõetuna;
- 60% metallijäätmete kogumassist ringlussevõetuna;
- 55% plastijäätmete kogumassist, kusjuures 45% plastijäätmete kogumassist ringlussevõetuna ja 22,5% plastijäätmete kogumassist uuesti plastiks töödelduna;
- 45% puidujäätmete kogumassist, kusjuures 20% kogumassist ringlussevõetuna.

[Riigi jäätmekava](#) on kogu Eesti jäätmehooldust korraldav ja suunav valdkonna strateegiline arengukava, mille peamine eesmärk on korrastada ja korraldada jäätmehooldust süsteemselt kõigil valdkonna tasanditel (sh anda suunised kohaliku omavalitsuse jäätmehoolduse kavandamise kohta). Riigi jäätmekava 2014–2020 ja selle rakendusplaani aastateks 2014–2017 kiitis heaks Vabariigi Valitsus³. Riigi jäätmekava 2014–2020 peamine eesmärk on jäätmehierarhia põhimõtteid järgiv säästev jäätmehooldus. Strateegilised eesmärgid on järgmised:

- vältida ja vähendada jäätmeteket, sealhulgas vähendada jäätmete ohtlikkust;
- võtta jäätmed ringlusse või neid muul viisil maksimaalselt taaskasutada;
- vähendada jäätmetest tulenevat keskkonnariski, tõhustades muu hulgas seiret ja järelevalvet.

Riigi jäätmekava 2014–2020 kehtivust pikendati kuni 2022. aasta lõpuni, mil peaks valmima uus riigi jäätmekava.

Keskkonnaminister algatas⁴ „Riigi jäätmekava 2022–2028“ koostamise ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise. Algatusdokumendi põhjal võib eeldada, et uues valdkonna arengukavas on neli põhisammast:

- kestlik ja teadlik tootmine ja tarbimine;
- jäätmetekke vältimise ja korduskasutuse edendamine;
- ohutu materjaliringluse suurendamine;

³ 13.06.2014 korraldus nr 256.

⁴ 15.03.2021 käskkiri nr 131.

- jäätmekäitlusest tulenevate mõjudega arvestamine nii inim- kui ka looduskeskkonnale tervikuna.

3. Tallinna linna jäätmehoolduse eesmärgid ja sihid

Tallinna linna jäätmehoolduse eesmärkide ja sihtide seadmisel on lähtunud Euroopa Liidu jäätmepoliitika põhimõtetest (sh Euroopa Komisjoni ringmajanduse tegevuskavas toodud põhimõtetest), asjakohastest õigusaktidest tulenevatest kohustustest, valdkonna arengukava eesmärkidest ning Tallinna linna asjakohastes arengudokumentides (eelkõige strateegias „Tallinn 2035“) toodud eesmärkidest ja olulisematest tegevussuundadest. Lisaks on Tallinna jäätmehoolduse eesmärkide püstitamisel arvesse võetud linna jäätmehoolduse eripärasid ja arendusvajadusi.

Tallinna jäätmekava 2022–2026 peaesmärk on jäätmehierarhiat järgiv ja ringmajanduse põhimõtetele toetuv jäätmehooldus. Strateegilised eesmärgid on:

- edendada jäätmetekke vältimist;
- edendada ja suurendada jäätmete liigiti kogumist ja ringlussevõttu;
- tõhustada jäätmekorraldust, sealhulgas järelevalvet;
- toetada ringmajanduse põhimõtete rakendamist;
- suurendada teadlikkust.

Tabelis 1 on toodud Tallinna jäätmehoolduse eesmärkide täitmist iseloomustavad olulisemad tulemusmõõdikud, mis tuginevad eelnimetatud dokumentides toodud jäätmealastele sihtarvudele ja suunistele.

Tabel 1. Tallinna jäätmehoolduse eesmärkide täitmist iseloomustavad olulisemad tulemusmõõdikud

Eesmärk	Mõõdik	Jäätme-seaduses sätestatud sihttase	„Tallinn 2035“ sihttase	Tallinna tase 2019	Tallinna sihttase aastaks 2026
Olmejäätmete tekke vältimine ja vähendamine	Olmejäätmete teke elaniku kohta	–	Teadlikuma tootmise ja tarbimise tulemusena tekib linnas vähem jäätmeid	531 kg	574 kg ⁵
Jäätmete liigiti kogumise ja ringlussevõtu edendamine ja suurendamine	Olmejäätmete ringlussevõtu osakaal olmejäätmete kogumassist	55% (2025) 60% (2030)	Üle 65% (2030)	47%	55%
	Biojäätmete ringlussevõtu osakaal olmejäätmetes sisalduvate	Liigiti kogumise kohustus	–	50%	65%

⁵Olmejäätmete tekke kasvuproгноosi kohaselt (võetakse aluseks 2019. aasta jäätmekogus ja majandusproгноos 2021. aasta seisuga) suureneks olmejäätmete teke järgnevatel aastatel viimase viie aasta keskmise majanduskasvu protsendi ulatuses (suureneb aastas keskmiselt 5%). Kui aga võtta olulisel määral kasutusse erinevate olmejäätmeliikide vältimise meetmeid, siis oleks eeldatavalt võimalik olmejäätmete tekkekogust alates 2023. aastast stabiliseerida. Rohkem infot peatükisse 5.2 „Olmejäätmete tekke proгноos“.

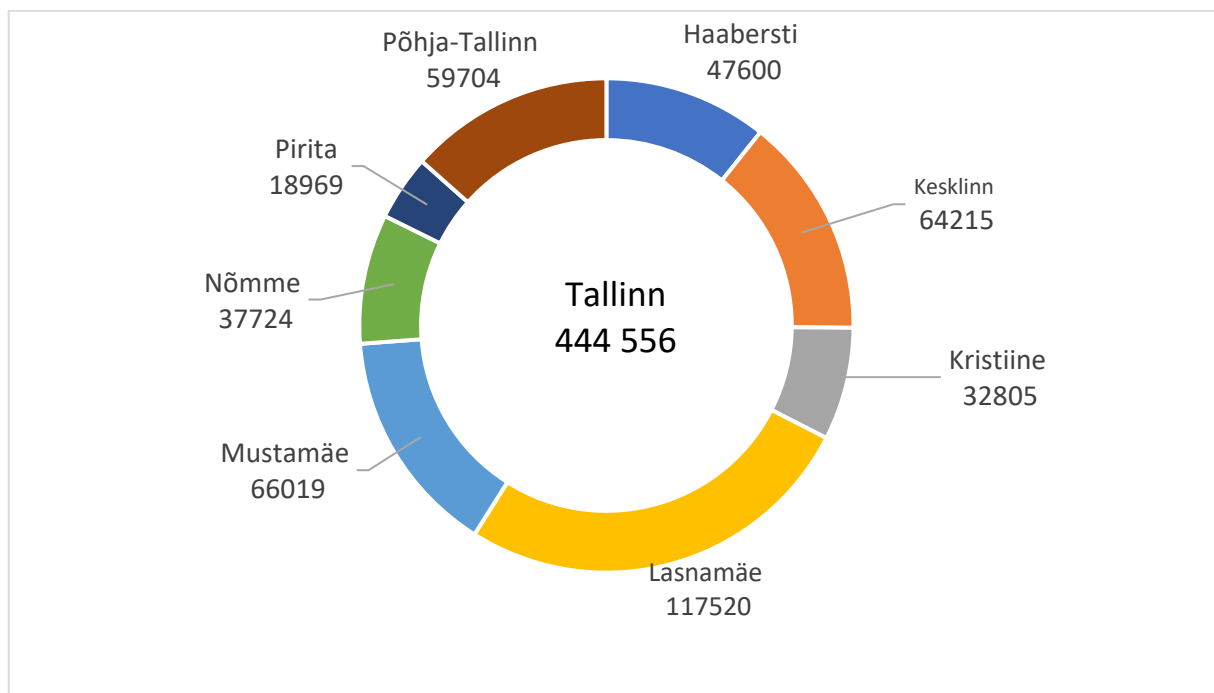
	biojätmete kogumassist				
	Biolagunevate jätmete osakaal ladestatavate olmejätmete kogumassist	20%	–	51%	20%
	Prügilasse ladestatavate olmejätmete kogus (massiprotsent samal aastal tekitatud olmejätmete üldkogusest)	< 10% (2035)	–	8%	5%
	Ehitus- ja lammutusjätmete taaskasutuse osakaal nende jätmete kogumassist (v.a pinnas ja kivid ning ohtlikud ehitus- ja lammutusjätmed)	70%	–	63% (2019)	80%

4. Ülevaade jäätmehoolduse korraldusest Tallinnas

4.1 Tallinna linna üldiseloomustus

Tallinna linna pindala on 159,3 km² ja elanike arv 2021. aasta 1. juuni seisuga 444 556. Tallinna asustustihedus on 2791 elanikku ruutkilomeetri kohta.

Linn on jagatud kaheksaks linnaosaks, mille elanike arv on toodud joonisel 2.

Joonis 2. Linnaosade elanike arv 2021. aasta 1. juuni seisuga

2020. aasta seisuga oli Tallinna registreeritud 59 542 ettevõtet (43% Eesti ettevõtetest). Võrreldes 2019. aastaga on Tallinna registreeritud ettevõtete arv kasvanud 3%. Enim ettevõtteid tegutseb hulgi- ja jaekaubanduses, mootorsõidukite ja mootorrataste remondi tegevusvaldkonnas (10 694 ehk 18%) ning kutse-, teadus- ja tehnikaalases tegevusvaldkonnas (10 516 ehk 17,7%).⁶

2020. aastal sai Tallinnas ehitusloa ja lubati kasutusse 244 eluhoonet. Võrreldes 2019. aastaga lisandus uusi elamuid 8% vähem. Ehitusloa saanud ja kasutusse lubatud elamutest enim oli 2020. aastal üksikelamuid (58%) ja 3–5-korruselisi korterelamuid (20%).⁷

Hinnanguliselt elab üksikelamutes ja kuni kahe korteriga majades kuni 10% Tallinna elanikest. Ehitisregistri andmetel on Tallinnas seisuga 07.01.2022 kokku 23 452 elamut (tabel 2).

Tabel 2. Tallinna elamute arv korterite arvu kaupa

Korterite arv	Elamute arv
1	14 618
2	1 601
3–4	1 125
5–9	1 818
10–14	1 147

⁶ [Tallinn arvudes 2021](#). Tallinna Strateegiakeskus.

⁷ [Tallinn arvudes 2021](#). Tallinna Strateegiakeskus.

15–20	570
21–90	2 173
> 90	400
Kokku	23 452

Allikas: ehitisregister (07.01.2022).

4.2 Tallinna linna jäätmealased õigusaktid

Peamine jäätmevaldkonda reguleeriv õigusakt on [Tallinna jäätmehoolduseeskiri](#)⁸, millega rakendatakse jäätmeseaduse ja pakendiseaduse ning nende rakendusaktide nõuded ja tagatakse jäätmekavast tulenevate eesmärkide saavutamine. [Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse](#)⁹ kohaselt kuulub jäätmehoolduseeskirja kehtestamine valla- või linnavolikogu ainupädevusse. Uue perioodi jäätmekava eelnõu menetlemisega samal ajal menetletakse ka uue jäätmehoolduseeskirja eelnõu.

Jäätmehoolduse valdkonda reguleerivad veel:

- „[Tallinna jäätmevaldajate registri asutamine](#)“¹⁰, millega asutati Tallinna jäätmevaldajate register;
- „[Tallinna jäätmevaldajate registri põhimäärus](#)“¹¹, millega kehtestati registri pidamise kord, andmete koosseis, andmete registrisse kandmise ja registri haldamise kord;
- „[Tallinna linnas avaliku ürituse korraldamise ja pidamise kord](#)“¹², millega kehtestati muu hulgas avalikul üritusel plasti sisaldavate ühekorranõude kasutamise keeld ja jäätmekäitluse nõuded;
- „[Heakorraeeskiri](#)“¹³, millega kehtestati muu hulgas avalikus ruumis jäätmemahutite paigutamise ja tühendamise nõuded ning avalikult kasutatavale linnamaale jäätmemahutite, prügimajade ja pakendipunktide paigutamise nõuded.

4.3 Tallinna jäätmehoolduse korraldamine: ülesanded ja vastutused

4.3.1 Tallinna linna jäätmehooldusega tegelevad asutused

Jäätmehoolduse korraldamine, ringmajanduse edendamine ja järelevalve teostamine on Tallinna linnas jagatud Tallinna Strateegiakeskuse, Tallinna Munitsipaalpolitsei Ameti, Tallinna Transpordiameti, Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalameti ning linnaosade valitsuste vahel.

Tallinna Strateegiakeskuse linna ettevõtlusteenistuse ringmajanduse osakonna ülesanded on:

- keskkonnakaitselubade kohta jäätmevaldkonnas linna arvamuse esitamine;
- arengukavadele, planeeringutele ja projektidele keskkonnakaitsenõuete esitamine ning seatud keskkonnakaitseliste tingimuste ja nõuete täitmise kontrollimine;

⁸ Tallinna Linnavolikogu 08.09.2011 määrus nr 28.

⁹ Paragrahvi 22 lõike 1 punkt 36⁵.

¹⁰ Tallinna Linnavolikogu 09.12.2004 määrus nr 52.

¹¹ Tallinna Linnavalitsuse 11.05.2016 määrus nr 30.

¹² Tallinna Linnavolikogu 29.05.2014 määrus nr 12.

¹³ Tallinna Linnavolikogu 28.05.2020 määrus nr 6.

- avalikele ja spordiüritustele jäätmehooldusnõuete esitamine ning seatud tingimuste ja nõuete täitmise kontrollimine;
- jääkreostuskolletele ja reostunud maa-aladele saneerimistingimuste seadmine ning seatud keskkonnakaitseliste tingimuste ja nõuete täitmise kontrollimine;
- jäätmehoolduse kavandamine, arendamine ja korraldamine ning ringmajanduse edendamine;
- Pääsküla prügila järelhoolduse korraldamine;
- korraldatud jäätmeveo ettevalmistamine ja rakendamine;
- kodumajapidamises tekkivate ohtlike jäätmete kogumise ja jäätmekäitlejale üleandmise korraldamine;
- jäätmekäitlussüsteemide, sealhulgas jäätmejaamade ja kompostimisväljakute võrgustiku väljaarendamine;
- jäätmete liigiti kogumise edendamine;
- ringmajanduskeskuste võrgustiku väljaarendamine;
- keskkonnakaitseliste uuringute, mõõtmiste ja küsitluste korraldamine ning nende põhjal linna arengusuundade väljatöötamises osalemine oma tegevusvaldkonnas;
- keskkonnateadlikkuse, säästva arengu ja keskkonnahoidliku tarbijamentaliteedi propageerimine, linnaelanike ja ettevõtete nõustamine keskkonda mõjutavate otsuste tegemisel oma tegevusvaldkonnas;
- avalikkuse kaasamise, keskkonnakasvatuse ja -hariduse ning teavitamise alase tegevuse korraldamine, linnaelanike ja ettevõtete nõustamine, jäätmealaste kampaaniate ja ürituste korraldamine;
- Tallinna jäätmevaldajate registri vastutava töötleja ülesannete täitmine;
- jäätmehooldusalase info kajastamine ja uuendamine Tallinna linna ja strateegiakeskuse veebilehel;
- jäätmehooldusalase statistika pidamine ja aruannete koostamine;
- hallatava asutuse Tallinna Jäätmekeskuse tegevuse õiguspärasuse ja otstarbekuse kontrollimine;
- järelevalve teostamine korrakaitseaduse, jäätmeseaduse, pakendiseaduse ja muude jäätmehooldust reguleerivate õigusaktide alusel ning seadustes sätestatud riikliku järelevalve üld- ja erimeetmete kohaldamine;
- väärteomenetluses osalemine Tallinna Linnavalitsuse nimel kohtuvälise menetlejana korrakaitseaduse, jäätmeseaduse, pakendiseaduse ja muude jäätmehooldust reguleerivate õigusaktide alusel.

Tallinna Munitsipaalpolitsei Amet teeb järelevalvet jäätmehoolduseeskirja nõuete täitmise üle ja menetleb väärtegusid.

Tallinna Transpordiamet koostööstab jäätmemahuti ajutise paigutamise tänavale (nt ehitus- ja remonttööde tegemisel, suurjäätmete kogumisel vms toimingul) ning annab jäätmevaldajale koostööstuse jäätmemahuti paigutamiseks linnamaale.

Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalamet korraldab ühissõidukipeatusesse vajaliku hulga jäätmemahutite paigutamise ning tagab nende regulaarse tühjendamise ja nende ümbruse korrasoleku.

Linnaosa valitsus korraldab linnaosas jäätmehooldust ja teeb järelevalvet jäätmekäitluse üle järgmiselt:

- nõustab linnaosa elanikke jäätmealastes küsimustes;
- teeb järelevalvet korraldatud jäätmeveoga seotud küsimustes;
- levitab jäätmealast teavet;
- kontrollib jäätmete liigiti kogumist ja jäätmekäitlustoiminguid, sealhulgas turgudel, kioskites, müügipaviljonides ja tänavakaubanduses;
- menetleb korraldatud jäätmeveoga liitumisest erandkorras vabastamise taotlusi;
- teeb järelevalvet korraldatud jäätmeveoga liitumisest erandkorras vabastatud jäätmevaldajate üle;
- korraldab linna haljasaladel tekkivate aia- ja haljastujäätmete kogumist ja üleandmist jäätmevedajale või jäätmekäitlejale;
- korraldab üldkasutatavasse parki, haljasalale ja randa vajaliku hulga jäätmemahutite paigutamise ning tagab nende regulaarse tühjendamise ja nende ümbruse korrasoleku;
- esitab Tallinna Strateegiakeskusele ettepanekud linnaosa haldusterritooriumile paigutatava avaliku pakendipunkti asukoha, kogumismahutite miinimumarvu ja -mahu ning tühjendamissageduse kohta;
- kooskõlastab probleemtoodete avalike kogumispunktide asukohad, nõuded kogumispunktile ja paigutamise tingimused;
- annab jäätmevaldajale kooskõlastuse jäätmemahuti paigutamiseks linnamaale.

Tallinna Strateegiakeskuse allasutus on Tallinna Jäätmekeskus, kelle ülesanne on korraldatud jäätmeveo ja jäätmemajandusega seotud teenuste osutamine; jäätmevaldajate jäätmealane nõustamine; volitatud töötlejana jäätmevaldajate registri pidamine, valdkonna statistika ja aruannete koostamine, sealhulgas osutatud teenuste kohta arvestuse pidamine linna asutuste ja eraklientide kaupa; jäätmete tekkekohal liigiti kogumise ja ringlussevõtu arendamine ja selleks võimaluste loomine; jäätmeladestuse vähendamine ja taaskasutatavate jäätmete osakaalu suurendamine; jäätmejaamade ja ohtlike jäätmete kogumispunktide käitamine; jäätmemahutite müük ja rendile andmine; kalmistutelt kogutud aia- ja haljastujäätmetest sertifitseeritud komposti tootmine ja müük.

Tallinna linna omandisse kuulub Jõelähtme vallas asuv Aktsiaselts Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus (edaspidi AS TJT), kus asub prügila, kompostimisväljak ja sortimisliin. ASil TJT on Eesti kõige suurem ja moodsam kompostimiskäitis, kus toodetakse sertifitseeritud komposti.

4.3.2 Jäätmehooldusega seotud muud organisatsioonid ja ettevõtted

Peale Tallinna linna annab linna jäätmehooldusesse oma osa ka hulk teisi ettevõtteid ja organisatsioone (tabel 3).

Tabel 3. Tallinna jäätmehooldusega seotud organisatsioonid ning nende vastutusala ja ülesanded

Organisatsiooni tüüp	Vastutusala ja ülesanded
Pakendijäätmete taaskasutus-organisatsioonid	Korraldavad nendega kirjaliku lepingu sõlminud pakendiettevõtjate eest nende poolt Eesti turule lastud kaupade pakendi ja pakendijäätmete tagasivõtu ja taaskasutamise, lähtudes pakendiseaduses kehtestatud taaskasutusmääradest.

	<p>Tallinnas tegutseb neli sellist organisatsiooni:</p> <p>OÜ Eesti Pandipakend kogub pandipakendeid;</p> <p>Eesti Taaskasutusorganisatsioon MTÜ, OÜ Eesti Pakendiringlus ja OÜ Tootjavastutusorganisatsioon koguvad pandita pakendijäätmeid ja suunavad need ringlusse.</p>
Probleemtoodete tootjavastutus-organisatsioonid	<p>Korraldavad turule lastud probleemtoodete kogumist ja käitlemist (sh peavad tagama probleemtoodetega seotud õiguslikud sihtarvud ja eesmärgid).</p> <p>MTÜ Rehvinglus tegeleb vanarehvide tagasikogumisega, Mittetulundusühing Eesti Elektri- ja Elektroonikaseadmete Ringlus ning Mittetulundusühing Eesti Elektroonikaromu koguvad kokku elektroonikaromusid, patareisid ja akujäätmeid ja suunavad neid ringlusse. Ekogaisma Eesti OÜ kogub ja taaskasutab lambijäätmeid.</p>
Jäätmevedajad	<p>Koguvad korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmed kokku ja veavad jäätmekäitluskohta.</p> <p>Tallinna linna olulisemad jäätmevedajad on Eesti Keskkonnateenused AS, AS TJT ja Ragn-Sells AS.</p>
Jäätmekäitlejad	<p>Pakuvad Tallinna linnas tava- ja ohtlike jäätmete käitlemise teenust (nii jäätmete eeltöötlemist kui ka lõppkäitlust).</p> <p>Tallinnas tegutsevate jäätmekäitlejate info on kättesaadav andmebaasis KOTKAS.¹⁴</p>
Keskkonnaametkonnad	<p>Keskkonnaministeerium on Eesti keskkonnavaldkonna eestvedaja, kelle missioon on olla ühiskonnas keskkonnahoidliku mõtte- ja toimumisviisi eestvedaja, et meie elukeskkond oleks puhas, loodus liigirikas ja areng jätkusuutlik.</p> <p>Keskkonnaameti ülesanne on viia ellu Eesti riigi keskkonnakasutamise, looduskaitse ja kiirgusohutuse poliitikat ning kontrollida looduskeskkonna kaitseks kehtestatud seaduste ja normide täitmist.</p> <p>Keskkonnaagentuuri tegevusvaldkond on riikliku keskkonnaseire programmi täitmine, keskkonnavaldkonna riigisiseste ja rahvusvaheliste aruannete koostamine, keskkonnaseisundile hinnangute andmine, elutähtsate teenuste, sealhulgas ilmaprognoosi tagamine ning seirejaamade, -vahendite ja -seadmete pidamine ja uuendamine.</p>
Keskkonna- ja ringmajandusega tegelevad mittetulundus-organisatsioonid ja ettevõtted	<p>Tallinna linna olulisemad koostööpartnerid:</p> <p>mittetulundusühing Uuskasutuskeskus – korduskasutatavate esemete kogumine (sh jäätmejaamade korduskasutusruumides) ja ringlusse suunamine;</p> <p>Osaühing Humana Sorteerimiskeskus – linnaruumis paiknevate mahutite kaudu korduskasutuskõlblike riiete, tekstiilide, mänguasjade, jalanõude jms kogumine;</p>

¹⁴ Keskkonnaotsuste infosüsteem, <https://kotkas.envir.ee>

	<p>mittetulundusühing Riidepunkt – linnaruumis paiknevate mahutite kaudu korduskasutuskõlblike riiete, tekstiilide, mänguasjade, jalanõude jms kogumine;</p> <p>NutriLoop OÜ – biojätmete kohtkompostimise lahenduste ja koolituste tegemine ning pilootprojekti läbiviimine Tallinnas;</p> <p>Mixpack OÜ – kompostitavate ühekorranõude pakkumine. Pilootprojekti läbi viimine, mille eesmärk on luua Tallinna linna jaoks avalikel üritustel, kus on kasutusel biolagunevad kompostitavad ühekorranõud, terviklahendus biolagunevate jäätmete kogumiseks, kompostimiseks ja saadava komposti linnaruumis kasutamiseks;</p> <p>MyPack OÜ (Ringo) – ühekorrapakenditele asenduse pakkumine korduskasutatavate pandipakendite näol. Pilootprojekt Tallinna Strateegiakeskuses ja Tallinna Tehnikaülikooli Tehnopolis sealsete toitlustajatega;</p> <p>OÜ Eesti Pandipakend – korduskasutatavate pandiga joogitopside ja nõude renditeenuse pakkumine üritusekorraldajatele ja toitlustajatele.</p>
--	---

4.4 Tallinna jäätmehoolduse rahastamine

Põhimõtte „saastaja maksab“ kohaselt peab jäätmekäitluse kulud kandma jäätmevaldaja. Pakendijätmete ja probleemtoodetest tekkinud jäätmete kogumise ja käitlemise peab korraldama (sh neid tegevusi finantseerima) tootja või sissevedaja.

Kohalike omavalitsustelt on ära võetud¹⁵ õigus korraldada olmejäätmete käitlust selliselt, et jäätmevaldajad maksavad teenustasu kas kohalikele omavalitsusele (Tallinna puhul Tallinna Jäätmekeskusele) või selle volitatud struktuurile. Sellest tulenevalt puudub Tallinnal võimalus rahastada jäätmehoolduse arendust jäätmevaldajate teenustasude kaudu, mis on tavaline omavalitsuste jäätmehoolduse rahastamise mudel kõikides teistes ELi liikmesriikides. Seetõttu rahastatakse Tallinna linnas jäätmehoolduse korraldamist ja arendamist valdavalt linnaeelarvest saadava rahaga. Alates 2019. aastast toetab riik jäätmehoolduse arendamist kohalikes omavalitsustes üksnes riiklike toetusprogrammide kaudu ning otsetoetus on kaotatud. Alates 2019. aastast ei ole Tallinna linn riigilt jäätmehoolduse korraldamiseks toetusi saanud.

Korraldatud jäätmeveo raames toimuva jäätmete kogumise ja käitlemise tasu maksab jäätmevaldaja otse hankega valitud jäätmevedajale. Kuni 2023. aasta lõpuni on Tallinna Jäätmekeskuse kaudu ja omavalitsuskeskse mudeli alusel veel korraldatud jäätmevedu Haabersti, Kristiine, Pirita ja Mustamäe veopiirkonnas (vt ka ptk 7.1).

Perioodil 2017–2021 tehti linna hallatava jäätmekogumisvõrgustikuga seotud investeeringuid ligi 1 miljoni euro ulatuses ja jäätmehooldusega seotud tegevuste eelarve on olnud ligikaudu 5–6 miljonit eurot aastas (tabel 4).

¹⁵ Jäätmeseaduse § 66 lg 1¹ kehtetuks tunnistamisega.

Tabel 4. Tallinna jäätmehoolduse rahastamine eurodes aasta kohta

	2017	2018	2019	2020	2021
Jäätmehooldusega tegeleva osakonna eelarve	205 532	281 150	393 632	1 208 683	1 641 041
Jäätmekeskus (korraldatud jäätmevedu)	3 120 740	4 404 265	4 914 285	4 685 010	3 216 470
Projektid:	77 879	69 440	37 686	12 152	4 059
Blastic	10 974	23 321			
Intherwaste	44 058	46 119	37 686	12 152	4 059
Prügihunt (KIK SA)	18 432				
Osühing Terts	4 415				
OECD ringmajanduse programm					85 000
Investeeringud (riigieelarvest 649 593 €), sh	111 276	253 049	388 309	218 049	211 289
riigiraha	111 276	253 049	285 268		
linnaraha			103 041	218 049	211 289
Rohepöörde fondi kulud					110 089
MTÜ Keskkonnateenused kulud	174 650	256 344	241 923	140 224	
Pääsküla prügila seire	101 308	68 528	189 322	194 374	292 761
	3 791 385	5 332 776	6 165 157	6 458 492	5 560 709

Aastatel 2017–2021 on linn Keskkonnainvesteeringute Keskuselt saanud toetust kahe keskkonnareostusobjekti likvideerimiseks: reostusallika eemaldamine ja saastunud pinnase saneerimine Pallasti tn 10 kinnistul (11 635 eurot) ning endise Tallinna Elektriijaama territooriumil tuvastatud reostuskolde likvideerimine (42 754 eurot).

5. Jäätmete tekkekogused

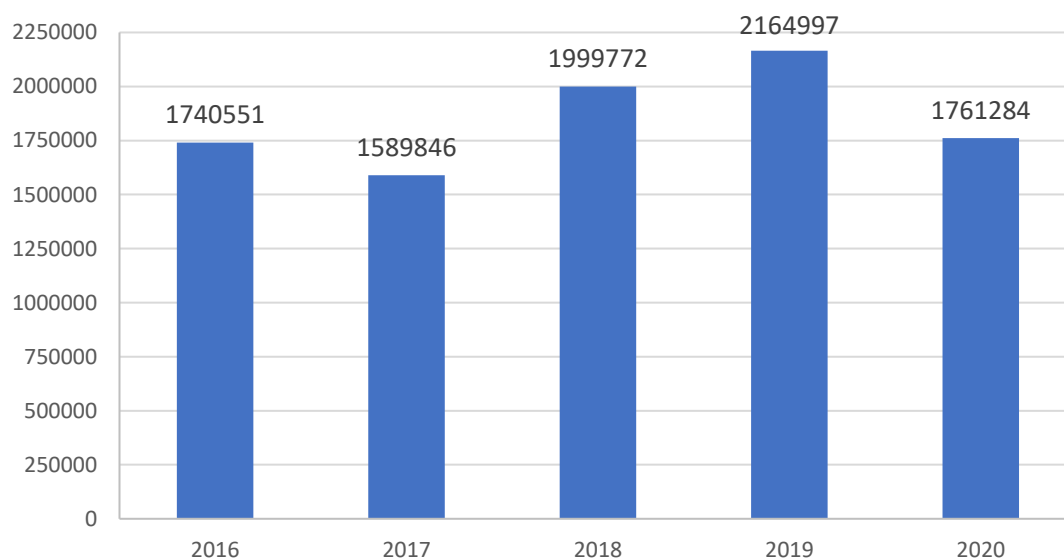
Tallinna jäätmetekke ülevaate koostamisel on kasutatud linna käsutuses olevat teavet ning riikliku jäätmetestatistika ja -aruannete andmeid: Keskkonnaagentuuri riikliku jäätmearuandluse infosüsteemi andmeid (põhinevad ettevõtete, sealhulgas jäätmekäitlusettevõtete jäätmearuannetel)¹⁶ ja pakendiregistri andmeid. Lisaks on jäätmetekke ja tekkekoguste prognoosi koostamisel kasutatud Statistikaameti andmeid, jäätmealaste uuringute tulemusi ja linna oma kogumissüsteemide toimimise andmeid (põhineb eelkõige lepingute raames saadud aruannetel). Tallinnas tekkivate olmejäätmete tekkekoguse hindamisel on kasutatud rahvusvahelise projekti „Regions for recycling – R4R“ raames koostatud olmejäätmete arvestuse mudelit, mis kasutab riikliku jäätmearuandluse infosüsteemi (JATS/KOTKAS) andmeid ja olmejäätmete sortimisuuringu tulemusi.

Järgnevalt on esitatud jäätmete tekkekogused olulisemate jäätmeliikide kaupa (sh liigiti kogumise seisukohast olulisemad olmejäätmeliigid – segaolmejäätmed, pakendijäätmed, biojäätmed).

5.1 Jäätmete koguteke

Tallinnas tekkis 2019. aastal jäätmeid ligi 2 164 997 tonni (2020. aasta esialgsetel andmetel 1 761 284 tonni), mis moodustab kogu Eestis tekkivatest jäätmetest 11% (joonis 3).

Aastate 2016–2020 jooksul tekkis Tallinnas elaniku kohta jäätmeid keskmiselt 4,2 tonni (mh sisaldab jäätmekoodi 19 jäätmeid).

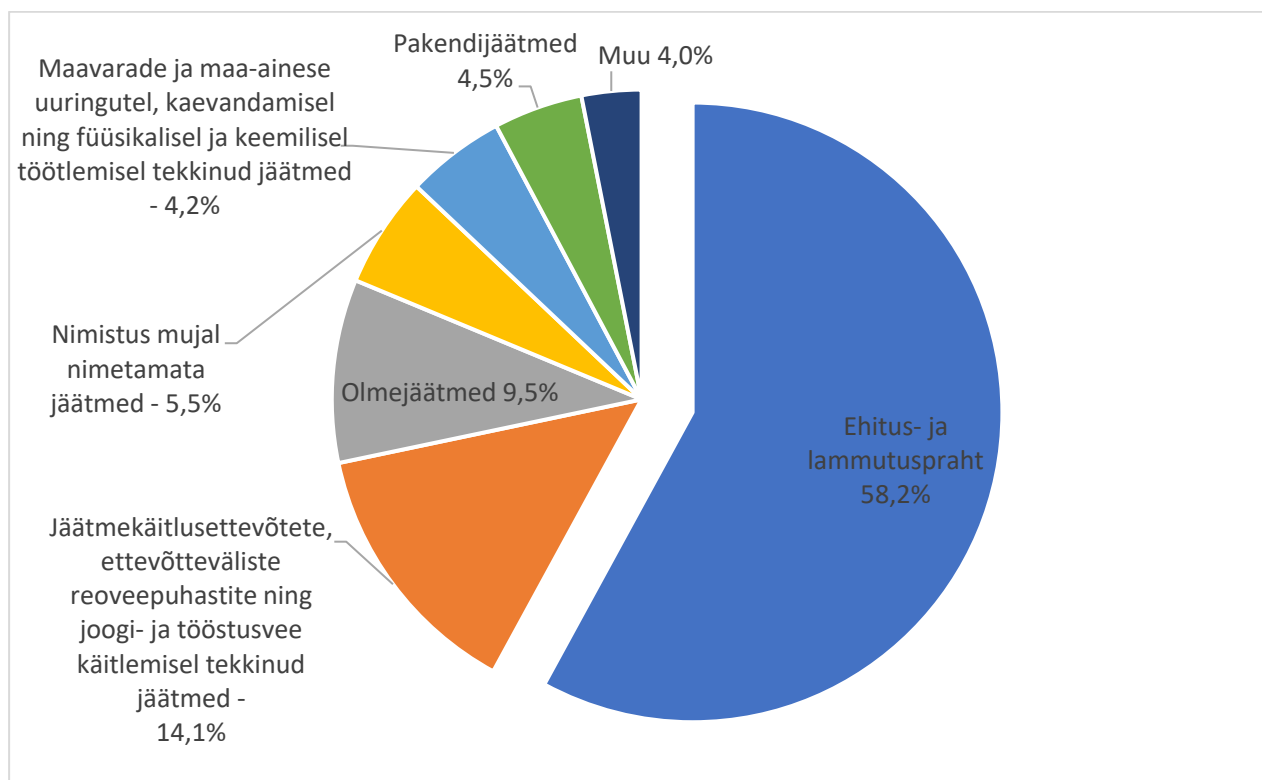

Joonis 3. Jäätmete koguteke Tallinnas tonnides

Allikas: JATS/KOTKAS.

¹⁶ Alates 2019. aastast põhinevad jäätmete tekkekoguseid ja käitlemist kajastavad andmed keskkonnaotsuste infosüsteemi KOTKAS andmetel. Varasemate aastate jäätmeandmed põhinevad jäätmearuandluse infosüsteemi JATS andmetel. Käesolevas jäätmekavas on kasutatud 2020. aasta jäätmetekke andmeid, mis põhinevad infosüsteemi KOTKAS esialgsetel andmetel. Kuna 2020. aasta jäätmekäitlust iseloomustavad andmed olid käesoleva jäätmekava koostamisel esialgsed, siis on jäätmetekke prognooside ja sihtarvude täitmise hindamisel lähtutud 2019. aasta andmetest.

Üle poole Tallinnas tekkivatest jäätmetest moodustavad ehitus- ja lammutusjätmed (jäätmekood 17): keskmiselt 58% aastatel 2016–2020. Olmejäätmete osakaal kogu Tallinnas tekkivatest jäätmetest on keskmiselt 14% (sh pakendijäätmete osakaal 4,5%) (joonis 4).

Joonis 4. Jäätmete keskmine koostis aastatel 2016–2020

Allikas: JATS/KOTKAS.

5.2 Olmejäätmete teke

Kuni 2021. aastani olid jäätmeseaduse mõistes olmejäätmed (jäätmekoodiga 20) kodumajapidamisjäätmed ning kaubanduses, teeninduses või mujal tekkinud jäätmed, mis olid koostise ja omaduste poolest sama laadi. 2021. aasta maikuu jõustunud jäätmeseaduse muudatusega täpsustati olmejäätmete definitsiooni:

- 1) kodumajapidamistest kogutud segajäätmed ja liigiti kogutud jäätmed, sealhulgas paber ja kartong, klaas, metallid, plast, biojäätmed, puit, tekstiil, pakendid, elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmed, patareid ja akud ning suuremõtmelised jäätmed, sealhulgas madratisid ja mööbel;
- 2) muudest allikatest kogutud segajäätmed ja liigiti kogutud jäätmed, mis on koostise ja omaduste poolest kodumajapidamisjäätmete sarnased.

Olmejäätmete definitsiooni täpsustumine võib edaspidi kaasa tuua muutusi ka jäätmearestuses ning selle võrreldavuses 2021. aasta eelsete andmetega.

Tallinna linnas tekkis 2019. aastal hinnanguliselt 234 221 tonni olmejäätmeid (2020. aastal esialgsel andmel 194 731 tonni) (vt tabel 5). 2019. aastal tekkis Eestis olmejäätmeid keskmiselt 351 kg elaniku kohta. Tallinnas oli olmejäätmete teke elaniku kohta olemasolevate andmete järgi 531 kg aastas.

Olmejäätmete materjaliliikide põhine struktuur on aastatel 2016–2020 püsinud suhteliselt sarnane. Kõige suurema osa olmejäätmetest moodustavad biojäätmed (27%), paber ja kartong (26%) ja plast (15%) (2019. aasta andmetel). Pakendijäätmed moodustavad kaalult suurima osa olmejäätmetest (2019. aasta andmetel 42%), kusjuures valdava osa nii plasti-, klaasi- ja metallijäätmetest kui ka osaliselt paberi- ja kartongijäätmetest moodustavad vastavast materjalist pakendijäätmed.

Tabel 5. Olmejäätmete teke jäätmematerjali liikide kaupa tonnides ja nende osakaal

Jäätmematerjali liik	2016		2017		2018		2019		2020*	
	t	%	t	%	t	%	t	%	t	%
Plast	30 576	15,1	34 171	15,0	33 508	15,1	35 355	15,1	29 903	15,4
Klaas	19 095	9,4	28 947	12,7	21 483	9,7	21 680	9,3	18 855	9,7
Metall	7 198	3,5	7 611	3,3	5 979	2,7	6 537	2,8	5 448	2,8
Paber ja kartong	56 144	27,7	56 853	24,9	60 328	27,2	60 137	25,7	57 762	29,7
Biojäätmed	50 832	25,0	57 705	25,3	56 079	25,3	64 430	27,5	44 265	22,7
Puit	2 696	1,3	3 266	1,4	3 362	1,5	3 427	1,5	3 146	1,6
Ohtlikud jäätmed	870	0,4	813	0,4	494	0,2	399	0,2	370	0,2
Patareid ja akud	47	0,02	25	0,01	53	0,02	60	0,03	55	0,03
Elektroonikaromu	3 275	1,6	4 056	1,8	3 722	1,7	3 365	1,4	2 397	1,2
Muu põlev materjal	18 508	9,1	19 904	8,7	20 229	9,1	21 073	9,0	17 582	9,0
Tekstiil ja rõivad	5 594	2,8	6 894	3,0	6 617	3,0	7 964	3,4	7 008	3,6
Muu mittepõlev materjal	3 934	1,9	4 204	1,8	3 655	1,7	4 032	1,7	3 328	1,7
Suurjäätmed	4 274	2,1	3 889	1,7	6 015	2,7	5 762	2,5	4 612	2,4
Olmejäätmed kokku	203 043	100	228 338	100	221 526	100	234 221	100	194 731	100
Olmejäätmete teke elaniku kohta	460 kg		513 kg		492 kg		531 kg		438 kg	
Pakendijäätmed kokku	87 179	43	102 495	45	97 901	44	98 990	42	89 181	46

* Esialgsed andmed

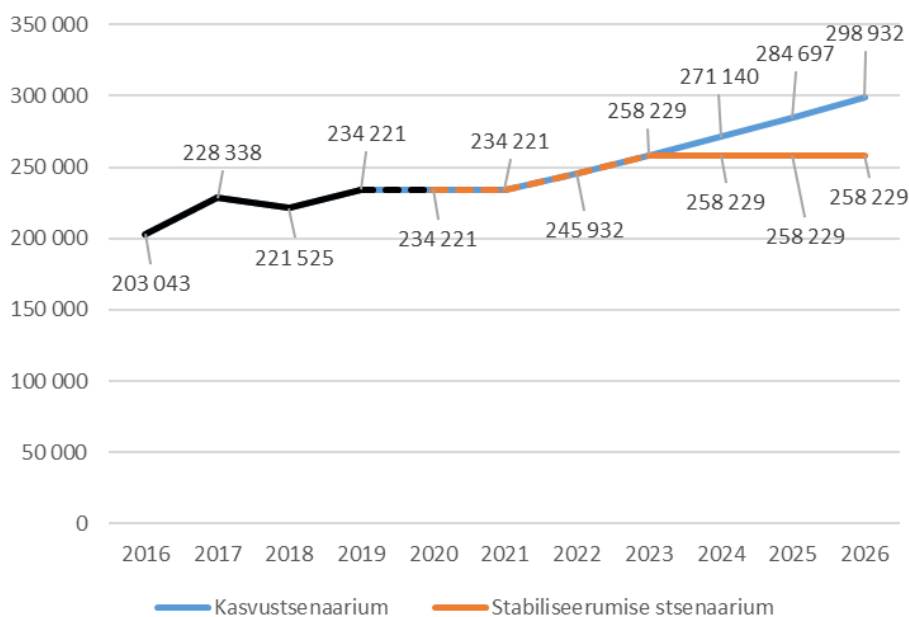
Olmejäätmete tekke prognoos

Olmejäätmete teke on viimaste aastate jooksul kõikunud, aga siiski näidanud suurenemise trendi (2020. aasta esialgsete andmete järgi on olmejäätmete tekkekogus märkimisväärselt vähenenud¹⁷). See tuleneb eelkõige sellest, et alates 2016. aastast on majandus (sh tarbimine) pidevalt kasvanud, mis väljendub ka olmejäätmete tekkekoguse suurenemises. Statistikaameti andmetel on näiteks toiduainete ja tööstuskaupade jaemüügi maht (rahalises väärtuses) Eestis aastatel 2016–2020 keskmiselt suurenenud 5,5% aastas (2020. aastal oli müügi maht eelnevate aastatega võrreldes väiksem, kuid kokkuvõttes siiski suurenes 0,9% võrreldes 2019. aastaga).

Järgnevalt on joonisel 5 esitatud kaks võimalikku Tallinna olmejäätmete tekke stsenaariumi.

¹⁷ Mingil määral võivad olmejäätmete tekkekoguse vähenemist põhjustada COVID-19 epideemiaga seotud majandustegevuste piirangud ning tarbimise ja kaubakäibe vähenemine. Võib aga eeldada, et need piirangud ei avaldanud olmejäätmete tekkele siiski kuigi suurt mõju. Seetõttu võib eeldada, et jäätmetekke andmete suur erinevus võib osaliselt olla põhjustatud ka riikliku jäätmearevestuse meetodika muutmisest.

1. Olmejäätmete tekke kasvuprognosis võetakse aluseks 2019. aasta jäätmekogus ja majandusprognosis 2021. aasta seisuga (majanduskasv jätkub ja kaupade müügimaht suureneb aastas keskmiselt 5%) ning eeldatakse, et olmejäätmete kogumises ja käitlemises ei toimu suuremat arenguhüpet.
2. Olmejäätmete tekke stabiliseerimise prognoos: võetakse aluseks 2019. aasta olmejäätmete kogus ja majandusprognosis 2021. aasta seisuga (majanduskasv jätkub ja kaupade tarbimine suureneb aastas keskmiselt 5%), aga eeldatakse, et rakenduvad jäätmete vältimise meetmeid.

Joonis 5. Olmejäätmete tekke prognoos tonnides kahe stsenaariumi alusel kuni aastani 2026

Olmejäätmete tekke kasvuprognosis kohaselt suureneks nende jäätmete teke järgnevatel aastatel viimase viie aasta keskmise protsendi ulatuses (aastas 5%), jõudes aastaks 2026 ligikaudu 298 932 tonnini. Kui aga võtta olulisel määral kasutusse erinevate olmejäätmeliikide vältimise meetmeid, siis oleks eeldatavalt võimalik olmejäätmete tekkekogust alates 2023. aastast stabiliseerida. Seega võiks eeldada, et 2026. aastal tekiks olmejäätmeid 258 229 tonni, mis oleks 574 kg elaniku¹⁸ kohta.

5.2.1 Segaolmejäätmete teke

Segaolmejäätmed (jäätmekood 20 03 01) moodustasid olmejäätmetest 2019. aastal Tallinnas 51,4% (2020. aastal esialgsel andmel 51,0%). 2020. aasta sortimisuuringu andmel moodustasid Tallinnas segaolmejäätmetest suurima osa biojäätmed (26,9%), paber ja kartong (19,0%) ning plast (18,7%) (tabel 6). Tallinna segaolmejäätmed sisaldasid pakendijäätmeid keskmiselt 35,6%.

Tabel 6. Segaolmejäätmete liigiline koostis Tallinnas 2019. aastal massiprotsentides

Jäätmeliik	Tallinn
------------	---------

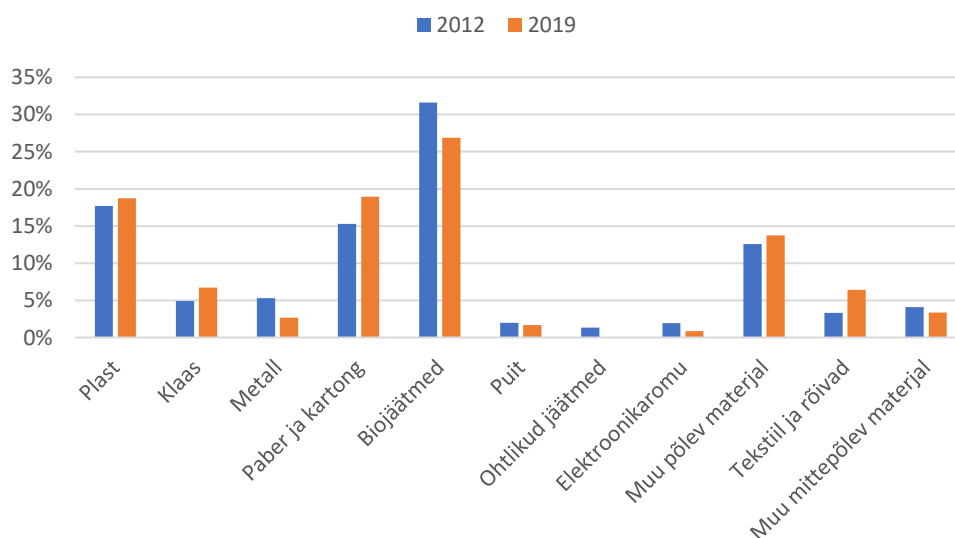
¹⁸ Tallinna elanike eeldatav arv on 2026. aastal 450 000.

	Mustamäe	Kesklinn	Nõmme	Tallinna keskmine
Plast	18,56	19,46	17,36	18,71
Klaas	8,04	5,88	3,75	6,73
Metall	2,83	2,72	1,82	2,66
Paber ja kartong	19,72	18,61	16,81	18,96
Biojätmed	23,45	29,55	33,28	26,86
Puit	1,44	2,20	1,35	1,69
Ohtlikud jätmed	0,10	0,01	0,04	0,06
Elektri- ja elektroonikaromu	1,02	0,55	0,96	0,85
Muu põlev materjal	15,24	11,61	13,38	13,73
Tekstiil ja rõivad	7,14	6,04	4,40	6,40
Muu mittepõlev materjal	2,47	3,37	6,85	3,35
Segaolmejätmed kokku	100	100	100	100
Pakendijätmete osakaal	36,79	35,86	28,25	35,35

Allikas: SEI Tallinn 2020.

Võrreldes 2012. aasta segaolmejätmete sortimisuuringu¹⁹ tulemustega suurenes 2019.–2020. aastal plasti-, klaasi-, paberi- ja kartongijätmete, muu põleva materjali ning tekstiili- ja rõivajätmete osakaal Tallinnas tekkinud segaolmejätmetes.²⁰

Samas metalli-, bio-, puidu- ja ohtlike jätmete, elektri- ja elektroonikaromude ning muu mittepõleva materjali osakaal võrreldes 2012. aasta uuringuga vähenes (joonis 6). Kõige enam vähenes biojätmete osakaal segaolmejätmetes, mis kaudselt näitab biojätmete liigiti kogumise positiivset mõju. Plasti, klaasi ja osaliselt ka paberi ja kartongi osakaalu suurenemine Tallinna segaolmejätmetes näitab pigem puudujääke pakendijätmete kogumise süsteemi arengus ja tulemuslikkuses.

Joonis 6. Segaolmejätmete liigiline koostis Tallinnas aastatel 2012 ja 2019

¹⁹ [Eestis tekkinud segaolmejätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijätmete ning elektroonikaromu koostise uuring](#). SEI Tallinn 2013.

²⁰ [Segaolmejätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijätmete ning elektroonikaromu koostise ja koguste uuring](#). SEI Tallinn 2020.

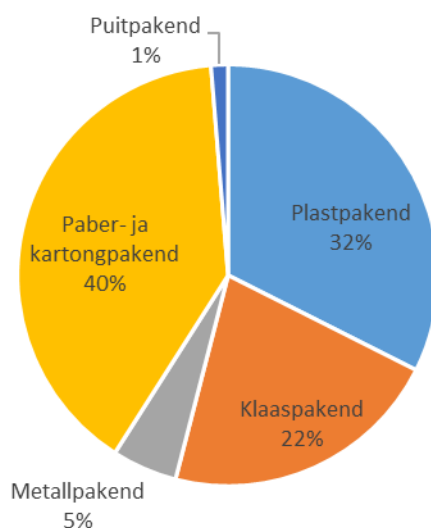
Segaolmejäätmete tekke prognoos

Segaolmejäätmete osakaal olmejäätmete kogutekkes sõltub otseselt Tallinna linna jäätmete liigiti kogumise tasemest ja arengusuundadest selles vallas. Toetudes olmejäätmete liigiti kogumise ja ringlussevõtu eesmärkidele (olmejäätmete ringlussevõtu tase peaks olema 55% olmejäätmete kogutekkest), peaks segaolmejäätmete osakaal olmejäätmete kogutekkest langema vähemalt 45%ni. Segaolmejäätmete tekkekogus sõltub sellest, kuidas õnnestub üldisemal tasemel olmejäätmete tekke vältimise ja vähendamise meetmeid rakendada (vt olmejäätmete tekke prognoos ptk 5.2).

5.2.2 Pakendijäätmete teke

Pakendijäätmed on mis tahes pakend või pakendimaterjal, mis muutub pärast pakendi kasutamist jäätmeteks. Pakendijäätmeteks ei loeta pakendi ja pakendimaterjali tootmisel tekkinud jääke.

Käesolevas jäätmekavas on vaadeldud ainult olmejäätmete alla (st kodumajapidamised, kaubandus jms) kuuluvaid pakendijäätmeid.²¹ Pakendijäätmed moodustasid olmejäätmetest 2019. aasta andmete põhjal ligikaudu 42% (2020. aasta esialgsetel andmetel 46%). Elaniku kohta arvestatuna tekkis seega aastas 224 kg pakendijäätmeid. Pakendijäätmete osakaal olmejäätmetes on aastatel 2016–2020 püsinud suhteliselt stabiilne (keskmiselt 44%). Pakendijäätmetest moodustab valdava osa paber- ja kartongpakend (40%), plastpakend (32%) ja klaaspakend (22%) (joonis 7).

Joonis 7. Pakendijäätmete liigiline koostis Tallinnas 2019. aastal

Pakendijäätmete tekke prognoos

²¹ Arvesse ei ole võetud tööstussektoris jms tegevustes tekkivaid pakendeid (nt metallvaadid, puitalused, spetsiifilised rühma- ja veopakendid).

Pakendijäätmete teke sõltub samuti eelkõige majanduse olukorrast ja tarbimise tasemest. Kuna pakendijäätmed moodustavad suure osa olmejäätmetest, siis võib eeldada, et ka pakendijäätmete tekke prognoos ühtib olmejäätmete tekke prognoosiga (vt olmejäätmete tekke prognoos ptk 5.2). Seega sõltub pakendijäätmete teke otseselt sellest, millises mahus õnnestub pakendijäätmete vältimise ja vähendamise meetmeid rakendada.

5.2.3 Biojäätmete teke

Olmejäätmete alla kuuluvad biojäätmed võib üldisemas plaanis liigitada kaheks:

- köögi- ja sööklajäätmed (jäätmekood 20 01 08) – kodumajapidamises, büroos, jaemüügikohas, hulgimüügiettevõttes ja toitlustusasutuses tekkinud toidu- ja köögijäätmed; toiduainetööstuses tekkinud jäätmed, mis on koostise ja olemuse poolest samalaadsed kodumajapidamistes tekkinud biojäätmetega;
- aia- ja haljastujäätmed (jäätmekood 20 02 01) – aedade ja haljasalade hooldamisel tekkinud biojäätmed, nagu rohi, lehed ja peened oksad.

Järgnevalt on esitatud Tallinna biojäätmete (eraldi köögi- ja sööklajäätmete ning aia- ja haljastujäätmete) teket iseloomustavad andmed (sh tekkeprognoos). Tuleb tähele panna, et kuna osa tekkivatest biojäätmetest kompostitakse tekkekohas, siis tabelites esitatud andmed ei näita biojäätmete koguteket, vaid ainult kogumissüsteemi abil kokku kogutud jäätmekoguseid.

Köögi- ja sööklajäätmete teke

Köögi- ja sööklajäätmete teket saab hinnata liigiti kogutud ja segaolmejäätmetes sisalduvate köögi- ja sööklajäätmete koguste²² põhjal. Tallinna linnas tekkivate köögi- ja sööklajäätmete kogus on aastatel 2016–2019 suurenenud (2020. aasta esialgsetel andmetel jälle vähenenud) (tabel 7).

Tabel 7. Köögi- ja sööklajäätmete teke tonnides

Jäätmeliik	2016	2017	2018	2019	2020*
Liigiti kogutud köögi- ja sööklajäätmed	8 083	12 418	19 178	22 209	13 963
Segaolmejäätmetes sisalduvad köögi- ja sööklajäätmed	23 976	24 880	20 953	22 314	18 421
Köögi- ja sööklajäätmed kokku	32 059	37 298	40 132	44 522	32 384

* Esialgsed andmed.

Aia- ja haljastujäätmete teke

Aia- ja haljastujäätmete tekkekogust mõjutab tuntuvalt see, kui palju neid jäätmeid konkreetsetel aastal liigiti kogutakse. Suur osa aedades ja haljasaladel tekkivatest puulehtedest, okstest ja muudest sellistest jäätmetest käideldakse kohapeal või kodusel teel (nt kompostitakse) või lagunevad need niisama keskkonnas ega kajastu seetõttu jäätmearuvestuses.

²² Köögi- ja sööklajäätmete sisaldust segaolmejäätmetes hinnati segaolmejäätmete sortimisuuringu tulemuste põhjal ([Segaolmejäätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijäätmete ning elektroonikaromu koostise ja koguste uuring](#), SEI Tallinn 2020).

Jäätmearuandluse infosüsteemi (JATS) andmed peegeldavad käideldud aia- ja haljastujäätmete koguseid vaid hinnanguliselt. Kogumis- ja käitlemisettevõtted arvestavad tihti aia- ja haljastujäätmete kogust mahu põhjal. Jäätmearuandluses on mõnel aastal kajastatud ka eri aastatel kogutud aia- ja haljastujäätmete koguseid. Samuti pole alati selge, kas jäätmearuandluses kajastatud jäätmed pärinevad Tallinna linnast. Nii võib arvata, et JATSi andmed Tallinna linnas liigiti kogutud ja käideldud aia- ja haljastujäätmete koguste kohta on mõnevõrra üle hinnatud. Sellel põhjusel on liigiti kogutud aia- ja haljastujäätmete koguseid (JATS andmed) teatud aastate puhul korrigeeritud, lähtudes tegelikust hinnangulisest kogusest.

Kokkuvõttes on Tallinna aia- ja haljastujäätmete teke aastatel 2016–2020 kõikunud 11 881 tonnist 20 407 tonnini (tabel 8).

Tabel 8. Aia- ja haljastujäätmete teke tonnides

Jäätmeliik	2016	2017	2018	2019	2020**
Liigiti kogutud aia- ja haljastujäätmed	11 738*	11 973*	7 768*	9 894	3 614
Segaolmejäätmetes sisalduvad aia- ja haljastujäätmed	6 391	7 962	7 968	10 013	8 267
Aia- ja haljastujäätmed kokku	18 773	20 407	15 947	19 907	11 881

* Korrigeeritud vastavalt tegelikule hinnangulisele tekkele.

** Esialgsed andmed.

Aia- ja haljastujäätmete teke kõigub aastaajati. Kõige rohkem tekib neid sügisel ja kevadel, kui aedu ja haljasalasid koristatakse langenud lehtedest ja muudest aiapäätmetest. Ka 2019. aasta sortimisuuring näitas, et Tallinnas kogutud segaolmejäätmetes sisaldus aia- ja haljastujäätmeid kõige enam sügisel (ligikaudu 20%) ja kevadel (ligikaudu 10%) ning mõnevõrra vähem suvel (ligikaudu 8%). Väga väike oli aia- ja haljastujäätmete sisaldus talvel (alla 2%). Ka liigiti kogumise andmed näitavad, et suurem osa aia- ja haljastujäätmeid kogutakse kokku sügisel ja kevadel.

Biojäätmete teke kokku

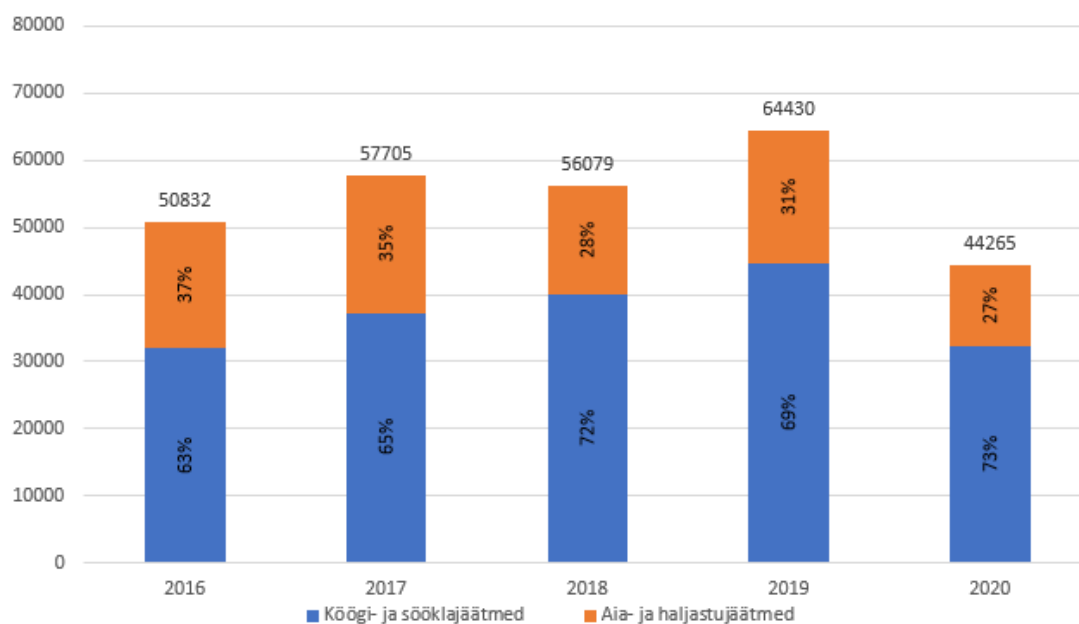
Olmejäätmete alla liigituvate biojäätmete (biolagunevad köögi- ja sööklajäätmed ning aia- ja haljastujäätmed) tekkekogus on viimase kümne aasta jooksul järginud olmejäätmete tekkekogust. Üldisemas plaanis on viimastel aastatel biojäätmete teke näidanud suurenemise trendi (v.a 2020. aasta esialgsetel andmetel) (vt tabel 9). 2019. aastaks oli nende jäätmete tekkekogus kasvanud juba ligikaudu 64 430 tonnini, mis teeb ühe Tallinna elaniku kohta arvatuna ligikaudu 146 kg (köögi- ja sööklajäätmeid tekkis vastavalt 101 kg elaniku kohta ning aia- ja haljastujäätmeid 45 kg elaniku kohta)²³.

Tabel 9. Biojäätmete teke

Jäätmeliik	2016	2017	2018	2019	2020
Köögi- ja sööklajäätmed t	32 059	37 298	40 132	44 522	32 384
Aia- ja haljastujäätmed t	18 773	20 407	15 947	19 907	11 881
Biojäätmed kokku t	50 832	57 705	56 079	64 430	44 265
Teke elaniku kohta kg	115	130	124	146	99

²³ Tallinna elanike arv seisuga 01.07.2019 oli 441 388.

Viimastel aastatel on biojätmetest kuni 1/3 moodustanud aia- ja haljastujätmed ning ülejäänud biojätmete massi moodustavad köögi- ja sööklajätmed (joonis 8).

Joonis 8. Biojätmete teke tonnides ja liigilise koostise osakaal

Biojätmete tekke prognoos

Biojätmed (eelkõige köögi- ja sööklajätmed) tekivad kodumajapidamistes ja majandustegevuses (nt toitlustus ja kaubandus), mistõttu selle jäätmeliigi teke sõltub suuresti majandusolukorrast ja tarbimise tasemest. Seda näitavad ka eelneva kümne aasta biojätmete teket iseloomustavad andmed. Viimase viie aasta jooksul on majanduskasvu taustal tarbimine oluliselt suurenenud, mis väljendub ka biojätmete tekkekoguse kasvus. Statistikaameti andmetel on toiduainete jaemüügi maht (rahalises väärtuses) kauplustes viimase viie aasta jooksul keskmiselt suurenenud 4,2% aastas. Alates 2017. aastast on toiduainete aastane müügi mahu suurenemine olnud isegi ligikaudu 5,6%. Jätmetekke andmed näitavad samuti, et köögi- ja sööklajätmete teke on Tallinnas tuntavalt suurenenud alates 2017. aastast (vt tabel 6). Biojätmete tekke üldkogus 2018. aastal küll vähenes aia- ja haljastujätmete koguse vähenemise tõttu ning ka müügi mahu kasv jäi alla 4% (vt ka joonis 8).

Mõnevõrra on mõjutanud toidujätmete teket COVID-19 pandeemiaga seotud piirangud. Näiteks on vähenenud köögi- ja sööklajätmete teke toitlustuses. Samas on suurenenud kodumajapidamistes tekkiv toidujätmete hulk.

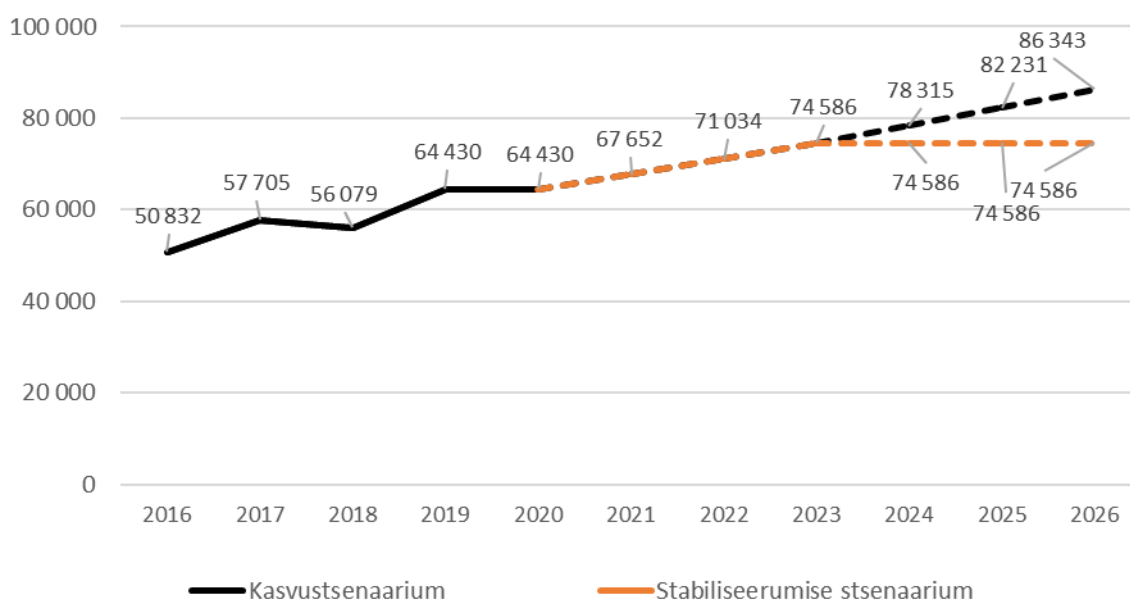
Biojätmete edasine arvestuslik teke sõltub ühelt poolt majanduse olukorrast, aga teiselt poolt ka sellest, millisel tasemel õnnestub rakendada köögi- ja sööklajätmete vältimise meetmeid ning kui suures koguses hakkavad majapidamised käitlema, sealhulgas kompostima biojätmeid (nii toidu- kui ka aiajätmeid) kohapeal.²⁴ Samuti mõjutab biojätmete üldkogust aia- ja haljastujätmete liigiti kogumise tõhusus. Mida tõhusam (mugavam ja odavam) on aia- ja haljastujätmete kogumise süsteem, seda rohkem neid jätmeid kokku kogutakse ja käideldakse. Samas näitavad analüüside tulemused, et kui aia- ja haljastujätmete liigiti kogumise võimalused

²⁴ Kodukompostimise teel käideldud jätmed üldjuhul jäätme arvestuses ei kajastu.

on vähesed, siis kipuvad need jäätmed ikkagi liikuma koos segaolmejäätmetega jäätmekäitlussüsteemi.

Alljärgnevalt on joonisel 9 esitatud kaks võimalikku biojäätmete tekke stsenaariumi.

1. Biojäätmete tekke kasvustsenaarium: võetakse aluseks 2019. aasta jäätmekogus ja majandusprognosis 2021. aasta seisuga (majanduskasv jätkub ja toiduainete müügiimaht suureneb aastas keskmiselt 5%) ning eeldatakse, et biojäätmete kogumises ja käitlemises (sh koht- ehk kodukompostimine) ei toimu suuremat arenguhüpet.
2. Biojäätmete tekke stabiliseerumise stsenaarium: võetakse aluseks 2019. aasta jäätmekogus ja majandusprognosis 2021. aasta seisuga (majanduskasv jätkub ja toiduainete müügiimaht suureneb aastas keskmiselt 5%), aga eeldatakse, et asjaosalised rakendavad toidujäätmete vältimise meetmeid ning biojäätmete koht- ehk kodukompostimine suureneb.

Joonis 9. Biojäätmete tekke prognoos tonnides kahe stsenaariumi alusel aastani 2026

Biojäätmete tekke kasvustsenaariumi kohaselt suureneks nende jäätmete teke järgnevatel aastatel viimase viie aasta keskmise protsendi ulatuses (aastas 5%), jõudes aastaks 2026 ligikaudu 86 300 tonnini aastas. Kui aga võtta olulisel määral kasutusse biojäätmete vältimise meetmed (sh toidujäätmete vältimise meetmeid, vt ka ptk 8), siis oleks eeldatavalt võimalik biojäätmete tekkekogust alates 2023. aastast stabiliseerida (aastane tekkekogus ligikaudu 74 500 tonni). Ligikaudu 1/3 tekkivatest biojäätmetest oleks aia- ja haljastujäätmed ja ülejäänud moodustaks köögi- ja sööklajajäätmed.

5.2.4 Rõiva- ja tekstiilijäätmete teke

Tallinna linnas tekkinud rõiva- ja tekstiilijäätmete kogust saab hinnata liigiti kogutud ja segaolmejäätmetes sisalduvate rõiva- ja tekstiilijäätmete koguse põhjal.

Olmejäätmete alla kuuluvad rõiva- ja tekstiilijäätmed liigitatakse jäätmearestuses järgmiselt:

- rõivad jäätmekoodiga 20 01 10;
- tekstiil (eelkõige kodutekstiil) jäätmekoodiga 20 01 11.

Nii nende jäätmete kogujad kui ka lõppkäitlejad kasutavad jäätmearestuses ja -aruandluses neid koode tihti segamini, näiteks koodi 20 01 10 kasutatakse nii rõivajäätmete kui ka muude kodutekstiilide puhul. Seega ei ole JATSi andmete põhjal otstarbekas neid jäätmeliike eraldi käsitleda ning jäätmekavas analüüsitakse nende jäätmekoodidega jäätmeliike ühtse rõiva- ja tekstiilijäätmete voona.

Suurem osa rõiva- ja tekstiilijäätmeid liigub käitlusesse koos segaolmejäätmetega. JATSi andmete põhjal on Tallinna linnas liigiti kogutud rõiva- ja tekstiilijäätmete kogustes näha viimase viie aasta jooksul suuri kõikumisi (tabel 10).

Üle-eestilise sortimisuuringu järgi (2020)²⁵ sisaldasid Tallinna linnas kogutud segaolmejäätmed keskmiselt 6,4% rõiva- ja tekstiilijäätmeid. Võrreldes 2012. aasta sortimisuuringu tulemustega²⁶ on rõiva- ja tekstiilijäätmete osakaal Tallinna segaolmejäätmetes peaaegu kahekordistunud.

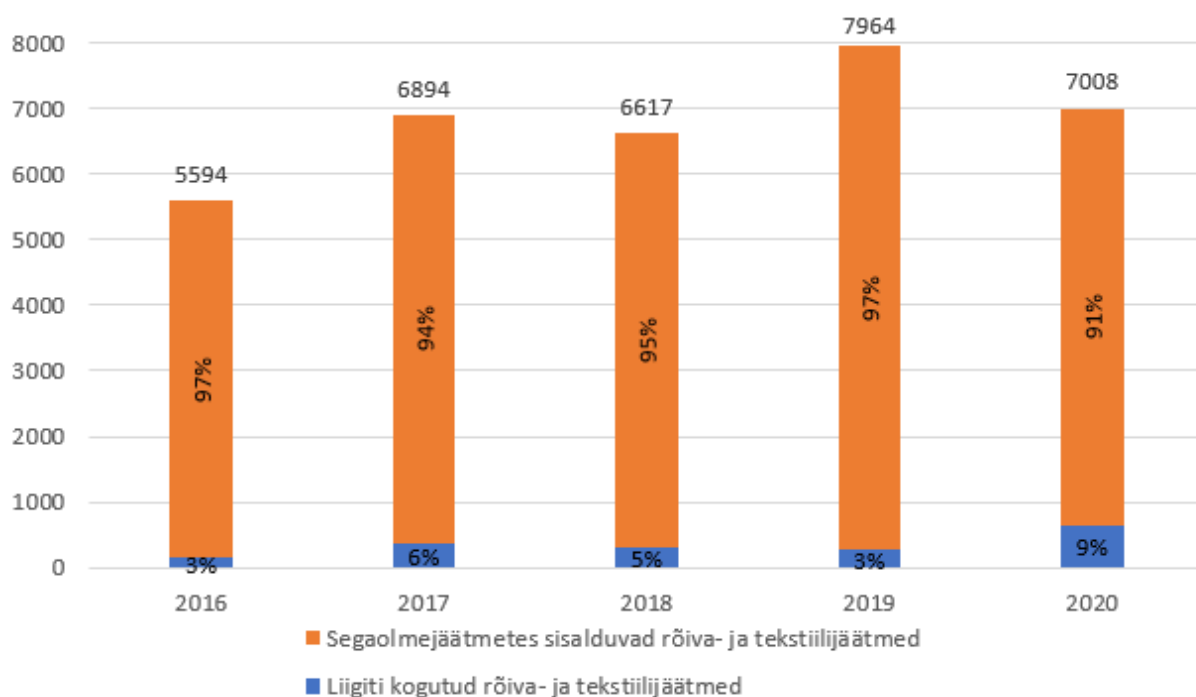
Tabel 10. Rõiva- ja tekstiilijäätmete teke tonnides

	2016	2017	2018	2019	2020
Liigiti kogutud rõivajäätmed (20 01 10)	52	81	106	174	546
Liigiti kogutud tekstiilijäätmed (20 01 11)	95	299	208	87	104
Liigiti kogutud rõiva- ja tekstiilijäätmed kokku	147	381	314	261	649
Segaolmejäätmetes sisalduvad rõiva- ja tekstiilijäätmed	5447	6513	6303	7703	6359
Rõiva- ja tekstiilijäätmed KOKKU	5594	6894	6617	7964	7008

Asjaolu, et 2019. aastani kasvas nii segaolmejäätmete üldkogus kui ka rõiva- ja tekstiilijäätmete osakaal segaolmejäätmetes, näitab ka rõiva- ja tekstiilijäätmete üldkoguse suurenemist. 2019. aastal ulatus see ligikaudu 8000 tonnini (2020. aasta esialgsetel andmetel on üldkogus vähenenud) (joonis 10).

²⁵ [Segaolmejäätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijäätmete ning elektroonikaromu koostise ja koguste uuring](#). SEI Tallinn 2020.

²⁶ [Eestis tekkinud segaolmejäätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijäätmete ning elektroonikaromu koostise uuring](#). SEI Tallinn 2013.

Joonis 10. Rõiva- ja tekstiilijäätmete teke tonnides

Rõiva- ja tekstiilijäätmete tekke prognoos

Rõivaste ja tekstiilide tarbimine on nii globaalselt, Euroopa Liidus kui ka Eestis kasvanud viimase kahekümne aasta jooksul kiiresti.²⁷ Eestis on tekstiiltoodete jaemüük aastatel 2014–2019 suurenenud keskmiselt 6% aastas.²⁸ COVID-19 pandeemia tõttu vähenes 2020. aastal selliste toodete jaemüük eelmise aastaga võrreldes 16%. Kuna rõivaid ja tekstiile kasutatakse enamasti mitu aastat, siis ei ole nende toodetega seotud jäätmete teke siiski otseselt seotud nende aastase müüginumbriga. Nii võib eeldada, et COVID-19 pandeemia ajal ajutiselt vähenenud rõivaste ja tekstiilide jaemüügi tõttu ei vähene nende jäätmete teke.²⁹

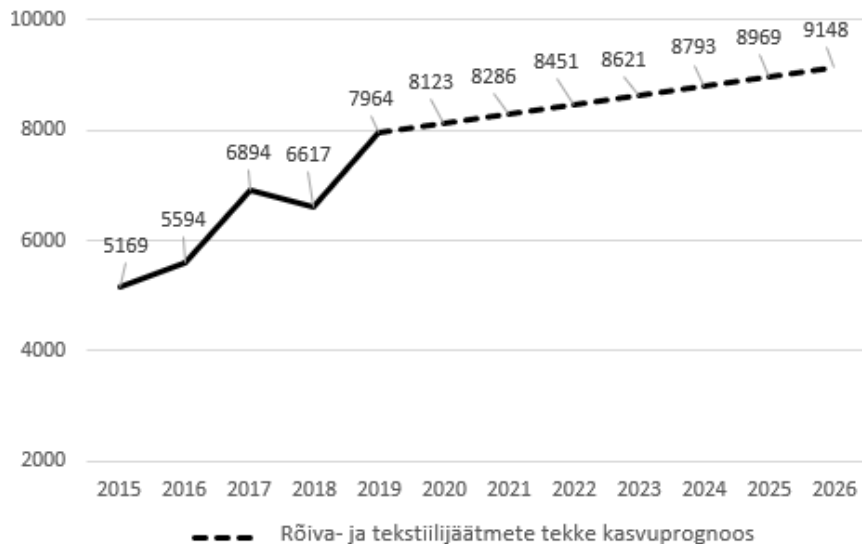
Võib eeldada, et üldise tarbimise suurenemise taustal ostetakse järgnevatel aastatel ka rõivaid ja tekstiile üha suuremates kogustes. See kajastub ka rõiva- ja tekstiilijäätmete tekke üldises suurenemises. Mõnevõrra aitab rõiva- ja tekstiilijäätmete kogust vähendada üha populaarsemaks muutuv rõivaste korduskasutus. Tuleb aga arvestada, et ka korduskasutatud rõivad muutuvad teatud aja jooksul jäätmeteks. Nii võib perioodi 2016-2020 jooksul tarbitud rõivaste ja tekstiilide müüginumbritele³⁰ ja korduskasutuse suurenemise eeldusele toetudes hinnata, et järgmise viie aasta perspektiivis suureneb rõiva- ja tekstiilijäätmete teke Tallinnas vähemalt 3% aastas (joonis 11).

²⁷ Näiteks ELis on viimase kahekümne aasta jooksul suurenenud rõivaste ja tekstiilide tarbimine ligikaudu kolmandiku võrra (European Environment Agency 2014. Environmental Indicators report). Globaalselt ennustatakse nende toodete tarbimise kasvuks hinnanguliselt 63% aastaks 2030 (The Boston Consulting Group and Global Fashion Agenda 2017. The Pulse of the Fashion Industry).

²⁸ Sh tekstiiltoodete, rõivaste, jalatsite ja nahktoodete jaemüük. Statistikaamet.

²⁹ Tuleb arvestada, et COVID-19 piirangute ajal osteti rõivaid ja tekstiile palju suuremas mahus e-poodidest.

³⁰ Rahalises väärtuses on rõivaste ja tekstiiltoodete jaemüük suurenenud aastas (2014–2019) keskmiselt 6%. Koguseliselt on see mõnevõrra väiksem, kuna rõivaste ja tekstiilide hinnad on samuti kasvanud.

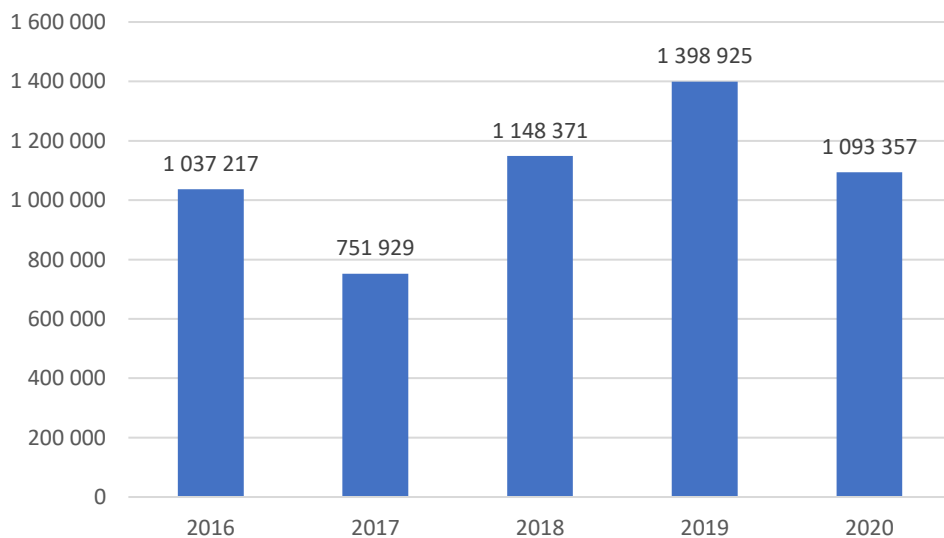

Joonis 11. Rõiva- ja tekstiilijäätmete tekke prognoos tonnides aastani 2026

5.3 Ehitus- ja lammutusjäätmete teke

Ehitus- ja lammutusjäätmed (jäätmekood 17) on ehitus- ja lammutustööde (sh remonditööde) käigus tekkinud jäätmed. Ehitusjäätmete hulka kuuluvad puidu, metalli, betooni, telliste, ehituskivide, klaasi ja muude ehitusmaterjalide jäätmed, sealhulgas need, mis sisaldavad asbesti ja teisi ohtlikke jäätmeid, ning väljaveetav pinnas, mis tekib ehitamisel ning mida ehitusobjektile tööde tegemiseks ei kasutata.

Jäätmearuandluse infosüsteemi andmetel tekkis 2019. aastal Tallinnas ehitus- ja lammutusjäätmeid 1 398 925 tonni (2020. aastal 1 093 357 tonni) (joonis 12). 2019. aastal moodustasid Tallinnas tekkinud ehitus- ja lammutusjäätmed Eesti vastavate jäätmete üldtekkest (3 329 525 tonni) ligikaudu 42%.

Joonis 12. Tallinnas tekkinud ehitus- ja lammutusjäätmed kokku tonnides

Ehitus- ja lammutusjäätmete teke on aastatel 2017–2019 märkimisväärselt kasvanud, mis on arvatavasti seotud ehituse ja renoveerimise üha suureneva mahuga Tallinnas.

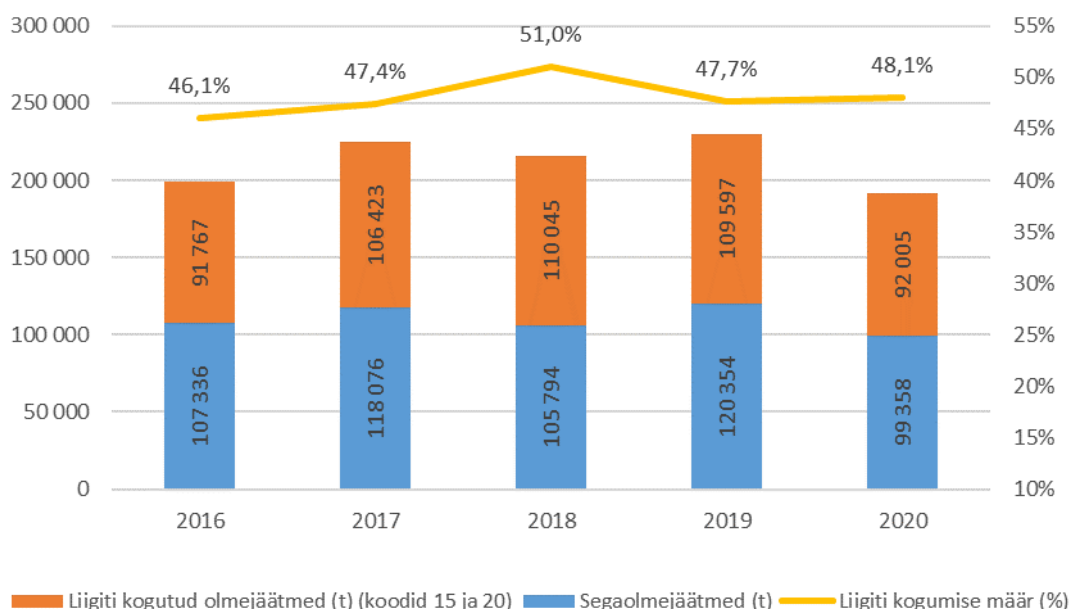
Kuna ehitus- ja renoveerimistegevuse kasv eeldatavasti lähiaastatel jätkub, siis võib prognoosida, et Tallinnas tekkivad ehitus- ja lammutusjäätmete kogused püsivad jätkuvalt suured.

6. Jäätmete kogumine ja käitlus ning arendusvajaduse hinnang

Järgnevalt on esitatud lühiülevaade jäätmete kogumise ja käitlemise süsteemist jäätmeliikide kaupa. Peale olemasoleva kogumis- ja käitlussüsteemi kirjelduse on käsitletud jäätmeliikide kohta esitatud lühike süsteemi toimivuse hinnang. Muu hulgas on esile toodud arendusvajadused, mis aitavad liikuda Tallinna linna jäätmehoolduse eesmärkide suunas. Olmejäätmete liigiti kogumise arendamise tegevuste koondtabel on esitatud käesoleva jäätmekava lisas 2.

6.1 Olmejäätmete kogumine ja käitlus

Olemasolevate andmete põhjal võib öelda, et 2019. aastal koguti Tallinnas 47,7% olmejäätmetest liigiti (2020. aastal esialgsete andmete põhjal 48% olmejäätmetest) (joonis 13). Olmejäätmete liigiti kogumise määr on alates 2016. aastast püsinud suhteliselt samal tasemel (keskmiselt 48%).

Joonis 13. Üldine jäätmete liigiti kogumise määr Tallinnas

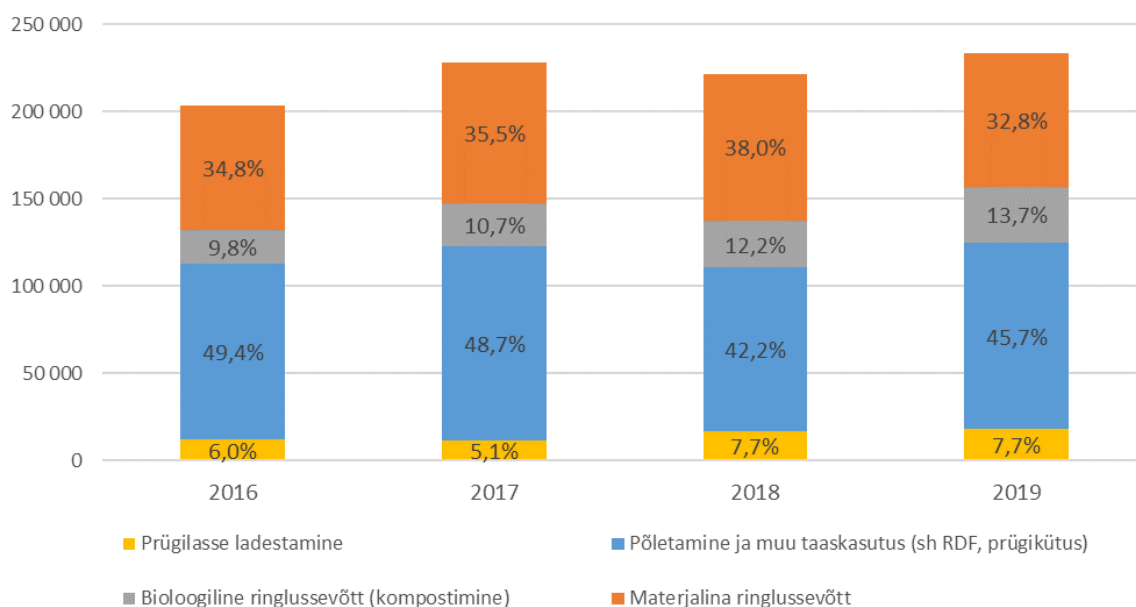
Liigiti kogutud olmejäätmetest moodustasid 2019. aastal pakendijäätmed 52,6% (2020. a 59,5%), biojäätmed 29,3% (2020. a 19,1%), paber 8,6% (2020. a 11,5%) ning suurjäätmed 5,3% (2020. a 5,0%) (tabel 11).

Tabel 11. Olmejäätmete liigiti kogumine jäätmeliikide kaupa

	2016		2017		2018		2019		2020	
	t	%	t	%	t	%	t	%	t	%
Liigiti kogutud olmejäätmed kokku, sellest:	91 767,0	100,0	106 423,0	100,0	110 045,0	100,0	109 597,0	100,0	92 005,0	100,0
liigiti kogutud pakend (kood 15)	53 032,0	57,8	63 808,0	60,0	62 230,0	56,5	57 263,0	52,2	54 734,0	59,5,0
muu plast	470,7	0,5	484,8	0,5	320,9	0,3	591,1	0,5	388,5	0,4
muu klaas	64,5	0,1	96,2	0,1	23,5	0,0	293,8	0,3	7,3	0,0
muu metall	900,8	1,0	1 370,2	1,3	426,8	0,4	894,8	0,8	830,8	0,9
paber ja kartong	10 433,6	11,4	8 394,9	7,9	10 588,1	9,6	9 317,9	8,5	10 541,4	11,5

biojätmed	19 821,1	21,6	24 390,7	22,9	26 946,4	24,5	32 103,1	29,3	17 577,4	19,1
puut	127,7	0,1	339,6	0,3	37,9	0,0	103,0	0,1	174,9	0,2
ohtlikud jätmed	221,7	0,2	314,1	0,3	238,4	0,2	326,8	0,3	310,3	0,3
patareid ja akud	46,7	0,1	24,7	0,0	53,0	0,0	60,0	0,1	54,7	0,1
elektroonikaromu	1 871,2	2,0	2 692,5	2,5	2 661,1	2,4	2 341,8	2,1	1 551,7	1,7
muu põlev materjal	355,6	0,4	237,9	0,2	190,5	0,2	277,9	0,3	571,5	0,6
tekstiil ja rõivad	146,9	0,2	380,6	0,4	314,0	0,3	261,4	0,2	649,4	0,7
suurjätmed	4 274,1	4,7	3 888,8	3,7	6 015,0	5,5	5 762,1	5,3	4 612,3	5,0

Tuginedes jäätmekäitlejatelt ja riikliku jäätmearuandluse infosüsteemist pärit andmetele, võib hinnata, et 2019. aasta seisuga suunati Tallinnas tekkinud olmejäätmetest ligikaudu 46,6% ringlusse (materjalina ringlussevõtt ja bioloogiline ringlussevõtt), 45,7% energeetilisse taaskasutusse ja 7,7% ladestati prügilasse (vt joonis 14). Tallinna olmejäätmete ringlussevõtu määr oli suurim 2018. aastal (50,1%). Seega võib nende andmete põhjal järeldada, et Tallinnas tekkinud olmejäätmete ringlussevõtu tase on väga lähedal jäätmeseaduse alusel sätestatud riiklikule ringlussevõtu sihtarvule (50% olmejäätmete kogutekkest). Tuleb siiski märkida, et olmejäätmete prügilasse ladestamine on perioodil 2016-2019 mõnevõrra kasvanud.

Joonis 14. Olmejäätmete käitlemine aastate 2016–2019 võrdluses

Allikad: jäätmekäitlejad ja JATS.

Olmejäätmete liigiti kogumise ja käitlemise arendamine

2021. aasta jäätmeseaduse muudatusega seati kohalikule omavalitsusele seoses olmejäätmete liigiti kogumisega kaks uut tähtsajat kohustust:

- korraldada 31. detsembriks 2023 biojätmete liigiti kogumine tekkekohal, kui neid ei ole võimalik tekkekohal ringlusesse võtta;
- korraldada hiljemalt 2025. aasta 1. jaanuariks tekstiilijätmete liigiti kogumine.

Sellest tulenevalt on käesoleva jäätmekava fookuses eelkõige biojätmete ja tekstiilijätmete liigiti kogumise arendamine. Teised olulisemad jäätmeliigid, mille liigiti kogumine vajab

edendamist, on pakendijäätmed ja suurjäätmed. Tallinna linnas on korraldatud kõigi jäätmeseaduse § 31 lõigetes 3 ja 4 nimetatud jäätmeliikide liigiti kogumine ning ei ole kavas teha erandeid jäätmeseaduse § 31 lõike 6 alusel.

6.1.1 Segaoalmejäätmete kogumine ja käitlus

Segaoalmejäätmete kogumine ja vedu on hõlmatud korraldatud jäätmeveoga. Kõik Tallinna jäätmevaldajad on kogumissüsteemiga liidetud jäätmeseaduse § 69 lõike 1 alusel. Tallinna jäätmehoolduseeskirja lisa 3 on kehtestatud olmejäätmete mahutite miinimumarv ja minimaalne tühjendamissagedus.

Segaoalmejäätmeid käideldakse peamiselt Tallinna ümbruses Tallinna linnale kuuluvas ASis Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus või riigile kuuluvas Enefit Green ASi Iru Elektriijaama jäätmeenergiaplokis. Segaoalmejäätmed suunatakse kas põletusse Iru Elektriijaama jäätmeenergiaplokis või jäätmekütuse tootmiseks ASi TJT (sobimatud segaoalmejäätmed ladestatakse) (tabel 12). Segaoalmejäätmete veo ja käitlemise teenust osutavad ettevõtjad leitakse riigihankemenetluse käigus (eraldi vedaja ja käitleja) ning need võivad aja jooksul muutuda.

Jõelähtme vallas asuv AS TJT avati 2003. aastal. Tegemist on suurima jäätmekäitluskeskusega, kus toodetakse segaoalmejäätmetest jäätmekütust, käideldakse ja vanandatakse Iru Elektriijaama jäätmepõletusplokist pärinevat koldetuhka, toodetakse biojäätmetest komposti ning ladestatakse taaskasutuseks sobimatuid jäätmeid. AS TJT jäätmekütuse tootmise liin eraldab kõrge põlemisväärtusega jäätmefraktsioonid (valdavalt kasutatakse jäätmekütuse tootmiseks, nt plast, paber ja kartong), metallid ja n-ö segafraktsiooni (nt biojäätmed, mineraalsed jäätmed jm jäätmekütuseks sobimatud jäätmed). Segafraktsioon suunatakse pärast stabiliseerimist valdavalt ladestamisse.

Enefit Green ASi Iru Elektriijaama jäätmeenergiaplokk alustas tööd 2013. aastal sisendvõimsusega 220 000 tonni segaoalmejäätmeid aastas. 2021. aasta seisuga põletatakse aastas kuni 260 000 tonni jäätmeid. Jäätmeenergiaploki elektritootmise võimsus on 17 MW ja soojuse tootmise võimsus 50 MW. Jäätmeplokis kasutatav tehnoloogia sobib mitmesugust liiki jäätmete põletamiseks ning segaoalmejäätmeid ei ole vaja enne põletamist sortida, purustada ega sõeluda.

Tabel 12. Segaoalmejäätmete põletamine ja ladestamine

Segaoalmejäätmed	2016	2017	2018	2019
Põletamine t	98 910	109 879	91 500	105 200
Ladestamine t	8 426	8 197	14 294	15 154
Põletamise osakaal %	92	93	86	87
Ladestamise osakaal %	8	7	14	13
Kokku t	107 336	118 076	105 794	120 354

Segaoalmejäätmete kogumise ja käitlemise arendamine

Olemasolevate andmete põhjal on alates 2016. aastast Tallinnas tekkinud segaoalmejäätmete prügilasse ladestamine mõnevõrra suurenenud, jõudes 2019. aastaks ligikaudu 13%-ni. Jäätmeseaduse kohaselt tuleks 2030. aastaks vähendada olmejäätmete ladestamist vähemalt 10%-ni tekitatud olmejäätmete üldkogusest. Seega võib eeldada, et Tallinn seda eesmärki praegu

ka täidab. Siiski tuleks järgnevatel aastatel prügilasse ladestatavate (sega)olmejäätmete kogus viia miinimumini. Seetõttu on käesoleva jäätmekavaga seatud eesmärk ladestada olmejäätmeid alla 5% nende jäätmete kogutekkest. Nimetatud eesmärgi täitmiseks tuleb jätkuvalt tõhustada jäätmete liigiti kogumist, keskendudes eelkõige bio- ja pakendijäätmetele. 2020. aasta sortimisuuringu andmetel sisaldasid Tallinnas kogutud segaolmejäätmed biojäätmeid keskmiselt 26,85% ja pakendijäätmeid 35,6%. Seega on segaolmejäätmete kogust võimalik märkimisväärselt vähendada tõhusama liigiti kogumisega.

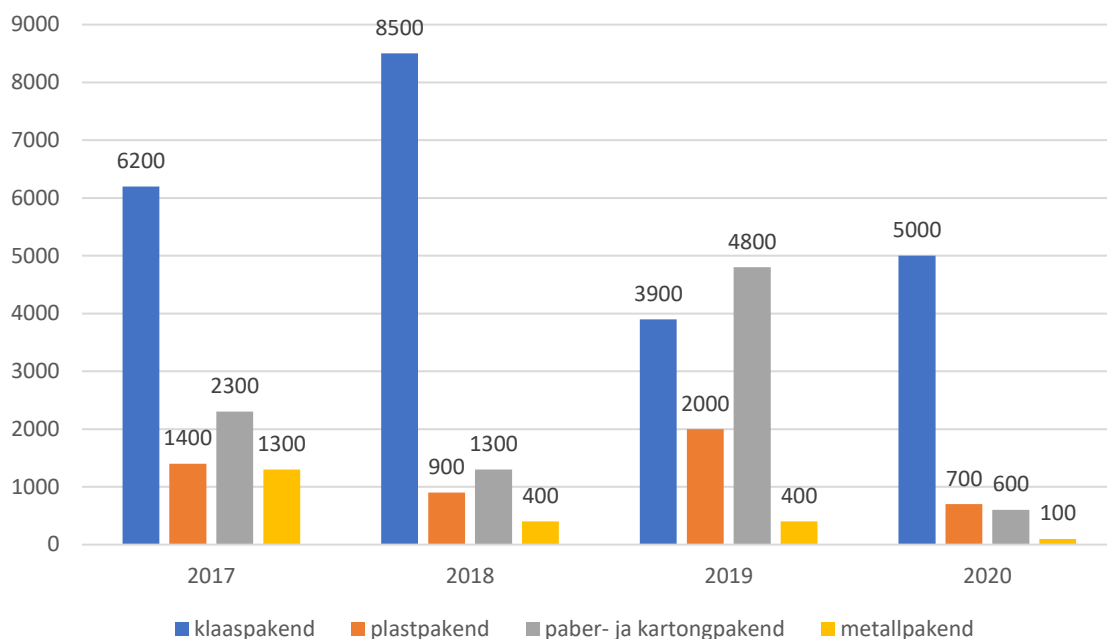
Jäätmeseaduses on sätestatud piirangud prügilasse ladestatavatele olmejäätmetele. Alates 2020. aastast ei tohi prügilasse ladestatavates olmejäätmetes olla biolagunevaid jäätmeid üle 20 massiprotsendi. 2020. aasta sortimisuuringu andmetel sisaldasid Tallinnas kogutud segaolmejäätmed biolagunevaid jäätmeid keskmiselt 50,67%. Võib eeldada, et prügilasse ladestatud Tallinna segaolmejäätmed sisaldasid jäätmeseaduse piirangust rohkem biolagunevaid jäätmeid. Seega tuleks järgneval jäätmekavaga hõlmatud perioodil tagada nimetatud piirangu täitmine. Tuntavalt aitab biolagunevate jäätmete osakaalu ladestatavates olmejäätmetes vähendada liigiti kogumine, mille edendamise meetmeid on käsitletud ka käesolevas jäätmekavas. Lisaks tuleks tagada, et võimalikult suur osa Tallinnas tekkivatest segaolmejäätmetest läheks energeetilisse taaskasutusse. Kui ladestatavad segaolmejäätmed ikkagi sisaldavad piirarvust rohkem biolagunevaid jäätmeid, tuleb nõuda, et jäätmekäitleja (nt prügila käitaja) eeltötleks segaolmejäätmeid enne ladestamist.

6.1.2 Pakendijäätmete kogumine ja käitlus

Tagatisrahata pakendi jäätmete kogumine

Tallinnas kogutakse elanikelt pakendijäätmeid peamiselt avalike pakendipunktide võrgustiku ja jäätmejaamade kaudu. Avalike pakendipunktide võrgustiku on loonud ja seda haldavad taaskasutusorganisatsioonid. Tallinna linn on sõlminud koostöölepingud avalike pakendipunktide võrgustiku loomiseks kolme taaskasutusorganisatsiooniga: OÜ Eesti Pakendiringlus, Eesti Taaskasutusorganisatsioon MTÜ ja OÜ Tootjavastutusorganisatsioon. Avalike pakendipunktide võrgustiku kaudu kogutakse järgmisi pakendijäätmeid: paber- ja kartongpakend (15 01 01), metall- ja plastpakend, sealhulgas joogikartong ja muu pakend (15 01 04 ja 15 01 02) ning klaaspakend (15 01 07). Taaskasutusorganisatsioonide kogutud pakendijäätmete kogus aastatel 2017–2020 on liigiti toodud joonisel 15.

Tallinna linn ei korralda pakendijäätmete tekkekohal kogumist, kuid elanikud, korteriühistud ja ettevõtted saavad tellida jäätmekäitlejalt pakendijäätmete tekkekohalt ära vedu.

Joonis 15. Taaskasutusorganisatsioonide kogutud pakendijäätmed tonnides

Allikas: taaskasutusorganisatsioonid.

Kogumisvõrgustiku tiheduse nõude³¹ kohaselt peab Tallinnas 2019. aasta seisuga olema vähemalt 471 pakendijäätmete kogumispunkti ehk 157 tagatisrahata pakendi jäätmete kogumiskohta iga taaskasutusorganisatsiooni kohta (2019. aastal Keskkonnainspektsiooni poolt välja arvatud). Igas avalikus pakendijäätmete kogumispunktis peab olema kolme eri värvi (roheline – klaaspakend, sinine – paber- ja kartongpakend, kollane – plast- ja metallpakend) ja märgistusega mahutite komplekti³².

2021. aasta lõpu seisuga on Tallinnas 291 nõuetele vastavat ja 180 mittevastavat avalikku pakendipunkti (tabel 13). Puuduolevate pakendipunktide asukohad on kooskõlastamisel linna asutuste ja taaskasutusorganisatsioonidega. Paljudes müügipunktides ei ole pakendite kogumise kohustus 2021. aasta lõpu seisuga täidetud ning pakendimahutid on puudu³³.

Tabel 13. Tegelik ja pakendiseaduse järgi nõutav avalike pakendipunktide arv taaskasutusorganisatsioonide kaupa 2021. aasta lõpu seisuga

	Haabersti	Kristiine	Mustamäe	Nõmme	Pirita	Kesklinn	Põhja-Tallinn	Lasnamäe
OÜ Eesti Pakendiringlus 98/157	18/28	7/10	9/10	16/34	7/6	8/15	11/19	22/35
Eesti Taaskasutusorganisatsioon MTÜ 96/157	16/28	8/10	6/10	19/34	6/6	12/15	8/19	21/35

³¹ Pakendiseaduse § 17¹: nõuded pakendijäätmete kogumiskohtadele.

³² Tallinna Linnavolikogu 08.09.2011 määruse nr 28 „Tallinna jäätmehoolduseeskiri“ § 10: pakendite ja pakendijäätmete kogumise nõuded.

³³ Samas, § 11 lg 1: pakendiettevõtja on kohustatud lõppkasutajalt või tarbijalt tasuta tagasi võtma müüdüd kauba müügipakendi ja -pakendijäätmed müügikohas või müügikoha kinnistu või teenindusmaa piires olevas pakendipunktis.

OÜ Tootja- vastutus- organisatsioon 97/157	17/28	8/10	7/10	24/34	8/6	5/15	12/19	16/35
Kokku 291/471	51/84	23/30	22/30	59/102	21/18	25/45	31/57	59/105

Üksikelamutele, korteriühistutele ja ettevõtetele osutavad pakendijäätmete tekkekohal kogumise (kohtkogumise) teenust OÜ Tootjavastutusorganisatsioon, OÜ Eesti Pakendiringlus, Eesti Keskkonnateenused AS ja Ragn-Sells AS (vt ka tabel 14).

Tabel 14. Taaskasutusorganisatsioonide osutatava tekkekohal kogumise teenusega liitunud kinnistud 2021. aasta lõpu seisuga

	Kinnistuid
Põhja-Tallinn	654
Mustamäe	164
Lasnamäe	218
Kristiine	318
Nõmme	2 664
Pirita	511
Kesklinn	432
Haabersti	376
KOKKU	5 337

Allikas: taaskasutusorganisatsioonid.

Eesti Taaskasutusorganisatsioon MTÜ kogutud pakendijäätmeid veab ja käitleb selle tütarettevõtte RP Pakend OÜ, OÜ Eesti Pakendiringlus kogutud pakendijäätmeid veab ja käitleb Eesti Keskkonnateenused AS ning OÜ Tootjavastutusorganisatsioon kogutud pakendijäätmeid veab ja käitleb Ragn-Sells AS.

2020. aasta sortimisuuringu³⁴ andmetel koosnevad avalike pakendimahutitega kogutud segapakendijäätmed peamiselt plastpakendist (38%), paberist ja kartongist (17%) ning klaaspakendist (14%). Pakendijäätmete võõriste osakaal ehk mittevastavate jäätmete osakaal pakendijäätmete mahutites on keskmiselt 26%, mis näitab, et probleemiks on pakendimahutite risustamine.

Kokkuleppel taaskasutusorganisatsioonidega tagab linn Tallinna Jäätme keskuse abil pakendipunktide ümbrusest mittevastavate jäätmete koristamise. Pakendipunktide ümbrust koristatakse üldjuhul väljakutse alusel, kuid on ka pakendipunkte, mida suure risustamise tõttu koristatakse regulaarselt. Pakendipunktide ümbruse koristamiseks kulub linnaeelarvest aastas 60 000 eurot. Müügikohtade läheduses erakinnistutel paiknevate avalike pakendipunktide koristamiseks ja heakorra tagamiseks on aastas vaja veel 20 000 eurot.

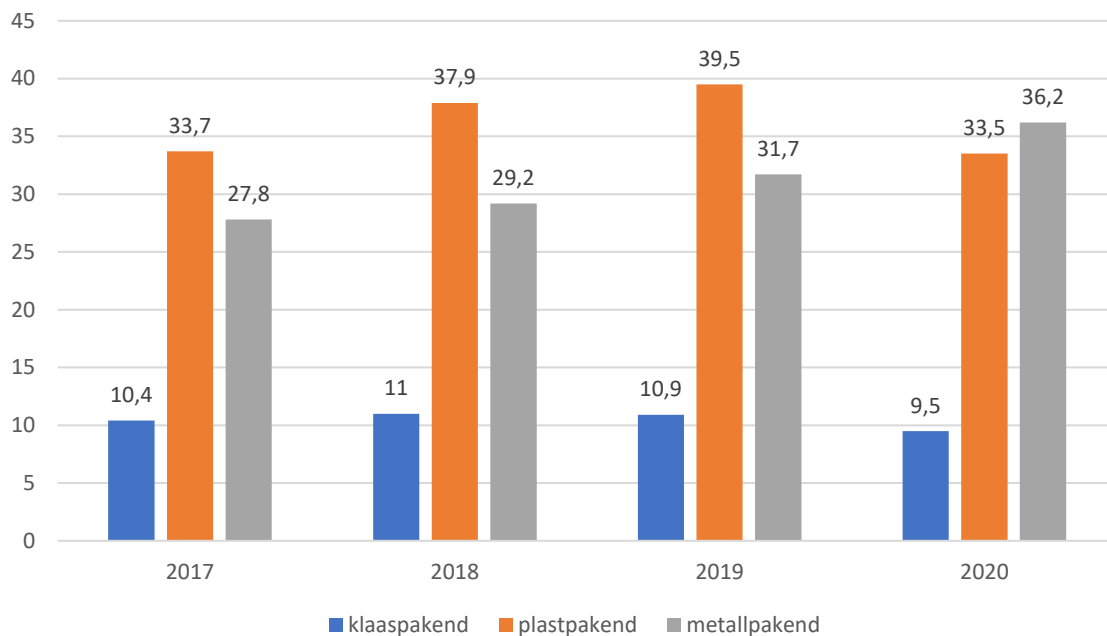
Tagatisrahaga pakendite kogumine (pandipakend)

Tagatisrahaga pakendit ja pakendijäätmeid ehk pandipakendit kogub ning selle taaskasutamist korraldab selleks loodud taaskasutusorganisatsioon OÜ Eesti Pandipakend. Pandipakendi

³⁴ [Segaolmejäätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijäätmete ning elektroonikaromu koostise ja koguste uuring](#). SEI Tallinn 2020.

(karastusjooigi ning lahja ja kange alkoholi klaas-, plast- ja metallpakendid) saab tagastada jookide müügikohas asuvasse tagasivõtupunkti.

Kõigil karastusjookide ja lahja alkoholi müüjatel, kelle müügikoha suurus on rohkem kui 200 m², on kohustus võtta pandipakend tagasi müügikohas või selle teenindusmaal. Kui müügikoht on väiksem ja seal ei ole tagasivõtupunkti, siis peab müügikohas olema teave lähima tagasivõtupunkti kohta.³⁵ Tallinna linnas on 2021. aasta lõpu seisuga 119 pandipakendi tagastuspunkti.

Joonis 16. Pandipakendisüsteemis kogutud pakendijäätmed (miljon tükki)

Allikas: OÜ Eesti Pandipakend.

Pandipakendi süsteem toimib Tallinnas väga hästi, mistõttu ei pea Tallinna linn vajalikuks seda suuremal määral arendada. Küll aga plaanib linn jätkata koostööd OÜga Eesti Pandipakend koostööd korduskasutusnõude laiema kasutamise osas.

Pakendijäätmete liigiti kogumise arendamine

Pakendijäätmete tekkekohal kogumist ei plaani linn korraldatud jäätmeveoga hõlmata, sest pakendijäätmete kogumise (sh selle finantseerimise) kohustus on pakendiseaduse järgi pakendiettevõtjatel ja taaskasutusorganisatsioonidel. Praeguses õiguslikus olukorras, kus omavalitsusel puudub õigus rakendada omavalitsuskeskset jäätmeveosüsteemi, on väga keeruline jagada pakendijäätmete kogumise kulusid taaskasutusorganisatsioonide vahel. Peale selle puudub taaskasutusorganisatsioonidel võimekus tühjendada vajaliku sagedusega isegi olemasolevaid avalikke pakendipunkte. See näitab, et neil ei ole valmisolekut teenindada kogu Tallinna linna ja käidelda kogu linnas tekkivaid pakendijäätmete koguseid. Siiski toetab Tallinn seda, et jäätmevedajad võimaldavad linnaelanikel ja korteriühistutel pakendijäätmeid tekkekohal eraldi pakendimahutiga koguda. Siin tuleks silmas pidada, et igasugune pakendijäätmete kogumine peaks pakendiseaduse kohaselt olema elanikele tasuta.

³⁵ [Pakendiseaduse](#) § 20 lg 4⁴.

Jättkuvalt tuleb pakendijäätmete liigiti kogumise edendamiseks elanikele tagada avalik pakendipunktide võrgustik. Linnal tuleb jätkata koostööd taaskasutusorganisatsioonidega, et viia avalike pakendipunktide arv ja komplekteeritus vastavusse seadusega (sh pakendipunktide rajamine vanalinna). Selleks, et pakendijäätmete liigiti kogumine oleks elanikele üheselt arusaadav, tuleb taaskasutusorganisatsioonidel kasutada avalikes pakendipunktides nüüdisaegseid, ühesuguse väljanägemise ja tähistusega mahuteid, mis on toodetud keskkonnasäästlikest materjalidest ja oleksid raskesti soditavad. Taaskasutusorganisatsioonid pakuvad koostöös jäätmekäitlejatega pakendijäätmete tekkekohal kogumise teenust, kuid kuna see on vabatahtlik lisateenus, siis ei ole see piisavalt laialt levinud. Selle juurutamiseks on oluline, et linn propageeriks ja soovitaks elanikel, eriti korteriühistel, liituda pakendijäätmete tekkekohal kogumise süsteemiga.

Tuleb tõhustada järelevalvet selle üle, et kõigis müügikohtades oleks tagatud pakendijäätmete kogumine.

Pakendite ja pakendijäätmete kogumise ja käitlemise süsteemi arendamise detailsem ülevaade, sealhulgas kavandatud tegevused ja meetmed, on esitatud käesoleva jäätmekava lisas 4 „Pakendite ja pakendijäätmete käitlemise kava“.

6.1.3 Biojätmete kogumine ja käitlus

Köögi- ja sööklajäätmed

Kogumise õiguslik alus

Muude olmejäätmeliikide kõrval tuleb liigiti koguda ka biolagunevaid köögi- ja sööklajäätmeid (jäätmekood 20 01 08).³⁶

2021. aastal kehtiva [Tallinna jäätmehoolduseeskirja](#) kohaselt tuleb elamumaa sihtotstarbega kinnistul koguda biojätmeid liigiti. Biojätmete mahuti ja veolepingu olemasolu kohustus on sätestatud kinnistul korterite arvust lähtudes järgmiselt.³⁷

- Kinnistul peab olema biojätmete mahuti, kui kinnistul on vähemalt 10 korterit, välja arvatud korraldatud jäätmeveo vanalinna piirkonnas.
- Vähem kui 10 korteriga elamumaa sihtotstarbega kinnistul ja korraldatud jäätmeveo vanalinna piirkonnas ei pea olema biojätmete mahutit juhul, kui kinnistul on segaolmejäätmete mahuti ja seda tühjendatakse vähemalt üks kord nädalas.
- Üksikelamu kinnistul ei pea olema biojätmete mahutit juhul, kui biolagunevad aia- ja haljastujäätmed kogutakse liigiti ja kompostitakse samal kinnistul.

Kinnistul, mis ei ole elamumaa sihtotstarbega, peab olema biojätmete mahuti:

- kui jäätmeid tekib nädalas enam kui 20 kg või
- kui kinnistul tegutseb vähemalt 25 istekohaga toitlustusettevõtte, sealhulgas restoran või muu samalaadne toiduteenus pakkuv ettevõtte, või
- lasteaed, kool või haigla, milles on vähemalt 112 kohta.

³⁶ Keskkonnaministri 16.01.2007 määrus nr 4 „[Olmejäätmete sortimise kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused](#)“.

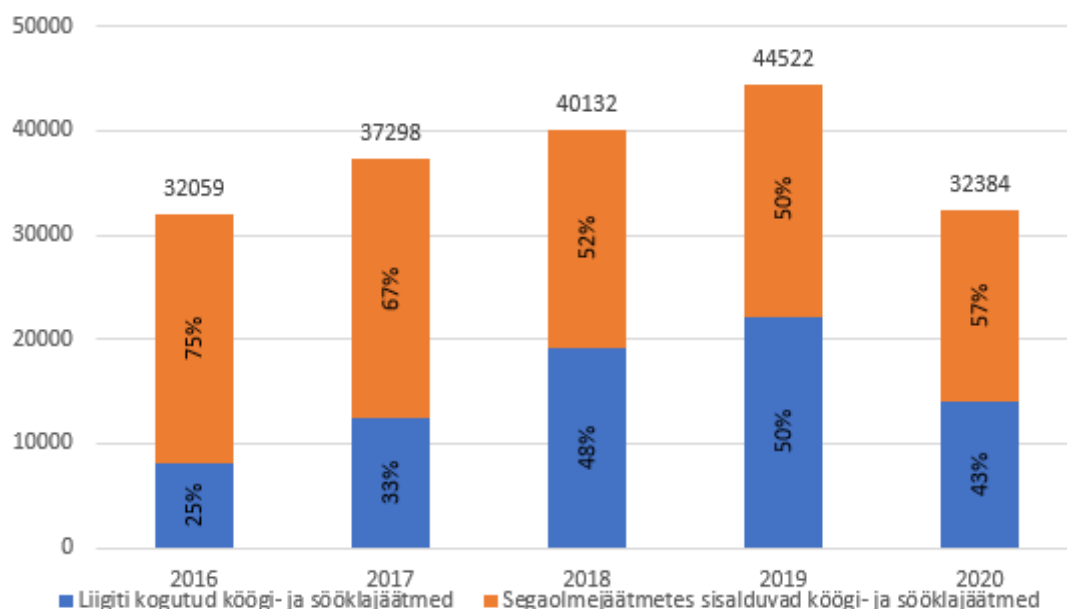
³⁷ Tallinna Linnavolikogu 08.09.2011 määruse nr 28 „[Tallinna jäätmehoolduseeskiri](#)“ § 7.

Jäätmehoolduseeskirja järgi tuleb liigiti kogutavad biojätmed mahutisse paigutada paberist või muust biolagunevast materjalist kotti pakendatuna. Biojätmete mahutisse ei tohi panna kompostimiseks kõlbmatuid jätmeid.

Kogumine ja käitlemine

Tallinn oli esimene omavalitsus Eestis, kes rakendas juba 2007. aastal korraldatud jätmeveo raames biojätmete liigiti kogumist. Korraldatud jätmeveo raames kogutakse eraldi mahutitega valdavalt köögi- ja sööklajajätmeid. Biojätmete mahuti olemasolu kontrollivad nii Tallinna Strategiakeskuse järelevalve peaspetsialist kui ka jätmeveoettevõtted. See on näidanud, et biojätmete mahuti on olemas valdaval osal jätmevaldajatest, kellel on kohustus biojätmeid koguda.

Jäätmearestuse analüüsi põhjal on näha, et liigiti kogutud köögi- ja sööklajajätmete osakaal suurenes kuni 2019. aastani, ulatudes ligikaudu 50%-ni nende jätmete tekkest, ning 2020. aasta esialgsetel andmetel osakaal vähenes veidi (vt joonis 17). See on suhteliselt hea tulemus, kui võtta arvesse, et võrdlemisi suur osa Tallinna jätmevaldajatest ei ole kohustatud biojätmeid liigiti koguma.³⁸

Joonis 17. Köögi- ja sööklajajätmete teke tonnides ja liigiti kogumise osakaal

Allikas: JATS.

Tallinn on hakanud palju rohkem pöörama tähelepanu kodumajapidamiste biojätmete liigiti kogumise edendamisele. Näiteks 2021. aastal jagasid linnaosavalitsused korteriühistute kaudu linlastele tasuta 44 000 biojätmete kogumiskoost koos kogumisjuhustega. Samas on biojätmete (köögi- ja sööklajajätmete) liigiti kogumise kvaliteedi ja tõhususe tagamiseks vaja pidevalt ja ulatuslikult teavitada nii kodumajapidamisi kui ka ettevõtteid. Kuigi jäätmehoolduseeskirja järgi tuleb liigiti kogutavad biojätmed mahutisse paigutada paberist või muust biolagunevast materjalist kotti pakendatuna, visatakse mahutisse toidujätmeid valdavalt tavalistes kilekottides. Samuti risustatakse biojätmete mahuteid tihti ka muude jätmetega. Jätmevaldajad enamasti ei nõusta korteriühistuid ja teisi jätmevaldajaid näiteks neis

³⁸ Biojätmete mahuti on kohustuslik ainult kümne ja enama korteriga kinnistutel.

küsimustes, milline võiks olla majale sobiv mahutite arv ja maht ning kuidas tuleks jäätmeid liigiti koguda. Seetõttu täituvad segaolmejäätmete mahutid paljudel juhtudel kiiresti ja kiputakse ülejäänud segaolmejäätmeid viskama kõrval asuvasse liigiti kogutavate jäätmete mahutitesse (sh biojäätmete mahutisse). ASi TJT kompostimiskäitisesse toodud köögi- ja sööklajajäätmed vajavad seetõttu olulisel määral töötlemist (võõriste eraldamist). Kaubandusettevõtted koguvad müümata jäänud toiduained üldjuhul koos pakendiga, mistõttu tuleb ka need kompostimise käigus eraldada. Suur kogus kilekotte, pakendeid ja muid jäätmeid kogutavate köögi- ja sööklajajäätmete hulgas raskendab tuntuvalt nende jäätmete kompostimist ja mõjutab ka komposti kvaliteeti.

Teiselt poolt sisaldavad Tallinnas kogutud segaolmejäätmed ikkagi veel suhteliselt palju köögi- ja sööklajajäätmeid. 2020. aasta üle-eestilise sortimisuuringu järgi sisaldasid Tallinna segaolmejäätmed keskmiselt 18,5% köögi- ja sööklajajäätmeid (seda nii suuremate kortermajadega kui ka üksikelanutega piirkonnas).³⁹ Suhteliselt suur köögi- ja sööklajajäätmete osakaal viitab sellele, et neid jäätmeid visatakse sõltumata biojäätmete mahuti olemasolust ikkagi segaolmejäätmete sekka. Nii võib eeldada, et elanike ja ettevõtete teadlikkuse suurendamise ja järelevalve tõhustamise kaudu on võimalik köögi- ja sööklajajäätmete liigiti kogumist oluliselt parandada.

Tallinna jäätmehoolduseeskirja kohaselt võib elamumaal köögi- ja sööklajajäätmeid kompostida, kui selleks on olemas vajalik ruum ja tingimused (kinnine, kahjuritest eest kaitstud kompostimisnõu). Kompostimise edendamiseks on Tallinn ellu viinud mitmeid projekte. Näiteks algatati 2019. aastal kompostrite pilootprojekt Rohering, mille raames jagati Tallinna elanikele 150 mikroobide toimel töötavat kiirkompostit. Biojäätmete ringlussevõtu parimate lahenduste väljatöötamiseks on Tallinn korraldanud häkatone ja innovaatiliste ideede konkursse (nt Biowaste Challenge in Tallinn).

Valdav osa Tallinna linnas liigiti kogutud köögi- ja sööklajajäätmetest on siiani viidud käitlemiseks linnale kuulvasse ASi TJT jäätmekäitluskäitisesse. ASil TJT on Eesti suurim biojäätmete kompostimise käitis⁴⁰, mis võimaldab kompostida biolagunevaid jäätmeid (kompostimisvõimsus 15 000 – 20 000 tonni aastas). Kasutatakse UTV (Umwelttechnik Vogel) kinnist kompostimis-süsteemi, mille puhul kaetakse kompostihunnikud GORE®Coveri membraankattega. Liigiti kogutud köögi- ja sööklajajäätmeid kompostitakse kompostimisväljakul, kus jäätmed ladustatakse nõrgvee kogumissüsteemiga varustatud alal. Vastuvõetud jäätmed purustatakse ja sõelutakse, et eraldada kile, plastpakend ja muud suuremad võõrised. Sidusainega (hakkpuit) segatud jäätmed paigutatakse auna ja kaetakse membraaniga. Jäätmeid hoitakse aunas kolm nädalat, mille jooksul saavutatakse haigustekitajate hävitamiseks vajalik temperatuur 70 °C vähemalt tunniks ajaks. Kolme nädala pärast võetakse aun lahti, segatakse ja kaetakse uuesti kolmeks nädalaks membraaniga. Kuuenädalase tsükli järel võetakse aunadest proovid, et kontrollida

³⁹ Köögi- ja sööklajajäätmete osakaal segaolmejäätmetes oli mõnevõrra suurem üksikelanutega linnaosas (Nõmme), mis viitab vajadusele ka eramajades köögi- ja sööklajajäätmete kogumisele rohkem tähelepanu pöörata ([Segaolmejäätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijäätmete ning elektroonikaromu koostise ja koguste uuring](#). SEI Tallinn 2020).

⁴⁰ ASi TJT kompostimistehnoloogia vastab Euroopa Liidu parima võimaliku tehnika (PVT) kriteeriumidele. Ettevõtte on Põllumajandus- ja Toidumeti väljastatav tunnustus, mis annab muu hulgas õiguse käidelda III kategooria loomseid kõrvalsaadusi. Biojäätmete kompostimine on kooskõlas keskkonnaministri 08.04.2013 määrusega nr 7 „[Biolagunevatest jäätmetest komposti tootmise nõuded](#)“. Kompost sertifitseeritakse SA Taaskasutatavate Materjalide Sertifitseerimiskeskus sertifitseerimise korra ja eelnimetatud määruse alusel.

enterobakteri ja Salmonellabakterite puudumist. Seejärel teisaldatakse kompost järelvalmimisele, mille käigus aunad segatakse ja sõelutakse. Sõelumisel eraldatakse kompostist sideainena kasutatud hakkpuit ja jäätmetes veel sisalduvad väiksemad võõrkehad. Valmistoodangul, st kompostil, on sertifikaat, mille väljastab Sihtasutus Taaskasutatavate Materjalide Sertifitseerimiskeskus.

Tallinna linna territooriumil kogutud köögi- ja sööklajäätmeid veetakse vähemal määral (nt laevadelt kogutud köögi- ja sööklajäätmed) ka muudesse biojätmete käitlemise käitistesse (nt biogaasitehased). Võib eeldada, et edaspidi võidakse Tallinna linnas kogutud köögi- ja sööklajäätmeid käidelda ka Tallinna lähedal Maardus, kuhu Eesti Keskkonnateenused AS rajab biojätmete anaeroobse käitlemise tehase ehk biogaasitehase (kavandatud käitlusvõimsus 20 000 t biojätmeid aastas). Seega võib eeldada, et nii lähemas kui ka kaugemas perspektiivis on olemas piisav võimsus Tallinna linna köögi- ja sööklajätmete käitlemiseks ja ringlussevõtuks.

Aia- ja haljastujätmed

Kogumise õiguslik alus

Muude olmejäätmeliikide kõrval tuleb liigiti koguda biolagunevaid aia- ja haljastujätmeid (jäätmekood 20 02 01). Kohaliku omavalitsuse hallatava jäätmejaama tehniline varustatus peab tagama nende vastuvõtmise elanikkonnalt.⁴¹

Tallinna jäätmehoolduseeskirjas biojätmete kogumise kohta sätestatud nõuded kehtivad ka aia- ja haljastujätmete puhul. Samuti toob jäätmehoolduseeskiri esile, et linnaosavalitsused peavad korraldama muu hulgas linna haljasaladel tekkivate aia- ja haljastujätmete kogumist ja üleandmist jäätmevedajale või jäätmekäitlejale.

Eraldi on reguleeritud⁴² aia- ja haljastujätmete kogumine kalmistutel. Kalmistul tuleb avalikult kasutatavatesse mahutitesse eraldi koguda biolagunevad aia- ja haljastujätmed ning prügi.

Kogumine ja käitlemine

Tallinna jäätmehoolduseeskirja järgi võib elamumaal vajaliku ruumi olemasolul aia- ja haljastujätmeid kompostida. Kui toidujätmeid ehk köögi- ja sööklajätmeid võib kohapeal kompostida üksnes kinnises kahjurite eest kaitstud kompostimisnõus, siis aia- ja haljastujätmeid on lubatud kompostida lahtiselt aunades. Viimasel ajal on üha rohkem üksikelamutes (eramutes) elavaid inimesi hakanud jäätmeid kohapeal kompostima. Tallinna linna eestvõttel ja osalusel on käivitatud mitu kampaaniat (nt kampaania Kompostiljon) ning korraldatakse kompostimiskoolitusi. Lisaks korraldab (2021–2022) Tallinna linn koostöös biomajanduse ettevõttega NutriLoop OÜ pilootprojekti „Biojätmete kohtkompostimine“, mille käigus katsetatakse kompostreid ja projekti tulemusena antakse soovitusel sobivaima kompostri valimiseks eri sihtrühmadele.

Aia- ja haljastujätmeid saavad elanikud ära anda ka kõikides Tallinna jäätmejaamades. Ühelt toojalt võetakse päevas tasuta vastu kuni kuus 100-liitrilist kotitäit (kokku 0,6 m³) aia- ja haljastujätmeid. Tasuta kogust ületavate jäätmete äraandmise eest tuleb maksta. Ettevõtted saavad aia- ja haljastujätmeid jäätmejaamades üle anda vaid tasu eest.

⁴¹ Keskkonnaministri 16.01.2007 määrus nr 4 „[Olmejäätmete sortimise kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused](#)“.

⁴² Tallinna Linnavolikogu 08.09.2011 määruse nr 28 „[Tallinna jäätmehoolduseeskiri](#)“ § 21.

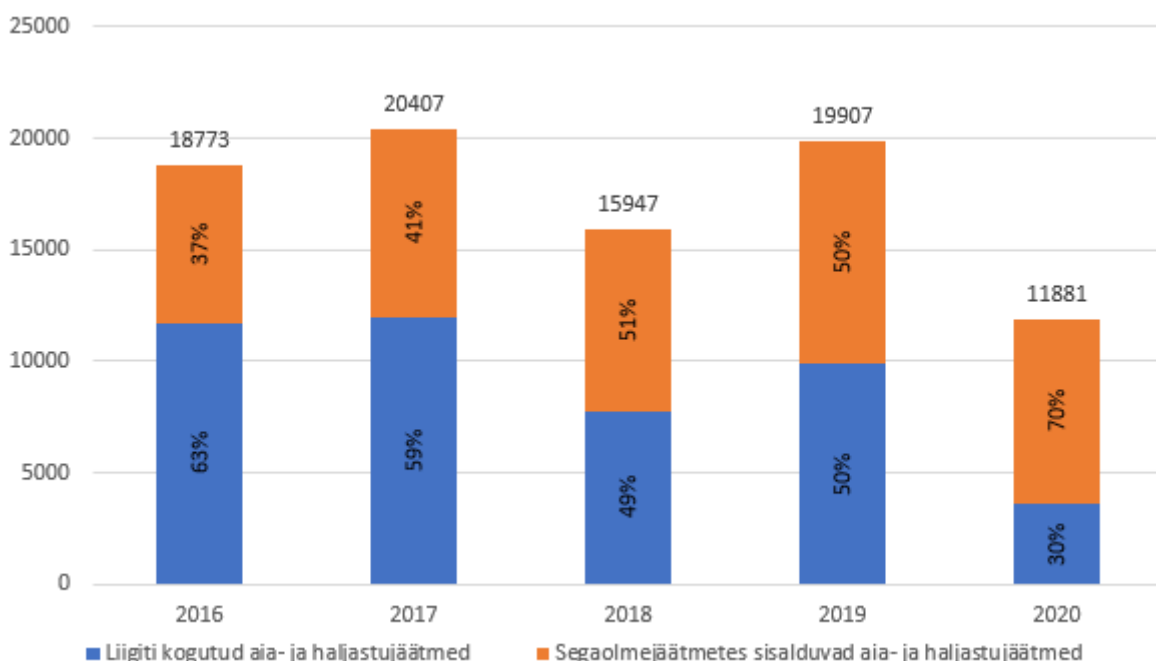
Peale selle on mitu linnaosa (Nõmme ja Pirita) korraldanud juba aastaid kevaditi ja sügisei elanikele tasuta lehekotivedu. Ka teised linnaosad on pakkunud lehekottide tasuta äravedu. Näiteks 2021. aasta sügisel korraldasid lehekottide äravedu peale Nõmme ja Pirita ka Kesklinna, Põhja-Tallinna, Kristiine ja Lasnamäe linnaosa valitsus. Haabersti linnaosa valitsus pakkus lehekottide äravedu soodsa hinnaga (150-liitrise koti äraveo hind koos käibemaksuga on 2.02 eurot). Lehekottide äraveo korralduse kohta teeb otsuse linnaosa valitsus ja seetõttu erinevad linnaositi veo tingimused ja ajad.

Tasu eest pakub lehekotivedu korraldatud jäätmeveo raames ka Tallinna Jäätmekeskus. Alates 2019. aastast on Tallinna kalmistutele paigaldatud vastava märgistuse ja juhistega haljastujäätmete kogumismahutid. Varem koguti kalmistutel haljastujäätmed tihti segamini muude jäätmetega.

Kuigi aia- ja haljastujäätmete äraandmise võimalused (nii tasuta kui tasu eest) on Tallinnas suhteliselt head, kipuvad elanikud peale köögi- ja sööklajäätmete viskama segaolmejäätmete mahutisse ka aiajäätmeid. Viimase üle-eestilise sortimisuuringu tulemused (2020) näitasid, et aia- ja haljastujäätmete sisaldus Tallinnas kogutud segaolmejäätmetes oli ligikaudu 8,3%.⁴³ Eriti palju sisaldasid analüüsitud segaolmejäätmed aia- ja haljastujäätmeid sügisel uurimisperiodil (analüüsitud segaolmejäätmetesse oli visatud kottide kaupa lehti).

Kui 2016. aastal moodustasid liigiti kogutud aia- ja haljastujäätmed kuni 63% nende jäätmete üldtekkest, siis 2018. aastal langes aia- ja haljastujäätmete liigiti kogumise osakaal alla poole nende koguhulgast (liigiti koguti 49%) (vt joonis 18). 2018.–2020. aastal koguti alla 10 000 tonni aia- ja haljastujäätmeid (vt ka tabel 8). Seda võis osaliselt põhjustada lehekottide äraveo kampaaniate väiksem maht ja ka muud tegurid (nt jäätmealase teavituse ja teadlikkusele suunatud tegevuste vähenemine). Igal juhul on näha, et samal ajal suurenes aia- ja haljastujäätmete osakaal kogutud segaolmejäätmetes.

⁴³ Varasema, 2012.–2013. a tehtud sarnase uuringu ajal oli Tallinna segaolmejäätmetes sisalduvate aia- ja haljastujäätmete osakaal poole väiksem (4,1%) ([Eestis tekkinud segaolmejäätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijäätmete ning elektroonikaromu koostise uuring](#). SEI Tallinn 2013).

Joonis 18. Aia- ja haljastujäätmete teke tonnides ja liigiti kogumise osakaal

Allikas: JATS.

Kuna jäätmevedajate huvi segaolmejäätmete mahutite sisu vastu on üldiselt nõrk, siis kipuvad jäätmevaldajad eelistama tasulise äraveo asemel aia- ja haljastujäätmete viskamist segaolmejäätmete hulka. Üsikelamute (eramajade) piirkonnas võib lisaks sellele jätkuvalt täheldada, et inimesed veavad lehti ja muid aiajäätmeid haljasaladele ja metsa alla.

Tallinna üks peamisi aia- ja haljastujäätmete käitlemise kohti on 2014. aastal valminud ja Tallinna Jäätmekeskuse hallatav kompostimisplats Pärnamäe kalmistu juures, kuhu veetakse aia- ja haljastujäätmeid ka teistest Tallinna jäätmejaamadest ja kalmistutelt. Ka Tallinna Jäätmekeskusele on väljastatud komposti tootesertifikaat, mis võimaldab aia- ja haljastujäätmetest toodetud komposti müüa tootena.

Tallinna Jäätmekeskus käitleb aastas 3000–5000 tonni aia- ja haljastujäätmeid. Jäätmeloa alusel on Pärnamäe kompostimisplatsi käitlemisvõimsus kuni 18 300 tonni. Tegelikuses on kompostimisplatsi võimsus väiksem, ulatudes keskmiselt 10 000 tonnini aastas. Üle poole Tallinna Jäätmekeskuses käideldud aia- ja haljastujäätmeid pärineb kalmistutelt. Ka AS TJT võtab käitlemiseks vastu aia- ja haljastujäätmeid. JATSi andmetel käideldakse Tallinnas kogutud aia- ja haljastujäätmeid ka mujal.⁴⁴

Biojätmete liigiti kogumise ja käitlemise arendamine

Nii nagu olmejäätmete puhul üldisemalt, peab ka biojätmete käitlemise peamiseks eesmärgiks olema nende võimalikult kõrge ringlussevõtu taseme saavutamine. Kuna biojätmed moodustavad olmejäätmetest ligikaudu 1/3, siis sõltub biojätmete ringlussevõtu tasemest olulisel määral olmejäätmete ringlussevõtu sihtarvu täitmine.⁴⁵

⁴⁴ Täpsemad andmed puuduvad.

⁴⁵ [Jäätmeseaduse](#) järgi tuli alates 2020. aastast ringlusse võtta vähemalt 50% ulatuses kodumajapidamistest pärinevaid paberi-, metalli-, plasti- ja klaasijäätmeid ja võimaluse korral muid liigiti kogutud kodumajapidamistest

Tallinna linnas tekkivate köögi- ja sööklajäätmete bioloogilise ringlussevõtu võimekus on nii seniste kui ka prognoositavate biojätmete tekkekoguste juures eeldatavalt piisav.⁴⁶ Võttes arvesse vajadust suurendada lähiaastatel köögi- ja sööklajäätmete liigiti kogumist ja bioloogilist ringlussevõttu (sh vajadust käidelda näiteks biolagunevast plastist pakendeid ja sööginõusid), tuleb ka edaspidi tagada ASi TJT kompostimisvõimekus ja selle vajaduspõhine arendamine. Nimelt on oluline, et Tallinna linnal oleks sõltumatu ja paindlik köögi- ja sööklajäätmete bioloogilise ringlussevõtu võimalus (sh võimalus käideldavat jäätmekogust lühiajaliselt suurendada). ASi TJT olemasolev kompostimisrajatis ja kasutatav tehnoloogia võimaldab seda. Lisaks tuleb arvestada, et tsentraalne kompostimisrajatis võimaldab biojätmeid majanduslikult ja ka keskkonnamõju seisukohast kõige paremini käidelda.⁴⁷ Samuti peab arvesse võtma, et juriidiliste isikute (v.a kodukompostimine) pakutavad toidujäätmete kompostimise väikelahendused (sh toidujäätmete ja bioplastist pakendite kompostimise lahendused) vajavad lube ja tunnustusi⁴⁸, mistõttu võib olla keeruline neid lahendusi rakendada.

Et edaspidi oleks võimalik aia- ja haljastujäätmete kompostismahtu suurendada, tuleks kaaluda lisaks Pärnamäe kompostimisplatsile ka teise kompostimisplatsi rajamist (käitlusvõimsus vähemalt 10 000 tonni) teisele poole linna (nt Pääsküla jäätmejaama juurde). See aitaks lisaks kompostimisvõimaluse suurendamisele vähendada jäätmeveo kulu ja transpordist tulenevat keskkonnamõju. Nii olemasoleva kui ka uue kompostimisväljaku rajamisel tuleb tõkestada Hispaania teetigude levikut. Esimese meetmena tuleb tigude leviku piiramiseks neid regulaarselt kokku korjata. Valmis komposti ei tohi jätta pikaks ajaks platsile seisma, vaid see tuleb kiiresti kasutusse anda. Võimalusel tuleb kaaluda kinnise kompostimissüsteemi kasutuselevõttu.

Olmejäätmete ringlussevõtu eesmärkide täitmise seisukohast tuleb Tallinnas järgmise viie aasta perspektiivis pöörata biojätmete (köögi- ja sööklajäätmete ning aia- ja haljastujäätmete) liigiti kogumise suurendamisele ja kogumise kvaliteedi parandamisele.

Biojätmete liigiti kogumise maht peab olema piisavalt suur, et saavutada jäätmeseaduses sätestatud olmejäätmete ringlussevõtu tase⁴⁹ Tallinna linna tasandil. Toetudes 2019. aasta biojätmete tekke ja liigiti kogumise andmetele, tuleb olmejäätmete 55% ringlussevõtu tasemeni jõudmiseks liigiti koguda vähemalt 65% Tallinnas tekkivaid biojätmeid.⁵⁰ See tähendab, et Tallinnas tekkivatest köögi- ja sööklajäätmetest tuleks liigiti koguda vähemalt 60% ning aia- ja haljastujäätmetest vähemalt 80%.⁵¹

või muudest allikatest pärinevaid jäätmeid. Alates 2025. aastast suureneb olmejäätmete ringlussevõtu sihtarv 55%-ni olmejäätmete kogumassist kalendriaastas.

⁴⁶ Arvesse on võetud nii ASi TJT kompostimiskäitise kui ka Eesti Keskkonnateenused ASi kavandatava biogaasitehase võimsus.

⁴⁷ Tsentraalne kompostimiskäitis võimaldab kompostimisprotsessi, sh tekkivaid keskkonnaaspekte (nt kasvuhooonegaaside heide, hais, nõrgvesi) oluliselt paremini kontrollida ja nende mõju minimeerida.

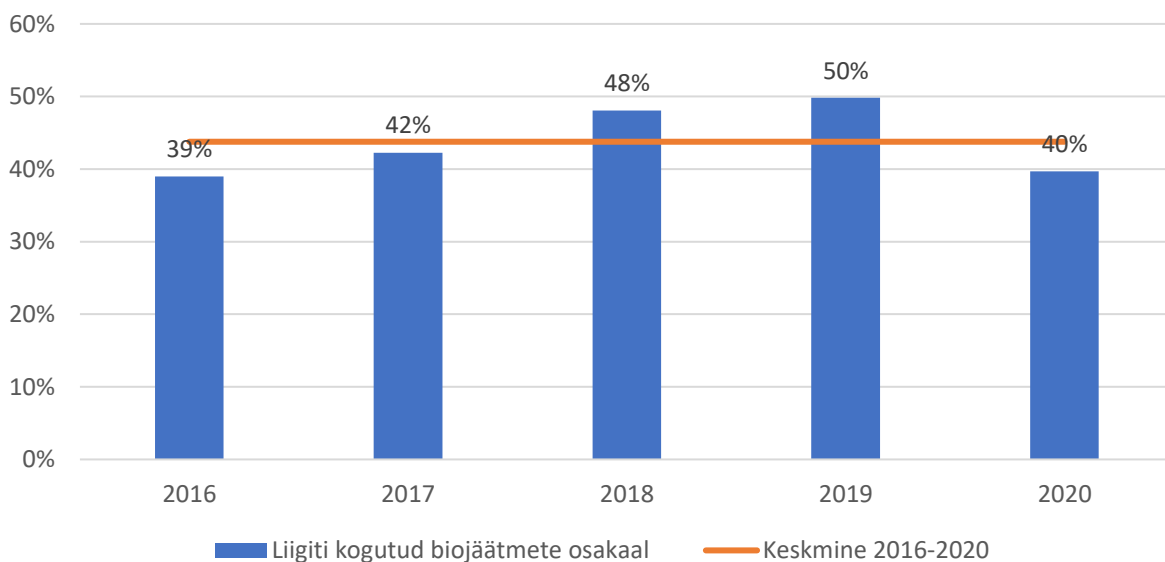
⁴⁸ Jäätmete kompostimine (v.a kodukompostimine) on jäätmekäitlustegevus, mis üldjuhul vajab jäätmeluba. Peale selle tuleb arvestada, et liha (loomseid kõrvalsaadusi) sisaldavaid toidujäätmeid võib kompostida ainult Põllumajandus- ja Toiduameti tunnustatud kompostimiskäitistes.

⁴⁹ Alates 2025. aastast suureneb jäätmeseaduses sätestatud olmejäätmete ringlussevõtu sihtarv 55%-ni olmejäätmete kogumassist kalendriaastas.

⁵⁰ Ka 2021. aastal valminud ja Keskkonnaministeeriumi tellitud Maailmapanga uuring toob teiste ELi liikmesriikide ja omavalitsuste kogemustele toetudes välja, et olmejäätmete ringlussevõtu eesmärgi saavutamiseks tuleks biojätmete massist vähemalt 65% võtta ringlusse.

⁵¹ Siin on arvestatud, et liigiti kogutud jäätmetes jääb võõraste osakaal alla 3%.

Biojätmete käitlemise andmetele toetudes on viimasel viiel aastal (2016–2020) nende jäätmete liigiti kogumise osakaal Tallinnas olnud keskmiselt 44% (vt joonis 19).⁵² Köögi- ja sööklajajätmete liigiti kogumise osakaal on kuni 2019. aastani suurenenud (vt joonis 17). Aia- ja haljastujätmete liigiti kogumise tase on 2018.–2019. aastal (ja 2020. aasta esialgsetel andmetel) langenud võrreldes 2016.–2017. aastaga. Samas on varasematel aastatel Tallinna aia- ja haljastujätmete liigiti kogumise tase ulatunud ka 63%-ni (vt joonis 18).

Joonis 19. Liigiti kogutud biojätmete osakaal biojätmete kogutekkest

Selleks, et suurendada köögi- ja sööklajajätmete liigiti kogumist, tuleb Tallinnas märkimisväärselt laiendada nende jäätmevaldajate hulka, kes on kohustatud omama biojätmete kogumismahutit. Arenenud jäätmekäitlusega ELi liikmesriikide uuringud on näidanud, et ringlussevõtu eesmärkide täitmiseks peaks biojätmete kohtkogumise süsteem (nn ukse eest vedu) hõlmama linnades ja mujal tiheasustusaladel kõiki jäätmevaldajaid, sõltumata nende jäätmetekke kogusest, kinnistu sihtotstarbest või korterite arvust.⁵³ Erandi võib teha ainult väga piiratud juhtudel eelkõige üksikelamute ja väikese korterite arvuga kortermajade puhul, kus on võimalik rakendada kodukompostimist. Seejuures tuleb kindlasti arvestada, et biojätmete mahuti omamise kohustusest vabastab ainult see, kui kinnistul ka tegelikult biojätmeid nõuetele vastavalt kompostitakse (st olemas on kahjuritest eest kaitstud kinnine kompostimisnõu). Biojätmeid on võimalik kohapeal kompostida eelkõige siis, kui on olemas vajalik maa ja võimalus komposti kohapeal kasutada. Seetõttu võib Tallinna puhul biojätmete kogumismahuti asemel lubada kohapeal kompostimist elamumaa sihtotstarbega kinnistutel, kus on üksikelamu või kuni kahe korteriga elamu.

Biojätmete kogumismahuti peab olema ka kõikidel kinnistutel, kus tegutseb toidlustusettevõtte või toiduteenust pakkuv ettevõtte, lasteaed, kool või haigla. Biojätmete kogumismahuti peab olema ka kõikidel asjakohastel vanalinna kinnistutel.

⁵² See jääb siiski alla ELi liikmesriikide keskmise biojätmete liigiti kogumise tasemele, mis oli 2017. a andmetel 50% (Bio-waste in Europe — turning challenges into opportunities, EEA Report No 04/2020).

⁵³ Nt Soome keskkonnaministeeriumi tellitud uuring: [Asumisessa syntyvien jätteid erilliskeräysvaihtoehtojen vaikutusten arviointi](#). LCA Consulting, 2020.

Võttes arvesse, et hinnanguliselt elab üksikelanikes ja kuni kahe korteriga kortermajades kuni 10% Tallinna elanikest, siis muude jäätmevaldajate (sh kolme ja enama korteriga majad) liigiti kogutav biojätmete (eelkõige köögi- ja sööklajajätmete) kogus peaks eelduslikult tagama biojätmete liigiti kogumise eesmärgi (65% biojätmete kogutekkest) täitmise.

Aia- ja haljastujätmete liigiti kogumise suurendamiseks tuleb jätkuvalt pakkuda nende jätmete tasuta äraandmise võimalusi (jätmejaamades ja kogumisringidel) ja korraldada lehekottide kogumist. Lehekottide kogumine on eriti tähtis sügiseti, aga kindlasti ka kevaditi. Soovitav on korraldada seda kõigis linnaosades, kuna puulehti tekib nii era- kui ka kortermajade juures. Puulehtede kogumise ringide ja kampaaniate korraldamine igal sügisel ja kevadel aitab olulisel määral vähendada aia- ja haljastujätmete sisaldust segaolmejäätmetes. Siinjuures on soovitatav korraldada puulehtede kogumist elanikkonnalt kogu linnas ühtsetel alustel ja samal ajal. Nii on see arusaadavam ja linnaülene teavitustöö on tõhusam. Samuti tagaks see kogumissüsteemi toimimise järjepidevuse. Praegu otsustavad linnaosavalitsused ise puulehtede kogumise tingimuste ja aja üle. Lisaks peab korraldatud jäätmeveo kaudu olema kõikides jäätmeveopiirkondades võimalik lisateenusena tasu eest üle anda kinnistul kogutud aia- ja haljastujätmeid (mahutiväliste kottidega).

Teine oluline aspekt, mis aitab ringlussevõtu eesmärki täita, on liigiti kogutud biojätmete kvaliteedi, st puhtuse tagamine. Mida vähem on liigiti kogutud biojätmete hulgas muid jätmeid ja võõriseid, seda kergem on biojätmete edasine käitlemine ja ringlussevõtt. Eriti oluline on kogutud biojätmete puhtus just komposti valmistamise ja edasise kasutamise seisukohast. Teatud võõriste ehk biolagunematu materjali (nt klaas, metall, plast) eraldamine biojätmete töötlemisel ja komposti tootmisel on väga keeruline ja kohati isegi täies mahus võimatu.

Lisaks biojätmete mahutite risustamisele muude jäätmetega viskab suur osa jäätmetekitajaid biojätmeid kogumismahutisse plastkotis, mis ei ole biolagunev. Seega tuleb jäätmehooldus-eeskirjas täpsustada köögi- ja sööklajajätmete kogumismahutisse paigutamise nõuet, lisades viite biolaguneva koti standardile. Seega tohiks liigiti kogutavad biojätmed kogumismahutisse panna kas lahtiselt (kõige eelistatum variant), paberkotis või täielikult (100%) biolaguneva ja kompostitava kotiga, mis vastab standardile EN 13432. Köögi- ja sööklajajätmete kogumiseks sobivaid biolagunevaid ja kompostitavaid kotte võiks jagada elanikele ja korteriühistutele kas kampaaniate või muude ürituste käigus ning jätmejaamades.

Samuti tuleb selleks, et vähendada kompostimisel mittelagunevate plastkottide sisaldust, lisada edaspidi korraldatud jäätmeveo hankesse tingimus, et jäätmevedaja võib mahuti vooderduskotina kasutada ainult täielikult biolagunevat ja kompostitavat kotti (standardile EN 13432 vastav).

Nii köögi- ja sööklajajätmete kui ka aia- ja haljastujätmete kompostimise majanduslikku efektiivsust on pärssinud vähene nõudlus toodetud komposti järele. Üks võimalus suurendada Tallinna biojätmetest toodetud komposti kasutamist on nõuda sertifitseeritud komposti kasutamist linna haljastuses mullana ja mulla kvaliteedi parandamisel.

Valdav osa ELi liikmesriikide omavalitsusi on rakendanud biojätmete kogumismahuti tühjendamisele ja äraveole madalamaid hindu kui segaolmejäätmete puhul, et motiveerida inimesi biojätmeid (köögi- ja sööklajajätmeid) liigiti koguma. Tallinnas on biojätmete kogumismahuti tühjendamine ja äravedu (2021. aasta seisuga) ligikaudu poole odavam kui sama mahu segaolmejäätmete äravedu. Tagamaks jätkuvalt inimeste motivatsiooni biojätmeid

segaolmejjätmetest eraldada, tuleks ka edaspidi hoida biojätmete kogumismahuti tühjendamise ja äraveo hind madalam. Biojätmete mahuti tasuta tühjendamine või äravedu ei pruugi olla mõistlik, kuna see võib tekitada olukorra, kus biojätmete mahutit hakatakse risustama teiste jätmetega (eelkõige segaolmejjätmetega), eriti juhul, kui segaolmejjätmete äraveo hind suureneb järsult.⁵⁴ Seetõttu võiks biojätmete kogumismahuti tühjendamise ja äraveo hind olla vähemalt 1/3 segaolmejjätmete äraveo hinnast.

Biojätmete liigiti kogumise edendamisel on kõige tähtsam sihtrühmade (elanikud, majaomanikud, korteriühistud, ettevõtted, koolid, lasteaiad jt) teavitamine ja teadlikkuse suurendamine. Teiste ELi liikmesriikide omavalitsuste kogemused näitavad, et biojätmete liigiti kogumise alane teavitamine ja kampaaniad peavad toimuma järjepidevalt, kasutades eri teabekanaleid (sh sotsiaalmeediat).⁵⁵

Kindlasti tuleb tuntavalt tugevdada järelevalvet biojätmete kogumismahutite, nõuetekohase kodukompostri ja kompostimisvõimaluse olemasolu ja kasutamise ning kogutavate biojätmete puhtuse üle, et vältida nende jätmete segaolmejjätmete hulka viskamist. Siin on keskne roll ka jätmevedajatel, kes peaksid palju rohkem kontrollima mahutite sisu. Linn peaks pidama arvestust (nt jätmevaldajate registri alusel) ja tegema järelevalvet nende kinnistute üle, kus biojätmete liigiti kogumise nõuet täidetakse kohapeal ehk kompostitakse biojätmeid. See teave peaks olema kättesaadav ka lepingu alusel korraldatud jätmeveo teenust osutavale jätmevedajale.

Biojätmete kogumise ja käitlemise süsteemi arendamise täpsemad eesmärgid ning kavandatud tegevused ja meetmed on esitatud käesoleva jätmekava lisas 3.

6.1.4 Paberi- ja kartongijätmete kogumine ja käitlus

Paberi- ja kartongijätmete (20 01 01) kogumine on Tallinna linnas hõlmatud korraldatud jätmeveoga ning jätmevaldajal peab olema paberi- ja kartongijätmete mahuti, kui kinnistul on vähemalt viis korterit. Üksikelanutes ja vähem kui viie korteriga elamumaa sihtotstarbega kinnistul tuleb paberit ja kartongi koguda liigiti ning viia need jätmejaama või anda üle jätmevedajale või -käitlejale. Mitteelamumaa sihtotstarbega kinnistul tuleb paberit ja kartongi koguda eraldi mahutiga, kui jätmeid tekib nädalas enam kui 20 kg.

Riikliku jätmearuandluse infosüsteemi kohaselt koguti Tallinnas 2018. aastal liigiti 22 528 tonni, 2019. aastal 20 256 tonni ja 2020. aastal 22 916 tonni paberi- ja kartongijätmeid. 2020. aasta sortimisuuringu⁵⁶ andmetel sisaldasid Tallinnas paberi- ja kartongijätmete mahutitega kogutud jätmed 54% ulatuses paber- ja kartongipakendeid. Seega toimib paberi- ja kartongijätmete kogumine korraldatud jätmeveo raames ka seda liiki pakendijätmete kogumise süsteemina.

Korraldatud jätmeveoga kokku kogutud paberi- ja kartongijätmed viiakse kehtivate lepingute alusel käitlemiseks Osauhingu Vaitorg käitluskeskusesse, Ragn-Sells ASi jätmekäitluskeskusesse

⁵⁴ Keskkonnaministeerium kavandab segaolmejjätmete ladestamise saastetasu hüppelist suurendamist (keskkonnatasude seaduse ja pakendiseaduse muutmise seaduse eelnõu, 27.10.2021), mis suurendab järsult segaolmejjätmete käitlemise hinda. Prügilasse ladestamise tasu suurenemine kergitab omakorda ka nende jätmete põletamise tasu.

⁵⁵ [Bio-waste in Europe — turning challenges into opportunities](#), EEA Report No 04/2020.

⁵⁶ [Segaolmejjätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijätmete ning elektroonikaromu koostise ja koguste uuring](#). SEI Tallinn 2020.

ning Aktsiaseltsi Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus. Käitlusteenust osutavate partnerite sõnul suunatakse pärast esmaseid käitlustegevusi 85% materjalist ringlusesse ja 15% energiakasutusse.

Paberi- ja kartongijäätmete kogumise arendamine

Paber ja kartong on materjalina taaskasutatav juhul, kui see kogutakse kokku kuiva ja puhtana. 2020. aasta sortimisuuringu⁵⁷ andmetel on paberi- ja kartongijäätmete mahutis sinna sobimatuid jäätmeid keskmiselt 7%. See oli samas suurusjärgus ka eelmise sortimisuuringu⁵⁸ ajal. Suurema osa sobimatutest jäätmetest moodustasid segaolmejäätmed. Seega tuleks jätkuvalt parendada elanike teadlikkust liigiti kogumise valdkonnas.

Viimaste aastatega on paberi- ja kartongijäätmete mahutis suurenenud paber- ja kartongpakendite osakaal. Kui 2012. aasta uuringute tulemuste põhjal oli paber- ja kartongpakendi keskmine osakaal 45%, siis 2020. aasta uuringu tulemused andsid nende jäätmete osakaaluks 52%. Paber- ja kartongpakendi ning vanapaberi omavaheline osakaalude suhe oli vastavalt 56% ja 44% (2012. aastal 48% ja 52%). Rahuloluküsitluse⁵⁹ kohaselt koguvad tallinlased (83% vastanutest) enim liigiti paberit ja kartongi ning seetõttu on uue jäätmekavaga hõlmatavatel aastatel plaanis jätkata olemasoleva süsteemiga. Kokkuvõttes toimib paberi- ja kartongijäätmete kogumine korraldatud jäätmeveo raames rahuldavalt ja suuremaid muudatusi pole selles süsteemis põhjust teha.

6.1.5 Rõiva- ja tekstiilijäätmete kogumine ja käitlus

Käesolevas alapeatükis on esitatud lühikirjeldus kasutatud rõivaste ja kodutekstiilide (nt voodiriided, laudlinad, kardinad) ning neist tekkinud tekstiilijäätmete käitlemisest Tallinna linnas. Eraldi on vaadeldud kasutatud rõivaid ja tekstiile, mis suunatakse korduskasutusse (ei liigitu jäätmeteks), ning neid tekstiile, mis klassifitseeruvad jäätmeteks ning mille kogumine ja käitlemine toimub jäätmerežiimis.

Kogumise õiguslik alus

Olmejäätmete tekkekohas sortimise nõuded on kehtestatud keskkonnaministri määruses⁶⁰. Selle järgi peavad kohalikud omavalitsused korraldama seitsme jäätmeliigi liigiti kogumise. Nende jäätmeliikide hulka ei kuulu rõiva- ja tekstiilijäätmed, kuid omavalitsused peavad tagama kodumajapidamiste rõivaste ja tekstiilijäätmete (jäätmekoodid vastavalt 20 01 10 ja 20 01 11) vastuvõtmise võimaluse oma jäätmejaamades.

Jäätmeseaduses⁶¹ on kehtestatud nõue, et kohalik omavalitsus peab hiljemalt 2025. aasta 1. jaanuariks korraldama muu hulgas tekstiilijäätmete (20 01 11) liigiti kogumise.

⁵⁷ [Segaolmejäätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijäätmete ning elektroonikaromu koostise ja koguste uuring](#). SEI Tallinn 2020.

⁵⁸ [Segaolmejäätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijäätmete ning elektroonikaromu koostise ja koguste uuring](#). SEI Tallinn 2013.

⁵⁹ [Tallinlaste rahuloluküsitlus 2021-2](#), lk 19

⁶⁰ Keskkonnaministri 16.01.2007 määrus nr 4 „[Olmejäätmete sortimise kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused](#)“.

⁶¹ [Jäätmeseaduse](#) § 136.

Korduskasutusse suunatud rõivaste ja tekstiilide kogused

Tallinna haldusterritooriumil tegutseb terve hulk ettevõtteid ja organisatsioone, kes koguvad ja müüvad kasutatud rõivaid korduskasutuse eesmärgil. Peale selle on Tallinn alates 2013. aastast paigutanud linnaruumi avalikke mahuteid korduskasutamiseks sobivate rõivaste ja tekstiilide kogumiseks (vt ka tabel 16).

Suurematelt korduskasutusorganisatsioonidelt saadud andmete põhjal võib anda hinnangu, kui palju Tallinnas kasutatud rõivaid kokku kogutakse⁶², kui palju nendest jõuab korduskasutusse ja kui suur osa omakorda jäätmetena käitlusesse.

Viimase viie aasta jooksul on Tallinnas korduskasutuseks kogutavate rõivaste ja tekstiilide kogus peaaegu neljakordistunud, jõudes 2020. aastaks ligikaudu 1726 tonnini. Kogutud rõivastest ja tekstiilidest suunati samal aastal korduskasutusse 1654 tonni. Suurem osa sellest läheb korduskasutusse kas kohapeal (Eestis), hulгимүүки või eksporti teistesse riikidesse. Korduskasutuse eesmärgil kogutud rõivastest ja tekstiilidest ei kõlba ligikaudu 4–5% uuesti kasutamiseks ja suunatakse seetõttu jäätmetena käitlusesse (tabel 15).

Tabel 15. Rõivaste ja tekstiilide kogumine korduskasutuseks tonnides (korduskasutusorganisatsioonide andmetel, vt ka tabel 18)

	2016	2017	2018	2019	2020
Korduskasutuse eesmärgil kogutud rõivaste ja tekstiilide kogus kokku	454	794	924	1242	1726
Suunatakse korduskasutusse (kohapeal, hulгимүүк või eksport)	434	758	882	1192	1654
Suunatakse jäätmekäitlusesse Eestis	19	36	42	50	72
Kogutud rõivaste ja tekstiilide korduskasutuse osakaal %	96	95	95	96	96

Kasutatud rõivaste ja tekstiilide kogumine korduskasutuseks

Tallinnas on suhteliselt hästi toimiv korduskasutuseks mõeldud rõivaste ja tekstiilide kogumise süsteem, mida käitavad eri organisatsioonid. Tallinn oli Eestis esimene omavalitsus, kes pani juba 2013. aastal omal algatusel linnaruumi korduskasutuse eesmärgil rõivaste ja tekstiilide kogumise mahuteid, kuhu elanikud saavad tuua oma vanu, kuid veel korralikke rõivaid, kodutekstiile, aksessuaare, jalatseid ja mänguasju. 2021. aasta novembri seisuga oli Tallinna Jäätmekeskus paigaldanud 24 sellist riidemahutit (osa neist asub jäätmejaamades).⁶³ Lisaks on linnale kuuluv jäätmekäitlusettevõtte AS TJT paigutanud linnaruumi 11 mahutit. Riidemahutitesse kogutud rõivad ja tekstiilid antakse üle OÜ-le Humana Sorteerimiskeskus, kes sordib kogutud tekstiilid ja rõivad ning suunab need teisele ringile (korduskasutuseks ja ümbertöötluseks). Ligikaudu 12–13% kogutud rõivastest müüakse Humana kauplustes ning korduskasutuseks kõlblikud rõivad, tekstiilid ja jalatsid annetakse partnerorganisatsioonidele Aafrikas. Tekstiilid ja rõivad, mida enam ei sobi kasutada, eksporditakse peamiselt Pakistani. Rõivamüügist saadud tuluga toetab

⁶² Siinjuures tuleb arvestada, et korduskasutusorganisatsioonid arvestavad rõivaste ja tekstiilide alla ka jalatsid ja mänguasjad, mida kogutakse koos kasutatud tekstiilidega.

⁶³ Tallinna jäätmejaamades võetakse ühelt toojalt tasuta vastu korruga kuni kuus 100-liitrist kotitäit kasutuskõlblikke ehk korduskasutatavaid rõivaid ja tekstiile.

Humana hariduse, tervishoiu ja kogukonnaga seotud projekte arenguriikides. Avalike riidemahutitega kogub rõivaid ja tekstiile ka MTÜ Riidepunkt, kes oli 2021. aasta novembri seisuga paigutanud Tallinna 23 mahutit. MTÜ Riidepunkt jagab kogutud ja sortitud riided abivajajatele üle maailma.

Lisaks avalikele mahutitele saab kasutatud rõivaid ja tekstiile üle anda ka korduskasutusega tegelevate organisatsioonide kogumispunktides, näiteks korduskasutuspooides, kogumismajades ja kaubanduskeskustes. Üks suuremaid Tallinnas tegutsevaid organisatsioone on MTÜ Uuskasutuskeskus, kellel oli Tallinnas 2021. aasta novembri seisuga 16 kogumiskohta. Nendest kaheksa on Uuskasutuskeskuse kauplused, lisaks üks kogumismaja ja viis kogumisseina kaubanduskeskustes ning kaks kogumiskasti Zara rõivakauplustes. Umbes kolmandik MTÜ-le Uuskasutuskeskus annetatud esemetest pannakse müüki nende kauplustes, pool antakse edasi koostöö- ja heategevuspartneritele, kümnendik läheb teatritele kostüümideks, disaineritele või käsitöölisele ümbertöötlemiseks ning kümnendik viiakse prügina jäätmejaama.

2021. aasta kevadel ja sügisel korraldas Tallinna linn koostöös MTÜga Uuskasutuskeskus üle linna kogumisringe, mille raames said elanikud kogumiskaubikusse tasuta ära anda oma vanu, aga korralikke asju (sh rõivaid, jalanõusid ja mänguasju).⁶⁴ MTÜ Uuskasutuskeskus suunas kogutud asjad oma pooides taas ringlusesse.

Tabel 16. Korduskasutatavate rõivaste ja tekstiilide kogumise mahutite ja kohtade arv Tallinnas aastal 2021

Kogumismahuteid	
Tallinna Jäätmekeskus	24
AS Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus	11
MTÜ Riidepunkt	23
Kogumiskohti	
MTÜ Uuskasutuskeskus	16
SA Sõbralt Sõbrale kauplused	3
MTÜ Aarete Laegas	1
H&M OÜ kauplused	3

Kasutuskõlblikke rõivaid, tekstiile ja jalanõusid koguvad peale MTÜ Uuskasutuskeskus ka Sihtasutuse Sõbralt Sõbrale, mittetulundusühingu Aarete Laegas ning H & M Hennes & Mauritz OÜ (edaspidi *H&M OÜ*) kauplused. H&M OÜ ei võta vastu jalanõusid kuid võtab vastu ka korduskasutuskõlbmatuid tekstiile. MTÜ Aarete Laegas annab korralikud riided edasi eelkõige vähekindlustatud peredele. Lisaks on MTÜ-l Aarete Laegas Tallinnas ka kasutatud rõivaste ja tekstiilide pood. H&M OÜ koostööpartner suunab kokkukogutud rõivad ja tekstiilid ringlusesse. Nendest valmistatakse uusi tooteid (nt puhastuslappe või uute H&M OÜ kollektsioonide tooteid), isolatsioonimaterjale või tekstiilikiude. MTÜ Uuskasutuskeskus kauplused ja SA Sõbralt Sõbrale kauplused, mida 2021. aasta novembri seisuga on Tallinnas kokku vastavalt kaheksa ja kolm, võtavad lisaks korduskasutatavatele rõivastele ja tekstiilidele vastu ka muid esemeid: mänguasju, raamatuid, nõusid, mööblit, töökorras koduelektroonikat jne. Nii MTÜ Uuskasutuskeskus kui ka SA Sõbralt Sõbrale kauplused toetavad korduskasutusse toodavate asjade müügist saadud tuluga

⁶⁴ <https://www.tallinn.ee/est/heakorraliku/Uudis-Jaametekke-vahendamise-nadalal-saab-asju-mugavalt-ueele-ringile-saata-2>

abivajajaid.

Ühe Tallinna linnaruumi paigutatud riidemahutiga (Tallinna Jäätme keskuse ja ASi TJT mahutid) kogutakse kuus keskmiselt 2,5 tonni kasutatud rõivaid ja tekstiile. Riidemahutitega kogutud kasutatud rõivaste ja tekstiilide kogus on viimastel aastatel suurenenud. Nii koguti Tallinna Jäätme keskuse, ASi TJT ja MTÜ Riidepunkt avalike mahutitega 2020. aastal ligikaudu 1314 tonni kasutatud rõivaid ja tekstiile. Kui arvestada juurde ka muude organisatsioonide kogumispunktides kogutud rõivad ja tekstiilid, siis koguti Tallinnas korduskasutuse eesmärgil kokku 1726 tonni rõivaid ja tekstiile.

MTÜ Riidepunkt kogumismahuti

ASi Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus riidemahuti

Kuna kasutatud rõivaste ja tekstiilide hulgas on suhteliselt palju ka kulunud, määrdunud ja katkisi esemeid või muul viisil korduskasutuseks sobimatuid rõivaid ja tekstiile, siis on tegelikult korduskasutusse suunatav kogus mõnevõrra väiksem (2020. aastal 1654 tonni, tabel 15). Siiski on viimase viie aasta jooksul korduskasutuseks sobivate rõivaste ja tekstiilide kogumine suurenenud keskmiselt üle 27% aastas. Võib eeldada, et järgnevatel aastatel väheneb korduskasutuseks sobivate rõivaste ja tekstiilide koguse kasv mõnevõrra. Organisatsioonide sõnul on korduskasutuseks sobivate rõivaste ja tekstiilide osakaal viimasel ajal hakanud vähenema, kuna elanikud viskavad kogumismahutisse või toovad kogumispunktidesse üha rohkem ka kasutuskõlbmatuid ja kulunud tekstiile. Lisaks on kiirmoerõivad järjest halvema kvaliteedi ja lühikese kasutusajaga, mistõttu on neid raskem uuele ringile suunata. Nii võib eeldada, et kasutatud rõivaste ja tekstiilide kogumise süsteemis hakkab suurenema kasutuskõlbmatute esemete ehk rõiva- ja tekstiilijäätmete osakaal. Kogutud rõivaste ja tekstiilide sortimisel eraldatud rõiva- ja tekstiilijäätmete käitlemise kulude pidev suurenemine on muutunud ka korduskasutusorganisatsioonidele oluliseks majanduslikuks probleemiks.

Tabel 17. Tallinnas korduskasutuse eesmärgil kogutud rõivaste ja tekstiilide kogus tonnides

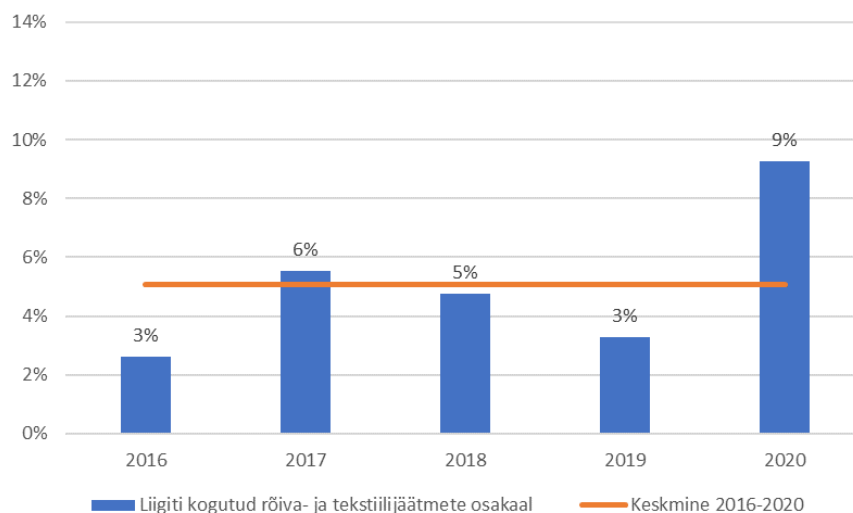
	2016	2017	2018	2019	2020
Tallinna Jäätmekeskus	351	662	756	901	967
AS Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus	–	–	–	157	226
MTÜ Riidepunkt	56	87	99	114	121
MTÜ Uuskasutuskeskus⁶⁵	–	–	–	–	367
H&M OÜ⁶⁶	47	45	69	70	45
Kokku	454	794	924	1242	1726

Kasutatud rõivaste ja tekstiilide kogumine ja käitlemine jäätmetena

Valdav osa kasutatud rõivaid ja tekstiile lõpetab olelusringi segaolmejäätmete hulgas (vt ka ptk 6.1.1) ning liigub koos nendega kas prügilasse ladestamisele või põletusse. Elanikud on harjunud oma kasutatud rõivaid ja tekstiile viskama segaolmejäätmete kogumismahutisse. Näiteks 2019. aastal käideldi koos segaolmejäätmetega 97% Tallinnas tekkinud rõiva- ja tekstiilijäätmetest (vt ka joonis 20).

⁶⁵ MTÜ Uuskasutuskeskus hakkas kogutud rõivaid ja tekstiile kaaluma alates 2020. aastast, mille tõttu puuduvad andmed varasemate aastate kohta.

⁶⁶ H&M OÜ ei pea eraldi arvestust Tallinnas kogutud rõivaste ja tekstiilide üle. Koguse arutamise aluseks on kogu Eestis ettevõtte poolt kogutud rõivaste ja tekstiilide hulk, millest Tallinna osa on hinnanguline, lähtudes H&M OÜ poodide arvust Tallinnas.

Joonis 20. Liigiti kogutud rõiva- ja tekstiilijäätmete osakaal rõiva- ja tekstiilijäätmete kogutekkest

Rõiva- ja tekstiilijäätmeid saab tasu eest ära anda Tallinna jäätmejaamades.⁶⁷ Seal pannakse need kokku suurjäätmetega, mistõttu on üleantud rõiva- ja tekstiilijäätmete koguse üle arvestust pidada keeruline. Kuna Eestis puudub võimalus suuremas mahus rõiva- ja tekstiilijäätmeid ringluse võtta, siis saadetakse valdav osa liigiti kogutud rõiva- ja tekstiilijäätmetest prügilasse ladestamisele. Iru jäätme põletustehas ei saa tehnoloogiliste iseärasuste pärast suures koguses liigiti kogutud tekstiilijäätmeid käidelda ja seetõttu neid üldjuhul põletamiseks vastu ei võeta. Ka korduskasutusorganisatsioonides korduskasutuseks sobimatuna välja sorditud rõivad ja tekstiilid viiakse valdavalt prügilasse. Seega liigub suurem osa liigiti kogutud rõiva- ja tekstiilijäätmeid praegu ikkagi prügilasse ning sellel on suurem keskkonnamõju kui segaolmejäätmetesse visatud tekstiilijäätmete käitlemisel massipõletustehases.

Kasutatud rõivaste ja tekstiilide kogumise ja käitlemise süsteemi arendamise vajadused

Kasutatud rõivaste ja tekstiilide kogumise ja käitlemise süsteemi arendamisel tuleks vaadelda eraldi korduskasutust ning jäätmetena kogumist ja käitlemist.

Kasutatud rõivaste ja tekstiilide korduskasutussüsteemi arendamine

Kasutatud rõivaste ja tekstiilide korduskasutussüsteem toimib Tallinnas hästi. Võib hinnata, et korduskasutatavate rõivaste ja tekstiilide äraandmise võimalused, sealhulgas mahutite ja kogumispunktide võrgustiku tihedus ja arv, on piisavad. Korduskasutamiseks sobivate rõivaste ja tekstiilide kogumise maht on pidevalt suurenenud. Kasutatud rõivaste ja tekstiilide korduskasutussüsteem on hinnanguliselt aidanud vältida üle 10% selliste toodete jäätmeteks muutumist,⁶⁸ toetades Tallinnas nii otseselt jäätmetekke vähendamist kui ka ringmajanduse arendamist. Lisaks on korduskasutusorganisatsioonid suutnud seda süsteemi hallata suures mahus omafinantseerimise teel. Praegu turul tegutsevatel korduskasutusorganisatsioonidel on aastatepikkune kogemus ja teadmised kogumise arendamisest ning kasutuskõlblike rõivaste

⁶⁷ Kasutuskõlbmatuid rõivaid võetakse vastu Pääsküla, Rahumäe, Pärnamäe ja Paljassaare jäätmejaamas. Tasu on Tallinna elanikele 1 euro 0,1 m³ eest (sh käibemaks).

⁶⁸ Korduskasutuse eesmärgil eraldi kogutud kasutatud rõivaste ja tekstiilide kogus on viimastel aastatel pidevalt suurenenud (vt ka tabel 15). Kui näiteks 2019. aastal poleks rõivaid ja tekstiile korduskasutusse suunatud, siis oleks sama aasta rõiva- ja tekstiilijäätmete kogus olnud isegi 17% suurem.

nõudlusest, ümbertöötlustest ja turgudest.

Samas tuleb arvestada, et kasutatud rõivaste kogumise ja korduskasutusega tegelevate organisatsioonide majanduslikku elujõulisust võib tuntavalt pärssida tekstiilijäätmete käitlemise kulude kasv. Korduskasutusorganisatsioonid on sunnitud katma üha suurenevaid kulusid, mida tuleb korduskasutuseks sobimatute tekstiilesemete kui jäätmete käitlemise eest tasuda. Võib eeldada, et kavandatav ladestamise saastetasu hüppeline suurendamine⁶⁹ tõstab märgatavalt ka korduskasutusorganisatsioonidel tekstiilijäätmete käitlemisele kuluvaid summasid. Segaalmejäätmete käitlemise tasu kasv võib tekitada olukorra, kus korduskasutuseks mõeldud rõivaste ja tekstiili kogumise süsteemi hakkab liikuma üha rohkem rõiva- ja tekstiilijäätmeid, aga ka muid jäätmeid (nt suureneda võib riidemahutite risustamine muude jäätmetega).

Kasutatud rõivaste ja tekstiili korduskasutuse edendamisel on oluline, et Tallinn jätkaks hästi toimivat koostööd korduskasutusorganisatsioonidega. Nendega koostöös tuleks otsida süsteemi laiendamise võimalusi, aga kindlasti ka tekkivate rõiva- ja tekstiilijäätmete majanduslikult tõhusa käitlemise võimalusi. Tekkida võib olukord, kus nimetatud organisatsioonide tegevust tuleb ka rahaliselt toetada.

Tallinn peaks võtma suurema rolli nii kasutatud rõivaste ja tekstiilide kui ka laiemalt ringmajandusega seotud tegevuste koordineerimisel linnas. Kuna kasutatud rõivaste ja tekstiilide korduskasutus on üks osa linna ringmajanduse süsteemist, siis tuleks seda arendada laiema ringse, jagamis- ja parandusühiskonna loomise raames. Korduskasutusorganisatsioonid tuleks kaasata linna ringmajanduskeskuste loomisse ja käitamisse ning selle valdkonnaga seotud arendusprojektidesse ja algatustesse.

Kuna korduskasutusorganisatsioonid teevad juba heal tasemel kampaaniaid ja teavitustööd, siis tuleks linnal teha nende organisatsioonidega võimalikult palju koostööd, et suurendada elanike teadlikkust rõivaste ja tekstiilide korduskasutuse vallas. Muu hulgas on järjest enam vaja inimesteni viia teadmine, millised kasutatud rõivad ja tekstiilid tuleks ära anda korduskasutussüsteemi ja mida teha selliste rõivaste ja tekstiilidega, mida korduskasutada enam ei kõlba.

Rõiva- ja tekstiilijäätmete kogumise ja käitlemise arendamine

Selleks, et arendada rõiva- ja tekstiilijäätmete kogumise süsteemi, on vaja nende jäätmete ringlussevõtu lahendusi. Senine Tallinna ja ka teiste kohalike omavalitsuste kogemus näitab, et kuna Eestis ja ka lähiriikides puudub suutlikkus rõiva- ja tekstiilijäätmeid ringlusse võtta, siis ladestatakse ka liigiti kogutud rõiva- ja tekstiilijäätmed ikkagi lõpuks prügilasse. Selline olukord ei ole jätkusuutlik rõiva- ja tekstiilijäätmete omavalitsuste tasandi kogumissüsteemi arendamisel.

Rõiva- ja tekstiilijäätmete ringlussevõtu tehnoloogiliste lahenduste loomine ja hilisem käigushoidmine eeldab omakorda selgete vastutusvalade määratlemist (sh vajalike õigusaktide ja majandusmeetmete kehtestamist). Seni ei ole riiklikul tasandil paika pandud, kes vastutab kogutud rõiva- ja tekstiilijäätmete ringlussevõtu tagamise eest ning kuidas seda tegevust rahastatakse. Tallinna linna tasandil pole võimalik selliseid otsuseid teha. Tallinn saab koostöös teiste huvirühmadega aktiivselt osaleda riikliku tasandi ringmajandusliku tekstiilisüsteemi regulatiivse raamistiku väljatöötamises. Samuti võiks Tallinna linn toetada tekstiilijäätmete

⁶⁹ Keskkonnaministeerium kavandab segaalmejäätmete prügilasse ladestamise saastetasu hüppelist suurenemist (keskkonnatasude seaduse ja pakendiseaduse muutmise seaduse eelnõu, 27.10.2021).

ringmajanduslike lahenduste ja ärimudelite arendusprojekte ja võimalusel neis ka osaleda. Tekstiilijäätmete ringlussevõtu toetamise ja vajaliku turu või kasutuse loomise üks võimalusi on linna enda hangetes rõivaste ja tekstiilide korduskasutust või ringlussevõttu toetavate hindamiskriteeriumite kasutamine (nt rendirõivaste kasutamine, ringmajanduse põhimõtteid järgivate, sh ümbertöödeldud materjalist või korduskasutatavate tekstiiltoodete hankimine).

Liigiti kogutud rõiva- ja tekstiilijäätmete ringlussevõtu tagamiseks tuleb teataval määral välja arendada ka vastavad võimalused Eestis (eelkõige kogutud tekstiilijäätmete esmatöötlemine ja kiustamine). Põhjamaades on kohalikud omavalitsused hakanud riigi toel looma tekstiilijäätmete töötlemise tehaseid.⁷⁰ Samas võib eeldada, et naaberriikide tekstiilijäätmete käitlemise ja ringlussevõtu võime ei ole lähiaastatel piisav⁷¹, et tagada ka Eestis tekkinud (nt Tallinnas kogutud) tekstiilijäätmete ringlussevõtt.

Kuni riiklikul tasandil puudub selgus, kes vastutab rõiva- ja tekstiilijäätmete ringlussevõtu ja käitlussüsteemi loomise ja rahastamise eest, tuleks Tallinnas nende jäätmete liigiti kogumise arendamisel lähtuda praegusest süsteemist, mis põhineb jäätmejaamades kogumisel. Kuna Tallinnas on jäätmejaamade võrgustik piisavalt tihe, siis tagab see elanikele võimaluse tekkinud rõiva- ja tekstiilijäätmeid üle anda. Jäätmejaamades tuleks rõiva- ja tekstiilijäätmeid koguda eraldi mahutitesse (mitte panna neid kokku muude, nt suurjäätmetega), et nende üle saaks pidada üheselt arusaadavat arvestust.

Kindlasti tuleks kasutatud rõivaste ja tekstiilide kogumise (sh rõiva- ja tekstiilijäätmete) kohta teha pidevat teavitustööd. Seda oleks mõistlik teha koostöös asjakohaste organisatsioonidega (nt Tallinna Jäätmekeskus, AS TJT, teised jäätmevedajad).

Kasutatud rõivaste ja tekstiilide kogumise ja käitlemise süsteemi arendamise täpsemad eesmärgid ning kavandatud tegevused ja meetmed on esitatud käesoleva jäätmekava lisis 5.

6.1.6 Suurjäätmete kogumine ja käitlus

Suurjäätmed (20 03 07) on suuremahulised jäätmed või materjalid, mida kaalu või mahu tõttu ei ole võimalik paigutada mahutisse, nagu mööbliesemed, vaibad, madratsid, kardinapuud, peeglid, suusad, lapsevankrid, kelgud ja jõulukuused. Tallinnas on suurjäätmed hõlmatud korraldatud jäätmeveoga, nende äravedu on võimalik vajadusel tasu eest tellida. Suurjäätmed võib kokkuleppel vedajaga ajutiselt paigutada jäätmemahutite vahetusse lähedusse, kuid need tuleb ära vedada seitsme kalendripäeva jooksul. Elanikel on võimalik suurjäätmeid viia ka jäätmejaama: kasutuskõlbliku mööbli äraandmine on tasuta, kasutuskõlbmatute esemete eest tuleb tasuda hinnakirja alusel.

Korraldatud jäätmeveo raames kogutud suurjäätmed viiakse käitlemiseks ASi Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus sortimisjaama Jõelähtmel ja Ragn-Sells ASi Tallinna jäätmekäitluskeskusse Suur-Sõjamäe tänaval. Käitlejate andmetel läheb 10% kogutud suurjäätmetest energiakasutusse ja 90% ladestatakse. Suurjäätmetest jõuab prügikütusena energeetilisse taaskasutusse peamiselt väljasorditav põlevfraktsioon ehk plast ja puit, eraldatakse ka ringlusesse minev metall. Tekstiili sisaldavad suurjäätmed (nt madratsid, vaibad) ladestatakse prügilas.

⁷⁰ Edela-Soome omavalitsuste jäätmehoolduskeskus avas 2021. aasta novembris Põhjamaade suurima tekstiilijäätmete töötlemise tehase, mille võimsus on 12 000 tonni aastas.

⁷¹ Uuring „[Post-consumer textile circularity in the Baltic countries](#)“ (TemaNord 2020:526).

Suurjäätmete liigiti kogumise arendamine

Korraldatud jäätmeveo raames kogutud suurjäätmete kogus on jäänud tagasihoidlikuks, sest korteriühistute liikmed pole tihti kursis, et korraldatud jäätmeveo kaudu on võimalik suurjäätmete vedu tellida. Suurjäätmete liigiti kogumise edendamiseks tuleb elanikke rohkem teavitada suurjäätmete tekkekohalt äraveo võimalusest. Samuti tuleb soodustada nende üleandmist jäätmejaamadesse. Alates 2022. aastast on kavas neli korda aastas korraldada linnaelanikele suurjäätmete tasuta jäätmejaama andmise kampaaniaid.

6.1.7 Ohtlike jäätmete kogumine ja käitlus

Ohtlikud jäätmed (jäätmed koodiga 20 01* ja 15 01 10*) on jäätmed, mis vähemalt ühe kahjuliku toime tõttu võivad olla ohtlikud keskkonnale, tervisele või varale. Olmejätmete hulka kuuluvad ohtlikud jäätmed on:

- päevavalgus- ja säästulambid;
- elavhõbedat sisaldavad jäätmed (nt luminescentslambid, vanad kraadiklaasid);
- mootori-, käigukasti- ja määrdeõli;
- õlifiltrid, õli sisaldavad jäätmed;
- lahustid ja lahustit sisaldavad värvi-, laki-, liimi- ja hermeetikujäägid;
- kodumajapidamisest pärit happed, leelised ja fotokemikaalid;
- taimekaitsevahendid ja väetised;
- kodukeemia (nt pesuained, puhastusvahendid, happed ja leelised);
- kasutatud patareid ja akud;
- ohtlikud ehitusjäätmed.

Tallinnas saab kodumajapidamistest pärinevaid ohtlikke jäätmeid (sh vanaõli) üle anda jäätmejaamades, ohtlike jäätmete kogumispunktides ning kevaditi ja sügiseti toimuvatel kogumisringidel. Tabel 18 annab ülevaate jäätmejaamades, kogumispunktides ja kogumisringidel kogutud ohtlike jäätmete kogustest (hõlmab vaid kodumajapidamistest kogutud ohtlike jäätmete liike ja koguseid).

Tabel 18. Elanikkonnalt linna kogumissüsteemide kaudu kogutud ohtlikud jäätmed kilogrammides

Jäätmeliik	2016	2017	2018	2019	2020
Värvid	158 078	154 636	113 695	182 947	286 642
Õlid	9 747	13 449	6 965	6 296	13 917
Õlised kaltsud ja õlifiltrid	5 908	13 773	1 408	562	724
Vanad ravimid	3 704	5 511	2 932	3 160	6 239
Muud tervishoiujäätmed	–	–	113	2 522	1 056
Väetised ja pestitsiidid	–	–	29	–	1 166
Elavhõbedajäätmed	20	12	0	23	24
Muu kodukeemia	1 236	2 611	1 145	2 456	9 372
Ohtlikud pakendijäätmed	22 532	45 525	24 922	24 380	17 626

Allikas: Tallinna linn

Ohtlike jäätmete kogumise süsteemi arendamine

Viimase sortimisuuringu⁷² kohaselt sisaldab Tallinnast kogutud olmejäätmete koostis keskmiselt 0,06 massiprotsenti ohtlikke jäätmeid. Rahuloluküsitluse⁷³ kohaselt kogub elektri- ja elektroonikaseadmeid alati liigiti 60% tallinlastest: 24% viib ohtlikud jäätmed jäätmejaama, 19% viib vanad ravimid apteeki, 11% kasutab ohtlike jäätmete kogumispunkte ning 12% annab ohtlikud jäätmed üle kogumisringidel. Eeltoodu näitab, et olemasolev süsteem toimib, mistõttu suuri muudatusi ei planeerita. Liigiti kogumise edendamiseks tuleb jätkata olemasolevate kogumislahendustega: jäätmejaamade, kogumispunktide ja -ringidega.

6.1.8 Probleemtoodete kogumine ja käitlus

Probleemtoode on toode, mille jäätmed põhjustavad või võivad põhjustada tervise- või keskkonnaohtu, keskkonnahäiringuid või keskkonna ülemäärast risustamist. Probleemtooteid kogutakse laiendatud tootjavastutuse põhimõttel. See tähendab, et tootja on kohustatud tagama enda turule lastud probleemtootest tekkivate jäätmete kogumise ja taaskasutamise või kõrvaldamise. Nende tegevustega seotud kulud kannab tootja.

Probleemtooted on:

- patareid ja akud (jäätmekoodid 16 06, 20 01 33*, 20 01 34);
- elektri- ja elektroonikaseadmed ning nende osad (jäätmekoodid 20 01 21*, 20 01 23*, 20 01 35*, 20 01 36);
- vanarehvid (jäätmekood 16 01 03);
- mootorsõidukid ja nende osad (jäätmekood 16 01);
- põllumajandusplast (jäätmekood 02 01 04).

Tallinna linna jäätmehoolduse arendamise seisukohast on olulisemad probleemtooted patareid ja akud, elektri- ja elektroonikaseadmed ning nende osad, rehvid ning mootorsõidukid ja nende osad.

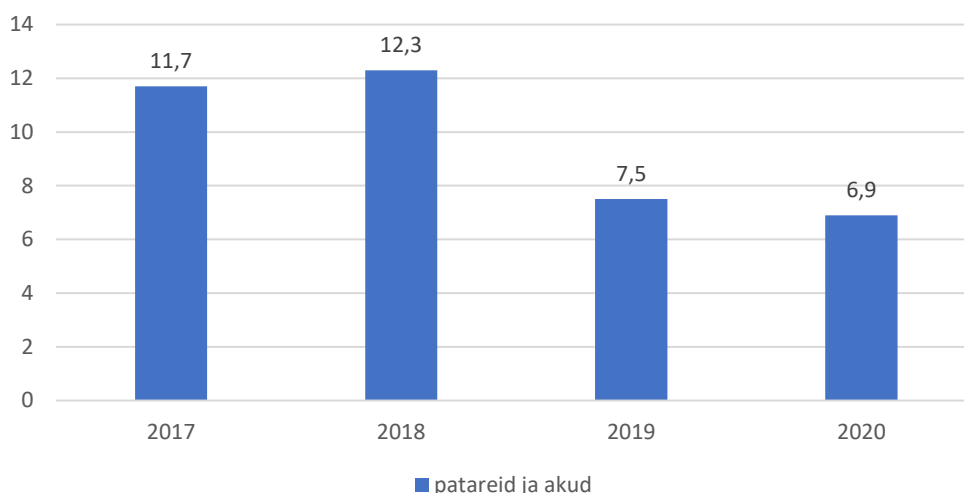
Patareisid ja akusid (16 06, 20 01 33*, 20 01 34) kogutakse Tallinnas kõikides patareide müügikohtades, jäätmejaamades ja ohtlike jäätmete kogumispunktides ning neid võetakse vastu ka ohtlike jäätmete kogumisringidel.

Tallinna linn on MTÜ Eesti Elektri- ja Elektroonikaseadmete Ringlus kasutusse andnud 73 patareikasti ning MTÜ Eesti Elektroonikaromu kasutusse 74 patareikasti, mis on paigutatud Tallinna avalikesse hoonetesse. Lisaks on linnaruumis 142 avalikuks kasutamiseks mõeldud patareikasti.

Tallinna linna akude ja patareide kogumise süsteem toimib rahuldaval tasemel. Patareide ja akude liigiti kogumise edendamist jätkatakse olemasolevate süsteemide kaudu ning laiendatakse kogumisvõrgustikku uute rajatavate jäätmejaamade ja ohtlike jäätmete kogumispunktidega.

⁷² [Segaolmejäätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijäätmete ning elektroonikaromu koostise ja koguste uuring](#), SEI Tallinn 2020, lk 8.

⁷³ [Tallinlaste rahuloluküsitlus 2021](#). Turu-uuringute AS.

Joonis 21. Tallinnas kogutud patareide ja akude kogused tonnides

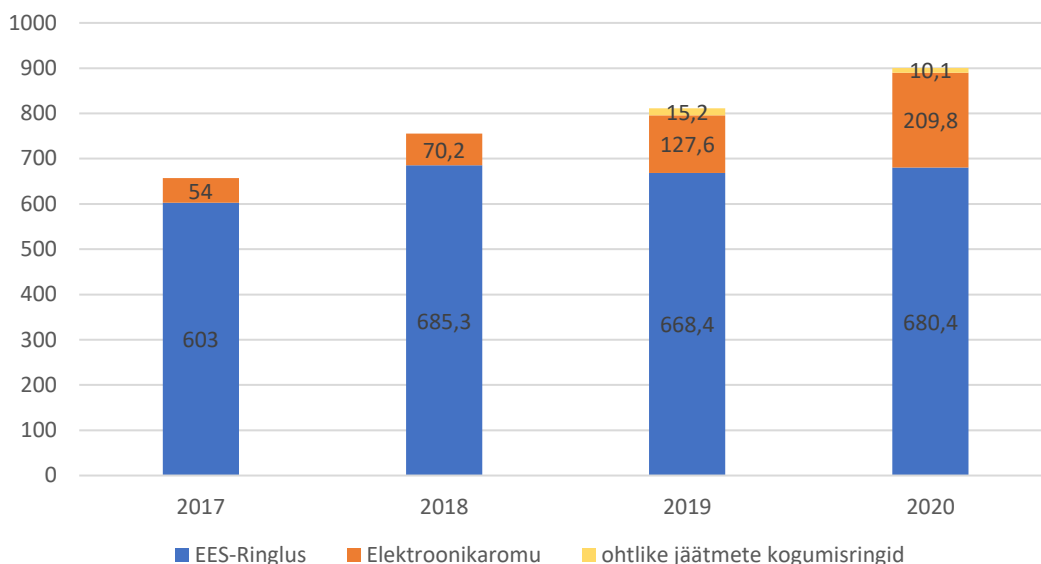
Allikas: MTÜ Eesti Elektri- ja Elektroonikaseadmete Ringlus ja MTÜ Eesti Elektroonikaromu.

Elektri- ja elektroonikaseadmeid (jäätmekoodid 20 01 21*, 20 01 23*, 20 01 35*, 20 01 36) saab tasuta ära anda kõikides Tallinna jäätmejaamades ja ohtlike jäätmete kogumisringidel. Lisaks on elektri- ja elektroonikaseadme turustaja kohustatud oma müügikohas, mille müügiplind on vähemalt 400 m², tasuta tagasi võtma väikseid elektroonikaromusid, mille ükski väline mõõde ei ületa 25 cm. Nõue kehtib sellest sõltumata, kas kasutaja ostab uue sama liiki seadme või kas selles müügikohas müüakse sellist liiki seadmeid.

2020. aasta sortimisuuringu⁷⁴ kohaselt sisaldavad Tallinnast kogutud segaolmejäätmed keskmiselt 0,85 massiprotsenti elektri- ja elektroonikaromusid. 2012. aastal läbi viidud sortimisuuringuga võrreldes on elektroonikaromude osakaal ligi poole võrra vähenenud (2012. aastal oli romude osakaal segaolmejäätmetes 2%). Võrreldes varasema uuringuga oli proovides vähem suuremaid seadmeid (nt tolmuimejaid ja mikrolaineahje). Valdava osa segaolmejäätmetes sisalduvatest elektri- ja elektroonikaseadmetest moodustasid väikesed seadmed (mõõtmed alla 25 cm, nt elektrilised mänguasjad, köögiseadmed, väikesed IT- ja kommunikatsiooniseadmed).

Sortimisuuringu tulemustele tuginedes võib öelda, et elektri- ja elektroonikaseadmete kogumise süsteem toimib Tallinnas suhteliselt heal tasemel. Liigiti kogumise edendamiseks jätkatakse nende jäätmete kogumist olemasoleva võrgustiku kaudu ning laiendatakse kogumisvõimalusi uute jäätmejaamade rajamise teel.

⁷⁴ [Segaolmejäätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijäätmete ning elektroonikaromu koostise ja koguste uuring](#), SEI Tallinn 2020.

Joonis 22. Tallinna haldusterritooriumil kogutud elektri- ja elektroonikaseadmete kogused tonnides
Allikas: MTÜ Eesti Elektri- ja Elektroonikaseadmete Ringlus, MTÜ Elektroonikaromu ja aktsiaselts Epler & Lorenz.

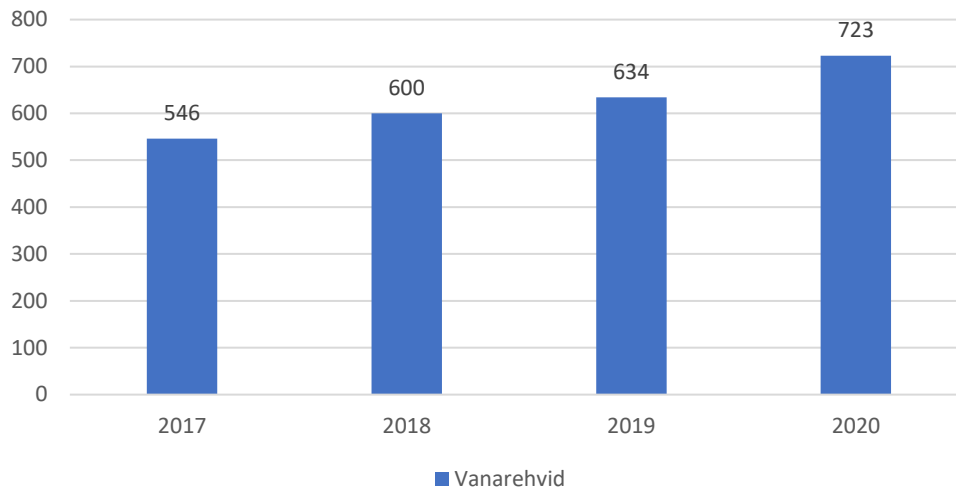
Vanarehvid (jäätmekood 16 01 03) saab Tallinnas üle anda tootja või tootjavastutusorganisatsiooni MTÜ Rehvinglus määratud kogumiskohta, jäätmejaama, uue rehvi ostmise korral turustaja müügikohta või rehviettevõtjale.

Tootja või tootjavastutusorganisatsioon on kohustatud vanarehve tasuta tagasi võtma piiramatus koguses:

- rehvide kasutajalt;
- mootorsõidukite ja rehvide hooldustöökojalt, välja arvatud hooldustöökojalt, kes töötleb ka romusõidukeid;
- kohalikult omavalitsuselt;
- lepingu alusel kohaliku omavalitsuse jäätmejaama haldavalt jäätmekäitlejalt.

Tallinna jäätmejaamades saavad elanikud tasuta ära anda korraga kuni kaheksa velgedeta rehvi. Pärnamäe ja Rahumäe jäätmejaamas võetakse rehve tasuta vastu ka rehvfirmadelt ja transpordiettevõtetelt, kellel on leping MTÜga Rehvinglus,. ASile Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus saab tasu eest üle anda velgedega rehve. Lisaks jäätmejaamadele saab MTÜ Rehvinglus kogumispunktide nimekirja kohaselt eraisik Tallinnas rehve ära anda veel neljas kogumispunktis ja äriklient ühes kogumispunktis (2021. aasta lõpu seisuga).

Eri tüüpi rehvide, nagu veoki-, ATV-, või mootorrattarehvide üleandmiseks tuleb täita saatelehe taotluse vorm MTÜ Rehvinglus veebilehel.

Joonis 23. Tallinna jäätmejaamades kogutud vanarehvide kogused tonnides

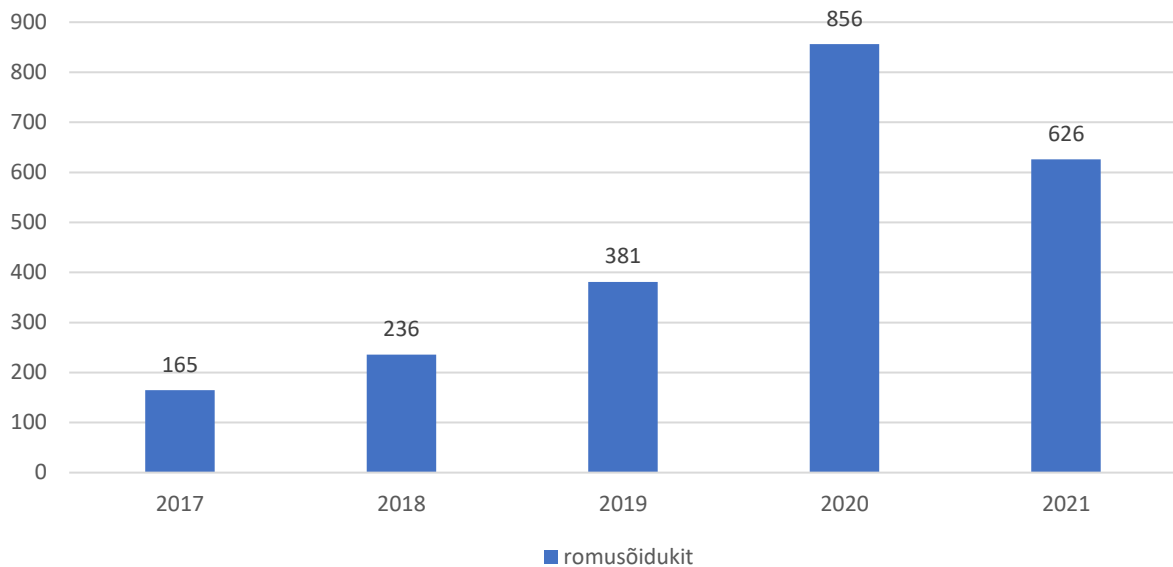
Vanarehvid purustatakse. Rehvihakkest toodetakse näiteks jalgpalliväljakute katteid ning seda kasutatakse betooni ja asfaldi koostises ning kütteõli tootmiseks. Lisaks on osa vanarehve võimalik ümbertöötlemise käigus taaskasutada uute rehvidena.

Kuigi jäätmejaamades võetakse rehve tasuta vastu, on nende ulaladestamine linnas siiski probleemiks. Liigiti kogumise edendamiseks jätkab linn kogumisvõrgustiku laiendamist, rajades uusi jäätmejaamu.

Romusõiduk (jäätmekoodid 16 01 04*, 16 01 06) on mittekomplektne liiklusvahend, mis rikub ümbruskonna väljanägemist ja võib olla keskkonnaohtlik.⁷⁵ Romusõidukeid ja nende osi (jäätmekood 16 01) saab üle anda asjaomase keskkonnakaitseloaga ettevõtetele (nt AS Kuusakoski, BLRT Refonda Baltic OÜ, Cronimet Nordic OÜ).

Viimastel aastatel on linn pööranud senisest rohkem tähelepanu romusõidukite kõrvaldamisele linnaruumist. Enamasti teisaldavad romusõidukeid autoomanikud ise, vaid üksikutel juhtudel on vaja sekkuda Tallinna Munitsipaalpolitsei Ametil. Kui 2018. aastal koguti 236 hüljatud romusõidukit ja 2019. aastal 381 sõidukit, siis 2020. aastal koguti 856 ja 2021. aastal 626 romusõidukit.

⁷⁵ Tallinna Linnavalikogu 28.05.2020 määruse nr 6 „[Tallinna heakorraeskiri](#)“ § 2 punkt 10.

Joonis 24. Tallinna haldusterritooriumil teisaldatud romusõidukite arv

Allikas: Tallinna Munitsipaalpolitsei Amet.

Aastatel 2018–2020 korraldasid Mittetulundusühing ELV, AS Kuusakoski ja BLRT Refonda Baltic OÜ kampaaniaid, mille raames sai romusõidukeid tasuta ära anda.

Romusõidukitelt eraldatakse mittemetalne osa (klaas, plast, riie, nahk). Metall on võimalik täielikult taaskasutada. Ka muud taaskasutatavad materjalid suunatakse ümbertöötlemisse, et sellest saaks valmistada uusi tooteid.

Koostöös partneritega tuleb jätkata romusõidukite teisaldamist linnaruumist ja selleteemaliste kampaaniate korraldamist

6.2 Ehitus- ja lammutusjäätmete kogumine ja käitlus

Jäätmeseaduse järgi tuleb alates 2020. aastast ehitus- ja lammutusjäätmeid taaskasutada vähemalt 70% ulatuses nende kogumassist kalendriaastas. Siia alla ei arvestata ehitus- ja lammutusjäätmeid, mis on looduslikku päritolu, nagu kivid ja pinnas, sh ohtlikke aineid sisaldavad kivid ja pinnas. Taaskasutus tähendab jäätmeseaduse kohaselt korduskasutuseks ettevalmistamist, ringlussevõttu ja muul viisil taaskasutust (sh tagasitäiteks) muude ainete asemel.

Jäätmearuandluse põhjal koguti ja taaskasutati Tallinna linnas 2019. aastal ehitus- ja lammutusjäätmeid 63% nende jäätmete kogutekkest. Kuna osa ehitus- ja lammutusjäätmeid transporditakse JATSi andmetel ka Tallinnast välja, siis võib tegelik taaskasutuse osa olla suurem.

Seepärast on tabelis 19 ehitus- ja lammutusjäätmete (jäätmekood 17) kogutekke ja taaskasutuse puhul eraldi esile toodud pinnas ja kivid (kood 17 05), ohtlikud jäätmed (kood 17*) ning tavajäätmed (17-ga algavad jäätmekoodid). Kuna osa ehitus- ja lammutusjäätmeid transporditakse jäätmearuandluse andmetel ka Tallinnast välja teistesse maakondadesse, siis võib nende jäätmete tegelik taaskasutuse osa olla suurem.

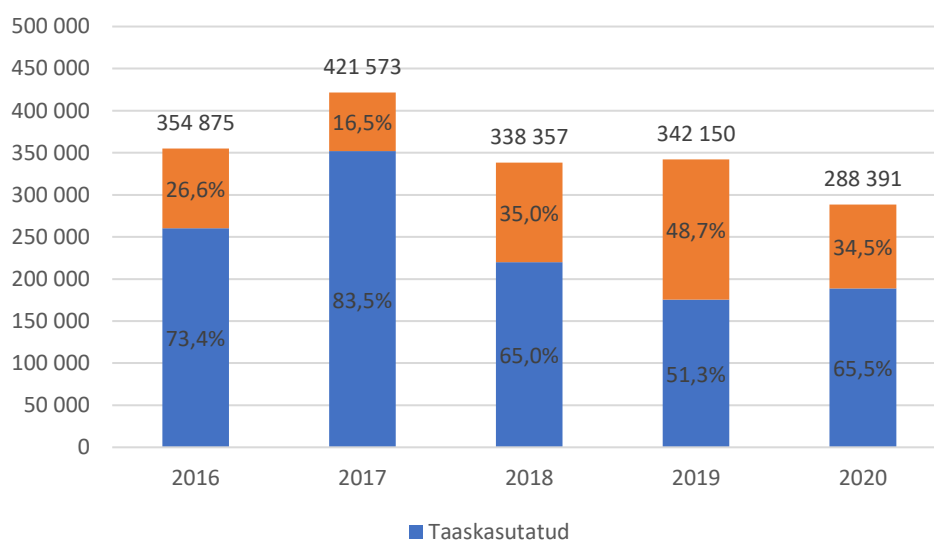
Tabel 19. Ehitus- ja lammutusjäätmete koguteke tonnides ja taaskasutus protsentides

Ehitus- ja lammutus-jäätmed, sh	2016		2017		2018		2019		2020	
	Teke	Taas-kasu-tus	Teke	Taas-kasu-tus	Teke	Taas-kasu-tus	Teke	Taas-kasu-tus	Teke	Taas-kasu-tus
tavajäätmed	354 875	73,4	421 573	83,5	338 357	65,0	342 150	51,3	288 391	65,5
pinnas ja kivid	674 457	63,5	322 181	108,6 *	802 833	76,5	1 045 163	67,2	796 979	99,1
ohtlikud jäätmed	7 885	4,4	8 174	17,2	7 181	5,5	11 611	26,3	7 987	40,1
Kokku	1 037 217		751 929		1 148 371		1 398 925		1 093 357	

* Sisaldab ka eelmisel aastal tekkinud jäätmete taaskasutamist.

Allikas: JATS.

Kõigist ehitusel ja lammutusel tekkinud tavajäätmetest taaskasutati 2019. aastal 51,3% ja 2020. aastal 65,5% (joonis 25).

Joonis 25. Ehitus- ja lammutusjäätmete (v.a pinnas ja kivid (jäätmekood 17 05) ning ohtlikud jäätmed) koguteke tonnides ja taaskasutamise osakaal

Allikas: JATS.

Linnaelanikud saavad ehitus- ja lammutusjäätmeid üle anda linna jäätmejaamades. Sortimata ehitus- ja lammutusjäätmete üleandmine on tasuline, liigiti kogutud jäätmeid võetakse teatud koguses vastu tasuta. Jäätmejaamadesse toodud ehitusjäätmete kogused näitavad, et ehitusjäätmete liigiti kogumine kodumajapidamistes (väikesed remonditööd) kasvab igal aastal. Ehitus- ja lammutusjäätmeid saab üle anda ka kõigile asjaomase keskkonnakaitseloaga ettevõtetele.

Ehitussegapraht moodustab ehitusel tekkinud jäätmetest umbes 21%. Suurem osa suunatakse sortimisliinidele või sorditakse käsitsi jäätmekäitluskohtades. Peamiselt eraldatakse metall, puit ja mineraalne osa ning jääk ladestatakse.

Peamised ehitus- ja lammutusjäätmete käitlemise kohad Tallinnas on:

- ATI Grupp osaühingu ja PTT Recycling OÜ käitav käitluskoht Vao karjääris;

- AS Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus Jõelähtme vallas;
- Eesti Keskkonnateenused ASi jäätmekäitluskoht aadressil Betooni tn 28, Tallinn;
- Ragn-Sells ASi käitluskohad aadressidel Suur-Sõjamäe tn 31a ja Suur-Sõjamäe 33, Tallinn.

Tallinnas tekkinud mineraalseid jäätmeid kasutatakse suures osas täitematerjalina Väo ja Harku karjääri heakorrastamisel ning Tallinna prügila vahekihtide ehitamisel. Asbesti sisaldavate jäätmete (eterniit, asbesttsementtorud ja -plaadid, kütetorustiku isolatsioon jne) taaskasutamine on Eestis keelatud ja need ladestatakse prügilates.

Ehitus- ja lammutusjäätmete kogumise arendamine

Tuleb jätkata ehitus- ja lammutusjäätmete liigiti kogumise arendamist projektide, planeeringute ja järelevalve kaudu ning jäätmejaamade arendamise teel. Viimase jäätmeseaduse muudatusega kaotati ära soodustus, millega jäätmeid ei pidanud liigiti koguma, kui see osutus majanduslikult ebaotstarbekaks. Varem oli see klausel põhiline, millele ehitustegevusel tugineti, et vältida objektidel liigiti kogumist. Samuti on oluline jätkata jäätmejaamades liigiti kogutud ehitus- ja lammutusjäätmete ning ehitus- ja lammutussegaprahi erinevat hinnastamist.

Uute jäätmejaamade rajamisel lisandub ehitus- ja lammutusjäätmete üleandmise kohti ning linnal ei ole kavas lisada muid vastuvõtupunkte. Jäätmejaamades on oluline jätkata liigiti kogutud ehitus- ja lammutusjäätmete erinevat hinnastamist, et motiveerida inimesi kodumajapidamises tekkinud ehitus- ja lammutusjäätmeid liigiti koguma ja üle andma.

Selleks, et säilitada ehitus- ja lammutusjäätmete liigiti kogumise kõrget taset, tuleb jäätmete liigiti kogumise edendamiseks jätkuvalt teha järelevalvet. Jätkatakse praktikat, kus enne ehitamise, sealhulgas lammutamise alustamist nõutakse ehitusprojekti raames jäätmekava. Ehitise kasutusteatis või kasutusloa taotlus peab sisaldama ehitusjäätmete käitlemist puudutavat koondokumentatsiooni, mis tõendab jäätmete nõuetekohast käitlemist ja üleandmist. Täpsemad nõuded on kehtestatud jäätmehoolduseeskirjas.

6.3 Tervishoiujäätmete kogumine ja käitlus

Tervishoiujäätmed on nii inimese kui ka loomade tervishoiu, ravimise ja hooldusega seotud asutustes tekkivad jäätmed. Nakkusohtlikke jäätmeid on keelatud ladestada tavajäätmete prügilatesse.⁷⁶

Kõik Tallinna linnas tegutsevad tervishoiu-, hoolekande- ja veterinaarasutused ning nende laboratooriumid ja uurimisasutused ning muud asutused, kus tekivad jäätmed, mis on jäätmenimistus määratletud inimeste ja loomade tervishoiul või sellega seonduvatel uuringutel, peavad lähtuma oma jäätmete hoiustamisel ja käitlemisel jäätmehoolduseeskirjas toodud nõuetest ning andma need nõuetekohaselt pakitult üle vastavat luba omavale jäätmekäitlejale. Tallinnas tegutsevad suurimatest tervishoiujäätmete vedajatest ja käitlejatest AS Epler & Lorenz ning Ragn-Sells AS. Need ettevõtted osutavad teenust ka Tallinna haiglatele.

⁷⁶ [Euroopa Nõukogu direktiiv 1999/31/EÜ](#) prügilate kohta.

Tervishoiujäätmete käitlemine on reguleeritud riigi õigusaktide ja juhenditega⁷⁷ ning teemat käsitleb ka linna jäätmehoolduseeskiri.

Tervishoiujäätmete kogumise arendamine

Linn korraldab tervishoiujäätmete vastuvõttu vaid mahus, mis hõlmab kodumajapidamises tekkivaid ohtlikke tervishoiujäätmeid (ravimid, nakkusohtlikud teravad ja torkivad jäätmed). Jäätmejaamades, ohtlike jäätmete kogumispunktides ja -kogumisringidel kogumine toimib ning sellega jätkatakse ka edaspidi. Ravimijäätmete liigiti kogumise tõhustamiseks tuleb arendada koostööd apteekidega ning teavitada inimesi laialdasemalt vanade ravimite apteeki tagastamise võimalustest.

Mabini maskikogumiskastid

2021. aasta suvel algatati COVID-19 pandeemiast tulenevalt koostöös Hyperon OÜga ühekorramaskide kogumise projekt Mabin, mille raames paigutati Tallinna linna asutustesse 100 kogumiskasti. Mabin on spetsiaalne ühekorramaskide kogumise kast. Kogumise eesmärk on vähendada ühekorramaskide jõudmist segaolmejäätmete hulka ja loodusesse ning edendada maskide liigiti kogumist, et kasutatud maske ümber töödelda ja ringlusesse tagasi saata. 2021. aasta teisel poolel koguti ja suunati ümbertöötlusesse hinnanguliselt 250 000 Tallinna linnast kokku kogutud maski. Maskid suunatakse käitlemiseks OÜ-le Weerec ning nendest toodetakse plastgraanuleid, mida kasutatakse plastitööstuses mis tahes esemete valmistamiseks. Koostööleping Mabiniga on sõlmitud kuni 30.06.2022 ning vajadusel seda pikendatakse. Lepingu maksumus on 10 000 eurot aastas.

⁷⁷ 2019. aasta alguses valmis Terviseametil koostöös Tartu Ülikooli Kliinikumiga [juhendmaterjal tervishoius tekkivate jäätmete käitlemise kohta](#).

7. Kogumissüsteemid ja -taristu ning hinnang nende arendamise vajaduse kohta

Järgnevalt on esitatud lühiülevaade jäätmete kogumise korralduse (sh korraldatud jäätmeveo) ja kogumistaristu olukorrast. Lisaks on kogumissüsteemide ja -taristu kaupa esitatud lühike hinnang süsteemi toimivusele, sealhulgas esitatud arendusvajadused, mis aitavad liikuda jäätmehoolduse eesmärkide suunas.

7.1 Korraldatud jäätmevedu

Tallinnas on korraldatud jäätmeveoga hõlmatud segaolmejäätmete, biojäätmete, paberi ja kartongi (n-õ vanapaberi) ning suurjäätmete liigiti kogumine. Suurjäätmete äravedu on mugavusteenus, mida saab jäätmevedajalt soovi korral tellida.

Paberi ja kartongimahuti peab olema elamumaa sihtotstarbega kinnistutel, kus asub vähemalt viie korteriga elamu, ning biolagunevate jäätmete mahuti juhul kui kinnistul on vähemalt kümne korteriga elamu, välja arvatud korraldatud jäätmeveo vanalinna piirkonnas. Kinnistul, mis ei ole elamumaa sihtotstarbega, tuleb korraldatud jäätmeveo raames paberit ja kartongi ning biojäätmeid üle anda lähtuvalt tekkivate jäätmete kogusest. Liigiti tuleb koguda:

- 1) paberit ja kartongi, kui neid tekib nädalas enam kui 20 kg;
- 2) biojäätmeid, kui neid tekib nädalas enam kui 20 kg või kui kinnistul tegutseb vähemalt 25 istekohaga toitlustusettevõtte, sealhulgas restoran või muu samalaadne toiduteenust osutav ettevõtte, või lasteaed, kool või haigla, milles on vähemalt 112 kohta.

Jäätmekava 2022–2026 perioodil muudetakse biojäätmete kogumise nõuet: biojäätmete mahuti muutub kõigile kinnistutele kohustuslikuks. Vabastust on võimalik taotleda üksikelanute ja kuni kahe korteriga majadel (vt lisaks alapeatükk „Korraldatud jäätmeveoga liitumisest vabastamine“ lk 69).

Jäätmeveopiirkonnad

Linn on jagatud 13 jäätmeveopiirkonnaks. Tabelis 20 on esitatud jäätmeveopiirkondade elanike arv, mis on arvatud rahvastikuregistri andmete alusel. Arvesse ei ole võetud elanikke, kelle elukoht on rahvastikuregistris määratud linnaosa täpsusega.

Tabel 20. Elanike arv jäätmeveopiirkondade kaupa 1. juuni 2021 seisuga

Piirkond	Piirkonna nr	Elanikke
Haabersti	1	47 229
Nõmme	2	37 799
Mustamäe (Kadaka)	3	27 055
Mustamäe (Siili, Sääse, Szolnoki)	4	38 770
Kristiine	5	32 740
Põhja-Tallinn (Kopli, Tööstuse)	6	28 454
Põhja-Tallinn (Merimetsa, Pelguranna)	7	30 511
Vanalinn	8	4 745
Kesklinn, v.a vanalinn	9	58 761
Lasnamäe (Pae, Ülemiste)	10	31 795
Lasnamäe (Laagna, Tondiraba)	11	32 313

Lasnamäe (Priisle, Mustakivi)	12	53 084
Pirita	13	18 969

Allikas: rahvastikuregister.

Korraldatud jäätmeveoga liitumisest vabastamine

Jäätmevaldaja võib Tallinna linnas taotleda teatud tähtjaks korraldatud jäätmeveoga liitumisest vabastamist, kui kinnistul ei elata või kinnistut ei kasutata. Selleks esitab jäätmevaldaja kinnistu asukohta järgsele linnaosa valitsusele vormikohase taotluse. Selle vaatab läbi linnaosa vanema korraldusega moodustatud komisjon, kes kontrollib kohapeal, kas jäätmevaldaja esitatud vabastamise asjaolud on tõesed ja võimaldavad korraldatud jäätmeveost vabastamist, ning langetab otsuse. Korraldatud jäätmeveoga liitumisest vabastamise otsustab linnaosa vanem korraldusega. Korterialamu puhul loetakse üldjuhul jäätmevaldajaks korteriühistu ning korteriühistu puudumisel selle kinnisasja omanik⁷⁸, st vabastusi ei väljastata korterite, vaid korteriühistute kaupa. Kõik vabastused kantakse jäätmevaldajate registrisse, millest on täpsemalt juttu peatükis 11 „Jäätmekäitluse järelevalve“.

Korraldatud jäätmeveoga liitumisest vabastamise protseduuris⁷⁹ muudatusi ei planeerita. Mõningased sisulised muudatused rakenduvad uue jäätmehoolduseeskirja kehtestamisel. Üksikelamutel ja kuni kahe korteriga elamutel tekib võimalus taotleda vabastust biojäätmete mahuti kasutamisest, kui kinnistul on nõuetekohane komposter, mida elanikud kasutavad biojäätmete kompostimiseks. Vabastus antakse vaid neile, kes tõendavad kompostri olemasolu ja näitavad ka ära, mida valminud kompostiga tehakse. Kõik kompostri omanikud kantakse jäätmevaldajate registrisse ning neid hakatakse järjepidevalt kontrollima. Kui siiski selgub, et kompostimine kinnistul ei toimi ja biojäätmelised visatakse segaolmejäätmete konteinerisse, siis tuleb kinnistul hakata biojäätmelid koguma eraldi mahutisse ja tellida selle tühjendamine jäätmevaldajalt.

Korraldatud jäätmeveo mudel ja hõlmatus

2021. aasta seisuga järgiti Tallinnas korraldatud jäätmeveol kaht jäätmeveomudelit.

- Keskse korraldusmudeli puhul korraldab linna jäätmekäitlusteenust Tallinna Strateegiakeskuse hallatav asutus Tallinna Jäätmekeskus: maksab hanke tulemusel valitud jäätmevaldajale tasu ja arveldab jäätmevaldajatega. 2015. aastal keelustati see mudel jäätmeseaduse muudatusega, kuid olemasolevad lepingud kehtivad kuni nende tähtaja lõpuni (viimane leping lõpeb 31.12.2023).
- Detsentraliseeritud mudelit rakendatakse 2021. aasta seisuga Tallinnas ja mujal Eestis: omavalitsuse poolt hanke tulemusel valitud jäätmekäitlusettevõtte osutab jäätmeveoteenust, sealhulgas sõlmib lepingud ja arveldab jäätmevaldajatega otse.

Alates 2020. aasta detsembrist on korraldatud jäätmeveoga hõlmatud kõik Tallinna jäätmeveopiirkonnad. Kuni 2023. aasta lõpuni on Tallinna Jäätmekeskuse kaudu ja keskse mudeli alusel korraldatud jäätmevedu Haabersti, Kristiine, Pirita ja Mustamäe veopiirkonnas. 1. oktoobril 2020 algas korraldatud jäätmevedu Kesklinna ja vanalinna jäätmeveopiirkonnas, kus teenuseosutaja on AS Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus. 1. novembrist 2020 alustas korraldatud jäätmeveo teenuse osutamist Lasnamäe ja Põhja-Tallinna jäätmeveopiirkonnas Eesti

⁷⁸ [Jäätmeseaduse](#) § 69 lg 2.

⁷⁹ Täpsemalt kirjeldatud Tallinna Linnavolikogu 08.09.2011 määruse nr 28 „[Tallinna jäätmehoolduseeskiri](#)“ §-s 29.

Keskonnateenused AS ning alates 1. detsembrist 2020 Nõmme jäätmeveopiirkonna teenindamist AS TJT.

Hankelepingud on sõlmitud ka korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmeliikide käitlemise teenuse osutamiseks. Tallinnas korraldatud jäätmeveo raames kogutud jäätmete käitlemise lepingupartnerid on AS TJT ja Enefit Green AS koos enda koostööpartneritega.

Tabel 21. Korraldatud jäätmeveo raames käitluskoha ja jäätmevedaja leidmiseks korraldatud riigihangete tulemusel sõlmitud lepingud 2021. a kevade seisuga

Piirkond	Piirkonna nr	Käitluskoht	Jäätmevedaja
Haabersti	1	AS TJT	Tallinna Jäätmekeskus
Nõmme	2	AS TJT	AS TJT
Mustamäe	3	AS TJT	Tallinna Jäätmekeskus
Mustamäe	4	AS TJT	Tallinna Jäätmekeskus
Kristiine	5	AS TJT	Tallinna Jäätmekeskus
Põhja-Tallinn	6	Enefit Green AS	Eesti Keskkonnateenused AS
Põhja-Tallinn	7	Enefit Green AS	Eesti Keskkonnateenused AS
Vanalinn	8	Enefit Green AS	AS TJT
Kesklinn	9	Enefit Green AS	AS TJT
Lasnamäe	10	Enefit Green AS	Eesti Keskkonnateenused AS
Lasnamäe	11	Enefit Green AS	Eesti Keskkonnateenused AS
Lasnamäe	12	Enefit Green AS	Eesti Keskkonnateenused AS
Pirita	13	AS TJT	Tallinna Jäätmekeskus

Kogumisvahendid

Tallinnas on korraldatud jäätmeveos kasutusel erinevad kogumisvahendid: plastist, ratastega jäätmemahutid (80-, 140-, 240-, 370-, 660-, 770- või 1100-liitrine kaane ja käepidemega mahuti; 140–1100-liitrine mahuti peab vastama standardile EVS-EN 840, ratta läbimõõt vähemalt 200 mm), süvakogumismahutid (800-, 1200-, 1300-, 2000-, 3000- või 5000-liitrine mahuti) ning pressmahutid (10, 12, 16, 20 ja 28 m³). Üksikelamus võib mahutina kasutada ka kuni 150-liitrist jäätmekotti.

Mõnes jäätmeveopiirkonnas (näiteks Lasnamäel) on endiselt kasutusel jäätmemahutid, mis ei vasta standardile: metallist kaanega jäätmemahutid (2500 ja 4500 l) ja vanad Rotosplast-tüüpi mahutid, millel on metallist servad (660 ja 800 l). Nende mahutite hulk Tallinnas on alla 1% ja väheneb pidevalt, sest mahutid on vanad ja amortiseerunud.

Tallinnas on kasutusel 495 metallist kaanega jäätmemahutit, kuid liigse müra tekitamise, liigiti kogumise mittesoosimise ja raskendatud tühjendamise tõttu on plaanis nende kasutamisest loobuda.

Kõige enam kasutatakse ratastel, plastist jäätmemahuteid, sest nende tühjendamine on kiire, ei tekita müra ja need pole teisaldamiseks rasked.

Populaarsust koguvad süvakogumismahutid ehk maa-alused jäätmemahutid ning nende kasutuselevõttu toetavad eri programmide kaudu nii riik kui ka Tallinna linn. Süvakogumismahutid aitavad säästa ruumi, sest suurem osa kogumisvahendist asub maa all. Mahutite välimus on esteetiline ja suure mahutavuse tõttu hoiab nende kasutamine kokku ka kulusid (harvem tühjendussagedus). Tallinnas kasutatakse enim Moloki, Luowia ja DeepLoadi Euroopas toodetud süvakogumismahuteid. Kõige enam kasutatakse süvakogumismahuteid Lasnamäe piirkonnas (58 korteriühistut) ja Põhja-Tallinnas (27 korteriühistut)⁸⁰. Süvakogumismahutite tühjendamiseks on vaja eritehnikaga jäätmeveokit, mida on jäätmevedajate valduses kaks.

Liigiti kogumise soodustamiseks eelistab Tallinn kasutada erineva värvusega jäätmemahuteid (segaolmejäätmed hallis, vanapaber ja kartong sinises, klaaspakendijäätmed rohelises, pakendijäätmed kollases, ohtlikud jäätmed punases ning biojäätmed pruunis mahutis). Paljudes kohtades on kasutusel veel rohelised jäätmemahutid. Kui jäätmemahuti värvus ei vasta kogutavale jäätmeliigile, peab selle esiküljele olema suurte tähtedega ja hästi loetavalt kirjutatud kogutava jäätmeliigi nimetus. Tallinnal pole plaanis valet värvi kasutuskõlblikke mahuteid ümber vahetada, kuid uued mahutid soetatakse korrektsetes toonides.

Kogumisvahendite nõuetekohane märgistamine

2021. aasta seisuga on Tallinnas kasutusel standarditele mittevastavaid kogumisvahendeid, näiteks metallkirstud ja plastist, metalläärega jäätmemahutid, mille kasutamisest on plaanis tulevikus loobuda. Liigiti kogumise soodustamiseks ja lihtsustamiseks peaksid jäätmemahutid olema kogu linnas kindla värvusega (nt pakend kollane, klaas roheline, paber sinine) ja ühtselt märgistatud (nt Keskkonnaministeeriumi väljatöötatud piktogrammidega). Edaspidi on riigihangetes kavas kehtestada jäätmemahutite märgistamisele ühtsed nõuded.

Prügišahtid

Osas nõukogude ajal ehitatud kortermajades on endiselt kasutusel prügišahtid, mis ei toeta jäätmete liigiti kogumist. Kuigi olemasolevate šahtide kasutust ei saa õiguslikult keelata, ei soosi linn nende kasutamist. Prügišahtid sobivad eelkõige segaolmejäätmete kogumiseks. Šahti kasutamise mugavuse ja vähese teadlikkuse tõttu ei pruugi inimesed aktiivselt kasutada maja juures olevaid liigiti kogumist võimaldavaid jäätmemahuteid (nt biojäätmed, paber ja kartong). Korteriühistud, kes soovivad šahti segaolmejäätmete kogumiseks jätkuvalt kasutada, peavad tagama jäätmete liigiti kogumise.

Jäätmemajad ja süvakogumismahutid

Jäätmemajade ja süvakogumismahutite rajamine on Tallinnas soovituslik ja vabatahtlik. Mõlemad on üldjuhul väiksema ehitusaluse pindalaga kui 20 m², mistõttu ei ole nende rajamiseks vaja esitada ehitusteatist ega taotleda ehitusluba. Küll aga nõuavad mõlemad rajatised kõikidele

⁸⁰ 2021. aasta andmed.

nõuetele vastavat ja kooskõlastatud ehitusprojekti ja teatud juhtudel ka kaeveluba. Kuna paljud korteriühistud soovivad oma jäätmemajad või süvakogumismahutid rajada linna maale on nii linnal kui korteriühistutel tekkinud vajadus juhise järgi, mis paneks paika millistele tingimustele rajatised peavad vastama ning mis asutuste ja ametitega tuleb nende rajamine kooskõlastada. Seetõttu on vaja välja töötada linna maale rajatavate jäätmemajade ja süvakogumismahutite projekteerimise ning paigaldamise juhend ning kooskõlastuste vorm.

Korraldatud jäätmeveo arendamine

Jäätmehoolduse keskse mudeli taastamine

Kohaliku omavalitsuse üks tuumikülesandeid on tagada efektiivselt toimiv jäätmehooldus. Omavalitsustelt on võetud otsustusõigus⁸¹, mistõttu ei ole võimalik korraldada jäätmekäitlust selliselt, nagu seda tehakse kõikides teistes ELi liikmesriikides. Lisaks ei ole võimalik omavalitsusel ise koguda jäätmevaldajatelt jäätmekäitlustasu (puudub jäätmehoolduse keskse rahastamise mehhanism) ning puudub täpsem ülevaade jäätmetekkest ja -käitlusest haldusterritooriumil. Samuti puudub võimalus korraldada jäätmete kogumist kogu territooriumil ühtse hinna ja kvaliteedikriteeriumite alusel.

Keskne mudel tagaks ühtse ülelinnalise hinna, kvaliteetse, linnaelanike ootustele vastava klienditeeninduse, jäätmekäitlusega seotud teabe ühtlase jagamise ja inimeste jäätmealase nõustamise. Tallinn soovib jäätmeseaduse § 66 lõike 1¹ taastamist ning on Eesti Linnade ja Valdade Liidu kaudu esitanud riigile korduvalt selle ettepaneku. Mudeli taastamine võimaldab jäätmevedu tõhusamalt korraldada ning Tallinna jäätmehoolduse arengut rahastada ja paremini suunata⁸². Tallinna seisukohta toetab ka 2021. aastal esitletud Maailmapanga uuring⁸³, mis kinnitab, et omavalitsustel peab olema õigus otsustada, millist mudelit kasutades on jäätmeveoteenust kõige efektiivsem korraldada. Keskne mudel võimaldab suuremat paindlikkust, suurendab koostöövõimalusi ning võimaldab kulusid eri jäätmevoogude ja tegevuste vahel õiglasemalt jaotada.

Jäätmeveopiirkondade säilimine

Jäätmeseaduse kohaselt tuleb jäätmeveopiirkonna määramisel lähtuda eeldatavatest jäätmekogustest, hoonestusest ja tänavavõrgu eripärast. Piirkonna suurus peab tagama jäätmeveoki täitumise ühe kogumisringiga ning piirkonna elanike arv ei tohi üldjuhul ületada 30 000 inimest.

2022. aastal on Tallinnas 13 jäätmeveopiirkonda, mis on moodustatud linnaosapõhiselt (vt tabel 19). Põhja-Tallinna ja Mustamäe linnaosa on poolitatud võrreldava suurusega piirkondadeks. Lasnamäe linnaosa on jagatud kolmeks: kaks piirkonda on võrreldava suurusega elamupiirkonnad ning kolmas, suurem piirkond koosneb nii elamu- kui ka tööstuspiirkonnast ja seda poolitada ei ole otstarbekas. Vastasel korral tekiks eraldiseisev tööstuspiirkond, kus ei oleks tagatud jäätmeveoki täitumine ühe kogumisringiga. Kesklinna linnaosa on jagatud linnaosa eripärast lähtudes kaheks: kesklinnaks ja vanalinnaks. Vanalinna piirkond on küll palju väiksem, kuid selle teenindamiseks kasutatakse vanalinna eripära arvestavaid väikeseid jäätmeveokeid.

⁸¹ Jäätmeseaduse § 66 lõike 1¹ kehtetuks tunnistamisega.

⁸² Käsitletud pikemalt [Tallinna jäätmekavas 2017–2021](#).

⁸³ Maailmapank (2021). [Eesti tahkete jäätmete käitlemise süsteemiga seotud poliitikasoovitused ja tegevuskava](#), lk 6–7.

Seega on Tallinnas piirkondi, mis ei vasta jäätmeseaduses toodud elanike arvule ning on lubatust suuremad. Olenemata sellest, et neli piirkonda ületavad 30 000 elaniku piiri, toimib jäätmevedu hästi ning jäätmeveoettevõtted ei ole piirkondade muutmise ettepanekuid teinud. Seetõttu ei ole kavas aastatel 2022-2026 jäätmeveopiirkondi juurde teha. Pigem peab linn liikuma selle poole, et tulevikus oleksid jäätmeveopiirkonnad linnaosapõhised – üks linnaosa oleks üks jäätmeveopiirkond. Praegune jagunemine, kus ühes linnaosas on mitu veopiirkonda, tekitab olukorra, kus ühe linnaosa eri tänavatel on jäätmeveo hind erinev. Lasnamäel on olukord, kus mitmest majast koosneval korteriühistul on eri majades erinev jäätmeveo hind, sest majad jäävad eri veopiirkonda. Selline hinnastamine põhjustab linnaelanikes segadust ja pahameelt. Tähtis on ka jäätmeveopiirkondade arvu mõju halduskoormusele. Mida rohkem on piirkondi, seda suurem on omavalitsuse halduskoormus, sest igas piirkonnas tuleb läbi viia eraldi riigihange nii vedaja kui ka käitleja leidmiseks.

Segaolmejäätmete mahuti tühjendamise hinnastamine

Liigiti kogumise soodustamiseks peab segaolmejäätmete mahuti tühjendamine olema ülejäänud jäätmete mahutite tühjendamisest tunduvalt kallim, et tekiks majanduslik stiimul jäätmeid liigiti koguda. Biojäätmete liigiti kogumise edendamiseks on vaja kaaluda biojäätmete mahuti tühjendamise hinnastamist sarnaselt paberi- ja kartongimahuti tühjendamisega: see võiks olla tasuta või jääma alla 50% (näiteks 30%) segaolmejäätmete mahuti tühjendamise hinnast. Sellist hinnastamist toetab ka rahuloluküsitlus, mille kohaselt leiab 53% elanikest, et segaolmejäätmete mahuti tühjendamine peaks olema liigiti kogutud jäätmete äraveo hinnast kallim. See võib kaasa tuua olukorra, kus tasuta tühjendatavasse jäätmemahutisse visatakse sobimatuid jäätmeid, kuid selle vältimiseks tuleb tõhustada järelevalvet ja vajadusel rakendada sanktsioone.

Täiendavate jäätmeliikide hõlmamine korraldatud jäätmeveoga

Linn on kaalunud klaasijäätmete lisamist korraldatud jäätmeveo hulka. Kuna valdav osa klaasijäätmeid on pakendijäätmed, mida koguvad taaskasutusorganisatsioonid, siis nende tekkekohal kogumist ei ole korraldatud jäätmeveoga siiski kavas hõlmata. Jäätmete materjalipõhine tekkekohalt kogumine soosib küll jäätmete liigiti kogumist, sest see on elanikele mugavam kui avalike pakendipunktide süsteem ja aitab jõuda Euroopa Liidu kehtestatud sihttasemeteni, kuid paralleelne materjali- ja pakendiliigipõhine liigiti kogumise süsteem tekitab liigset segadust nii inimestes kui ka jäätmearuandluses. See lööks segamini riikliku jäätmetestatistika ja jäätmearuandluse: kunstlikult väheneks jäätmekoodiga 15* kogutud jäätmete osakaal koodiga 20* jäätmete suurenemise võrra. Selle põhjal võib aga tulevikus teha vääraid järeldusi, justkui oleks pakendite osakaal Eestis järsult vähenenud. Kui seni koodiga 15* kogutud jäätmed kogutakse tekkekohal kokku materjalina (kood 20*), väheneb taaskasutusorganisatsioonide võimalus (majanduslik motivatsioon) avaliku pakendipunktide võrgustiku ülalpidamiseks.

Kuna klaaspakendi kogumine tekkekohal on majanduslikult mõistlik, siis kavatseb linn seda igati soosida ja soovitada. Klaaspakendil on jäätmekäitleja jaoks positiivne väärtus ja seetõttu on võimalik neid jäätmeid tekkekohal koguda jäätmetekitajatele lisakulu tekitamata. Ühtlasi aitab see segaolmejäätmete voost saada kätte väärtuslikku materjali ning muuta segaolmejäätmete

mahu väiksemaks. Rahuloluküsitluse⁸⁴ kohaselt sooviks 27% elanikest anda tekkekohal üle just klaaspakendid.

7.2 Jäätmejaamad

Jäätmejaam on üldjuhul detailplaneeringu ja projekti alusel rajatud jäätmekäitluskoht, kuhu on paigutatud mahutid taaskasutatavate jäätmete kogumiseks ja esmaseks töötlemiseks, sealhulgas ohtlike jäätmete kogumismahutid, ning kus on asjakohane tehniline varustus.⁸⁵

Kuni 1. jaanuarini 2020 haldas jäätmejaamu Tallinna linna liikmelisusega MTÜ Keskkonnateenused. Kui mittetulundusühingu tegevus lõpetati, anti Liiva ümberlaadimisjaam, jäätmejaamad ja nende tehniline varustus üle Tallinna linnale. Mittetulundusühingu tegevus lõpetati, et koondada Tallinna linna jäätmemajandusalane tegevus linna asutusse Tallinna Jäätmekeskus, kellel on samuti olemas jäätmejaamade käitamiseks vajalik oskusteave. Mittetulundusühingu tegevus läks üle Tallinna Jäätmekeskusele ettevõtte ülemineku vormis.

Alates 1. jaanuarist 2020 käitab Tallinna Jäätmekeskus kõiki Tallinna nelja jäätmejaama:

- Paljassaare jäätmejaam (Paljassaare põik 5a, Põhja-Tallinna linnaosa);
- Pärnamäe jäätmejaam (Pärnamäe tee 36 / Ristaia tee 8, Pirita linnaosa);
- Pääsküla jäätmejaam (Raba 40, Nõmme linnaosa);
- Rahumäe jäätmejaam (Rahumäe tee 5a, Nõmme linnaosa).

Lisaks haldab jäätmekeskus Loksa linnaga sõlmitud halduslepingu alusel ka Loksa jäätmejaama.

Jäätmejaam peab olema avatud vähemalt kolm korda nädalas, sealhulgas ühel puhkepäeval, kokku 24 tunni jooksul.⁸⁶ Tallinna kõik neli jäätmejaama on avatud kuuel päeval nädalas ja alates 2022. aasta 1. aprillist 7 päeva nädalas. Jäätmejaamad on suve- ja talveperioodil erinevad lahtiolekuajad ning riigipühadel on need suletud. Igas jaamas on väljaõppe saanud operaator, kes aitab jaama külastajatel leida õige mahuti ja vajaduse korral arveldab klientidega. Jäätmejaamas on võimalik maksta nii sularahas kui ka kaardiga. Info jäätmejaamade asukoha ja lahtiolekuajade kohta on leitav Tallinna veebilehelt.

Jäätmejaamad on mõeldud eelkõige kodumajapidamistest pärinevate jäätmete kogumiseks, kuid eraldi hinnakirja alusel võetakse jäätmeid vastu ka ettevõtetelt. Jäätmejaama tehniline varustus peab tagama vähemalt järgmiste olmejäätmeliikide vastuvõtmise elanikkonnalt.⁸⁷

- paber ja kartong (20, 01 01);
- plastid (20 01 39);
- metallid (20 01 40);
- klaas (20 01 02);
- biolagunevad aia- ja haljastujäätmed (20 02 01);
- bioloogiliselt mittelagunevad aia- ja haljastujäätmed (20 02 02, 20 02 03);
- puit (20 01 38);

⁸⁴ [Tallinlaste rahuloluküsitlus 2021](#). Turu-uuringute AS, lk 6.

⁸⁵ Keskkonnaministri 16.01.2007 määruse nr 4 „[Olmejäätmete sortimise kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused](#)“ § 4¹ lg 1.

⁸⁶ Samas.

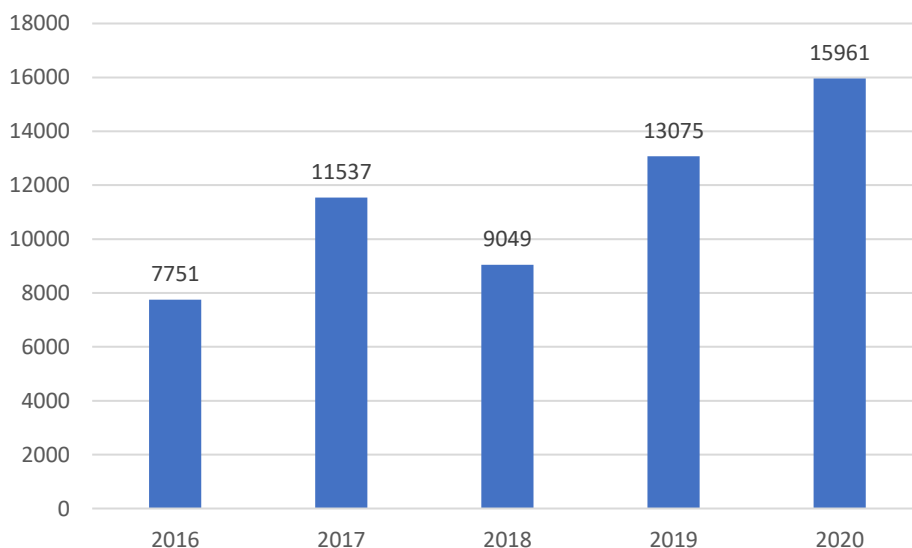
⁸⁷ Samas.

- tekstiil (20 01 10, 20 01 11);
- suurjätmed (20 03 07);
- ohtlikud jätmed (20 01*) ja olmes tekkinud ohtlikke aineid sisaldavad või nendega saastunud pakendid (15 01 10*).

Tallinna jäätmejaamade puhul on sortimismääruses vastuvõetavatele jäätmetele esitatav nõue täidetud ning sellele lisaks võetakse vastu ehitus- ja lammutusjätmeid, probleemtooteid (elektri- ja elektroonikaseadmed, vanarehvid, akud ja patareid), toiduõli ja -rasva ning pakendijätmeid.

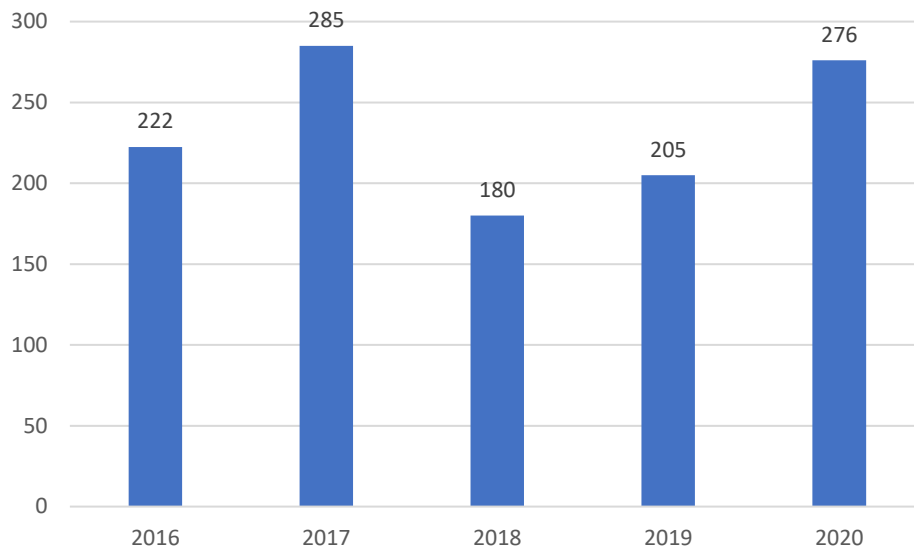
Tasuta võetakse vastu markeeritud plasti (kuni 1 m³), lehtklaasi (kuni 1 m³), pakendijätmeid, vanametalli, toiduõli, paberit ja kartongi, töötlemata puitu (kuni 1 m³), sortitud ehitus- ja lammutusjätmeid (betoon, tellised, plaadid ja keraamikatooted, kuni 1 m³), kasutuskõlblikku mööblit (mööbli seisukorra otsustab jäätmejaama operaator), komplektseid elektri- ja elektroonikajätmeid, sõidukirehve (ühelt toojalt korraga kuni kaheksa velgedeta rehvi), kasutuskõlblikke riideid (kuni 0,6 m³), biolagunevaid aia- ja haljastujätmeid (kuni 0,6 m³), ohtlikke majapidamisjätmeid (piiratud koguses). Suuremas koguses on võimalik jätmeid ära anda hinnakirja alusel. 2019. aastal lisandusid vastuvõetavate jäätmete loetelusse tulekustutid, mida võetakse tasuta vastu ühelt toojalt kuni kaks tükki.

Alates 2017. aastast kasutatakse jäätmejaamades Tallinna jäätmevaldajate registri jäätmejaamamoodulit, mille kaudu registreeritakse jäätmejaamades kõik külastajad ja nende toodud jäätmeliigid koos kogustega. Mooduli kasutamine on efektiivne, kuna võimaldab Tallinna linnal koguda külastatavuse statistikat. Süsteemil on ka järelevalvefunktsioon, sest võimaldab tagantjärele tuvastada jäätmete äraandmise ja vajadusel saab jäätmete äraandjale esitada arve.

Joonis 26. Jäätmejaamades kogutud jätmed (v.a ohtlikud jätmed) tonnides

Allikas: Tallinna linn.

Joonis 27. Jäätmejaamades kogutud ohtlikud jäätmed (v.a asbestijäätmed ning elektri- ja elektroonikaromud) tonnides

Allikas: Tallinna linn.

Jäätmejaamu külastatakse aastas keskmiselt 100 000 korda, 90% külastajatest on eraisikud.

Paljassaare ja Pääsküla jäätmejaamadesse lisati projekti Intherwaste raames 2020. aastal korduskasutatavate esemete ruumid (vastavalt u 35 ja 130 m²). Sinna saavad inimesed kasutuskõlblikud asjad (nt mööbel, lapsevankrid, nõud) tasuta ära anda ja soovi korral neid sealt endale tasuta võtta. Projekti raames katsetati ka korralike asjade reklaamimist jäätmejaama veebilehel, aga see ei toiminud, sest tekitas operaatorile palju segadust ja lisatööd. Näiteks küsiti äraantavate asjade mõõte ja lisapilte ning tihti tekkis ühele asjale mitu soovijat. Seetõttu korduskasutatavaid esemeid ei reklaamita.

Tallinna Jäätmekeskus teeb Paljassaare jäätmejaamas koostööd Säästva Renoveerimise Infokeskus MTÜga (edaspidi *MTÜ SRIK*). MTÜ SRIK tegeleb restaureerimise, säästva renoveerimise ja ökoloogilise ehitamise alase teavitustegevuse, koolituste ja projektidega alates 2001. aastast. Tallinna Jäätmekeskus ja MTÜ SRIK on sõlminud koostöölepingu (kehtib kuni 31.08.2025), mille järgi kohustub MTÜ SRIK oma võimaluste piires koguma ja suunama korduskasutusse Tallinna jäätmejaamadesse toodud ehitus- ja lammutusjäätmeid. MTÜ-l SRIK on õigus kasutada korduskasutusse suunatavate ehitus- ja lammutusjäätmete hoidmiseks aadressil Paljassaare põik 5 asuvat laohoonet (suletud netopind 380 m²) ning laohooneesist õueala (400 m² ulatuses).

Jäätmejaamade investeeringud

Aastatel 2017–2021 tegi linn enda hallatava jäätmekogumisvõrgustikuga seotud investeeringuid ligi 1 miljoni euro ulatuses. 2019. aastal taasavati renoveeritud Paljassaare jäätmejaam (projekteerimis- ja ehitustööde maksumus oli 453 320 eurot).

2020. aastal laiendati Pääsküla jäätmejaama platsi (ehitustööde maksumus oli 85 678 eurot). Lisaks tehti 2020. aastal ehitustöid Rahumäe jäätmejaamas (maksumus 55 560 eurot) ja Pärnamäe jäätmejaamas (maksumus 74 965 eurot). Mõlemas jaamas rajati varjualune jäätmete hoidmiseks, renoveeriti operaatorihooned ja väravad. Pärnamäe jäätmejaama rajati ka puurkaev. Aegna saarele rajati uus jäätmepunkt (ehitustööde maksumus oli 63 125 eurot).

Lisaks ehitustöödele on soetatud masinaid ja seadmeid ning jäätmemahuteid summas 233 953 eurot.

Koostöö naabervaldadega

Tallinna linn on sõlminud jäätmejaamade käitamisega seoses koostöölepingud naaberomavalitsustega:

- Saue vallaga Pääsküla jäätmejaama kohta;
- Viimsi vallaga Pärnamäe jäätmejaama kohta;
- Kiili vallaga Pääsküla ja Rahumäe jäätmejaama kohta.

Tallinna linn kohustub nende naaberomavalitsuste elanikelt jäätmejaamades jäätmeid vastu võtma Tallinna elanikega samadel tingimustel ja naaberomavalitsused kannavad osa jäätmejaamade käitamise kuludest. Naaberomavalitsuste hüvitatava osa suurus vaadatakse üle kord aastas. Summa määramisel lähtutakse eelneva aasta jooksul jaamades tehtud tehingute osakaalust omavalitsuste kaupa. 2021. a seisuga kandis Saue vald 20% Pääsküla jäätmejaama käitamise kuludest, Kiili vald 2% nii Pääsküla kui ka Rahumäe jaama käitamise kuludest ning Viimsi vald 21% Pärnamäe jaama käitamise kuludest.

Jäätmete üleandmine on Tallinna linna (kõigis neljas jäätmejaamas), Saue valla (Pääsküla jäätmejaamas), Kiili valla (Rahumäe ja Pääsküla jäätmejaamades) ning Viimsi valla (Pärnamäe jäätmejaamas) elanikele piiratud koguses tasuta. Jäätmete soodustingimustel üleandmiseks peab inimene esitama isikut tõendava dokumendi, et jäätmejaama operaator saaks kontrollida tema registreeritud elukohta.

Jäätmejaamade arendamine

2021. aasta seisuga on kõik jäätmejaamad avatud kuus päeva nädalas. Arvestades elanike keskkonnateadlikkuse paranemist ja vajadust luua senisest mugavamad võimalused liigiti kogutud jäätmete üleandmiseks, on alates 2022. aasta 1. aprillist kõik neli jäätmejaama avatud seitse päeva nädalas.

Perioodi 2022–2026 jäätmekavas viiakse rõhuasetus jäätmejaamadelt ringmajanduskeskustele ehk jäätmejaam koos ringmajaga. Plaanis on ringmajanduskeskuste võrgustiku loomine olemasolevate jäätmejaamade ja uute loodavate ringmajanduskeskuste baasil. Täpsemalt on ringmajanduskeskuste kontseptsiooni käsitletud peatükis 9 „Ringmajanduse edendamine“.

Linnaosa üldplaneeringus on määratud uus jäätmejaam koos ringmajaga Kristiine linnaosas asuvale kinnistule aadressiga Mustjõe 40 (Lilleküla ringmajanduskeskus). Ehitamine on planeeritud aastasse 2022 ja avamine aastasse 2023. Aastatel 2024–2026 on kavas rajada uued ringmajanduskeskused ka Lasnamäe ja Haabersti linnaossa.

7.3 Ohtlike jäätmete kogumispunktid ja kogumisringid

Tallinnas kogutakse ohtlikke jäätmeid peale jäätmejaamade ka kogumispunktides ja eraldi kogumisringidel. Ohtlike jäätmete kogumispunkt on kodumajapidamises tekkinud ohtlike jäätmete üleandmise koht linnaosades, kus pole jäätmejaama. Ohtlike jäätmete kogumisring on aktsioon, kus inimesed saavad linnaosas mitmes kohas peatuvasse kogumisautosse tasuta üle

anda kodumajapidamises tekkinud ohtlikke jäätmeid. Mõlema kogumissüsteemi eesmärk on kõrvaldada ohtlikud jäätmed üldisest jäätmevoost.

Mustjõe 40 ohtlike jäätmete kogumispunkt

Wismari ohtlike jäätmete kogumispunkt

Kogumispunktides ja kogumisringidel võetakse elanikelt vastu ohtlikke aineid sisaldavaid või nendega saastunud pakendeid; patareisid ja akusid, sealhulgas pliiakusid; vanu värve, lakke, lahusteid ja liime; õlisid ja rasu, määrdeaineid; absorbente, filtermaterjale, saastunud kaltse,

kaitseriietust jms; ohtlikke aineid sisaldavaid antifriise; vanu ravimeid; nakkusohtlikke jäätmeid, nt süstlaid; aiandusmürke, väetisejääke; fotokemikaale; leeliseid, happeid ja muid olmekemikaale; pesuaineid; elavhõbedat sisaldavaid jäätmeid, nt elavhõbedalampe ja vanu kraadiklaase; kasutatud ja aegunud tulekustuteid; väikseid elektri- ja elektroonikaseadmeid.

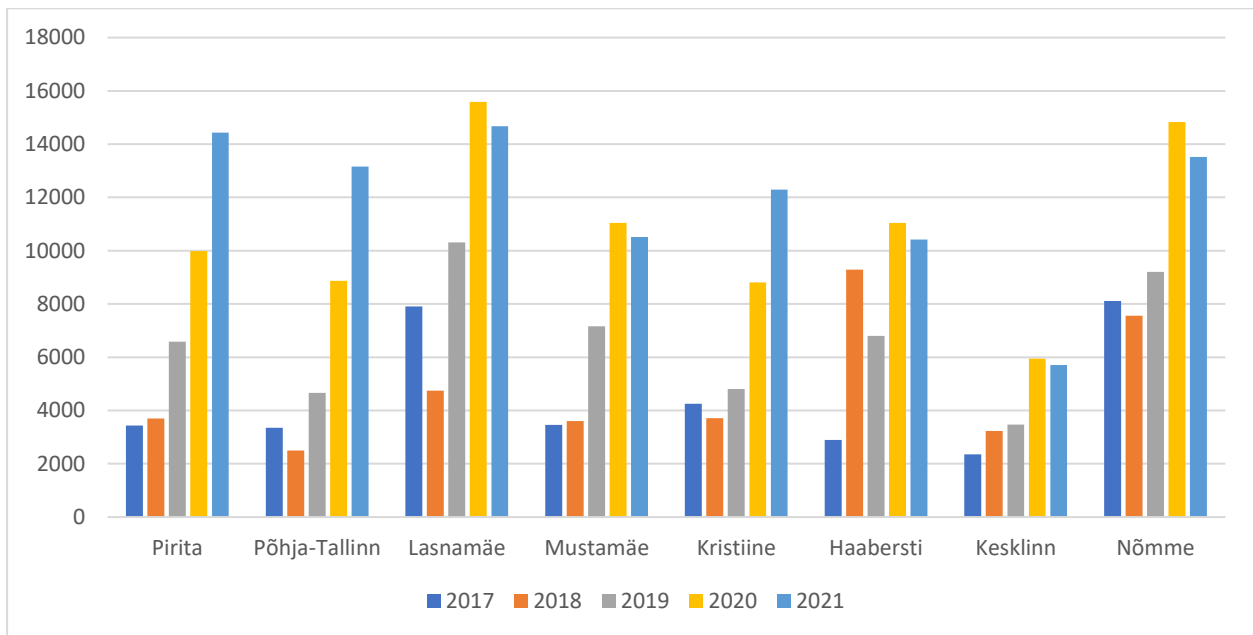
2021. aasta aprillikuus avati ohtlike jäätmete kogumispunktid Kesklinna linnaosas aadressidel Wismari tn 13 ja Väike Rannavärv 6. Kumbki kogumispunkt maksis 30 000 eurot ning sellele lisandusid siltide kleepimine, mahutid ja mööbel. 2022. aasta alguses avati kogumispunktid Kristiine linnaosas aadressil Mustjõe tn 40, Lasnamäe linnaosas aadressil Pae tn 19 ning Narva maantee ja Vana-Kuuli tänava ristmiku lähedal ning Haabersti linnaosas Paldiski maanteel Circle K tankla ja Rimi kaupluse lähedal (Haabersti liiklussõlme juures). 2022. aasta II kvartalis, kui algavad ringmajanduskeskuse ehitustööd, tõstetakse Mustjõe tn 40 asuv kogumispunkt ümber Kadaka tee 76f kinnistu kõrval olevasse parklasse.

Kogumispunktid on mõeldud Tallinna elanikele. Need on avatud laupäeviti ja pühapäeviti kell 10–15. Operaator võtab jäätmed vastu ning registreerib külastaja ID-kaardi või juhiloa alusel. Elanike huvi kogumispunktide vastu on kasvanud, see kajastub suurenenud jäätmekogustes.

Ohtlike jäätmete kogumisringe on tavaks korraldada kevaditi heakorraldava kampaania käigus. Alates 2019. aastast toimuvad kogumisringid juba kahel korral aastas – kevadel ja sügisel. Elanike seas on kogumisringid populaarsed ning nende käigus antakse ära märkimisväärne kogus aasta jooksul kogutavatest ohtlikest jäätmetest. Kogumisringe korraldatakse kahel järjestikusel nädalavahetusel aprillis või mais ja oktoobris või novembris. Igas linnaosas on 8–14 kohta, kus kogumisauto peatub 30 minutit. Kokku on võimalik ohtlikke jäätmeid üle anda 89 peatuspunktis üle linna.

2019. aastal koguti kogumisringidel 51,08 tonni (kevadel 27,2 ja sügisel 23,88 tonni), 2020. aastal 86,11 tonni (kevadel 27,79 ja sügisel 58,32 tonni) ning 2021. aastal 94,72 tonni (kevadel 51,32 ja sügisel 43,40 tonni) ohtlikke jäätmeid. Ülevaade 2017.–2021. aastal kogutud ohtlike jäätmete kogusest on esitatud joonisel 28.

2020. aasta sügisel toimunud kogumisringid olid kõige suurema osavõtuga läbi aegade: kokku oli külastajaid 2142 ning koguti 58 320 kg jäätmeid. Seda on 7236 kg rohkem kui 2019. aastal kevadise ja sügisese ringi peale kokku. Suurima osakaalu andsid värvi- ja lakijäätmed (kokku 31 423 kg) ning elektroonikajäätmed (kokku 8270 kg). Kõige aktiivsem oli osavõtt Lasnamäe linnaosas, kus kogumisringe külastas 531 elanikku. Kõige rohkem ohtlikke jäätmeid koguti samuti Lasnamäelt, üle 11 000 kg.

Joonis 28. Kogumisringidel kogutud ohtlikud jäätmed kilogrammides

2020. aastal viidi läbi hankemenetlus ohtlike jäätmete kogumisringide teenuse osutaja leidmiseks 2020. aasta sügisest 2022. aasta sügiseni. Hanke tulemusena sõlmiti leping ASiga Epler & Lorenz, kes pakub kogumisringidel veoteenust ja kogutud ohtlike jäätmete käitlemise teenust (2021. aastal oli teenustasu ringide korraldamise eest 8385,28 eurot ning jäätmekäitlustasu oli 43 677,05 eurot; teenuse kogumaksumus oli 62 474,79 eurot, sh käibemaks). Kõik linna loodud kogumislahendused on mõeldud eelkõige eraisikutele. Ettevõtted peavad sõlmima ise lepingu ja andma oma jäätmed üle otse jäätmekäitlusteetetele. Tallinnas on suuremad ohtlikke jäätmeid käitlevad ettevõtted AS Epler & Lorenz, Ragn-Sells AS ja aktsiaselts EcoPro.

Ohtlike jäätmete kogumise arendamine

Ohtlike jäätmete kogumise võrgustik on linnas hea ja toimib suhteliselt hästi, arvestades viimaseid sortimisuuringu tulemusi. Sellest tulenevalt suuri muudatusi ei kavandata, vaid jätkatakse olemasolevate süsteemidega, mida võimalust mööda laiendatakse.

7.4 Kalmistujäätmete kogumine

Tallinna seitsmel kalmistul korraldab jäätmekäitlust Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalameti hallatav asutus Kadrioru Park. Kalmistul tuleb avalikult kasutatavatesse mahutitesse eraldi koguda biolagunevad aia- ja haljastujäätmed ning muu prügi. Kui varem koguti kalmistutel haljastujäätmed tihti segamini muude jäätmetega, siis alates 2019. aastast on kalmistutel vastava märgistuse ja juhistega kogumismahutid. Koos paiknevad kolm mahutit: kaks 600-liitrist mahutit aia- ja haljastujäätmete ning üks 240-liitrine segaolmejäätmete jaoks. Kalmistul tekkivad suurjäätmed (nt istepingid, huarandid) on kalmistu külastajatel lubatud jätta mahutite kõrvale. 2019. aastal soetati kalmistujäätmete kogumiseks kokku 1697 uut jäätmemahutit (kogumaksumus 138 459 eurot). Hiljem on mahuteid vajaduse järgi vähemal määral juurde soetatud.

Kalmistutel tekkivaid biolagunevaid aia- ja haljastujäätmeid käitleb Tallinna Jäätmekekeskus, kellel on ümberlaadimisjaam Liiva kalmistul ja kompostimisplats Pärnamäe jäätmejaamas. Tallinna

Jäätmekeskus käitleb aastas 3000–5000 tonni aia- ja haljastujäätmeid, millest üle poole moodustavad kalmistutelt pärinevad aia- ja haljastujäätmed.

Kalmistujäätmete kogumise süsteemi arendamine

Kalmistujäätmete käitlemises muudatusi ei planeerita, kuna praegune kogumissüsteem toimib hästi. Seetõttu jätkatakse ka edaspidi nende tekkekohal liigiti kogumist ja kompostimist.

7.5 Avalik ruum ja üritused

Jäätmete kogumist tuleb edendada muu hulgas prügistamise vältimiseks. Selleks tuleb arendada jäätmekogumissüsteemi (sh liigiti kogumist) ka avalikus ruumis, sealhulgas avalikel üritusel.

Pargid, tänavad ja muu avalik ruum

Tallinna tänavatele, parkidesse, jalgratta- ja jalgteede äärde ning ühissõidukipeatustesse paigaldatud prügikastid ei võimalda igal pool jäätmeid liigiti koguda. See pärsib keskkonnasäästlike harjumuste tekkimist, mistõttu on oluline, et jätkatakse avalikus ruumis paiknevate üheosaliste prügikastide väljavahetamist liigiti kogumist võimaldavate vastu. Eelmise jäätmekava järgi seda tegevust juba alustati. Kõik linna asutused peavad avalikus ruumis asuvate prügikastide väljavahetamisel ja uute soetamisel arvestama liigiti kogumise vajadust ning hankima vähemalt kolmeosalised prügikastid. Sellega tuleb arvestada ka kõigis avaliku ruumi planeeringutes ja projektides.

Selleks, et jäätmete liigiti kogumist võimaldavad prügikastid oleksid ilusad ja sobiksid linnaruumi, tuleb kokku leppida avalike prügikastide välisilme kujundamise ja paiknemise ülelinnased põhimõtted. Praegu näeb avalikus linnaruumis ühe tänava eri lõikudel eri ilmega, eri värvi ja erineva suurusega mahuteid, mis on tihtilugu paigutatud lihtsalt sõidutee äärde ja rikuivad avaliku tänavaruumi ilmet.

Kõigi avalike jäätmemahutite asukohtade määramisel tuleb liiklusohutuse tagamiseks teha koostööd Tallinna Transpordiametiga.

Avalikud üritused

2023. aastal plaanib riik keelustada avalikel üritustel ühekorranõude kasutamise ning toidu ja joogi serveerimiseks tuleb võtta kasutusele korduskasutatavad anumad ja söögiriistad.

Plasti sisaldavad ühekorranõud on Tallinna avalikel üritustel keelatud juba alates 2019. aasta oktoobrist⁸⁸. Lubatud on kasutada biolagunevast plastist nõusid ja söögiriistu, mis on kompostitavad ja millel on EVS-EN 13432 standardile või sellega samaväärsele standardile vastavust tõendav sertifikaat. Plastist ühekorranõude asendamine biolagunevast materjalist nõudega ei täida jäätmetekke vähendamise eesmärki. Lisaks ei ole Eestis jäätmekäitlejat, kellel oleks tehniliselt võimalik biolagunevat plasti käidelda. Valdava osa avalikel üritustel tekkivatest jäätmetest moodustavad joogitopsid. Seetõttu on Tallinnal kavas 2022. aasta suvest alates

⁸⁸ Tallinna Linnavalikogu 29.05.2014 määruse nr 12 „[Tallinna linnas avaliku ürituse korraldamise ja pidamise kord](#)“ § 11 lg 1 p 19: ürituse korraldaja peab tagama, et üritusel ei serveerita toitu ja jooki ühekorranõudes (nt taldrikud, kausid, joogitopsid, joogitopside kaaned) ega kasutata ühekorrasöögiriistu (nt noad, kahvlid, lusikad, söögipulgad, kõrred, joogisegamispulgad), mis sisaldavad plasti. Lubatud on kasutada biolagunevast plastist nõusid ja söögiriistu, mis on kompostitavad ja millel on EVS-EN 13432 standardile või sellega samaväärsele standardile vastavust tõendav sertifikaat.

avalikel üritustel üle minna korduskasutatavatele topsidele ning 2023. aastal korduskasutatavatele nõudele ja sögiriistadele. Järkjärguline üleminek annab nii ürituste korraldajatele kui ka küllastajatele võimaluse muudatustega kergemini kohaneda.

2022. aastal on linnal kavas välja töötada keskkonnasäästlike avalike ürituste korraldamise juhend, kus muu hulgas on antud juhised ka keskkonnasõbralikuks jäätmekäitluseks (vt ka mereprügi vältimise ja vähendamise kava, lisa 7).

Piktogramm

2021. aastal töötas Sihtasutus Things koostöös Keskkonnaministeeriumi ja Põhjamaade Ministrite Nõukogu esindusega välja ühtsed piktogrammide Eesti jäätmekäitlussüsteemile⁸⁹. Uute märgistuste väljatöötamisel võeti aluseks Taani piktogrammide süsteem. Ka Tallinna jäätmemajanduses minnakse järk-järgult üle ühtsetele piktogrammidele.

7.6 Jäätmekäitlus Aegna saarel

Aegna saar kui hajaasustusala (sõltuvalt aastaajast elab püsivalt 3–12 leibkonda) ei kuulu korraldatud jäätmeveo piirkonda ja olmejäätmete käitlust saarel korraldas kuni 2021. aasta maini hanke tulemusel leitud operaator. Alates 1. maist 2021 korraldab saarel jäätmekäitlust Tallinna Jäätmekeskus, kes korraldab jäätmekogumispunkti tööd ning osutab saarel asuvatele jäätmevaldajatele segaolmejäätmete tekkekohalt äraveo teenust. Saarel asuv kogumispunkt täidab jäätmejaama funktsiooni ja sinna saab üle anda saarel tekkivaid eri liiki jäätmeid.

Aegnat külastab igal aastal umbes 17 000 turisti, kelle jaoks on enim külastatavatesse kohtadesse paigutatud 30 jäätmemahutite komplekti (segaolmejäätmed, klaaspakend ning plast- ja metallpakend). Saarel tekkivad biojäätmed kompostitakse tekkekohal või kogumispunkti juures olevates kompostrites. Jäätmekogumispunkti, mis on avatud laupäeviti ajavahemikul 10–11, saab ära anda kõiki liigiti kogutud jäätmeid samadel tingimustel jäätmejaamadega. Muul ajal saab jäätmeid üle anda kokkuleppel kogumispunkti operaatoriga. Aastas tekib saarel umbes 30 m³ segaolmejäätmeid ja 10 000 ühikut pandipakendit. Jäätmed tuuakse saarelt mandrile regulaarselt laevaga ja antakse üle jäätmekäitlejatele.

Uus jäätmekogumispunkt rajati saarele 2020. aastal rahvusvahelise projekti „Ökosaared – Urban Eco Islands“⁹⁰ käigus. Ehitustööde maksumus oli 63 125 eurot. Varem kasutusel olnud 2008. aastal valminud kogumispunkt lammutati.

⁸⁹ www.liigitikogumine.ee

⁹⁰ Rahvusvaheline projekt „Ökosaared – Urban Eco Islands“ vältas 01.04.2019–31.03.2021.

Aegna saare jäätmepunkt

Aegna jäätmekäitluse arendamine

Aegna saarel on viimastel aastatel jäätmekäitlust oluliselt täiustatud. Kui järgnevatel aastatel elanike või turistide arv suureneb või väheneb, siis tehakse muudatusi ka saare jäätmemajanduses.

8. Jäätmetekke vältimine

Jäätmehierarhia põhimõtte kohaselt on kõige olulisem jäätmete teket vältida. Suur osa jäätmetekke vältimisele suunatud tegevusi (nt korduskasutuse edendamine, ringmajanduse põhimõtetest lähtuva tootedisaini propageerimine ja tarbimise vähendamine) ei ole otseselt seotud ei jäätmeregulatsiooni ega jäätmetega.

Käesolevas jäätmekavas on eraldi tähelepanu pööratud toidujäätmete ja mereprügi tekke vältimisele ja vähendamisele (vt järgnevad alapeatükid). Ringmajanduse põhimõtete (sh jäätmetekke vältimist toetavate uus- ja korduskasutus- ning parandusalgatuste) edendamiseks kavandatud tegevuste ülevaade on antud ka peatükis 6.1.5 „Rõiva- ja tekstiilijäätmete kogumine ja käitlus“ ning peatükis 9 „Ringmajanduse edendamine“.

8.1 Toidujäätmete vältimine

8.1.1 Toidujäätmete ja toidukao teke

Tallinna linnas tekib aastas hinnanguliselt 44 500 tonni toidujäätmeid ehk köögi- ja sööklajajäätmeid. Sellest ligikaudu poole moodustab raisatud toit ehk toidukadu, mille teket on võimalik vältida. Valdav osa toidujäätmetest tekib kodumajapidamistes.⁹¹ Toetudes 2021. aastal tehtud üle-eestilise toidujäätmete uuringu tulemustele ja Tallinna elanike arvule⁹², saab öelda, et Tallinna kodumajapidamistes tekib hinnanguliselt 26 700 tonni toidujäätmeid aastas. Ülejäänud toidujäätmed kuuluvad olmejäätmete hulka ning tekivad valdavalt kaubanduses ja toitlustuses.

8.1.2 Toidujäätmete tekke vältimine

Tallinnal on siiani puudunud eraldi tegevuskava toidujäätmete tekke vältimiseks. Toidujäätmeid on käsitlenud jäätmekavas osana biojäätmetest. Tallinn on osalenud mitmes toidujäätmete tekke vältimise ja vähendamise algatuses ning on käsitlenud seda teemat üldisemalt mitme projekti kaudu (eelkõige haridusasutuste toitlustamise raames).

Tallinn on juba aastaid toetanud toidupanga tegevust ja teinud toidupangaga koostööd.⁹³ Toidupank on üles ehitanud üle-eestilise võrgustiku, mis kogub vabatahtlike abiga eelkõige kauplustest müümata jäänud toiduaineid ja jagab neid puudust kannatavatele peredele, aidates nõnda vähendada toidu raiskamist ühiskonnas.. 2020. aastal oli Tallinna toidupanga toidukäive hinnanguliselt 1 miljon kilogrammi ja iganädalast toiduabi sai üle 3000 inimese. Toidupank ja Tallinna linn on allkirjastanud heade kavatsuste kokkuleppe, mille kohaselt linn toetab toidupanga toiduabi hoiustamise ja toiduabi sortimiseks vajalike ruumidega. Linn on andnud

⁹¹ 2021. aasta üle-eestilise uuringu põhjal tekib ligikaudu pool (48%) toidujäätmetest kodumajapidamistes, 19% toidutööstuses, 14% esmatootmises, 12% kaubanduses ja 6% toitlustussektoris. ([Toidujäätmete ja toidukao teke Eesti toidutarneahelas](#). Uuringu lõpparuanne. SEI Tallinn, Eesti Maaülikool 2021.)

⁹² Seisuga 01.01.2019 oli Tallinna elanike arv 453 033.

⁹³ Eesti toidupank (Sihtasutus Eesti-Hollandi Heategevusfond) on asutatud 2010. aasta märtsis selleks, et leevendada vaesusprobleemi Eesti ühiskonnas ja võidelda toidu raiskamise vastu: toidupangad (sh Tallinna toidupank) võtavad kaubandusest ja tootmisest vastu peagi realiseerimistähtaega ületavat ja söögikõlblikku toidukaupa, mida mingil põhjusel ei ole võimalik müüa. Toidupank kuulub Euroopa vaesusvastasesse võrgustikku (European Anti-Poverty Network, EAPN Eesti) ja Euroopa toidupankade föderatsiooni (European Food Banks Federation).

Tallinna toidupanga kasutusse ruumid (Punane 48a), kust on võimalik teenindada kogu Tallinna linna. 2019. aastal toetas Tallinna Linnavalitsus Tallinna toidupanka 73 600 euroga ja 2020. aastal 128 600 euroga.

Peale toidupanga aitavad Tallinnas toidujäätmete tekke vältimisele kaasa ka muud heategevusorganisatsioonid (nt lasterikkaid peresid toetavad organisatsioonid, supiköögid ja loomade varjupaigad), kes koguvad toiduannetusi. Viimasel ajal on mitu idufirmat arendanud toidujagamise platvorme (nt Fudloop OÜ, Zeropunkt).

Tallinna linn on partner kahes rahvusvahelises koolitoiduteemalises projektis. See annab hea võimaluse osaleda jätkusuutliku toitlustuse süsteemi väljatöötamises, mille hulka kuulub ka toidujäätmete tekke vältimine. 2021. aasta lõpuni kestvas Interregi projektis „StratKIT – innovatiivsed strateegiad avaliku sektori toitlustuses: jätkusuutlike hangete abivahend Läänemere piirkonnas“ on loodud avaliku sektori säästva toitlustuse juhend, mis sisaldab muu hulgas juhiseid haridusasutustele toidu raiskamise vältimise kohta.

2022. aastal algab nelja-aastane programmi „Horisont 2020“ projekt „Koolitoidu ja koolide toitlustamise paradigma uuendamine rahvatervise parandamiseks ning toidusüsteemi piirkondliku, sotsiaalse ja keskkonnaalase vastupidavuse suurendamiseks“ (SchoolFood4Change). Tallinn on selles üks 33 partnerist. Projekti üks eesmärke on luua Tallinna koolides jätkusuutlik koolitoidu kultuur, mis hõlmab ka paremat teadlikkust toidujäätmete tekke vältimise võimalustest.

Tallinna koolid on osalenud (2018–2019) üle-eestilises kampaanias „Kokkame koos!“, mille eesmärk oli juhtida õpilaste tähelepanu võimalustele, kuidas vältida toidu raiskamist. Ka selle projekti käigus koostati koolidele toidujäätmete tekke vältimise ja vähendamise juhendmaterjal, kus toodud nõuandeid saavad osaliselt kasutada ka lasteaiaid.

Kahes Tallinna koolis toimus 2021. aasta kevadel pilootprojekt, mille ajal jagati sööklas üle jäänud toiduportsjonid toiduabi vajavatele peredele. Kahe nädalaga suudeti päästa 141 portsjonit ja pakkuda toiduabi viiele vähekindlustatud perele. Projekti algataja FudLoop OÜ plaanib tegevust laiendada ka teistesse koolidesse.

8.1.3 Toidujäätmete tekke vältimise peamised võimalused ja suunad

Toidujäätmete tekke vältimise edendamine aitab otseselt täita nii Tallinna olmejäätmete kui ka biojäätmete vältimise ja vähendamise eesmärke. Peale selle on toidujäätmete teema Tallinnas tihedalt seotud sotsiaalsete probleemide (toidu annetamine).

Tallinna linna seisukohast on oluline keskenduda eelkõige kodumajapidamiste toidujäätmete tekke vähendamisele. See on suurel määral seotud biojäätmeid puudutavate arenduste ja tegevustega. Toidujäätmete tekke vältimine peaks olema linna kommunikatsioonis eraldi valdkond, milleks tuleks linnal planeerida sihtrühmapõhist teavitustegevust, vahendeid jms. Sõnumid, millega linnaelanikke teavitatakse toidujäätmete tekke vältimise võimalustest, saab ühendada ka teiste keskkonnamõju avaldavate valdkondadega (jäätmed ja ringmajandus, kliimaeesmärgid, keskkonnaharidus, hanked ja toitlustus).

Suurel määral saab Tallinna linn mõjutada toidujäätmete tekke vältimist ja vähendamist linna asutustes, sealhulgas lasteaedades ja koolides. Toidujäätmete tekke vähendamine linna asutustes panustab otseselt „Tallinn 2035“ arengustrateegia jäätmetekke vähendamise eesmärgi

täitmisesse. Näiteks on toidujäätmete tekke vähendamise eesmärgid ja meetmed sõnastanud paljud Euroopa linnad oma avaliku sektori jätkusuutliku toitlustuse strateegiates või toiduteema osana CO₂-neutraalsuse tegevuskavas (nt Kopenhaagen, Berliin, Helsingi⁹⁴). Tallinna osalusel elluviidud projektides (vt ptk 8.1.2) on koostatud hulk juhendeid ja soovitusi, kuidas haridusasutustes toidujäätmete tekke vältimist käsitleda.

Kolmas oluline toidujäätmete tekke vältimise edendamise võimalus on toidu annetamise süsteemi toetamine Tallinna linnas. Koostöös toidupangaga on Tallinnas loodud hästi toimiv toidu annetamise süsteem, mis aitab väga olulises matus vältida kaubanduses ülejäävate toiduainete raiskamist ja aitab leevendada ka sotsiaalseid probleeme. Seega tuleks jätkata toidupanga toetamist Tallinnas. Lisaks on soovitatav arendada koostööd uute toidujagamisplatvormidega, et veelgi laiendada toidujäätmete tekke vältimise võimalusi linnas.

Toidujäätmete tekke vältimise ja vähendamise detailsemad eesmärgid ning kavandatud tegevused ja meetmed on esitatud käesoleva jäätmekava lisa 6.

8.2 Mereprügi tekke vältimine ja vähendamine

Mereprügi on viimastel aastatel muutunud oluliseks probleemiks, mis ei ohusta mitte ainult mere ja ranniku keskkonnaseisundit, vaid ka rannikul asuvate piirkondade majandust ja kogukondi. Kuna valdav osa mereprügist pärineb maismaalt, siis on oluline, et ka kohalikud omavalitsused aitaksid süsteemselt ja plaanipäraselt vältida ja vähendada mereprügi teket. Tallinnas kui mereäärses linnas tekib samuti suurel määral mereprügi, mistõttu on selle vältimise ja vähendamise meetmete süsteemne ja plaanipärane rakendamine linna keskkonnamõju vähendamise seisukohast tähtis.

Tallinna linna pindala (koos saartega) on 159,2 km². Rannajoone pikkus on 46 km. Tallinnas on 445 823 elanikku⁹⁵ ja asustustihedus on 2800 in/km². Aasta keskmine sademehulk on 700 mm. Läbi Tallinna voolab merre Pirita jõgi ning suurematest ojadest Mustjõgi ja Tiskre oja.

Tallinna linna territooriumil on 18 sadamat (sh suurim aktsiaseltsile Tallinna Sadam kuuluv Vanasadam, peamine Eesti reisisadam). Peale suuremate sadamate on Tallinnas kuus jahisadamat (lisaks kaks mitteametlikku, mis ei ole kasutusel). Tallinnas on viis ametlikku supel- ja puhkeranda (neist neli mere ja üks Harku järve ääres), supluskohtade rannajoone kogupikkus on ligikaudu 5070 m. Tallinnas toimub igal aastal suuri spordi- ja kultuuriüritusi (nt maratonid, laulu- ja tantsupeod). Lisaks on ranniku ja jõgede ääres rohkem kui kümme suuremat inimeste kogunemis- ja puhkeala ja piirkonda.

8.2.1 Mereprügi teke ja peamised tekkeallikad

Tallinna linna mereprügi teket ja peamisi mereprügi tekkeallikaid uuriti 2017. aastal Euroopa Liidu Kesk-Läänemere programmi projektis „BLASTIC – plastijäätmete teekond Läänemere“.⁹⁶

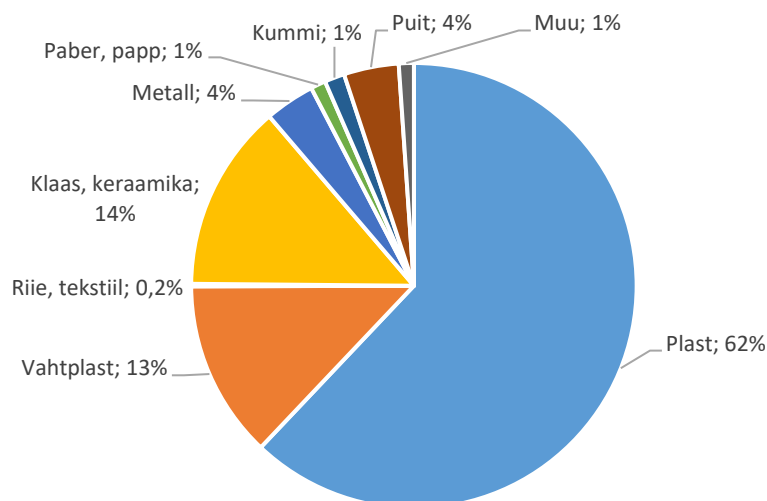
Mereprügi teket seirati Pirita rannas, Pirita jões ja Mustjões.

⁹⁴ [Carbon-neutral Helsinki 2035 action plan](#); [Die Berliner Ernährungsstrategie](#).

⁹⁵ Seisuga 1. detsember 2021.

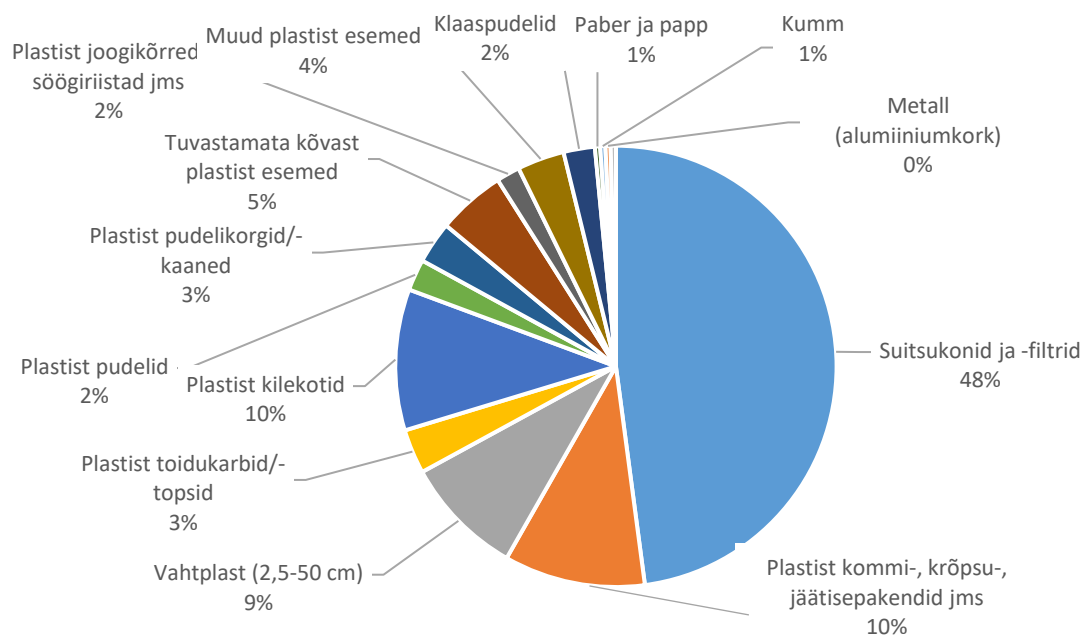
⁹⁶ [BLASTIC 2018. Results and experiences from the plastic litter monitoring in the BLASTIC pilot areas](#). IVL, SEIT, SYKE.

Pirita rannas tehtud rannaprügiuuringu eesmärk oli hinnata Tallinna avalikes randades tekkiva mereprügi koostist ja kogust. Kõige enam oli rannaprügi hulgas plastist (sh vahtplast) esemeid (kokku 75%). Arvuliselt teise jäätmeliigina leidis uuritud rannal klaasesemeid (eelkõige klaaspudeli kilde) (14%). Muust materjalist jäätmeliikide osakaalud jäid juba alla 5% (vt joonis 29). Valdav osa mereprügist (sh plastprügist) moodustavad rannal ja ranna lähedal tarbitavate toodete pakendid ja söögiriistad (toidupakend, kilekotid, pudelikorgid, joogikõrred, plastnoad ja -kahvlid, joogitopsid, klaaspudeli killud jms). Vähemal määral leidis rannaprügi hulgas vahtplastist soojusisolatsioonimaterjali tükke.

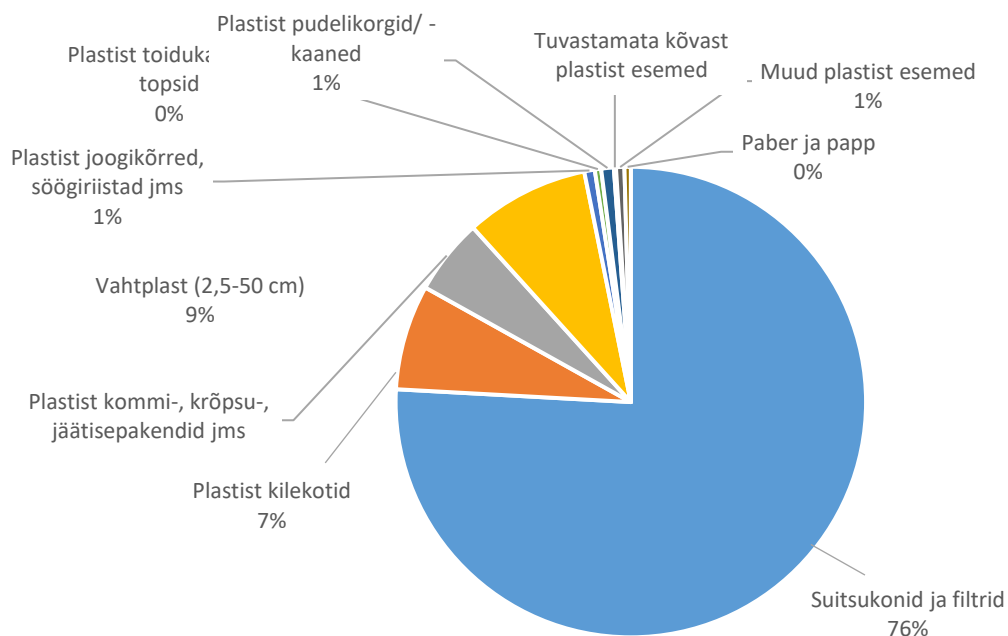
Joonis 29. Materjalikategooriate osakaal tükikaupa Pirita rannaseire alal, kahe seire keskmine, 2017. aastal
Allikas: BLASTIC 2018.

Pirita jõe prügiuuringu eesmärk oli hinnata jõgede kaudu merre jõudva prügi kogust ja liigilist koostist. Uuringu tulemustest võib järeldada, et ka jõgede kaudu liigub Tallinnas merre kõige rohkem plastprügi (kokku 96%). Sellest suurema osa (koguprügist isegi ligikaudu 50%) moodustavad suitsukonid. Samuti on jõeprügi hulgas palju plastpakendit ja jõgede kaudu jõuab merre suhteliselt palju soojusisolatsioonimaterjali kergesti edasi kanduvaid tükke (joonis 30).

Joonis 30. Jäätmeliikide osakaal tükikaupa Pirita jões, kolme seire keskmise, 2017. aastal
Allikas: BLASTIC 2018.

Mustjõe prügiuuringu eesmärk oli hinnata Tallinna sademeveesüsteemi kaudu merre kanduva prügi kogust ja koostist. Nimelt võib Mustjõe vaadelda kui Tallinna sademeveekanaliseerimise suublat. Uuringu tulemuste põhjal võib järeldada, et sademevee kaudu kandub linna territooriumilt merre väikeprügi, millest valdava osa (76%) moodustavad suitsukonid (vt joonis 31). Peale selle liigub sademeveega merre muudki tänavatele visatud prügi (nt kommipaberid, toidupakendid ja kilekotid).

Joonis 31. Täpsem jäätmeliikide osakaal tükikaupa Mustjõe ojas, kolme seire keskmise, 2017. aastal
Allikas: BLASTIC 2018.

Peale mereprügi koostise uuriti projektis BLASTIC ka mereprügi peamisi allikaid, kasutades mereprügi allikate ja peamiste liikumisteede kaardistamise meetodikat.⁹⁷ Kaardistamise tulemused ühtivad suures osas mereprügi analüüside tulemustega. Seega võib peamiste mereprügi allikatena esile tuua järgmise (esitatud olulisuse järjekorras):

- turismi ja vaba aja veetmisega seotud tegevus (eelkõige avalikel randadel ja merre suubuvate jõgede kallastel asuvatel puhkealadel);
- sademeveesüsteem (avaliku ruumi prügistamise tõttu, eelkõige suitsukonidega);
- jäätmekogumissüsteemi puudulikkus (eelkõige pakendijäätmete kogumise süsteemi ning avalikus ruumis prügi kogumise ja tänavapuhastuse puudulikkus);
- ettevõtete tegevus (eelkõige ehituses ja renoveerimisel kasutatava isolatsioonimaterjali lendumine ja keskkonda sattumine);
- jäätmete ulaladestamine.

Seega sõltub mereprügi teke ühelt poolt suuresti jäätmekogumissüsteemi toimimise tasemest ja teiselt poolt inimeste (sh ettevõtete) teadlikkusest ja käitumisest. Märkimisväärne osa linnaruumi visatud või sinna muul viisil sattunud prügist liigub merre kas otse, tuule või veega (jõgede, kraavide ja kanalisatsioonisüsteemi kaudu).

8.2.2 Mereprügi tekke vältimine ja vähendamine

Peale mereprügi tekke ja allikate kaardistamise (projekti BLASTIC tegevused) on Tallinna linn viimastel aastatel korraldanud ja toetanud muidki mereprügi vältimise ja vähendamise tegevusi, millest valdav osa keskendub teadlikkuse suurendamisele.

2020. aasta augustis algatati Tallinna linna osavõtul kampaania „Meri algab siit“⁹⁸, mille eesmärk on parandada Eesti jõgede, järvede ja eelkõige Läänemere tervist ning suurendada Eesti elanike keskkonnateadlikkust. Kampaania käigus märgistati Eesti viieteistkümnes linnas ligi 1000 sademeveekaevu luuki, sealhulgas Tallinnas 310 luuki. Kampaania eesmärk on teavitada inimesi keskkonnaohtudest, mida põhjustavad koos sademeveega Läänemerre sattuvad suitsukonid. Samal ajal algatati Tallinnas koos partneritega ka kampaania „Koni koht on prügikastis“, mille käigus paigaldati linnaruumi suitsukonide kogumise kastid.

Helsingi ja Tallinna linna koostöös paigaldati 2020. aasta suvel projekti „Seabin – puhta mere nimel!“⁹⁹ algatusel Vanasadama Admiraliteedi basseini äärde mereprügipüüdur Seabin. See püüab kinni lähedusse sattunud mereprügi (sh kuni 3 mm suurused mikroplastiosakesed). Projekt jätkus 2021. aastal. Püüdurisse sattunud prügi sortivad ja kaaluvad regulaarselt Tallinna Ülikooli tudengid ning andmed edastatakse ülemaailmse projekti andmebaasi. Mereprügipüüduri juures korraldab Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalamet lastele keskkonnahariduslikke tegevusi. Püüduri paigaldas ja seda hooldab Tallinna Sadam.

2020. aastal valmis Aegna loodusmaja õppeprogramm „Mereprügi olemus ja päritolu“¹⁰⁰, mis on mõeldud kooliõpilastele. Seda sobib kasutada prügi uurimiseks nii saarte kui ka mandri randades. Programmi koostas Stockholmi Keskkonnainstituudi Tallinna Keskus Kesk-Läänemere programmi

⁹⁷ [BLASTIC 2018. Checklist and prioritisation tool](#) (EST).

⁹⁸ <https://www.merialgabsiit.ee>

⁹⁹ <https://www.tallinn.ee/est/keskkond/Seabin>

¹⁰⁰ <https://www.tallinn.ee/est/keskkond/Oppeprogrammid>

projektis „Linnalähedased ökosaares – targa linnaturismi sihtkohad“, mille partner oli ka Tallinna linn.

Ka projekti BLASTIC (2017–2019) raames korraldati regulaarseid mereprügi käsitlevaid teavitust- ja koristuskampaaniaid, koostati lasteraamat „Prügiretk“ ja valmistati mereprügiteemalised plakatid, mis paigaldati Pirita rannakabiinidele ja Aegna loodusmajja ning pandi välja hariduslikel üritustel.

Igal kevadel toimub Tallinnas heakorraldus,¹⁰¹ mille jooksul korraldatakse ka randade koristust ja kutsutakse inimesi üles neis osalema. Sealhulgas pööratakse tähelepanu mereprügi tekke vältimisele ja vähendamisele seminaride ja infokampaaniate kaudu.

Tallinnas on alates 2020. aastast tähistatud augustikuus Läänemere päeva. 2021. aastal korraldas Tallinna linn Läänemere päeva konverentsi, kus ettekanded käsitlesid nii Läänemere seisundit kui ka Tallinnas asuvaid pinnaveekogusid, sademevee käitlemist ja joogivett.¹⁰²

Kõiki nimetatud teadlikkuse ja keskkonnahariduse algatusi ja üritusi tuleks jätkata ka järgmistel aastatel. Koostatud õppematerjalid annavad hea võimaluse kasutada prügistamise, sealhulgas mereprügi tekke vältimise teemat veelgi laiemalt keskkonnaharidusega seotud tegevustes.

Tallinna linn on esimese omavalitsusena Eestis piiranud plastist ühekorranõude kasutamist: 2019. aastal keelati linna avalikel üritustel toidu ja joogi serveerimine plastist ühekorranõudes (nt taldrikud, kausid, joogitopsid, joogitopside kaaned) ning plastist ühekorrasõgiriistade (nt noad, kahvlid, lusikad, söögipulgad, kõrred, joogisegamisulgad) kasutamine.¹⁰³ Tallinn on selle keelu järgimist pisteliselt kontrollinud (nt 2020. a kontrolliti kuut suuremat üritust), kuid täpne ülevaade selle täitmisest puudub.

Tallinn on püüdnud ka uute prügikastide paigutamisel avalikku ruumi, eriti rannalähedastes piirkondades, eelistada prügikaste, mille disain takistab prügi lendumist nii tuule mõjul kui ka loomade ja lindude kaasabil. Et avalikku ruumi paigutatavate prügikastidega tegelevad eri ametid, ei pruugita seda põhimõtet siiski alati järgida.

Seni puudub linnal täpsem ülevaade ka ettevõtete (nt sadamad, ehitusettevõtted ja randades tegutsevad toitlustusettevõtted) jäätmekäitluse (sh prügistamist ja lendprügi vältivate meetmete) rakendamise tasemest ja nõuete täitmisest. Seega tuleks edaspidi tõhustada järelevalvet selliste ettevõtete ja muude organisatsioonide (sh avalike ürituste korraldajad) üle, et tagada prügistamist vältivate nõuete järgimine.

Jätakuvalt on Tallinnas probleemiks ka illegaalne prügi mahapanek ehk ulaladestamine, mille vältimiseks tuleb teha pidevat järelevalvet ja teavitustööd jätmete üleandmise võimaluste kohta.

Mereprügi tekke (sh prügistamise) vältimise ja vähendamise detailsemad eesmärgid ja kavandatud tegevused ja meetmed on esitatud käesoleva jättekava lisa 7.

¹⁰¹ <https://www.tallinn.ee/heakorraldus/>

¹⁰² <https://www.tallinn.ee/est/keskkond/laanemerepaev>

¹⁰³ Tallinna Linnavolikogu 29.05.2014 määrus nr 12 „[Tallinna linnas avaliku ürituse korraldamise ja pidamise kord](#)“.

9. Ringmajanduse edendamine

Tallinn on selgelt teadvustanud, et jäätmehoolduse kavandamist tuleb vaadelda üldisemas ringmajanduse kontekstis. Nii on Tallinnal kavas ka ringmajanduse põhimõtteid laiemalt edendada ja rakendada, kaasates huvirühmi.

Tallinna linna peamised ringmajanduse edendamise sihid aastatel 2022–2026 on:

- viia rõhuasetus tavapäraselt jäätmejaamadelt ringmajanduskeskustele;
- toetada jätkusuutlikke korduskasutust hõlmavaid lahendusi;
- suurendada elanikkonna teadlikkust asjade korduskasutamisest, parandamise võimalustest ning selle kaudu jäätmetekke vähendamisest ja vältimisest ning jäätmete ja kasutatud asjade liigiti kogumisest.

Oluline tegevussuund on korduskasutuse ja parandamise ühiskonna loomine. Seetõttu viiakse perioodil 2022–2026 rõhuasetus tavapäraselt jäätmejaamalt üle ringmajale koos jäätmejaamaga, mille ühtseks nimetuseks saab ringmajanduskeskus. Plaanis on ringmajanduskeskuste võrgustiku loomine olemasolevate jäätmejaamade ja uute loodavate ringmajanduskeskuste baasil.

Jäätmejaamade juurde loodavates ringmajades on põhirõhk korduskasutusruumidel ja parandustöökodadel. Korduskasutusruumi kaudu suunatakse kasutuskõlblikud äraantavad asjad korduskasutusse. Ringmajanduskeskust külastav inimene saab oma korralikud asjad korduskasutusruumi jätta ja järgmine huviline neid tasuta võtta. Kui kasutuskõlblikke asju tekib liiga palju, siis kogub need kokku ja viib sortimiskeskusesse MTÜ Uuskasutuskeskus, kellega linn teeb selles juba tihedat koostööd. Parandustöökojas on võimalik ringmajanduskeskusesse toodud asju parandada. Igas ringmajas keskendutakse kindlat liiki asjade parandamisele, näiteks mööblile, riieele või tehnikale. Linn loob elanikele ja kogukondadele võimalused parandustöökodade näol ning soovib sinna leida tegutsema ja majandama eri asjade parandamisele spetsialiseerunud ettevõtteid või meistrid.

Loodavatesse ringmajanduskeskustesse tulevad lisaks koolitusruumid, näitused, infopunkt ja talveaed või kasvuhoone. Mõnda ringmajanduskeskusesse planeeritakse ka õpetlik kompostimisväljak ja jäätmeklass, kus antakse ülevaade jäätmetekke vähendamisest, liigiti kogumisest, taas- ja korduskasutusest, biokäitlusest, põletamisest ja prügilasse ladestamisest. Ringmajanduskeskuses oleks oma osa ka materjalinäidiste kogul (ingl *material library*), kus saab väljapandud materjalide kohta täpset teavet. Ringmajanduskeskuste loomine elavdaks kogukonnaelu ning tekitaks elanikele võimaluse ringmajandust ka ise arendada ja praktiseerida. Täpsem ringmajanduskeskuste kontseptsioon on väljatöötamisel ja selles planeeritakse teha koostööd eri asutustega (nt ülikoolid).

Lisaks linna loodavatele parandustöökodadele tuleb toetada olemasolevate ringmajandusettevõtete ja -organisatsioonide (nt parandusettevõtteid: kingsepad, õmblejad jm) võrgustiku loomist (nt keskse andmebaasi koostamise kaudu), et anda teavet Tallinna ringmajanduslahenduste, -teenuste ja -ettevõtete kohta.

Tallinn osaleb aastatel 2021–2022 OECD programmis „Ringmajandusele üleminek linnades ja regioonides“, mille partnerid on OECD ettevõtluskeskuse veehalduse ja ringmajanduse üksus ning Tallinna Strateegiakeskus. Tallinna eesmärk programmis on analüüsida ringmajanduse põhimõtteid, võimalusi ja ressursse, hinnata ringmajanduse olukorda ja tulevikupotentsiaali Tallinnas, kaasata huvirühmi ja õppida teiste linnade kogemustest.

2021. aasta suvel andsid linna asutuste esindajad ülevaate (sh nii intervjuudes kui ka küsimustikus) Tallinna olukorrast ja ringmajandusega seotud plaanidest eri valdkondades (sh jäätmed ja vesi). Novembrikuus tegid OECD esindajad Tallinnas intervjuud huvirühmadega (nt ministeeriumid, ettevõtted, ühingud ja ülikoolid). Intervjuude teemade hulka kuulusid jäätmemajandus, riigihanked, ehitus, digiteenused, targa linna temaatika, jätkusuutlikkus, kliimaneutraalsus, turism ja toidutemaatika. 2022. aasta kevadel toimuval OECD neljandal linnade ja regioonide ümarlual tutvustatakse raporti esialgseid tulemusi ning Tallinnas toimub ka poliitikaseminar, kus arutatakse võimalikke soovitusi sidusrühmadega. Programmi tulemusena koostab OECD 2022. aasta sügiseks raporti soovitustega, kuidas Tallinnas üle minna ressursse praegusest enam säästvale ringmajandusele. Raporti tulemuste põhjal on kavas koostada Tallinna ringmajanduse tegevuskava.

Keskkonnahoidlikud ja ringmajanduse põhimõtetega kooskõlas läbiviidud hanked loovad eelduse ringmajanduslike toodete ja teenuste turu tekkele. Siin tahab linn olla selgelt esirinnas ja eeskujuks ning nii on plaanis välja töötada ja rakendada kõiki linna asutusi haarav keskkonnahoidlike hangete süsteem. Keskkonnahoidlike hangete läbiviimisel on plaanis edendada ka eri jäätmevoogude ringlussevõttu. Näiteks on kavas hakata soodustama biojätmetest toodetud komposti kasutuse edendamist nõudega, mis kohustab linnahaljastuses ja teedehituses kasutama sertifitseeritud komposti (vt ka biojätmete tegevuskava, ptk 6.1.3 ja lisa 3).

10. Suletud prügilad ja jääkreostusobjektid

10.1 Suletud prügilad

Tallinna linna territooriumil asub kaks nõuetekohaselt suletud prügilat: Pääsküla prügilat ja Kopli tavajäätmete prügilat.

Suletud Pääsküla prügilat asub Nõmme linnaosas aadressil Raba tn 42. Prügilat rajati 1974. aastal ajutise olme- ja tööstusjäätmete ladestuspaigana. 1989. aastal alustati prügilat seisundi uuringuid ja 1992. aastal alustati järkjärgulist tänapäevaste prügiladestusvõtete rakendamist. Jäätmete vastuvõtmine lõpetati 3. juunil 2003. 28. oktoobril 2004 tehti prügilat sulgemise otsus, millega määrati järelhoolduse kestuseks 30 aastat (eeldatav lõpp 2035) ja käitajaks Tallinna Linnavalitsus ning kinnitati seirekava. Järelhooldus hõlmab prügilat sulgemise järgset keskkonnaseiret, prügilat katendite ja sademevee ärajuhtimise süsteemi hooldust, nõrgvee ja biogaasi kogumist ja käitlemist ning heakorratoid.

Prügilat territooriumil tegutsevad lisaks Tallinna Väikeloomade Krematoorium ja Pääsküla jäätmejaam.

Suletud prügilat heakorratoid teeb linna tellimisel Horeksal Grupp OÜ, niisutus- ja nõrgveesüsteemi hooldab osaühing Miridon, gaasikogumissüsteemi haldab Osaühing Terts ja sulgemisjärgset keskkonnaseiret teeb Estonian, Latvian & Lithuanian Environment OÜ. Lepingud on sõlmitud kolmeks aastaks ja nende lõppemisel viiakse uute koostööpartnerite leidmiseks läbi riigihanked. Suletud Pääsküla prügilat iga-aastased käituskulud on umbes 300 000 eurot käibemaksuta.

Linna tellimisel tegi Kobras OÜ aastatel 2020–2021 prügilat alal hüdrogeoloogilise uuringu¹⁰⁴. Selle eesmärk oli anda terviklik ülevaade Pääsküla prügilat nõrgveesüsteemi ja biogaasi kogumise süsteemi praegusest seisust ning esitada gaasi kogumise alternatiivsed võimalused ja maa-ala edasised võimalikud kasutusotstarbed (nt päikesepargi rajamine). Uuringu tulemusel leiti, et biogaasi kogused on nii palju vähenenud, et praegusel kujul ei ole otstarbekas biogaasi kogumist jätkata. Lähiaastatel muutub biogaasi kvaliteet veel halvemaks, mistõttu ei saa seda enam senisel otstarbel sooja tootmiseks kasutada, vaid see tuleb kohapeal põletada. Olemasolev projektijärgne gaasipõletit ei ole mõeldud nii väikeste biogaasi koguste jaoks.

Uuringuga tehti biogaasi kogumise süsteemi rekonstrueerimise kohta kaks ettepanekut:

- rajada prügilat kehale bioaknad, mille kaudu eraldada biogaasis olev metaan (lahendus on hooldusvaba, hinnanguline maksumus 790 000 eurot ilma käibemaksuta);
- jätkata olemasoleva süsteemiga ja vahetada gaasipõletit väiksema vastu, et saaks biogaasi kohapeal põletada (lahendus nõuab hooldusteenuse tellimist, gaasipõletit väljavahetamise hinnanguline maksumus on 75 000 eurot).

Lisaks tehti uuringuga kindlaks, et prügilat sademevee äravool ei toimi projektis ettenähtu kohaselt ja vajab rekonstrueerimist, et vältida muu hulgas sademevee sattumist prügilat kehandisse (hinnanguline tööde maksumus on 850 000 eurot ilma käibemaksuta). Kogumissüsteemide rekonstrueerimiseks on vaja muuta prügilat sulgemise kava ja projekti.

¹⁰⁴ „Pääsküla prügilat hüdrogeoloogiliste uuringute lõpparuanne“, Kobras OÜ 2021.

Uuringu tulemusi arvestades on linn esitanud Keskkonnaametile keskkonnaloa taotluse suletud prügila järelhoolduse teostamiseks (suletud prügila keskkonnaloa omamise kohustuse nõue lisati jäätmeseadusesse 2020. aastal). Taotlusega soovitakse lõpetada praegusel kujul nõrgvee kogumise süsteemi seire, kuna mäes tekkivad gaasikogused on märkimisväärselt vähenenud. Lisaks taotletakse praeguse biogaasi kogumise süsteemi ning niisutus- ja nõrgvee kogumise süsteemi rekonstrueerimist ning maa-alale päikesepargi rajamise võimaldamist. Keskkonnaameti otsuse alusel saab alustada päikesepargi projekteerimist ja ehitamist ning sulgemisprojekti muutmise projekti koostamist, et rekonstrueerida kogumissüsteemid.

Suletud Kopli tavajäätmete prügila asub Põhja-Tallinna linnaosas aadressil Maleva tn 4. Valdavalt ladestati prügilasse ehitus- ja lammutusjäätmeid ning asbestijäätmeid, kuid sinna on maetud ka Kumu vundamendi süvendist välja kaevatud diktüoneemaargilliit. Prügilat käitav ettevõtte lõpetas jäätmete vastuvõtmise prügilas 15. septembril 2016. Prügila suleti jäätmete ladestamiseks.¹⁰⁵ Järelhoolduse kestuseks määrati 30 aastat ning käitajaks on endine prügila omanik Osaühing Slops.

10.2 Reostuskolled ja jääkreostusobjektid

Tallinna haldusterritooriumil on 01.05.2021 seisuga keskkonnaregistri andmetel tuvastatud ligi 215 reostuskollet ning 26 jääkreostusobjekti. Peamiselt asuvad need tööstuspiirkondades ja endistes sõjaväeobjektides, kus pinnas ja põhjavesi on saastatud naftaproduktide ja raskmetallidega. Uued reostuskolled tuvastatakse üldiselt planeerimistegevuse käigus ning kinnistu omanik või arendaja likvideerib need maa-alade kasutusele võtmisel saneerimiskava või -projekti alusel.

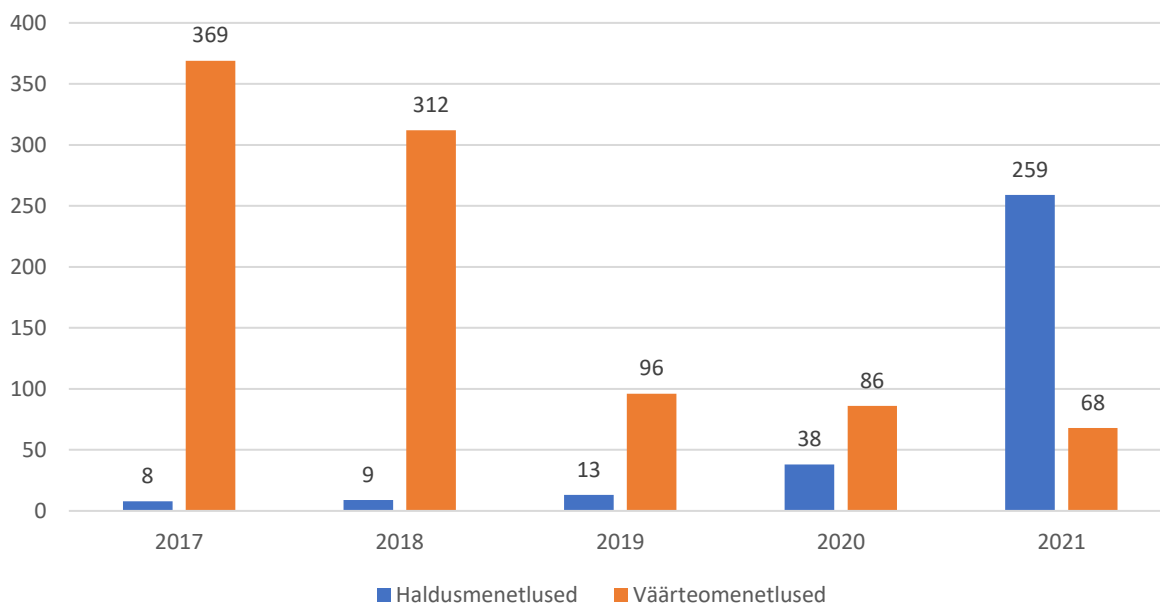
Reostusobjektide ja -kollete likvideerimist jätkatakse projektide ja planeeringute kaudu maa-alade kasutuselevõtmise raames. Kui linna maal tuvastatakse reostus, taotletakse võimaluse korral selle likvideerimiseks toetust Keskkonnainvesteeringute Keskuselt.

¹⁰⁵ Keskkonnaameti 23.05.2018 korraldus.

11. Jäätmekäitluse järelevalve

Tallinna linnas teevad jäätmeseaduse ja Tallinna jäätmehoolduseeskirja täitmise üle järelevalvet Tallinna Strateegiakeskus, Tallinna Munitsipaalpolitsei Amet ja linnaosade valitsused.

Tallinna linn on viimastel aastatel jäätmealastele rikkumistele üha rohkem tähelepanu pööranud. Jooniselt 32 nähtub, et viimaste aastate jooksul on kasvanud nii Tallinna Strateegiakeskuse kui ka Tallinna Munitsipaalpolitsei Ameti poolt jäätmealaste rikkumiste kohta alustatud haldusmenetluste arv. Väärteomenetluste langustrendi taga on COVID-19 piirangute mõju ühiskonna aktiivsusele: inimeste kogunemised ning baaride ja restoranide külastatavus on vähenenud. 2021. aastal eelistati rikkumiste puhul kasutada haldusmenetluse toimingut (näiteks haldusaktide koostamist), et vältida otsest kontakti inimestega. Korterühistute suhtes on iga aastaga alustatud vähem menetlusi, kuna ühistud tegelevad mahuti ületäitumise probleemidega ise ja suurjätmete vedu toimub üldpildis õigel ajal.

Joonis 32. Tallinna Strateegiakeskuse ja Tallinna Munitsipaalpolitsei Ameti poolt jäätmealaste rikkumiste kohta alustatud väärteo- ja haldusmenetluste arv

Alates 2017. aastast on pööratud suuremat tähelepanu jäätmete liigiti kogumise nõuete täitmisele nii erakinnistute puhul, ehitusobjektidel ehitus- ja lammutusjäätmete ning toitlustusettevõtete puhul. Kontrollitakse, kas jäätmevaldajal on sõlmitud jäätmevedaja või -käitlejaga jäätmekäitlusleping ning kas avalike pakendipunktide võrgustik vastab nõuetele ja kas on tagatud pakendimahutite ümbruse heakord. Enim väärteo- ja haldusmenetlusi on alustatud nende suhtes, kes ei kogu enda valduses olevaid jäätmeid liigiti ega anna korraldatud jäätmeveoga hõlmatud piirkonnas jäätmeid jäätmevedajale üle.

Ulaladestamine ehk prügistamine on probleemiks peamiselt avalike pakendipunktide ümbruses. Tõhusama järelevalve eesmärgil on Tallinna linn paigaldanud probleemsematesse kohtadesse nii statsionaarseid kui ka rajakaameraid. Statsionaarsed kaamerad on paigaldatud Pirita linnaosas aadressil Lodjapuu tee 68, Vabaõhukooli tee 14, Haaviku tn 16, Rummu tee 5 ja Lillepi pargis

asuvate avalike pakendijäätmete kogumispunktide juurde. Rajakaameraid kasutatakse peamiselt Nõmme linnaosas.

Jäätmevaldajate register

Korraldatud jäätmeveoga liidetud jäätmevaldajate ja jäätmetekke kohtade üle peetakse arvestust jäätmevaldajate registris. Registri pidamisel lähtutakse Tallinna jäätmevaldajate registri põhimäärusest¹⁰⁶.

2021. aasta kevadel on registris uuendatud kõikide jäätmeveopiirkondade info. Jäätmeveoettevõtetelega sõlmitud korraldatud jäätmeveo lepingutest tulenevalt on vedajatel kohustus pidada automaatset andmevahetust jäätmevaldajate registriga ([E-VALD](#)).

X-tee kaudu on loodud ühendus rahvastiku-, ehitis- ja äriregistriga ning kinnistusraamatuga, mis tagab registrile värskeimad kontaktandmed ja kinnistute andmed.

2021. aasta septembri seisuga toimib automaatne andmevahetus Eesti Keskkonnateenused ASiga ning detsembrist ka Tallinna Jäätme keskuse ja ASiga TJT.

Järelevalve tõhustamine

Jäätmekava perioodil ehk aastatel 2022–2026 on oluline suurendada ja tõhustada jäätmekäitluse järelevalvet. Jäätmeseadusest tulenevalt peab hiljemalt 31. detsembriks 2023 olema kõigil kinnistutel korraldatud biojäätmete tekkekohal liigiti kogumine. Eramutele ja paarismajadele säilib kohapeal kompostimise võimalus, kuid kõigil ülejäänutel peab olema biojäätmete mahuti ja selle tühendamise leping. Seetõttu on eelkõige vaja tõhustada järelevalvet biojäätmete tekkekohal liigiti kogumise ja kompostimise üle. Samuti tuleb suurendada järelevalvet toitlustuskohtade biojäätmete liigiti kogumise üle.

¹⁰⁶ Tallinna Linnavalitsuse 11.05.2016 määrus nr 30 „[Tallinna jäätmevaldajate registri põhimäärus](#)“.

12. Teavitus- ja nõustamistegevus

Tallinn on taganud põhjaliku ja võimalikult mitmekülgse jäätmealase teabe levitamise kõikidele asjakohastele huvirühmadele. Kogu jäätmealane teave on elanikele kättesaadav Tallinna linna veebilehel www.tallinn.ee/jaatmed nii eesti kui ka vene keeles. Samuti antakse liigiti kogutud jäätmete üleandmise võimaluste kohta teavet trükises „Heakorra ABC“, mille leiab samuti Tallinna veebilehelt. Infot saab küsida ka Tallinna abitelefoni 14410. Lisaks on jäätmete kogumisega (sh jäätmejaamadega) seotud teave kättesaadav Tallinna Jäätmekeskuse veebilehel www.prugi.ee ning jäätmejaamade veebilehel www.jaatmejaam.ee.

Aastatel 2017–2021 ei olnud Tallinnal ühtset jäätmealast teavitustrateegiat, kuid korraldati regulaarselt elanikkonna keskkonnateadlikkuse suurendamise kampaaniaid. Kampaaniad olid enamasti mõeldud lasteaia- ja koolilastele ning korteriühistutele. Tallinlastele jagati jäätmealast teavet eelkõige linna meediakanalites.

Elluviidud projektid ja kampaaniad

Kevaditi toimub Tallinnas traditsiooniliselt heakorrakuu kampaania, mille käigus toimuvad üritused ja talgud kõikides linnaosades. Korraldatakse keskkonnahariduslikke programme, veebiseminare ning infotunde korteriühistutele ja teistele sihtrühmadele, teavitades elanikke ka jäätmete liigiti kogumisest. Heakorrakuu raames toimuvad igas linnaosas ohtlike jäätmete kogumisringid, millega seoses tuletatakse meedias, seal hulgas linna väljaannetes (nt linnaosalehed, Pealinn) elanikele meelde ohtlike jäätmete liigiti kogumise vajalikkust. Kogumisringide suure populaarsuse tõttu toimuvad need koos teavituskampaaniaga alates 2019. aastast ka sügiseti (jäätmetekke vähendamise nädala raames).

2016.–2021. aastatel oli Tallinna linn kaasatud projekti Intherwaste¹⁰⁷ (Interregional Environmental Integration of Waste Management in European Heritage Cities ehk piirkondadevaheline jäätmemajanduse keskkonda integreerimine Euroopa kultuuripärandiga linnades). Projekti valiti osalema eripärase linnaarhitektuuriga ja ajaloolise vanalinnaga keskused, kus jäätmekäitlus on keerukas just ruumi vähesuse tõttu. Projekti eesmärk oli täiustada kohalikke ja piirkondlikke jäätmekäitluspõhimõtteid kultuuripärandiga linnades, edendades piirkondadevahelist koostööd. Projekti tulemusena paigutati 2021. aastal vanalinna äärde (Wismari tn 13 ning Väike Rannavärv 6) mobiilsed ohtlike jäätmete kogumispunktid ning Paljassaare ja Pääsküla jäätmejaama juurde loodi ruumid korduskasutatavate asjade jaoks.

2017.–2019. aastal viis Tallinna Keskkonnaamet ellu vanematele klassidele mõeldud kooliprojekti „Teame, näeme ja teeme“, mille käigus selgitati õpilastele jäätmete liigiti kogumise olulisust ning tutvustati linna kommunaalmajanduse olulisemaid objekte. „Teame, näeme ja teeme“ jagunes kolmeks etapiks. Esimeses etapis „Teame“ toimus keskkonnahariduslik tund õppeasutuses, teises etapis „Näeme“ külastas klass mõnda keskkonnaga seotud ettevõtet (nt OÜ Eesti Pandipakend, Paljassaare reoveepuhastusjaam) ning kolmandas etapis „Teeme“ osales iga klass talgutel, enamasti kooli ümbruses.

2018. aastal toimus mittetulundusühingu JCI GO koja ehk aktiivseid ettevõtlikke inimesi ühendava organisatsiooni eestvedamisel keskkonnakampaania „Ära joo plasti. Sina vastutad!“. Selle eesmärk oli suurendada ühiskondlikku teadlikkust plastist ühekorraesemete tarbimise

¹⁰⁷ <https://www.interregeurope.eu/intherwaste/>

põhjustatud probleemidest ja julgustada inimesi muutma oma tarbimisharjumusi. Kampaniaga liitusid paljud (toitlustus)ettevõtted, kelle juures sai oma veepudelit tasuta täita.

2018. aastal viis Tallinna Jäätmekeskus ellu katseprojekti, mille eesmärk oli testida, kas ja kui palju soodustab elanikele biojätmete kogumise kastide jagamine biojätmete liigiti kogumist kortermajades. Kogumiskaste jagati ükselt uksele käies Mustamäe linnaosas kokku kuues kortermajas (umbes 300 korterit). Mustamäe linnaosa valitsuse ettepanekul valiti välja majad, kus kogumiskaste soovis kogu korteriühistu. Koos kogumiskastiga anti elanikele rull 25 biolaguneva kotiga ning jäätmeid liigiti koguma õpetav jäätmeketas.

Katseprojekti tulemuse hindamiseks kaaluti kõigi kuue projektis osalenud kortermaja biojätmete mahutit üks kuu enne ja üks kuu pärast kogumiskasti jagamist ning pool aastat hiljem. Hilisematel kaalumistel oli biojätmete mahutites selgelt näha, et elanikud kasutasid Tallinna Jäätmekeskuse jagatud rohelisi biolagunevaid kotte. Biojätmete liigiti kogumine kasvas katses osalenud majades keskmiselt 50%.

2019. aastal korraldas Mittetulundusühing Cleantech ForEst koostöös Tallinna linnaga Climate-KIC programmi Urban Challenge raames konkursi¹⁰⁸, mille käigus otsiti häid biojätmete käitlemise lahendusi Tallinna linnas. Konkursi võitjaks osutus Festera Bioboxes OÜ, kes koostöös Tallinna Jäätmekeskusega katsetas Haabersti linnaosas Kakumäel uudset kompostrit. Juhuvaimisse sattus 250 Kakumäe üksikelamut. Projektis soovis osaleda 70 majapidamist, kellele jaotati kompostrid biojätmete koduseks kompostimiseks. Katseprojekti eesmärk oli hinnata, kui palju vähendab kompostrite jaotamine kodumajapidamiste jäätmeteket, ning teada saada elanike hoiakud kohtkompostimise suhtes. Projektis osalevate majapidamiste olmejäätmete mahuteid kaaluti enne ja umbes üks kuu pärast kompostrite jagamist. Projekti tulemusena olid kaalutud jäätmemahutid keskmiselt 30% väiksema massiga. Seega võib järeldada, et kompostrite jagamise tulemusel hakkasid elanikud biojätmeid rohkem kompostima ning jäätmeteke vähenes.

2019. aasta sügisel toimus Euroopas ja ka Tallinnas mere- ja rannaprügi koristamise kampania #EUBeachCleanUp, millega kaasati avalikkust ja suurendati eelkõige laste ja noorte teadlikkust mereprügi vältimise ja vähendamise vajalikkusest.

2020. aastal paigaldati projekti Seabin raames Tallinna Vanasadama Admiraliteedi basseini äärde mereprügipüüdur Seabin, mis püüab kinni selle lähedale sattunud mereprügi (ka kuni 3 mm suurusega mikroplastiosakesed). Projekt sai teoks tänu Helsingi ja Tallinna linna koostööle ning jätkus ka 2021. aastal. Püüdurisse sattunud prügi sordivad ja kaaluvad regulaarselt Tallinna Ülikooli tudengid ning andmed edastatakse ülemaailmse projekti andmebaasi. Mereprügipüüduri juures korraldab Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalamet lastele keskkonnahariduslikke tegevusi. Püüduri paigaldas ja seda hooldab Tallinna Sadam.

2020. aasta augustis sai alguse kampania „Meri algab siit“, mille eesmärk on parandada Eesti jõgede, järvede ja eelkõige Läänemere tervist ning suurendada Eesti elanike keskkonnateadlikkust. Kampania käigus märgistati Eestimaa viieteistkümnes suuremas linnas ligi 1000 sademeveekaevu luuki (sh 310 Tallinnas). Kampania eesmärk on teavitada inimesi, millist ohtu kujutavad endast keskkonnale koos sademeveega Läänemerre sattuvad suitsukonid.

¹⁰⁸ <https://www.cleantechforest.ee/tallinn-biowaste-challenge>

Samal ajal algatati Tallinnas ka kampaania „Koni koht on prügikastis“, mille raames paigaldati linnaruumi spetsiaalsed suitsukonidele mõeldud kogumiskastid.

2021. aasta veebruaris jagati 25-le Tallinna koolile 100 jäätmete liigiti kogumist võimaldavat kastide komplekti (kogusumma 31 500 ilma käibemaksuta). Komplektid kavandati ja valmistati Eestis ning koolid said need kätte kas valmis kujul või detailidena, mille õpilased said ise tööõpetuse tundides kokku panna. Komplekti mahub neli prügikasti eri liiki jäätmete jaoks: segapakend, biojäätmekast, vanapaber ja segaolmejäätmed. Koolide esindajatele korraldati jäätmete liigiti kogumise infopäevad, kus anti juhised ja infomaterjalid, et oma koolis jäätmete liigiti kogumist edendada. Lisaks jagas linn soovi avaldanud koolidele tasuta üheksa 600–800 l segapakendi mahutit ja viis 240 l klaasimahutit.

Et pealinna haridusasutuste tagasiside jäätmete liigiti kogumise edendamisele koolides oli positiivne, soetas Tallinna linn 2021. aasta lõpus haridusasutustele veel 100 jäätmete liigiti kogumise komplekti (kogusumma 42 000 eurot ilma käibemaksuta), mis jagatakse soovijatele laiali 2022. aasta jooksul. Projekti pikemaajaline eesmärk on tõhustada ning võimaldada jäätmete liigiti kogumist kõikides Tallinna koolides, lasteaedades ja huvikoolides.

Jäätmete liigiti kogumise näide Tallinna koolis

2021. aasta sügisel jagasid linnaosavalitsused korteriühistute kaudu biojäätmekogumise edendamiseks elanikele tasuta 44 000 biojäätmekogumiskasti. Kodukööki mõeldud kogumiskastidega anti kaasa biolagunevad kogumiskotid ning infovoldik biojäätmekogumise kohta. Kogumaksumus oli umbes 140 000 eurot.

Enim kogumiskastide jagasid oma elanikele Lasnamäe, Haabersti, Mustamäe ja Põhja-Tallinna linnaosa. Projekti tulemusena kasvas kõige rohkem biojäätmekogumise kogus Lasnamäe linnaosas, mistõttu tegi strateegiakeskus ühes korteriühistus kogumiskastide puudutava küsitluse. Tulemustest selgus, et suurem osa küsitletutest ei kogunud enne kogumiskasti saamist biojäätmekogumiskasti. Selle levinumad põhjused olid ruumipuudus, huvi puudumine ja teadmatus, mida biojäätmekogumiskasti hulk täpsemalt liigitatakse. Kogumiskasti kasutamine on pannud aga küsitletud biojäätmekogumiskasti koguma. Eelkõige hinnatakse, et kogumiskasti on piisava suurusega ja seda on mugav kasutada. Kui 2021. aastal keskenduti eelkõige korterelamute biojäätmekogumiskasti kogumise edendamisele, siis 2022. aastal jätkatakse seda tegevust ning keskendutakse eelkõige üksikelamute ja paarisajade biojäätmekogumiskasti kogumise edendamisele. 2022. aasta alguses saadi Keskonnainvesteeringute Keskuselt toetust biojäätmekogumiskasti mahutite (1000 tk) ja

kompostrite (700 tk) soetamiseks ning koolituste tegemiseks. Projektis ette nähtud tegevused tuleb ellu viia hiljemalt 2023. aasta septembriks. Projekti „Biojätmete liigiti kogumise ja kohtkompostimise edendamine Tallinna linnas“ kogusumma oli 250 895 eurot, millest omaosalus oli 65 233 eurot ja Keskkonnainvesteeringute Keskuse toetus 185 662 eurot.

12.1 Rahuloluküsitlus

2021. aasta novembris korraldas Turu-uuringute Aktsiaselts Tallinna Strateegiakeskuse tellimisel telefoniküsitluse keskkonnateadlikkuse ja jäätmete käitlemise teemadel. Selles osales 804 tallinlast vanuses 15 aastat ja üle selle¹⁰⁹. See on esimene nii laia ulatusega uuring, mis käsitles linnaelanike rahulolu jäätmehooldusega Tallinnas. Varem on küsitud vaid üldisi rahuloluga seotud küsimusi ning Tallinna Linnavolikogu revisjonikomisjon on korduvalt juhtinud tähelepanu sellise uuringu vajadusele. Tallinlaste rahulolu linna jäätmehooldusega on kavas hakata uurima iga aasta. Rahuloluküsitluses esitatud küsimused on toodud lisas 9.

Rahuloluküsitluse kokkuvõtte teemade kaupa

Jäätmete liigiti kogumine

- Kodus kogutakse jäätmetest liigiti kõige enam paberit ja pappi (83% tallinlastest kogub alati liigiti), pandipakendeid (vastavalt 82%) ning ohtlikke jäätmeid (vastavalt 75%). Enam kui pool tallinlastest kogub alati liigiti ka elektri- ja elektroonikajäätmeid (60%), kasutatud riideid (58%) või toidujäätmeid (53%). Harvem kogutakse liigiti ilma pandita pakendeid ja pakendijäätmeid (alati kogub liigiti 44%) ning aia- ja haljastujäätmeid (23%, samas 44%-l selliseid jäätmeid ei tekigi).
- Eakamad inimesed on kodus jäätmete liigiti kogumisel üldjuhul hoolsamad kui nooremad. Linnaosade võrdluses ei ole jäätmete liigiti kogumises suuri erinevusi.
- Kõige levinumad põhjused, miks kodus jäätmeid liigiti ei koguta, on see, et inimeste hinnangul on jäätmeid keeruline üle anda (mahutid puuduvad või on liiga kaugel), või see, et jäätmeid tekib vähe.
- Avalikus ruumis (näiteks tänaval, ühissõidukipeatuses, pargis ja väljakul) pööratakse jäätmete liigiti kogumisele vähem tähelepanu kui kodus: 38% tallinlastest kogub enda sõnul avalikus ruumis jäätmeid liigiti alati, 24% enamasti, 18% mõnikord ning 16% üldse mitte. Linnaosade võrdluses on avalikus ruumis jäätmete liigiti kogumine kõige levinum Kesklinna elanike seas.
- Jäätmete liigiti kogumiseks mõeldud prügikastide piisavusega Tallinna avalikus ruumis on 53% linlastest väga või pigem rahul, 43% aga täiesti või pigem rahulolematu. Linnaosade võrdluses on rahulolu eriliigiliste jäätmete prügikastide piisavusega avalikus ruumis suurim Lasnamäel ja Pirital.
- Väljaspool kodu tööl käivatest inimestest 77% sõnul kogutakse nende töökohas jäätmeid liigiti. Inimestest, kelle töökohal jäätmeid liigiti kogutakse, on 36%-l töö juures toimunud koolitusi jäätmete liigiti kogumise kohta ning 90% hindab heaks oma kursis olekut sellega, kuidas töökohal jäätmeid liigiti kogutakse.

¹⁰⁹ [Tallinlaste rahuloluküsitlus 2021](#). Turu-uuringute AS.

Jäätmete äraandmine ja ümbertöötlemine

- Tallinlastest 17% kompostib toidujäätmeid või aia- ja haljastujäätmeid oma Tallinna elukoha hoovis, sealjuures 13% kompostib neid kompostris või kaanega kompostikastis ning 5% lahtises hunnikus. Ühepereelamutes ja paaris- või ridaelamutes elavatest inimestest kompostib jäätmeid 71%, kortermajade elanikest aga vaid 9%. Põhjustena, miks neid jäätmeid ei kompostita, nimetati kõige sagedamini, et puudub komposter või kompostikast, hoovis pole piisavalt ruumi või ei peeta kompostimist vajalikuks.
- Enamik (68%) pakendijäätmeid liigiti koguvatest inimestest on pakendijäätmete üleandmiseks kasutanud oma kortermaja pakendimahutit, 34% avalikku pakendite kogumispunkti, 15% viinud pakendijäätmed jäätmejaama, 9% kasutanud kollase pakendikoti teenust ja 1% muid võimalusi. Enamik kortermajade elanikest viskab pakendijäätmed oma kortermaja pakendimahutisse, kuid ühepereelamute ja paaris- või ridaelamute elanikud viivad pakendijäätmed kõige sagedamini avalikku pakendipunkti.
- Ohtlikke jäätmeid liigiti koguvatest inimestest 75% on viimase 12 kuu jooksul ohtlike jäätmete äraandmiseks kasutanud müügikohtades asuvaid patareide kogumiskaste, 19% müügikohtades asuvaid väikeelektronika kogumiskaste, 24% on viinud ohtlikke jäätmeid jäätmejaama, 19% on viinud vanu ravimeid apteeki, 11% on viinud ohtlikke jäätmeid kogumispunktidesse, 12% on andnud ohtlikke jäätmeid ära kogumisringidel ning 2% on kasutanud ohtlike jäätmete äraandmiseks muid võimalusi.
- Tallinlastest 45%-l on viimase kolme aasta jooksul jäänud üle mööblit, mida nad enam ei vaja. Neist 36% on ebavajaliku mööbli ära andnud või müünud ning 34% on viinud selle oma transpordiga jäätmejaama. Vähem on neid, kes hoiavad kasutuks muutunud mööblit kodus (12%), on tellinud mööbli äraveo jäätmevedajalt (10%), korduskasutuskeskusele (5%) või korteriühistu kaudu (8%), on viinud mööbli oma transpordiga korduskasutuskeskusesse (9%), jäätmemahuti või avaliku pakendipunkti kõrvale (6%) või mitteametlikule prügimäele (1%) või on teinud midagi muud (8%). Huvi selle vastu, et oma katkist mööblit juhendaja käe all ise parandada, väljendas 43% küsitletud tallinlastest (keskmisest sagedamini kortermajade elanikud).
- Tallinlastest 48%-l on viimase kolme aasta jooksul tekkinud remondi- ja ehitusjäätmeid. 52% vastanutest viis need jäätmed jäätmejaama, 24% tellis äraveo või mahuti jäätmevedajalt, 11% pani jäätmed oma maja olmejäätmete mahutisse, 7% hoiab jäätmeid kodus, 6% viis jäätmed prügimahuti või avaliku pakendipunkti kõrvale, alla 1% viis jäätmed mitteametlikule prügimäele ning 9% tegi remondi- ja ehitusjäätmetega midagi muud.
- Tallinlastest 29%-l on viimase kolme aasta jooksul jäänud üle autorehve, mida nad enam ei kasuta. Neist 34% on viinud vanad rehvid jäätmejaama, 31% on andnud rehvid ära rehvivahetusega tegelevale firmale, 16% on andnud uusi rehve ostes vanad rehvid üle müügikohta, 14% on viinud rehvid MTÜ Rehviringlus vastuvõtukohta, 8% hoiab vanu rehve kodus, 1% on viinud rehvid mitteametlikule prügimäele, alla 1% on visanud vanad rehvid kas olmejäätmete mahutisse või mahuti või pakendipunkti kõrvale ning 5% on vabanenud rehvidest muul moel.

Rahulolu korraldatud jäätmeveoga ja ootused selle suhtes

- Praegu on Tallinnas kodu juures võimalik ära anda segaolme-, vanapaberi-, bio- ja suurjäätmeid. Kõige sagedamini soovitakse lisaks sellele anda kodu juures ära plast- ja

metallpakendeid (kodu juures sooviks ära anda 28% tallinlastest) ning klaaspakendeid (27%). Tallinlastest 22% on huvitatud sellest, et kodu juures ära anda elektri- ja elektroonikajäätmeid, 18% ehitus- ja lammutusjäätmeid, 14% ohtlike jäätmeid, 14% paber- ja kartongpakendeid, 13% kasutatud riideid, 6% aia- ja haljastusjäätmeid ning 4% muid jäätmeid.

- Korraldatud jäätmeveo teenuse puhul on tallinlased kõige enam rahul teenuseosutaja tähtaegadest kinnipidamisega (hinnangute keskmine neljapalliskaalal oli 3,5 palli). Kõrgelt hinnati ka teeninduse sõbralikkust ja viisakust (3,4), kontakti saamise kiirust (3,4) ning teenuseosutaja vastutulelikkust (3,3). Uuritavatest aspektidest oldi kõige vähem rahul teenuse hinna (3,1) ja lisateenuste hindadega (3,1).
- Tallinlastest 53% arvates peaks segaolmejäätmete äraveo hind olema kõrgem kui liigiti kogutud jäätmete äraveo hind, 33% arvates aga mitte.

Jäätmejaamad

- Küsitletutest 41% on 12 kuu jooksul andnud jäätmeid üle jäätmejaama. Rahulolu jäätmejaamade teenusega on üsna suur: kõigi Tallinna jäätmejaamade puhul jäi teenuse eri aspektidele antud hinnangute keskväärtus neljapalliskaalal vahemikku 3,3–3,8 palli. Hinnatavatest aspektidest oldi kõige enam rahul jäätmejaamade asukoha ning teeninduse sõbralikkuse ja viisakusega, kõige vähem aga teenuste hindadega.

Korduskasutus ja jäätmetekke vähendamine

- Tallinlastest 83% on viimase 12 kuu jooksul müünud või andnud oma vanu asju teistele kasutamiseks ning 59% on ostnud või saanud ise teistelt kasutatud asju. 78% on parandanud katkisi asju, et saaks neid pikemalt kasutada, 70% on vähendanud asjade ostmist ning 27% on tarbeesemeid rentinud nende ostmise asemel. Korduskasutus on enam levinud nooremates vanuserühmades.
- Küsitletutest, kes on viimase 12 kuu jooksul vähendanud asjade ostmist, märkis 34% selle peamiseks põhjuseks soovi keskkonda hoida, 30% rahalisi põhjusi ning 31% muid põhjusi (enamasti seda, et asju pole juurde vaja või et vajadus uute asjade järele on vähenenud).
- Enamasti on kasutatud asju ostetud või saanud sugulastelt, sõpradelt või tuttavatelt või kasutatud asjade poodidest. Vähem on levinud kasutatud asjade ostmine või saamine korduskasutuskeskustest, vanakraamiturgutelt või kuulutuste vahendusel (sh sotsiaalmeedia ja ostu-müügiportaalide kaudu). Kasutatud asjadest vabanemiseks on kõige levinum nende andmine sugulastele, sõpradele ja tuttavatele. Vähem levinud on kasutatud asjade viimine avalikesse riidemahutitesse või korduskasutuskeskustesse, nende äraandmine kuulutuste (sh sotsiaalmeedia) vahendusel või muul moel.
- Viimase 12 kuu jooksul on 47% tallinlastest toiduraiskamise vähendamiseks (keskkonna säästmise eesmärgil) ostnud viimase kuupäevaga sooduspakkumistooteid, 42% on vähendanud toidu ostmist, 21% on andnud kodus üle jäävat toitu naabritele, sõpradele või sugulastele ning 14% on annetanud kodus üle jäävat toitu toidupangale. Ülejäänud tegevusi (nt toidukappide kasutamist ja toidu päästmist kaupluste jäätmemahutitest) mainiti harvemini. Küsitletutest 17% polnud teinud midagi, et toiduraiskamist keskkonna säästmise eesmärgil vähendada.

Teave jäätmekäitluse kohta

- Tallinlastest, kelle eluase kuulub korteriühistusse, on 60% saanud korteriühistult teavet linna jäätmemajanduse kohta. Sel teemal eelistatakse teavet saada Tallinna veebilehe tallinn.ee, sotsiaalmeedia ja oma linnaosa ajalehe kaudu.
- Jäätmekäitlusega seoses huvitab linlasi kõige enam teave kogumispunktide ja jäätmejaamade asupaikade ning kogumisaktsioonide kohta.

12.2 Teavitustegevuse arendamine

Keskkonnateadlikkuse suurendamisel ja Tallinna elanike käitumisharjumuste muutmisel on tähtis roll Tallinna haridusasutustes pakutavatel jäätmealastel ja keskkonnahariduslikel õppeprogrammidel. Aastatel 2022–2026 on kavas kõikides Tallinna linna eesti- ja venekeelsetes lasteaedades ja koolides korraldada õppeprogramme, mille raames õpetatakse lastele eakohaselt jäätmetekke vältimist, jäätmete liigiti kogumist ja ringmajanduse põhitõdesid, sealhulgas tutvustatakse mereprügi probleemi ning selle vältimise ja vähendamise võimalusi. Õppeprogrammide koostamisel lähtutakse väljatöötatud juhendmaterjalidest, mis edendavad kestliku arenguga seotud valdkondade oskusi, nagu kestlike tulevikuvisionide loomine ja analüüsimine, koostöö, kriitiline mõtlemine ja probleemide lahendamine. Teadlikkuse suurendamiseks, keskkonnasäästlike hoiakute kujundamiseks ja säästva käitumismaneeri kinnistamiseks on järjepidevad eri sihtrühmade korraldatavad teavituskampaaniad äärmiselt vajalikud.

Lisaks Tallinna linna korraldatavatele jäätmealastele teavituskampaaniatele teevad keskkonnaalast teavitustööd ka pakendiorganisatsioonid Eesti Taaskasutusorganisatsioon MTÜ, OÜ Eesti Pakendiringlus ja OÜ Tootjavastutusorganisatsioon. Vähemalt 1% käibest aastas kasutavad pakendiorganisatsioonid teavitustegevuseks, mis hõlmab pakendijäätmete sortimise koolitusi lasteaedades, teavituskampaaniaid meedias ja kauplustes. Elektri- ja elektroonikaseadmeid puudutavat teavitust teevad Eestis, sealhulgas Tallinnas, tootjavastutusorganisatsioonid MTÜ Eesti Elektri- ja Elektroonikaseadmete Ringlus ja MTÜ Eesti Elektroonikaromu ning rehvide kohta linna koostööpartner MTÜ Rehvinglus.

Jäätmetekke vähendamise ja jäätmete liigiti kogumise edendamiseks Tallinna linna haldusterritooriumil on välja töötatud ringmajanduse ja jäätmehoolduse kommunikatsiooniplaan. See hõlmab eri sihtrühmi, kelle keskkonnaalast käitumist soovitakse koostöös riigiasutuste ja valdkonna ekspertidega eri kanalite kaudu mõjutada. Sihtrühmale edastatav teave peab olema ühtselt arusaadav, lihtsustatud ja usaldusväärne ning kattuma riikliku (Keskkonnaministeerium, Keskkonnaamet) teavitustegevusega, et üldine mõju huvirühmade teadlikkusele oleks suurem.

Jäätmete liigiti kogumise edendamiseks vajalikud tegevused on esile toodud lisa 8 „Tallinna ringmajanduse ja jäätmehoolduse kommunikatsiooniplaan“.

13. Ülevaade eelmise jäätmekava eesmärkide täitmisest

Tallinna linna jäätmekava 2017–2021 tegevuskava eesmärkide täitmise analüüsist selgus, et enamik eesmärke on täidetud, kuid hea jäätmemajanduse tagamiseks on tarvis valdavat osa valdkondadest arendada ka käesoleva tegevuskava perioodil. Kõige suuremad õnnestumised olid, et kõikides jäätmeveopiirkondades on rakendatud korraldatud jäätmevedu, rekonstrueeriti jäätmejaamad ja avati uued ohtlike jäätmete kogumispunktid.

Eelmise jäätmekava eesmärkide analüüsi detailsem kokkuvõte on esitatud käesoleva jäätmekava lisa 1.

14. Jäätmekava rakendamise keskkonnamõju kirjeldus

Jäätmete põhjustab keskkonnaprobleeme kõikides loodusvaldkondades, muu hulgas põhjustab see õhusaastet, prügistamist, veesaastet, pinnasesaastet, isendite ja liikide hävimist ja ohustab inimese tervist. Jäätmekäitluse mõju võib olla nii lokaalne, regionaalne kui ka globaalne.

Jäätmete käitlemisest tuleneva keskkonnamõju vähendamiseks on oluline jäätmeid liigiti koguda. See loob paremad võimalused jäätmete materjalina ringlusse võtuks ja ohtlike jäätmete eraldamiseks. Lisaks aitavad kavandatud tegevused luua tingimused, et liikuda jäätmehierarhias jäätmete ladustamisest jäätmetekke vältimise suunas ja edendada ringmajanduse põhimõtteid. Nii väheneb ka jäätmete käitlemise keskkonnamõju. Seega on olmejäätmete tekkest tulenevat keskkonnamõju võimalik vähendada suurel määral nii jäätmete liigiti kogumise ja taaskasutuse edendamise kui ka jäätmetekke vältimise teel.

Jäätmeveo keskkonnamõju on seotud jäätmete või neis sisalduva materjali võimaliku levikuga keskkonda veo ajal ja transpordivahendi keskkonnamõjuga. Jäätmeveo keskkonnamõju aitab vähendada korraldatud jäätmevedu, mis võimaldab veokitel koorma kogumiseks läbida vähem kilomeetreid.

Jäätmekavas kavandatud eesmärkide elluviimine vähendab keskkonnale avalduvat mõju: kavandatud tegevused aitavad jäätmeteket vältida ja vähendada, sealhulgas suurendada ringlussevõttu, aga ka vähendada prügistamist ja parandada inimeste keskkonnateadlikkust. Jäätmete liigiti kogumise suurendamine, elanikele võimaluste loomine liigiti kogutud jäätmete üleandmiseks, elanike keskkonnateadlikkuse kasv ning tõhusam järelevalve aitavad vähendada jäätmeteket ning sellest tulenevaid keskkonnamõjusid.

Jäätmekavas rõhutatakse, et jäätmekäitluse edasist arengut plaanides tuleb lähtuda eelkõige jäätmehierarhiast. Oluline siht on olmejäätmete ladestamise (kõige suurema keskkonnamõjuga jäätmekäitluslahendus) tuntav vähendamine. See aitab kaasa jäätmete lõppkäitlemise keskkonnamõjude vähendamisele, samuti väheneb taastumatute loodusvarade kasutamine ja sellest tingitud keskkonnamõju. Kõik jäätmekavas seatud eesmärgid ja ettenähtud tegevused aitavad kaasa keskkonnamõju vähendamisele. Kui täita jäätmekavas esitatud eesmärgid, nagu suurendada jäätmete sortimist ja liigiti kogumist, luua elanikele võimalusi liigiti kogutud jäätmete üleandmiseks ja motiveerida inimesi käituma keskkonnateadlikumalt majandusliku kasu ning järelevalve tõhustamise kaudu, väheneb ka jäätmete tekkest ja kogumisest põhjustatud keskkonnamõju.

Kokkuvõttes võib öelda, et jäätmekavas määratletud eesmärgid ja sihid ning kavandatud jäätmehooldusmeetmed ja arendused suunavad inimesi keskkonnaseisundit üldiselt parandama ega põhjusta ohtu ei nende tervisele ega kultuuripärandile.

(allkirjastatud digitaalselt)

Kalle Klandorf

Aseesimees

Lisa 1. Ülevaade eelmise jäätmekava eesmärkide täitmisest

Eesmärk/alameesmärk	Täitmine	Täitmise analüüs
1. Vältida ja vähendada jäätmeteket, sh vähendada jäätmete ohtlikkust		
1.1 Korduskasutuse edendamine Peamised tegevused: <ul style="list-style-type: none"> • Paljassaare, Mustjõe, Pääsküla ja Punase tänava jäätmejaamadesse korduskasutatavate esemete hoidmise võimaluse loomine; • tekstiili ja rõivaste kogumise süsteemi haldamine ja laiendamine (vähemalt üks tekstiili ja rõivaste mahuteid iga 10 000 elaniku kohta); • avalikel üritustel ühekordsete nõude asendamine korduskasutatavatega (nagu topsid). 	Täidetud osaliselt	<ul style="list-style-type: none"> • Paljassaare ja Pääsküla jäätmejaama on loodud korduskasutatavate esemete hoidmise võimalus. Mustjõe ja Punase tänava jäätmejaam ei ole veel valmis, aga neisse on planeeritud korduskasutusruumid. • Tekstiili ja rõivaste kogumise süsteemi on laiendatud ning linnaruumi on paigutatud riidemahuteid juurde. Sellega on täidetud eesmärk, et iga 10 000 elaniku kohta on vähemalt üks tekstiili ja rõivaste mahuti. Kokku on linnas 58 riiete kogumismahutit (AS TJT, Tallinna Jäätmekeskus, MTÜ Riidepunkt). • On toimunud üksikuid avalikke üritusi, kus kasutatakse korduskasutusnõusid. Turule on tekkinud mitu korduskasutusnõude renditeenuse pakkujat (OÜ Eesti Pandipakend, MTÜ Topsiring jm).
1.2 Teadlikkuse parandamine jäätmetekke vältimise ja vähendamise valdkonnas Peamised tegevused: <ul style="list-style-type: none"> • teadlikkust parandavate tegevuste korraldamine (kampaaniad jm) ja juhendmaterjalide koostamine; • lasteaedadele ja koolidele jäätmetekke vältimist ja vähendamist käsitleva programmi väljatöötamine. 	Täidetud osaliselt	<ul style="list-style-type: none"> • Korraldatud on teadlikkust parandavaid tegevusi ja kampaaniaid, nt Prügihunt linna üritustel, jäätmetekke vähendamise nädal, koolidele on jagatud jäätmete liigiti kogumise kastid, elanikele on jagatud biojätmete kogumisnõud koos juhendmaterjalidega. Koostatud on juhendmaterjale (biojätmete kogumise juhend, biojätmete käitlemise juhend toitlustajatele, mereprügi käsitlev raamat „Prügiretk“ lastele jne). • Välja jäi töötamata lasteaedadele ja koolidele mõeldud jäätmete vältimist ja vähendamist käsitlev programm.
1.3 Linna asutuste jäätmetekke vähendamine Peamised tegevused: <ul style="list-style-type: none"> • jäätmetekke vältimise ja vähendamise põhimõtete juurutamine linna asutustes (roheline kontor, ISO, EMAS); • keskkonnahoidlike riigihangete põhimõtete, sh jäätmetekke vältimise kriteeriumide laiem kasutamine. 	Täidetud osaliselt	<ul style="list-style-type: none"> • Osa linna asutusi (nt Tallinna Haridusamet, Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalamet, Tallinna Transpordiamet) järgib roheline kontori ja roheline kooli võrgustiku põhimõtteid. • Keskkonnahoidlike riigihangete põhimõtete järgimine on laienenud ja üha enam lisatakse hangetesse ka keskkonnahoidlikke kriteeriumeid.
1.4 Mereprügi vähendamise tegevuskava koostamine	Täidetud	<ul style="list-style-type: none"> • Tallinna mereprügi vältimise ja vähendamise tegevuskava on koostatud.
2. Võtta jäätmed ringlusse või neid muul viisil taaskasutada maksimaalsel tasemel		
2.1 Korraldatud jäätmeveo rakendamine	Täidetud osaliselt	<ul style="list-style-type: none"> • Kogu linnas on rakendatud korraldatud jäätmevedu.

<p>Peamised tegevused:</p> <ul style="list-style-type: none"> • korraldatud jäätmeveo hangete läbiviimine segaolmejäätmete, biojäätmete, paberi ja kartongi ning suurjäätmete kogumiseks ja veoks; • plasti-, klaasi- ja metallijäätmete tekkekohas liigiti kogumise võimaldamine; • Nõmme või Pirita linnaosas katseprojektina osaliselt kaalupõhisele teenustasule üleminek; • jäätmeveo hindade diferentseerimine selliselt, et liigiti kogutud jäätmete üleandmine on oluliselt odavam. 		<ul style="list-style-type: none"> • Materjali- ja pakendipõhine jäätmekogumine ei ole liidetud korraldatud jäätmeveoga, kuid pakendijäätmeid ja materjalina klaasi on võimalik tekkekohal koguda. • Pirita ja Nõmme linnaosas ei ole rakendatud kaalupõhist teenust. • Jäätmeveohinnad on diferentseeritud selliselt, et liigiti kogutud jäätmete üleandmine on odavam kui segaolmejäätmete üleandmine: paberi- ja kartongijäätmete üleandmine on tasuta ning biojäätmete mahuti tühjendamise hind on ½ segaolmejäätmete mahuti tühjendamise hinnast.
<p>2.2 Kogumisvahendite märgistamine vöotkoodide või kiibiga</p> <p>Peamine tegevus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jäätmemahutite vöotkoodi või kiibiga märgistamine. 	<p>Ei ole täidetud</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jäätmemahuteid ei märgistata vöotkoodi või kiibiga.
<p>2.3 Korraldatud jäätmeveo raames kogutud jäätmete käitluskoha valik</p> <p>Peamised tegevused:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jäätmete lõppkäitluskoha määramiseks hangete läbiviimisel selgelt ringlussevõtu eelistamine; • mitte lubada lõppkäitluskoha määramiseks läbiviidavates hangetes biolagunevate jäätmete (sh segaolmejäätmetes sisalduvate biolagunevate jäätmete) ladestamist; • ASis Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus sortimisliini kasutuselevõtu kaalumise. 	<p>Täidetud</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hankelepingute tingimustes on sätestatud, et liigiti kogutud jäätmed tuleb suunata ringlusesse. • Lõppkäitluskoha määramiseks läbiviidud hangetega on keelatud biojäätmete ladestamine, vaid need tuleb suunata ringlusesse. • ASis TJT on kaalutud sortimisliini kasutuselevõttu.
<p>2.4 Biojäätmete kogumise ja käitlemise võrgustiku haldamine ja arendamine</p> <p>Peamised tegevused:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tallinna Jäätmekeskuse kaudu aia- ja haljastujäätmete veoteenuse osutamise jätkamine; • kevaditi aia- ja haljastujäätmete kogumisringide korraldamise jätkamine eelkõige linnaosades, kus on palju üksikelamuid ning tekib rohkelt aia- ja haljastujäätmeid; 	<p>Täidetud osaliselt</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tallinna Jäätmekeskuse kaudu on jätkunud aia- ja haljastujäätmete veoteenuse osutamine. • Linnaosavalitsused korraldavad jätkuvalt igal aastal aia- ja haljastujäätmete kogumisringe. • Kalmistujäätmete käitlemine on tagatud Tallinna Jäätmekeskuse kaudu (MTÜ Keskkonnateenused on likvideeritud). • SEI Tallinn on koostanud analüüsi „Tallinna linnas tekkivate biojäätmete ja tekstiilijäätmete kogumissüsteemide arendamise analüüs“, kus muu hulgas on käsitletud ka aia- ja haljastujäätmete käitlemist.

<ul style="list-style-type: none"> • kalmistujäätmete nõuetekohase käitlemise tagamine Mittetulundusühingu Keskkonnateenused kaudu; • linna haljasaladelt kogutud aia- ja haljastujäätmete käitlemise korraldamiseks analüüsi tegemine; • linna haljasaladelt kogutavate aia- ja haljastujäätmete kompostimine; • linnahaljastuses biolagunevatest jäätmetest toodetud komposti eelistamine; • aia- ja haljastujäätmete tekkekohas kompostimise edendamine teadlikkuse tõstmise kaudu; • lasteaedadesse kompostrite soetamine. 		<ul style="list-style-type: none"> • Linna haljasaladelt kogutud aia- ja haljastujäätmete kompostimine on korraldatud. • Linnahaljastuses biolagunevatest jäätmetest valmistatud komposti eelistamine ei ole rakendunud. • Kodukompostimise teadlikkus on paranenud. Korraldatud on tegevusi ja kampaaniad: Wastefoxi (Festera Bioboxes OÜ) kodukompostrite jagamise pilootprojekt, kogukonnaaedade projekt, koostöös NutriLoop OÜga viiakse läbi korteriühistute ja lasteaedade biojäätmete kohtkompostimise edendamise projekti (projekti käigus soetas Tallinna Jäätmekeskus korteriühistutele ja lasteaedadele kompostrid, mille efektiivsust katsetatakse koos NutriLoop OÜga).
<p>2.5 Kogumispunktide võrgustiku arendamine</p> <p>Peamised tegevused:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kogumispunktide võrgustiku optimaalse tiheduse väljaselgitamine; • kõikides kogumispunktides vähemalt kolme eraldi mahuti (paber ja kartong, klaas ning plast/metall) olemasolu tagamine. 	Täidetud osaliselt	<ul style="list-style-type: none"> • Pakendijäätmete kogumispunktide tihedus on välja selgitatud. • Kõigis kogumispunktides on täidetud nõue, et seal peab olema vähemalt kolm eraldi mahuti (paberile ja kartongile, klaasile ning plastile ja metallile). • Kogumispunktide paiknemistiheduse siht ei ole osaliselt täidetud.
<p>2.6 Jäätmejaamade võrgustiku arendamine</p> <p>Peamised tegevused:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jäätmejaamade koondamine MTÜsse Keskkonnateenused; • jäätmejaamade haldamine; • uute jäätmejaamade projekteerimine ja rajamine Mustjõe ja Punase tänava äärde; • Paljassaare jäätmejaama renoveerimine; • uutesse jäätmejaamadesse jäätmemahutite soetamine; • Haabersti linnaossa jäätmejaama rajamiseks sobilikku asukoha leidmine ja jäätmejaama projekteerimine; • jäätmejaamade lahtiolekuaegade laiendamine; • jäätmejaama mooduli kasutuselevõtmine jäätmejaama klientide tuvastamiseks ning üleantavate jäätmekoguste fikseerimiseks. 	Täidetud osaliselt	<ul style="list-style-type: none"> • MTÜ Keskkonnateenused likvideeriti ja kõigi jäätmejaamade haldamine on üle antud Tallinna Jäätmekeskusele. • Uute jäätmejaamade rajamine ja projekteerimine on käimas: Mustjõe tänava äärne jäätmejaam on projekteeritud ja Punase tänava äärse jäätmejaama eskiis on koostamisel, maa munitsipaalomandisse andmiseks on esitatud taotlus Maa-ametile. • Kõik olemasolevad jäätmejaamad on renoveeritud, sh Paljassaare jäätmejaam. • Jäätmejaamadesse on soetatud uued <i>multilift</i>-mahutid. • Haabersti jäätmejaamale on leitud sobilik asukoht ning koostamisel on eskiis riigilt maa munitsipaalomandisse taotlemiseks. • Jäätmejaamade lahtiolekuajad on pikenenud, jäätmejaamades on kasutusel jäätmejaama-moodul ja toimib kliendituvastamise süsteem.

<p>2.7 Ohtlike jäätmete kogumise süsteemi haldamine ja arendamine</p> <p>Peamised tegevused:</p> <ul style="list-style-type: none"> • suletud ohtlike jäätmete kogumispunktide asendamiseks mobiilse kogumispunkti soetamine; • olemasoleva nelja statsionaarse ohtlike jäätmete kogumispunkti käitamise jätkamine; • ohtlike jäätmete kogumisringide korraldamine kevadel heakorraldus kampaania käigus ja sügisel. 	Täidetud	<ul style="list-style-type: none"> • Vanad ohtlike jäätmete kogumispunktid suleti ning nende asemele on rajatud uued ja nüüdisaegsed kogumispunktid. 2021. aastal avati kaks esimest uut punkti ning 2022. aasta alguses lisandus veel neli punkti. • Ohtlike jäätmete kogumisringe viiakse läbi kevadel heakorraldus raames ja ka sügisel.
<p>2.8 Probleemtoodete kogumisvõrgustiku arendamine</p> <p>Peamised tegevused:</p> <ul style="list-style-type: none"> • koostöös tootjavastutusorganisatsioonidega väikeelektroonika üleandmise võimaluste parandamine; • patareide ja akude üleandmise võimaluste säilitamine müügikohtades; • probleemtoodete üleandmise võimaluste säilitamine jäätmejaamades; • elektri- ja elektroonikajäätmete kogumise jätkamine koos ohtlike jäätmete kogumisringiga; • elektri- ja elektroonikajäätmete kogumiseks viie lisamahuti soetamine. 	Täidetud	<ul style="list-style-type: none"> • Väikeelektroonika üleandmine on kampaaniate toel paranenud. Patareide ja akude üleandmise võimalused on müügikohtades säilinud. • Probleemtoodete üleandmise võimalus on jäätmejaamades säilinud ning elektri- ja elektroonikajäätmete kogumiseks on soetatud lisamahuteid. • Ohtlike jäätmete kogumisringide ajal võetakse endiselt vastu ka elektri- ja elektroonikajäätmeid.
<p>2.9 Ehitus- ja lammutusjäätmete kogumise võrgustiku arendamine</p> <p>Peamised tegevused:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ehitus- ja lammutusjäätmete üleandmise võimaluste säilitamine; • ehitus- ja lammutusjäätmete materjalina ringlussevõtu korduskasutuseks ettevalmistamise eelistamine. 	Täidetud	<ul style="list-style-type: none"> • Ehitus- ja lammutusjäätmete üleandmise võimalused on säilinud. Ehitus- ja lammutusjäätmeid võtavad linnas vastu eraettevõtted, AS TJT ning jäätmejaamad. • Lammutusprojektidele ja ehitus- või lammutuslubadele tingimuste seadmisega suunatakse ehitajaid ehitusjäätmeid liigiti koguma ja ringlusse suunama.
<p>2.10 Jäätmete liigiti kogumist võimaldavate prügiurnide paigaldamine avalikku ruumi ja linna asutustesse</p> <p>Peamised tegevused:</p>	Täidetud osaliselt	<ul style="list-style-type: none"> • Mitmel avaliku ruumi objektil (nt parkides (sh Tammsaare pargis) ja mänguväljakutel) on üheseksioonilised prügikastid asendatud liigiti kogumise kastidega. Uute avalike ruumide planeerimisel või vanade rekonstrueerimisel nõutakse ehitusprojektis vähemalt kolmeseksioonilisi prügikaste (biojäätmed, segapakendijäätmed, segaolmejäätmed).

<ul style="list-style-type: none"> • avalikus ruumis (parkides, tänavatel, jalgratta- ja jalgteede ääres ning ühissõidukipeatustes) paiknevate prügiurnide asendamine sellistega, mis võimaldavad jäätmeid liigiti koguda; • linna asutustesse (sh koolidesse ja lasteaedadesse) liigiti kogumist võimaldavate prügiurnide soetamine. 		<ul style="list-style-type: none"> • Paljudes linna asutustes on olemas liigiti kogumist võimaldavad prügikastid. Koolidele ja lasteaedadele on soetatud jäätmete liigiti kogumise kastid.
<p>2.11 Jäätmete sortimise soodustamine majapidamistes</p> <p>Peamised tegevused:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kodusesse jäätmete liigiti kogumiseks sobivate prügiurnide leidmine; • elanikele soodsa hinnaga sobiva prügiurni pakkumine teavitava lävekampaania käigus. 	Täidetud	<ul style="list-style-type: none"> • Linn on leidnud kodusesse sobivad biojäätmete kogumiskastid, mis on elanikele tasuta laiali jagatud. • Wastefoxi pilootprojekti käigus jagati teavitava lävekampaania käigus elanikele soodsa hinnaga kiirkompostreid.
<p>2.12 Järjepidev teadlikkuse parandamine jäätmete ringlussevõtu ja taaskasutuse valdkonnas</p> <p>Peamised tegevused:</p> <ul style="list-style-type: none"> • elanike järjepidev teavitamine liigiti kogutud jäätmete äraandmise võimalustest (trükised, infopäevad jms); • täiskasvanutele ja peredele suunatud teavitava lävekampaania väljatöötamine ja läbi viimine; • teavituskampaania Prügihunt jätkamine; • heakorrauu kampaania jätkamine; • jäätmeprojekti „Teame, näeme, teeme“ jätkamine. 	Täidetud osaliselt	<ul style="list-style-type: none"> • Inimesi teavitatakse järjepidevalt liigiti kogutud jäätmete äraandmise ja taaskasutusse suunamise võimalustest (artiklid, trükised, infomaterjalide jagamised jms). • Täiskasvanutele ja peredele mõeldud teavitavat lävekampaaniat välja töötatud ei ole. Ühekordse pilootprojektina tehti lävekampaania Wastefoxi kiirkompostrite jagamise käigus. Teavet on jagatud infomaterjalide kaudu. • Prügihundi teavituskampaaniat tehti kuni 2017. aastani, vahepeal on tehtud üksikuid kampaaniaüritusi. • Iga kevad toimub heakorrauu kampaania, mille raames jagatakse ka jäätmealast teavet. • COVID-19 tõttu on projekt „Teame, näeme ja teeme“ edasi lükatud
<p>2.13 Pneumaatilise jäätmekogumissüsteemi kasutuselevõtu kaalumine</p> <p>Peamine tegevus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • suuremate uusarenduste planeerimisel jäätmete pneumaatilise kogumissüsteemi kasutuselevõtu kaalumine. 	Täidetud	<ul style="list-style-type: none"> • Pneumaatilise jäätmekogumissüsteemi kasutuselevõtu võimalusi on kaalutud projekti Intherwaste raames, mille käigus koostati analüüs „Tallinna vanalinna jäätmete torustranspordi süsteemi teostatavus- ja tasuvusanalüüs“¹¹⁰ (Maves 2019).
<p>2.14 Jäätmekogumissüsteemi arendamine vanalinnas</p> <p>Peamised tegevused:</p>	Täidetud	<ul style="list-style-type: none"> • Projekti Intherwaste raames selgitati välja vanalinnale kui UNESCO maailmapärandisse kuuluvale muinsuskaitsealale sobivaim jäätmekogumissüsteem. Sobivaimaks lahenduseks valiti ohtlike jäätmete

¹¹⁰ <https://www.tallinn.ee/est/keskkond/Tallinna-vanalinna-JTT-teostatavus-ja-tasuvusanaluus%20>

<ul style="list-style-type: none"> • väljaselgitamine, milline jäätmekogumissüsteem on vanalinna kui UNESCO maailmapärandisse kuuluvale muinsuskaitsealale sobivaim; • sobiva kogumissüsteemi rakendamiseks tegevuskava koostamine. 		<p>kogumispunktid, mis on paigutatud vanalinna lähistele. Tegevuskava koostamist kogumispunktide rajamiseks ei peetud vajalikuks.</p>
<p>3. Vähendada jäätmetest tulenevat keskkonnariski, tõhustades muu hulgas seiret ja järelevalvet</p>		
<p>3.1 Jäätmevaldajate registri arendamine ja haldamine</p> <p>Peamine tegevus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jäätmevaldajate registri arendamine ning registriandmete pidev ajakohastamine. 	Täidetud	<ul style="list-style-type: none"> • Jäätmevaldajate registri arendused on tehtud ja toimub andmete pidev ajakohastamine (automaatne andmevahetus linna ja riigi andmebaasidega ning vedajate infosüsteemidega, aruannete tegemine jms).
<p>3.2 Järelevalve tõhustamine jäätmekäitlusnõuetest kinnipidamise üle</p> <p>Peamised tegevused:</p> <ul style="list-style-type: none"> • järjepidev järelevalve jäätmekäitlusele seatud nõuete täitmise üle; • ulatuslikuma järelevalve alustamine liigiti kogumise nõuete täitmise üle; • koostöö tegemine Keskkonnainspeksiooni ja teiste omavalitsustega järelevalve valdkonnas. 	Täidetud	<ul style="list-style-type: none"> • Toimub järjepidev järelevalve jäätmekäitlusele seatud nõuete täitmise üle ning tehakse koostööd teiste asutuste ja organisatsioonidega.
<p>3.3 Suletud Pääsküla prügila järelhoolduse korraldamine</p> <p>Peamised tegevused:</p> <ul style="list-style-type: none"> • suletud prügila järelhoolduse ja seire jätkamine. 	Täidetud	<ul style="list-style-type: none"> • Jätkuvalt korraldatakse suletud prügila järelhooldust ja seiret.
<p>3.4 Jäätmeuuringud</p> <p>Peamised tegevused:</p> <ul style="list-style-type: none"> • olmejäätmete koostise uuringute tegemine iga 4–5 aasta tagant; • elanike käitumisharjumusi ja rahulolu käsitleva uuringu tegemine. 	Täidetud	<ul style="list-style-type: none"> • Strateegiakeskus on korraldanud rahuloluküsitluse, et uurida elanike rahulolu linna jäätmehooldusega¹¹¹ (2021). • Projekti Intherwaste raames koostati analüüs „Tallinna vanalinna jäätmete torustranspordi süsteemi teostatavus- ja tasuvusanalüüs“¹¹² (2019). • Tallinn Strateegiakeskuse tellimisel on SEI Tallinn koostanud analüüsi „Tallinna linnas tekkivate biojäätmete ja tekstiilijäätmete kogumissüsteemide arendamise analüüs“¹¹³ (2021).

¹¹¹ <https://uuringud.tallinn.ee/uuring/vaata/2021/Tallinlaste-rahulolukusitus-2021-2>

¹¹² <https://www.tallinn.ee/est/keskkond/Tallinna-vanalinna-JTT-teostatavus-ja-tasuvusanaluus%20>

¹¹³ <https://uuringud.tallinn.ee/uuring/vaata/2021/Tallinna-linnas-tekkivate-biojaatmete-ja-tekstiilijaatmete-kogumissusteemide-arendamise-analuus>

		<ul style="list-style-type: none">• Keskkonnaministeeriumi tellimisel on tehtud olmejäätmete sortimisuuring „Segaolmejäätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijäätmete ning elektroonikaromu koostise ja koguste uuring“¹¹⁴ (2020). Seetõttu linn eraldi uuringut ei tellinud.
--	--	---

¹¹⁴ <https://cdn.sei.org/wp-content/uploads/2020/10/sortimisuuringu-lopparuanne.pdf>

Lisa 2. Olmejäätmete liigiti kogumist arendavate tegevuste koondtabel

Jäätmeliik	Jäätmete liigiti kogumist arendav tegevus	Tähtaeg
Paber ja kartong (20 01 01)	Liigiti kogumist jätkatakse korraldatud jäätmeveo raames ja jäätmejaamades.	Pidev tegevus aastatel 2022–2026
Plastid (20 01 39)	Liigiti kogumist jätkatakse jäätmejaamades.	Pidev tegevus aastatel 2022–2026
Metallid (20 01 40)	Liigiti kogumist jätkatakse jäätmejaamades.	Pidev tegevus aastatel 2022–2026
Klaas (20 01 02)	Liigiti kogumist jätkatakse jäätmejaamades.	Pidev tegevus aastatel 2022–2026
Biologunevad köögi- ja sööklajäätmed (20 01 08)	Liigiti kogumise arendamiseks: <ol style="list-style-type: none"> laiendatakse korraldatud jäätmeveo raames tekkekohal kogumise kohustust kõigile kinnistutele 1/5 ulatuses segaolmejäätmete ja pakendijäätmete tekkekogusest; kehtestatakse biojäätmete mahuti tühjendamisele vähemalt 2/3 madalam hind kui segaolmejäätmete mahuti tühjendamisele; korraldatakse ulatuslik biojäätmete, sh köögi- ja sööklajäätmete liigiti kogumise teavituskampaania; jätkatakse elanikele koduköökidesse tasuta biojäätmete kogumisnõude jagamist koos juhendiga; toetatakse elanike biojäätmemahutite ja -kompostrite soetamist; jagatakse haridusasutustesse hariduslikel eesmärkidel biojäätmete kogumisnõusid ja kompostreid 	<ol style="list-style-type: none"> Hiljemalt 31. detsember 2023 Alates uutest hangetest 2022 Pidev tegevus aastatel 2022–2026 Pidev tegevus aastatel 2022–2023 Pidev tegevus aastatel 2023–2026
Biologunevad aia- ja haljastujäätmed (20 02 01)	Liigiti kogumise arendamiseks: <ol style="list-style-type: none"> jätkatakse vähemalt kuue 100-liitrise lehekoti tasuta vastuvõttu jäätmejaamades; jätkatakse kevadiste ja sügiseste aia- ja haljastujäätmete kogumise kampaaniaid ja kogumisringe kõikides linnaosades (võimalusel ühtsetel tingimustel); jätkatakse kalmistujäätmete käitlemist Tallinna Jäätme keskuse Pärnamäe jäätmejaama kompostimisplatsil. Vajadusel kaalutakse uue kompostimisplatsi rajamist Pääsküla jäätmejaama 	Pidev tegevus aastatel 2022–2026
Bioloogiliselt mittelagunevad aia ja haljastujäätmed (20 02 02, 20 02 03)	Liigiti kogumist jätkatakse jäätmejaamades	Pidev tegevus aastatel 2022–2026

Pakendid (15 01)	<p>Liigiti kogumist jätkatakse avalike pakendipunktide ja jäätmejaamade kaudu. Kogumise arendamiseks:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. jätkatakse koostööd taaskasutusorganisatsioonidega avalike pakendipunktide tiheduse nõude täitmise elluviimisel, sh vanalinna piirkonda pakendipunktide rajamisel; 2. nõutakse ja kontrollitakse avalikus pakendipunktis kolme eri liiki pakendimahuti olemasolu; 3. nõutakse ja kontrollitakse pakendi kogumise kohustuse täitmist müügikohtades; 4. propageeritakse ja soodustatakse pakendite tekkekohtal kogumise süsteemiga liitumist 	Pidev tegevus aastatel 2022–2026
Tekstiil (20 01 10, 20 01 11)	<p>Liigiti kogumist jätkatakse jäätmejaamades. Jäätmetekke vähendamise eesmärgil jätkatakse korduskasutuskõrblike rõivaste ja tekstiilide kogumist avalike riidemahutitega. Kogumise ja jäätmetekke vähendamise arendamiseks:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. paigaldatakse jäätmejaamadesse eraldi mahutid tekstiilijäätmetele; 2. paigaldatakse avalikke riidemahuteid vajadusel juurde; 3. korraldatakse järjepidevaid teavituskampaaniaid rõiva- ja tekstiilijäätmete kogumise süsteemi toimimisest; 4. tehakse koostööd korduskasutuskeskustega ja otsitakse lahendusi tekstiilijäätmete käitlemise võimaluste kohta 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Alates 2022 2. Pidev tegevus aastatel 2022–2026 3. Pidev tegevus aastatel 2022–2026 4. Pidev tegevus aastatel 2022–2026
Puit (20 01 38)	Liigiti kogumist jätkatakse jäätmejaamades	Pidev tegevus aastatel 2022–2026
Suurjäätmed (20 03 07)	<p>Liigiti kogumist jätkatakse läbi korraldatud jäätmeveo ja jäätmejaamades. Kogumise arendamiseks:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. töötatakse välja ja viiakse läbi suurjäätmeid käsitlevaid teavituskampaaniaid; 2. luuakse rajatavasse Mustjõe ringmajja mööbli parandamise võimalused; 3. jäätmejaamadesse seatakse sisse korduskasutusruumid, mis on mõeldud ka korduskasutuskõrblike suurjäätmete jaoks; 4. korraldatakse kord kvartalis jäätmejaamades suurjäätmete tasuta kogumise kampaaniaid 	<ol style="list-style-type: none"> 1. 2022 2. 2023 3. 2022 4. 2022
Probleemtoodete jäätmed (20 01 21*, 20 01 23*, 20 01 34, 20 01 35*, 20 01 36)	Liigiti kogumist jätkatakse jäätmejaamades ja ohtlike jäätmete kogumisringide ajal. Kõigis uutes rajatavates jäätmejaamades hakatakse vastu võtma ka probleemtoodete jäätmeid	Pidev tegevus aastatel 2022–2026

<p>Ohtlikud jäätmed (jäätmekoodidega 20 01 tärniga „*” tähistatud jäätmed ning jäätmed koodiga 15 01 10*)</p>	<p>Liigiti kogumist jätkatakse jäätmejaamades, ohtlike jäätmete kogumispunktides ning vähemalt kaks korda aastas toimuvate kogumisringide käigus. Sortimise arendamiseks kaalutakse vajadusel ohtlike jäätmete kogumispunktide juurde rajamist. Kõigis rajatavates ringmajanduskeskuses hakatakse vastu võtma ka ohtlikke jäätmeid</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pidev tegevus aastatel 2022–2026 2. Mustjõe jäätmejaama avamine 2023 3. Lasnamäe jäätmejaama avamine 2025–2026 4. Haabersti jäätmejaama avamine 2025–2026
<p>Ehitus- ja lammutusjäätmed (jäätmekoodiga 17)</p>	<p>Liigiti kogumist jätkatakse jäätmejaamades. Kogumise arendamiseks:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. teavitatakse inimesi ehitusjäätmete sortimise ja üleandmise võimalustest; 2. jätkatakse koostööd Säästva Renoveerimise Infokeskus MTÜga, et anda jäätmejaamadesse toodud restaureerimisväärtusega lammutusjäätmed korduskasutusse; 3. liigiti kogumise edendamiseks jätkatakse segaehitusprahi ja liigiti kogutud ehitusprahi erinevat hinnastamist 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pidev tegevus aastatel 2022–2026 2. Leping kehtib kuni 2025
<p>Segaolmejäätmed (20 03 01)</p>	<p>Liigiti kogumist jätkatakse korraldatud jäätmeveo raames. Kogumise arendamiseks rakendatakse uute korraldatud jäätmeveo lepingutega segaolmejäätmete mahuti tühjendamisele ja veole kõrgemat hinda kui liigiti kogutud jäätmete puhul</p>	<p>Uute hangete korraldamisel</p>

Lisa 3. Biojätmete tegevuskava

Eesmärk: suurendada biojätmete liigiti kogumise ja ringlussevõtu osakaalu vähemalt 20%-ni olmejätmete kogumassist, et aidata saavutada 2025. aastaks seatud olmejätmete 55% ringlussevõtu sihtarvu.

Soovitav tulemus: biojätmete tekkekogusest kogutakse liigiti vähemalt 65% (sh vähemalt 60% köögi- ja sööklajäätmeid ning vähemalt 80% aia- ja haljastujäätmeid nende tekkekogusest).

Peamised tegevused ja meetmed:

Tegevus	Tulemus	Täitja/vastutaja	Rahastamine	Aeg
Laiendada jäätmehoolduseeskirjas jäätmevaldajate ringi, kes on kohustatud biojätmeid liigiti koguma kogumismahutisse	Biojätmete liigiti kogumise määr on suurenenud	Tallinna Strateegiakeskus	Linna eelarve	2022
Mittelagevate plastkottide sisalduse vähendamiseks liigiti kogutud biojätmetes täpsustada jäätmehoolduseeskirjas biojätmete kogumismahutisse paigutamise (sh mahutite vooderduskoti) nõuet: kasutada tuleb täielikult biolagunevat ja kompostitavat kotti, mis vastab standardile EN 13432	Liigiti kogutud biojätmete risustamine on vähenenud	Tallinna Strateegiakeskus	Linna eelarve	2022
Jätkata jäätmejaamades aia- ja haljastujätmete vastuvõttu (sh tasuta vastuvõttu)	Tagatud on motivatsioon ja tingimused haljastujätmete liigiti kogumiseks (biojätmete liigiti kogumine on suurenenud)	Tallinna Jäätmekeskus	Linna eelarve	2022–2026
Jätkata Tallinna Jäätmekeskuse kaudu aia- ja haljastujätmete veoteenuse osutamist	Tagatud on motivatsioon ja tingimused haljastujätmete liigiti kogumiseks (biojätmete	Tallinna Jäätmekeskus, linnaosa valitsused, Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalamet	Linna eelarve	2022–2026

	liigiti kogumine on suurenenud)			
Korraldada ühtsetel alustel sügisei ja kevadeti aia- ja haljastujäätmete kogumiskampaaniaid ja kogumisringe kõikides linnaosades	Tagatud on motivatsioon ja tingimused haljastujäätmete liigiti kogumiseks (biojätmete liigiti kogumine on suurenenud ja biojätmete sisaldus segaolmejäätmetes on vähenenud)	Linnaosavalitsused	Linna eelarve	2022–2026
Biojätmete liigiti kogumise edendamiseks teavitada järjepidevalt sihtrühmi (elanikud, majaomanikud, korteriühistud, ettevõtted, koolid, lasteaiad jt), et suurendada nende teadlikkust: teavitada linnaosalehtedes ja muus meedias, jagada juhendmaterjale, korraldada kampaaniaid, koolitusi, sh kodukompostimise koolitusi, nõustada jms	Elanikkonna jt jäätmetekitajate teadlikkus biojätmete liigiti kogumisest on suurenenud	Tallinna Strateegiakeskus, linnaosa valitsused	Linna eelarve	2022–2026
Toetada biojätmete kogumisnõude, mahutite ja kompostrite soetamist	Biojätmete liigiti kogumine on suurenenud	Tallinna Strateegiakeskus	Linna eelarve, KIK toetus	2022–2026
Kehtestada nõue, et linnahaljastuses tuleb kasutada ainult biojätmetest toodetud sertifitseeritud komposti	Sertifitseeritud komposti kasutamiseks on olemas nõudlus	Tallinna Strateegiakeskus, täitjad kõik linnaasutused	Linna eelarve	2022–2026
Juurutada keskne biojätmete tekkekoguse ja käitlemise arvestamise kord	Paranenud on jäätmete, sh biojätmete teket ja käitlust iseloomustavate andmete kvaliteet	Tallinna Strateegiakeskus, Tallinna Jäätmekekeskus	Linna eelarve	2022–2026

Tugevdada järelevalvet biojätmete kogumismahutite ja nõuetekohase kodukompostimise üle, samuti biojätmete mahutite sisu nõuetekohasuse üle ja vältida nende jäätmete segaolmejäätmete hulka viskamist	Biojätmete kodukompostimise nõuete täitmine on paranenud	Tallinna Strateegiakeskus, linnaosa valitsused, Tallinna Munitsipaalpolitsei Amet	Linna eelarve	2022–2026
Suurendada aia- ja haljastujätmete kompostimise võimalusi, rajades Tallinna teise kompostimisväljaku	Aia- ja haljastujätmete kompostimise võime on suurenenud	Tallinna Jäätmekekus	Linna eelarve	2024

Lisa 4. Pakendite ja pakendijäätmete käitlemise kava

Eesmärk: tagada pakendite ja pakendijäätmete liigiti kogumise edendamiseks avalik pakendipunktide võrgustik ja teha teavitustööd pakendijäätmete tekkekohal üleandmise võimaluste kohta.

Soovitav tulemus: linnaelanikud koguvad pakendeid ja pakendijäätmeid liigiti ja annavad need üle avaliku pakendivõrgustiku kaudu või on sõlminud lepingu taaskasutusorganisatsiooniga, et anda need üle tekkekohal. Segaalmejäätmetes on vähenenud pakendite ja pakendijäätmete kogus ning on suurenenud liigiti kogutud pakendite ja pakendijäätmete kogus.

Peamised tegevused ja meetmed:

Tegevus	Tulemus	Täitja/vastutaja	Rahastamine	Aeg
Laiendada avalike pakendipunktide võrgustikku, et edendada jäätmete liigiti kogumist ja tagada pakendipunktide miinimumarv	Elanikkonnale on loodud võimalus liigiti kogutud pakendeid ja pakendijäätmeid lihtsalt ja mugavalt üle anda avalike pakendipunktide võrgustiku kaudu, pakendijäätmete kogus segaalmejäätmetes on vähenenud, liigiti kogutud pakendite ja pakendijäätmete osakaal kasvanud ning pakendiseaduses sätestatud avalike pakendipunktide miinimumarv on tagatud	Tallinna Strateegiakeskus, taaskasutusorganisatsioonid	Linna eelarve, taaskasutusorganisatsioonid	2022–2026
Rajada Tallinna vanalinna avalikud pakendipunktid	Vanalinnas on muinsuskaitsealale sobiliku välimusega avalikud pakendipunktid, vanalinna elanikele ja külalistele on tagatud liigiti kogutud pakendite ja pakendijäätmete üleandmise võimalus, pakendijäätmete kogus segaalmejäätmetes on vähenenud ning liigiti kogutud pakendite ja pakendijäätmete osakaal on kasvanud	Tallinna Strateegiakeskus, taaskasutusorganisatsioonid	Linna eelarve, taaskasutusorganisatsioonid	2022–2026

Teavitada pakendite ja pakendijäätmete tekkekohal kogumise võimalustest eri kanalites	Korteriühistud on sõlminud taaskasutusorganisatsiooniga lepingu pakendite ja pakendijäätmete tekkekohal üleandmiseks. Pakendite ja pakendijäätmete kogus segaolmejäätmetes on vähenenud ning liigiti kogutud pakendite ja pakendijäätmete kogus on kasvanud.	Tallinna Strateegiakeskus, taaskasutusorganisatsioonid, korteriühistud	Linna eelarve, taaskasutusorganisatsioonid	2022–2026
Teavitada pakendivabadest müügikohtadest eri kanalites	Suurenenud on pakendivabu kaupu pakkuvate müügikohtade hulk, vähenenud on pakendite ja pakendijäätmete tekkimine.	Tallinna Strateegiakeskus, asjakohased ettevõtted	Linna eelarve, ettevõtted	2022–2026

Lisa 5. Rõiva- ja tekstiilijäätmete tegevuskava

Eesmärk: suurendada kasutatud rõivaste ja tekstiilide korduskasutamist.

Soovitav tulemus: kasutatud rõivaste ja tekstiilide korduskasutus suureneb vähemalt 10% aastas.

Peamised tegevused ja meetmed:

Tegevus	Tulemus	Täitja/vastutaja	Rahastamine	Aeg
Jätkata ja süvendada koostööd kasutatud rõivaste ja tekstiilide korduskasutusega tegelevate organisatsioonidega. Koostöös korduskasutusorganisatsioonidega otsida võimalusi süsteemi laiendamiseks ning rõiva- ja tekstiilijäätmete majanduslikult tõhusaks käitlemiseks	Korduskasutatavate kasutatud rõivaste ja tekstiilide kogumise süsteem on laienenud ning rõivaste ja tekstiilide korduskasutus on suurenenud	Tallinna Strateegiakeskus, Tallinna Jäätmekeskus, korduskasutusorganisatsioonid	Linna eelarve, asjakohased ettevõtted ja organisatsioonid	2022–2026
Koostöös korduskasutusorganisatsioonidega teha järjepidevat teavitus- ja selgitustööd korduskasutatavate kasutatud rõivaste ja tekstiilide kogumise süsteemi toimimise kohta	Elanikkonna teadlikkus korduskasutatavate kasutatud rõivaste ja tekstiilide kogumisest on suurenenud	Tallinna Strateegiakeskus, korduskasutusorganisatsioonid	Linna eelarve, asjakohased ettevõtted ja organisatsioonid	2022–2026
Toetada rõiva- ja tekstiilijäätmete teket vältivate uuenduslike lahenduste ja ärimudelite arendamist	Suurenenud on rõiva- ja tekstiilijäätmete teket vältivate uuenduslike lahenduste ja ärimudelite arv	Tallinna Strateegiakeskus, ülikoolid, Sihtasutus Tallinna Ettevõtlusinkubaatorid	Linna eelarve, asjakohased ettevõtted ja organisatsioonid	2022–2026

Eesmärk: tagada rõiva- ja tekstiilijäätmete kogumise süsteemi toimimine ja arendamine.

Soovitav tulemus: kõigil elanikel on võimalik rõiva- ja tekstiilijäätmeid ära anda ning nad on sellest võimalusest teadlikud

Peamised tegevused ja meetmed:

Tegevus	Tulemus	Täitja/vastutaja	Rahastamine	Aeg
Arendada edasi jäätmejaamapõhist rõiva- ja tekstiilijäätmete kogumise süsteemi	Tagatud on seaduses nõutud rõiva- ja tekstiilijäätmete kogumissüsteem	Tallinna Strateegiakeskus, Tallinna Jäätmekeskus	Linna eelarve, võimalusel Keskkonnainvesteeringute Keskus	2022–2026
Toetada uuenduslikke tekstiilijäätmete ringlussevõtu lahendusi ja ärimudelite arendamise projekte ja võimalusel neis ka osaleda	Tekkinud on lahendused kogutud rõiva- ja tekstiilijäätmete ringlussevõtuks	Tallinna Strateegiakeskus, korduskasutusorganisatsioonid, ülikoolid	Linna eelarve; asjakohased ettevõtted ja organisatsioonid	2022–2026
Linna asutuste hangetes kasutada rõivaste ja tekstiilide korduskasutust või ringlussevõttu toetavaid hindamiskriteeriume (nt rendirõivaste kasutamine, ringmajanduse põhimõtteid järgivate, sh ümbertöödeldud materjalist või korduskasutatavate tekstiiltoodete hankimine)	Keskkonnahoidlike, sh ringhangete kaudu on tekitatud võimalused ja nõudlus rõivaste ja tekstiilide korduskasutuseks ja ringlussevõtuks	Tallinna Strateegiakeskus, linna ametiasutused	Linna eelarve, asjakohased ettevõtted ja organisatsioonid	2022–2026
Teha järjepidevat teavitus- ja selgitustööd rõiva- ja tekstiilijäätmete kogumise süsteemi toimimisest	Elanikud on teadlikud rõiva- ja tekstiilijäätmete kogumise võimalusest ja nende jäätmete äraandmise kohtadest ja kogumisest	Tallinna Strateegiakeskus	Linna eelarve, asjakohased ettevõtted ja organisatsioonid	2022–2026

Lisa 6. Toidujäätmete tekke vältimise ja vähendamise kava

Eesmärk: vältida toidujäätmete teket.

Soovitav tulemus: elanikkonna teadlikkus toidujäätmete vältimise võimalustest on paranenud. Toidujäätmete teke stabiliseerub alates 2023. aastast.

Peamised tegevused ja meetmed:

Tegevus	Tulemus	Täitja/vastutaja	Rahastamine	Aeg
Toidujäätmete vältimise alase teadlikkuse ja valmisoleku suurendamiseks teavitada järjepidevalt sihtrühmi (elanikud, ettevõtted, linna asutused, koolid ja lasteaiad jt) linnaosalehtedes ja muus meedias, jagada juhendmaterjale, korraldada kampaaniaid jms	Paranenud on elanike teadlikkus toidujäätmete tekke vältimisest ja vähendamisest ning valmisolek seda teha	Tallinna Strateegiakeskus, linnaosavalitsused, Tallinna Haridusamet	Linna eelarve	2022–2026
Jätkata linna haridusasutustes (koolid ja lasteaiad) toidujäätmete vältimisele suunatud tegevusi (haridusprogrammid, kampaaniad jms), kasutades varasemate ja käimasolevate projektide raames välja töötatud juhendeid ja metoodikaid ning tehes koostööd asjaosalistega (nt koolitoitlustajad). Toitlustushangetes kasutada toidujäätmete vähendamist soodustavaid hindamiskriteeriume	Linna haridusasutustes on paranenud toidujäätmete tekke vältimine ja toidujäätmete liigiti kogumine ning asjaosaliste teadlikkus toidujäätmete vältimisest on suurenenud	Tallinna Haridusamet, Tallinna Strateegiakeskus	Linna eelarve	2022–2026
Jätkata toidupanga toetamist (nii rahaliselt kui ka ruumidega) ning edendada koostööd uute lahenduste arendamisel ja katsetamisel	Toidupanga võimekus toitu päästa on suurenenud, suurenenud on ka	Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet	Linna eelarve	2022–2026

	muude lahenduse olemasolu, mis aitab toidujäätmete teket vältida.			
Arendada koostööd heategevusorganisatsioonidega ja toetada uusi toidujagamisplatvorme (sh uuenduslike lahenduste arendamist)	Toidupanga võimekus toitu päästa on suurenenud, suurenenud on ka muude lahenduse olemasolu, mis aitavad toidujäätmete teket vältida.	Tallinna Strateegiakeskus, Tallinna Haridusamet, Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet	Linna eelarve, asjakohased ettevõtted ja organisatsioonid	2022–2026

Lisa 7. Mereprügi, sealhulgas prügistamise vältimise ja vähendamise tegevuskava

Eesmärk: suurendada mereprügi vältimise ja vähendamise alast teadlikkust.

Soovitav tulemus: elanikkonna ja ettevõtete teadlikkus mereprügi vältimise ja vähendamise võimalustest on kasvanud

Peamised tegevused ja meetmed:

Tegevus	Tulemus	Täitja/vastutaja	Rahastamine	Aeg
Korraldada teadlikkust suurendavaid tegevusi ning kajastada prügistamise ja mereprügi vältimise ja vähendamise teemat heakorrakuu raames	Elanikkonna teadlikkus mereprügi probleemist ja selle vältimise ja vähendamise võimalustest on paranenud	Tallinna Strateegiakeskus	Linna eelarve	2022–2026
Lõimida mereprügi probleemi, selle vältimise ja vähendamise võimaluste käsitlemist laste ja noorte keskkonnahariduse programmidesse (Prügihunt, Rohelise Kooli programm, Aegna loodusmaja mereprügi õppeprogramm, keskkonnahariduskeskuste tegevus ja haridusalane koostöö)	Laste ja noorte teadlikkus mereprügist ja selle vältimise ja vähendamise võimalustest on paranenud	Tallinna Strateegiakeskus, Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalamet ja asjakohased partnerid	Linna eelarve ja võimalik toetus	2022–2026
Teadlikkust parandavate tegevuste (kampaaniad jms) korraldamine koostöös asjakohaste organisatsioonidega (nt avalike supelrandade rentnikud, sadamate ja väikesadamate haldajad, kommunaalettevõtted ja tootjavastutusorganisatsioonid)	Ettevõtete ja elanikkonna teadlikkus prügistamisest, mereprügi probleemist, selle vältimise ja vähendamise võimalustest on paranenud	Tallinna Strateegiakeskus, Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalamet, asjakohased ettevõtted ja organisatsioonid	Ettevõtted ja võimalik toetus	2022–2026

Eesmärk: piirata ühekorratoodete kasutamist

Soovitav tulemus: (eelkõige plastist) ühekorratoodete kasutamine ning neist tekkinud jäätmete maht on vähendanud.

Peamised tegevused ja meetmed:

Tegevus	Tulemus	Täitja/vastutaja	Rahastamine	Aeg
Analüüsida avalikel üritustel jäätmetekke vältimise, sh plastpakendi ja joogi või toidu kaasamüügil kasutatavate nõude vältimise meetmeid. Täiendada analüüsi tulemusele toetudes Tallinna linnas avaliku ürituse korraldamise ja pidamise korras sätestatud plastnõude kasutamise keelu sõnastust, võttes arvesse ka plastist ühekorrapakendeid puudutavat riiklikku regulatsiooni	Tallinna linnas avaliku ürituse korraldamise ja pidamise kord on ajakohastatud	Nõude võimalik muutmine – Tallinna linnavalitsus; Täitja (analüüsi tegija) – Tallinna Strateegiakeskus	Linna eelarve	2022
Korraldada suuremad avalikud üritused (2023. a koolinoorte laulu- ja tantsupidu ning 2024. a üldlaulupidu) minimaalse jäätmetekkega, kasutades toidu ja söögi serveerimiseks ja kaasamüümiseks ainult korduskasutatavaid nõusid (nt taldrikud, kausid, noad ja kahvlid, joogitopsid) ning vältides võimalikult suures mahus pakendite, sh ühekorrapakendite kasutust	Jäätmete, sh mereprügi maht on vähenenud	Täitjad – ürituste korraldajad	Ürituste korraldajad ja ettevõtted Linna eelarve osaline toetus	Alates 2023
Avalikes randades mereprügi vältimist tõhustavate nõuete kehtestamine (nt plastist ühekorratopside ning kaasamüüdava ja kohapeal pakendatud toidu plastpakendi keelustamine	Plastprügi, sh mereprügi maht on vähenenud	Nõude kehtestamine – Tallinna linnavalitsus; Täitjad asjakohased ettevõtted	Asjakohased ettevõtted	2022

Eesmärk: rakendada mereprügi vältimist ja kogumist toetavaid lahendusi.

Soovitav tulemus: jäätmete keskkonda, sh merekeskkonda sattumine on vähenenud.

Peamised tegevused ja meetmed:

Tegevus	Tulemus	Täitja/vastutaja	Rahastamine	Aeg
Tagada rannapiirkonna ja vooluveekogude kallastel (veekogude piiranguvööndis) asuvas avalikus ruumis prügi lendumist ja loomadele ligipääsmatute kogumisvahendite olemasolu (sh töötada välja prügi lendumist vältiva disainiga prügikastide kataloog ja disainlahendus)	Välistegurite (nt tuul, loomad, linnud) toimetel prügi looduskeskkonda, sh merre sattumine on vähenenud	Avalike jäätmemahutite disaini kriteeriumite väljatöötamine ja kehtestamine – Tallinna Strateegiakeskus, Tallinna Linnaplaneerimise Amet Täitjad Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalamet, Tallinna Transpordiamet, linnaosavalitsused	Linna eelarve	Alates 2022
Kehtestada meelelahutus- ja toitlustusasutustele kohustus paigutada välja suitsukonide kogumismahutid	Suitsukonide sademe- ja vooluveega merre sattumine on vähenenud	Nõude kehtestamine – Tallinna linnavalitsus Täitjad asjakohased ettevõtted	Asjakohased ettevõtted	2022
Töötada välja tehnilised lahendused sademevee kogumissüsteemi sattunud prügi püüdmiseks ja neid rakendada (sh teha eeluuringud ja korraldada ideekonkurss)	Sademevee kogumissüsteemi kaudu merre sattuva prügi maht on vähenenud	Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalamet koostöös ASiga Tallinna Vesi Tallinna ettevõtlusinkubaatorid ja muud arendusorganisatsioonid	Linna eelarve, võimalik toetus	2022–2026

Tagada, et tänavatelt kokku kogutud lume ladustamise kohad ja võetavad meetmed (nt platside kevadine puhastamine) minimeerivad prügi merre või vooluveekogudesse sattumist. Teha uuring sobivate lumeladustuskohtade leidmiseks	Tänavatelt kogutud lume ladustamise mõjul merre ja vooluveekogudesse sattuva prügi kogus on vähenenud	Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalamet	Linna eelarve	2022–2023
Tagada avalikus ruumis prügikastide piisav tihedus ja võrgustik	Avaliku ruumi prügistamine ja seekaudu mereprügi teke on vähenenud	Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalamet, linnaosavalitsused	Linna eelarve	2022–2026
Täiendada jäätmehoolduseeskirja ja heakorraeeskirja nõudega, et sadama haldaja peab vältima kergesti lenduvate materjalide käitlemisel (sh hoidmisel, kogumisel ja vedamisel, lastimisel/lossimisel) nende sattumist keskkonda, sh merekeskkonda. Kehtestada nõue, et sadama haldaja peab tagama igas sadamas veesõidukite poolt kokku kogutud kalapüügivahendite ja laevandusega seotud mereprügi (nt võrgud, õnged, köied ja nõörid, mahutid ja vendrid) vastuvõtu ja käitlemise	Prügi keskkonda, sh merekeskkonda sattumine on vähenenud ning on tagatud merest kogutud prügi kogumine ja käitlemine	Nõude kehtestamine – Tallinna linnavalitsus Täitjad asjakohased ettevõtted ja organisatsioonid (Tallinna linna territooriumil tegutsevad sadamad)	Linna eelarve, asjakohased ettevõtted ja organisatsioonid	2022

Eesmärk: vältida ehitusobjektidel lendprügi teket ja tõhustada selle käitlemist.

Soovitav tulemus: ehitusprügi (eelkõige vahtplastist soojustusmaterjali) keskkonda, sh merekeskkonda sattumine on vähenenud.

Peamise tegevused ja meetmed:

Tegevus	Tulemus	Täitja/Vastutaja	Rahastamine	Periood
Täiendada jäätmehoolduseeskirja (ptk 3) ja heakorraeeskirja nõudega, et ehitusettevõtte peab võtma kergesti lenduvate materjalide ja nendest tekkivate jäätmete (eraldi nõudena vahtplastist soojustusmaterjali) kasutamisel, sh hoidmisel, kogumisel ja vedamisel, prügi lendumist vältivaid meetmeid	Ehitusobjektidel kergesti lenduva prügi keskkonda, sh merekeskkonda sattumine on vähenenud	Nõude kehtestamine – Tallinna linnavalitsus Täitjad asjakohased ettevõtted	Linna eelarve, asjakohased ettevõtted	Alates 2022

Eesmärk: tõhustada prügistamise, sh mereprügi seire ja kehtestatud nõuete järelevalvet.

Soovitav tulemus: Tallinnal on ülevaade mereprügi tekkest ja peamistest allikatest, mis lubab hinnata rakendatud meetmete tõhusust; tagatud on nõuete parem täitmine.

Peamised tegevused ja meetmed

Tegevus	Tulemus	Täitja/Vastutaja	Rahastamine	Periood
Teha perioodiliselt rannaprügi seiret vähemalt ühel avalikul rannal (vähemalt iga kahe aasta järel) ning võimalusel ka Pirita jõel ja Mustjõe ojal. Samuti hinnata perioodiliselt prügistamise, sh mereprügi vältimise ja vähendamise meetmete tõhusust	Linnal on ülevaade mereprügi tekke ja koostise muutustest ajas ning võetud meetmete tõhususest	Seire- ja hindamissüsteemi loomine – Tallinna Strateegiakeskuse ringmajanduse osakond Täitjad asjakohased ametid	Linna eelarve	Alates 2022
Tõhustada prügistamise, sh mereprügi vältimise ja vähendamise seotud nõuete	Prügistamise, sh mereprügi vältimiseks ja vähendamiseks	Tallinna Munitsipaalpolitsei	Linna eelarve	Alates 2022

järelevalvet (sh ürituse korraldajate, meelelahutus- ja toitlustusettevõtete, sadamate, ehitusettevõtete jt asjakohaste ettevõtete ja organisatsioonide tegevuse üle)	kehtestatud nõuete täitmine on paranenud	Amet, Tallinna Strateegiakeskuse ringmajanduse osakond, Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalamet		
---	--	--	--	--

Lisa 8. Tallinna ringmajanduse ja jäätmehoolduse kommunikatsiooniplaan

Kommunikatsiooniplaani eesmärk on suurendada Tallinna linna elanike keskkonnateadlikkust, edendada tekkivate jäätmete liigiti kogumist kogu Tallinna linna haldusterritooriumil, mis hõlmab kodumajapidamisi, tööstusettevõtteid, restorani- ja toitlustusasutusi, kontorihooneid ja ärimaju, linna- ja haridusasutusi. Kommunikatsiooniplaan hõlmab eri sihtrühmasid, kelle keskkonnaalast käitumist soovitakse koostöös riigiasutuste ja ekspertidega eri kanalite kaudu mõjutada. Sihtrühmale edastatav teave peab olema ühtselt arusaadav, lihtsustatud ja usaldusväärne ning kattuma riikliku (Keskkonnaministeerium (KeM), Keskkonnaamet (KeA) teavitustegevusega, et üldine mõju huvirühmade teadlikkusele oleks suurem.

Sihtrühmad: Tallinna linna elanikud, korteriühistud, kogukonnarühmad, seltsid ja ühendused, ettevõtted

Sidusrühmad: linnaosavalitsused, riigiasutused (KeM, KeA), eksperdid, teadusasutused, jäätmekäitlejad, ettevõtted

Kommunikatsiooniplaani peamiste kanalitena kasutatakse üleriigilist ja kohalikku meediat, jäätme- ja keskkonnateemasid kajastatakse lisaks Tallinna linna eesti- ja venekeelsetes ajalehtedes ja nende veebiväljaannetes (Tallinna vanalinna piirkonnas ka inglise keeles), linna veebilehel ja sotsiaalmeedias. Korraldatakse õppeprogramme, seminare, konverentse, infopäevi ja avalikke üritusi, kus on võimalik eri sihtrühmadele tutvustada jäätmete ja ringmajandusega seonduvaid teemasid.

Kommunikatsiooniplaani tulemuslikkust saab hinnata selliste mõõdikute alusel nagu meedias kajastatud artiklite arv, meediakanalite arv, sündmuse veebilehe või postituse külastus, ürituse või seminari külaliste arv, õppeprogrammi kestus tundides ja osalejate arv (nt Prügihunt), korraldajate tagasiside, arvamusküsitlused, turu-uuringud jne.

Kommunikatsiooniplaan hõlmab **1 kalendriaasta** tegevusi ja kavandatavaid projekte ning on ajas muutuv dokument, mida uute ürituste ja info lisandumisel ajakohastatakse, muudetakse või täiendatakse.

2022. aasta prioriteet on biojätmete ja suurjätmete liigiti kogumise korraldamine.

2023. aasta prioriteet on roheline pealinn.

2024. aasta prioriteet on tekstiiljätmete liigiti kogumise korraldamine.

2025. aasta prioriteet on korduskasutuse edendamine.

Millal	Teema ja sisu	Sihtrühm	Tooted ja kanalid
Jaanuar	Biojäätmед Kokkuvõte biojätmete kogumisnõude jagamise projektist 2021	Tallinna elanikud	Veebilehed www.pealinn.ee , https://www.tallinn.ee/est/keskkond/jaatmed
	Digikoristuspäev Eesmärk on teha korda oma digielu ning kustutada seadmetest (sülearvutist, tahvlist, nutitelefonist jms) kogu tarbetu info, mis on ajaga muutunud digitaalseks prügiks ja müräks	Tallinna linna asutused, sh linnaosavalitsused, ettevõtted	Digikoristuspäeva juhend (linna digiteenistus); uudisnupud siseveebis + iganädalane viktoriin; uudisklipp abilinnapeaga enne koristuspäeva; digikoristuspäeval linnatöötajatel 3 tundi aega digikoristuseks
Veebruar	Biojäätmед Biojätmete kogumiskastide, kompostrite ja mahutite jagamise projekt tutvustatakse elanikele koostöös linnaosavalitsusega	Eramajad, korteriühistud, Eesti Omanike Keskliit	Elanikele biojätmete kogumiskastid: kompostrid 700 tk (200 l) , jäätmemahutid 1000 tk (140 l)
	Tallinna vanalinna toitlustusasutuste teavitamine biojätmete liigiti kogumisest	Tallinna vanalinna toitlustusettevõtted, korteriühistud, elanikud, ettevõtted	Tallinna Vanalinna Selts, koolitus, Eesti Hotellide ja Restoranide Liit inforeht (eesti, vene, inglise; trükised)
	Infopäevad korteriühistutele jätmete liigiti kogumisest (põhirõhk biojäätmед, suurjäätmед) koostöös LOV-ga	Korteriühistud, Tallinna elanikud	Infopäevad
Märts	Biojäätmед NutriLoop OÜ kompostrite projekti vahekokkuvõte	Tallinna elanikud	Veebilehed www.pealinn.ee , https://www.tallinn.ee/est/keskkond/jaatmed .
	Suurjäätmед Teavitada elanikke suurjätmete üleandmise võimalustest (nt jäätmejaamad ja korraldatud jäätmeveo raames). Kord kvartalis nädal aega saavad Tallinna elanikud üle anda suurjätmeid tasuta Kuupäevad 14.–20. märts	Tallinna elanikud, Korteriühistud.	Veebilehed www.pealinn.ee ja https://www.tallinn.ee/est/keskkond/jaatmed , Korteriühistute Liit, Pealinna/Stolitsa paberleht, sotsiaalmeedia postitused (nt Prügihunt, Tallinna linn (eesti, vene, inglise) + kogukonnagrupid (Facebook)), inforeht (eesti, vene, inglise; trükised), Tallinna Jäätmekeskus
	Mustjõe 40 ringmaja projekti tutvustus	Tallinna elanikud.	Veebilehed www.pealinn.ee , https://www.tallinn.ee/est/keskkond/jaatmed

	18. rahvusvaheline taaskasutuspäev https://www.globalrecyclingday.com/	Tallinna elanikud, jäätmekäitlejad	Eesti Ringmajandusettevõtete Liit
	Eterniit on asbesti sisaldav jääde, mis on keskkonnaohtlik ja tervist kahjustav! Teavitada elanikke eterniidi üleandmise võimalustest	Tallinna elanikud, ehitusettevõtted	Veebilehed www.pealinn.ee , https://www.tallinn.ee/est/keskkond/jaatmed
Aprill	Tallinna Jäätmekeskus läheb 1. aprillil üle suvisele töögraafikule Alates 2022. aastast jäätmejaamad avatud seitse päeva nädalas. Elanikel võimalik soetada kevadiste aiatööde tarvis komposti	Tallinna elanikud	Ajaleht Pealinn/Stolitsa, veebilehed www.pealinn.ee ja https://www.tallinn.ee/est/keskkond/jaatmed ; pressiteade (eesti, vene), sotsiaalmeediapostitused (nt Prügihunt, Tallinna linn (eesti, vene, inglise)), linnaosade ajalehtede ja sotsiaalmeedia kuulutused (eesti, vene, inglise), Tallinna Jäätmekeskus
	Päevakeskuste infotunnid eakatele Biojäätmete liigiti kogumine, kompostimine, komposti kasutamine	Tallinna elanikud	Päevakeskused, linnaosavalitsused
	Rehvid Elanikud saavad anda vanarehvid jäätmejaamadesse	Tallinna elanikud	MTÜ Rehviringlus, ajaleht Pealinn/Stolitsa, veebilehed www.pealinn.ee ja https://www.tallinn.ee/est/keskkond/jaatmed , pressiteade (eesti, vene), sotsiaalmeediapostitused (nt Prügihunt, Tallinna linn (eesti, vene, inglise)), linnaosade ajalehtede kuulutused (eesti, vene)

	<p>Heakorraline Heakorraline raames pööratakse tähelepanu ringmajandusele ja korduskasutusele, sh prügistamise ja mereprügi vältimise ja vähendamise teema kajastamine</p>	Tallinna elanikud	<p>Infovoldik „Heakorra ABC“, avalikud üritused, veebileht https://www.tallinn.ee/heakorraline, ajaleht Pealinn/Stolitsa, sotsiaalmeediapostitused (nt Prügihunt, Tallinna linn (eesti, vene, inglise)), koostöö linnaosavalitsusega</p>
	<p>Pakendijäätmete liigiti kogumine Koostöös taaskasutusorganisatsioonidega propageerida kogumist tekkekohal</p>	Korteriühistud, Tallinna elanikud, Eesti Omanike Keskkond	<p>Ajaleht Pealinn/Stolitsa, veebilehed www.pealinn.ee ja https://www.tallinn.ee/est/keskkond/jaatmed, pressiteade (eesti, vene), sotsiaalmeediapostitused (nt Prügihunt, Tallinna linn (eesti, vene, inglise)), kogukonnagrupid (Facebook), linnaosade ajalehtede kuulutused (eesti, vene), trükised ohtlike jäätmete kohta ringidel jagamiseks, korteriühistute listid</p>
Mai	<p>Ohtlike jäätmete kogumisringid (aprilli lõpp, mai algus) Ringidel kogutakse linna elanikelt kokku kodumajapidamises tekkinud ohtlikud jäätmed. Käsitleda eraldi vanu ravimeid</p> <p>Kuupäevad 14.–15. mai; 21.–22. mai</p>	Tallinna elanikud	<p>Ajaleht Pealinn/Stolitsa, veebilehed www.pealinn.ee ja https://www.tallinn.ee/est/keskkond/jaatmed, pressiteade (eesti, vene), sotsiaalmeedia postitused (nt Prügihunt, Tallinna linn (eesti, vene, inglise)), kogukonnagrupid (Facebook), linnaosade ajalehtede kuulutused (eesti, vene), trükised ohtlike jäätmete kohta ringidel jagamiseks, korteriühistute listid</p>

<p>Ohtlike jäätmete kogumispunktid (Väike Rannavärv 6, Wismari tn 13). Tuletada elanikele meelde, et lisaks kogumisringidele on võimalik ohtlikke jäätmeid üle anda ka kogumispunktides.</p> <p><i>2022. aastal avatakse veel neli kogumispunkti (Pae nt 19, Mustjõe tn 40, Narva mnt / Kuuli tn ristmik, Haabersti Rimi lähistel)</i></p>	Tallinna elanikud	Ajaleht Pealinn/Stolitsa, veebilehed www.pealinn.ee ja https://www.tallinn.ee/est/keskkond/jaatmed , pressiteade (eesti, vene), sotsiaalmeediapostitused (nt Prügihunt, Tallinna linn (eesti, vene, inglise), kogukonnagrupid (Facebook), linnaosade ajalehtede kuulutused (eesti, vene)
<p>Korduskasutuskõlblike asjade kogumisring (koos ohtlike jäätmete kogumisringidega)</p> <p>Kuupäevad 14.–15. mai; 21.–22. mai</p>	Tallinna elanikud	Ajaleht Pealinn/Stolitsa, veebilehed www.pealinn.ee ja https://www.tallinn.ee/est/keskkond/jaatmed , pressiteade (eesti, vene), sotsiaalmeediapostitused (nt Prügihunt, Tallinna linn (eesti, vene, inglise)), linnaosade ajalehtede ja sotsiaalmeedia kuulutused (eesti, vene, inglise)
<p>Haridusasutustele jäätmete liigiti kogumise kastide komplektide jagamine (100 tk)</p>	Tallinna haridusasutused	Veebilehed www.pealinn.ee ja https://www.tallinn.ee/est/keskkond/jaatmed , pressiteade (eesti, vene), sotsiaalmeedia postitused (nt Prügihunt, Tallinna linn (eesti, vene, inglise)
<p>Keskkonnakuu</p> <p>Biojäätmete tekke vähendamine</p> <p>Toidu raiskamise vähendamine: eelistada toidu annetamist või muul viisil ümberjaotamist</p>	Toidukauplused, ettevõtted	Avalikud üritused

	<p>Kord kvartalis nädal aega saavad Tallinna elanikud üle anda suurjäätmeid tasuta</p> <p>Kuupäevad 9.–15. mai</p>	Tallinna elanikud, korteriühistud	Veebilehed www.pealinn.ee ja https://www.tallinn.ee/est/keskkond/jaatmed , Eesti Korteriühistute Liit, ajaleht Pealinn/Stolitsa, sotsiaalmeediapostitused (nt Prügihunt, Tallinna linn (eesti, vene, inglise), kogukonnagrupid (Facebook), Tallinna Jäätmekeskus
Juuni	<p>Korduskasutatavad nõud</p> <p>Propageerida Tallinnas korraldatavatel üritustel korduskasutatavate nõude kasutamist, mille raames proovitakse vähendada ühekorranõude kasutamist</p> <p>Jäätmete liigiti kogumine avalikel üritustel - üritusel kogutakse igas kogumiskohas liigiti vähemalt segaolmejäätmeid, biojäätmeid ja pakendijäätmeid</p>	Tallinna elanikud, ürituste korraldajad, toitlustusasutused, linnaosavalitsused	OÜ Eesti Pandipakend (Panditops), Bringpack, Ringkarp, Ringo, Ilma pood, Topsiring jms
	Biojäätmete kompostrite jagamine ja nende kasutamise koolitus	Tallinna elanikud	Veebilehed www.pealinn.ee ja https://www.tallinn.ee/est/keskkond/jaatmed
Juuli	Jäätmekava 2022–2026 tutvustus	Keskkonnaministerium, Keskkonnaamet, valdkonna spetsialistid	
	Ehitusjäätmed (ehitusmaterjalide taaskasutus)	Arendajad, äriühingud, projekteerijad, jäätmekäitlejad	Infovoldik (eesti, vene), veebileht https://www.tallinn.ee/est/keskkond/jaatmed
	Jäätmete liigiti kogumine avalikel üritustel – igas kogumiskohas kogutakse liigiti vähemalt segaolmejäätmeid, biojäätmeid ja pakendijäätmeid	Tallinna elanikud, ürituste korraldajad, toitlustusasutused, linnaosavalitsused	Avalikud üritused

August	<p>26. august „Läänemere päev“ Üritused keskenduvad Läänemerele, mitmekesisusele ja väärtustele. Mereprügi pole jäätmeliik – see on keskkonnareostus. Teadlikkust parandavate tegevuste (kampaaniad jms) korraldamine koostöös asjakohaste organisatsioonidega (nt avalike supelrandade rentnikud, sadamate ja väikesadamate haldajad, kommunaalettevõtted, tootjavastutusorganisatsioonid jt asjakohased ettevõtted ja organisatsioonid). <i>Märkus: seotud Tallinna mereprügi vältimise ja vähendamise tegevuskavaga</i></p> <p>Jäätmekorraldus randades</p>	<p>Tallinna linna elanikud, linna ametnikud, valdkonna eksperdid</p>	<p>Läänemere päeva konverents, ajaleht Pealinn/Stolitsa, veebilehed www.pealinn.ee ja https://www.tallinn.ee/est/keskkond/jaatmed, pressiteade (eesti, vene), sotsiaalmeediapostitused (nt Prügihunt, Tallinna linn (eesti, vene, inglise)), koristustalgud koostöös linnaosavalitsusega</p>
	<p>Pakendijäätmed Pakendijäätmete liigiti kogumise edendamine. Teavitada elanikke pakendijäätmete kogumise ja üleandmise võimalustest (pakendipunktid, OÜ Tootjavastutusorganisatsioon, OÜ Eesti Pakendiringlus, AS TJT, Rohenool OÜ)</p>	<p>Tallinna elanikud, korteriühistud, eramajad, Eesti Omanike Keskliit</p>	<p>Tootjavastutusorganisatsioonid (OÜ Tootjavastutusorganisatsioon, OÜ Eesti Pakendiringlus, Eesti Taaskasutusorganisatsioon MTÜ), sotsiaalmeediapostitused (nt Prügihunt, Tallinna linn (eesti, vene ja inglise keeles), kogukonnagrupid Facebookis), linnaosalehtede kuulutused</p>
	<p>Biojäätmed Biojäätmete liigiti kogumine, kompostimine, komposti kasutamine. Linnaaiandus. NutriLoop OÜ projekti kokkuvõte</p>	<p>Tallinna elanikud, korteriühistud, eramajad, Eesti Omanike Keskliit</p>	<p>Videoreportaaž, veebilehed www.pealinn.ee ja https://www.tallinn.ee/est/keskkond/jaatmed</p>

	<p>Kord kvartalis nädal aega saavad Tallinna elanikud üle anda suurjätmeid tasuta</p> <p>Kuupäevad 22.–28. august</p>	Tallinna elanikud, korteriühistud	<p>Veebilehed www.pealinn.ee ja https://www.tallinn.ee/est/keskkond/jaatmed, Eesti Korteriühistute Liit, ajaleht Pealinn/Stolitsa, sotsiaalmeediapostitused (nt Prügihunt, Tallinna linn (eesti, vene, inglise) + kogukonnagrupid (Facebook)), infoleht (eesti, vene, inglise), Tallinna Jäätmekeskus</p>
September	<p>Jäätmealase keskkonnaharidusliku õppeprogrammi korraldamine eesti- ja venekeelsetes lasteaedades ja koolides 2022.-2023. õppeaastal: lastele õpetatakse eakohaselt jäätmetekke vältimist, jäätmete liigiti kogumist ja ringmajanduse põhitõdesid. Õppeprogrammi koostamisel kasutatakse väljatöötatud jäätmehariduse juhendeid, mida on võimalik kohandada nii vanematele kui ka noorematele õppijatele.</p> <p>Mereprügi probleemi ning selle vältimise ja vähendamise võimaluste lõimimine laste ja noorte keskkonnahariduse programmidesse (Rohelise Kooli programm, Aegna loodusmaja mereprügi õppeprogramm, keskkonnahariduskeskuste tegevus ja haridusalane koostöö teiste asjakohaste partneritega). <i>Märkus: seotud Tallinna mereprügi vältimise ja vähendamise tegevuskavaga</i></p>	Tallinna haridusasutused: 55 kooli, 125 lasteaeda	<p>Veebileht https://www.tallinn.ee/est/keskkond/jaatmed, pressiteade (eesti, vene), Facebooki postitused (Prügihunt, Tallinna linn – eesti, vene, inglise)), haridusasutustele info edastamine kampaania toimumisest (meili ja telefoni teel) – teenuseosutaja. Arvestuslik esitluste arv koolides 220 ja lasteaedades 500, kokku 720</p> <p>Avalikud üritused</p>
	<p>Rahvusvaheline ringmajanduse konverents Koostöös Keskkonnaagentuuriga</p>	Kohalikud omavalitsused, Keskkonnaministeerium, ettevõtted, eksperdid, ülikoolid	<p>Ajaleht Pealinn/Stolitsa, pressiteade, veebilehed www.pealinn.ee ja https://www.tallinn.ee/est/keskkond/jaatmed, ETV, ETV+, Tallinn, Euroopa roheline pealinn (ettekanne)</p>

	<p>Uue Maailma tänavafestival Ürituse raames toimuvad keskkonnasõbralikud tegevused (taaskasutus- ja annetuslaad)</p>	Tallinna elanikud, kogukonnad	Avalikud üritused
	<p>29. september „Toidu raiskamise vähendamise päev“ Biojätmete tekke vältimine</p>	Kohalikud omavalitsused, linnaosavalitsused, Keskkonnaamet, Keskkonnaministeerium, eksperdid, jäätmekäitlejad, ettevõtjad, teadusasutused	Eesti Ringmajandusettevõtete Liit
Oktoober	<p>Aia- ja haljastujäätmed (puulehed) Linnaosavalitsused korraldavad elanikele puulehtede ja haljastujätmete äravedu ja/või tasuta üleandmist</p>	Eramajade omanikud, korteriühistud	Linnaosalehtede ja veebilehe kuulutused, sotsiaalmeediapostitused (nt Prügihunt, Tallinna linn (eesti, vene, inglise) ja kogukonnagrupid (Facebook))
	<p>Ohtlike jäätmete kogumisringid Ringide raames kogutakse linna elanikelt kokku kodumajapidamises tekkinud ohtlikud jäätmed. Eraldi käsitletakse vanu ravimeid</p> <p>Ohtlike jäätmete kogumispunktid)Väike Rannavärv 6 ja Wismari tn 13). Tuletada elanikele meelde, et lisaks kogumisringidele on võimalik ohtlike jäätmeid üle anda ka kogumispunktides. <i>2022. aastal avatakse veel neli kogumispunkti: Pae nt 19, Mustjõe tn 40, Narva mnt / Kuuli tn ristmik, Haabersti Rimi lähedal</i></p>	Tallinna elanikud	Ajaleht Pealinn/Stolitsa, pressiteade, veebilehed www.pealinn.ee ja https://www.tallinn.ee/est/keskkond/jaatmed , sotsiaalmeediapostitused (nt Prügihunt, Tallinna linn (eesti, vene, inglise + kogukonnagrupid (Facebook), linnaosade Facebooki-lehed, linnaosalehtede kuulutused (eesti, vene), trükised ohtlike jäätmete kohta ringidel jagamiseks, korteriühistute list
	<p>Tallinna Jäätme keskuse üleminek talvisele tööajale alates 1. novembrist</p>	Tallinna elanikud	Veebilehed www.pealinn.ee ja https://www.tallinn.ee/est/keskkond/jaatmed , Tallinna Jäätme keskus

November	<p>Ringmajanduse kuu Jäätmetekke vähendamise nädal (Veebi)seminar, korduskasutust ja jäätmetekke (sh biojätmete) vähendamist tutvustav üritus</p>	<p>Kohalikud omavalitsused, linnaosavalitsused, valdkonna spetsialistid, Keskkonnaministeerium, Keskkonnaamet</p>	<p>Ajaleht Pealinn; veebilehed www.pealinn.ee ja https://www.tallinn.ee/est/keskkond/jaatmed, pressiteade, sotsiaalmeediapostitused (nt Prügihunt, Tallinna linn (eesti, vene, inglise)), pildi- ja videomaterjali kajastamine Vabaduse väljaku ekraanil</p>
	<p>OECD lõppraporti tutvustus Tallinn osaleb 2021–2022 OECD programmis „Ringmajandus linnades ja regioonides“. OECD koostab 2022. a sügisel lõppraporti Tallinna juhtumi analüüsiga ja teekaardi koos soovitusetega ringmajandusele üleminekuks ja tegevuskava ettepanekud</p>	<p>Kohaliku omavalitsuse esindajad, Keskkonnaministeerium, eksperdid, ülikoolid, erasektor, MTÜd</p>	<p>Ümarlaud valdkonna spetsialistidega, kohtumine linnapeaga, intervjuud sidusrühmade esindajatega (ministeeriumid, Tallinna linna asutused, jäätmekäitlejad, liidud ja ühendused), ajaleht Pealinn, veebilehed www.pealinn.ee ja https://www.tallinn.ee/est/keskkond/jaatmed</p>
	<p>21.–27.11 korduskasutuskõlblike asjade kogumisring MTÜ Uuskasutuskeskus korraldab Tallinna linnaosades kogumisringid, kus saab üle anda kodudes liigseks muutunud, kuid jätkuvalt heas korras asju</p>	<p>Tallinna elanikud</p>	<p>Pressiteade, ajaleht Pealinn/Stolitsa, veebilehed www.pealinn.ee ja https://www.tallinn.ee/est/keskkond/jaatmed, sotsiaalmeediapostitused (nt Prügihunt, Tallinna linn (eesti, vene, inglise + Instagrami <i>story</i>), linnaosalehtede kuulutused (eesti, vene), kogukonnagrupid (Facebook)</p>
	<p>Taaskasutus, korduskasutus Uuskasutuskeskused Riiete, tarbeesemete ja kodutehnika parandamine</p>	<p>Tallinna elanikud</p>	<p>Ajaleht Pealinn/Stolitsa, veebilehed www.pealinn.ee ja https://www.tallinn.ee/est/keskkond/jaatmed, pressiteade (eesti, vene), sotsiaalmeediapostitused (nt Prügihunt, Tallinna linn (eesti, vene, inglise), linnaosalehtede kuulutused (eesti, vene)</p>

	<p>Kord kvartalis saavad Tallinna elanikud nädal aega anda suurjäätmeid üle tasuta</p> <p><u>Kuupäevad 21.–27. november</u></p>	Tallinna elanikud	<p>Veebilehed www.pealinn.ee ja https://www.tallinn.ee/est/keskkond/jaatmed, Eesti Korterühistute Liit, ajaleht Pealinn/Stolitsa, sotsiaalmeediapostitused (nt Prügihunt, Tallinna linn (eesti, vene, inglise), kogukonnagrupid (Facebook), infoleht (eesti, vene, inglise), Tallinna Jäätmekeskus</p>
	<p>Rehvid Elanikud saavad anda vanarehvid jäätmejaamadesse ja kogumispunktidesse</p>	Tallinna elanikud	<p>MTÜ Rehviringlus, ajaleht Pealinn/Stolitsa, veebilehed www.pealinn.ee ja https://www.tallinn.ee/est/keskkond/jaatmed, pressiteade (eesti, vene), sotsiaalmeediapostitused (nt Prügihunt, Tallinna linn (eesti, vene, inglise)), linnaosalehtede kuulutused (eesti, vene)</p>
	<p>Romukampania (22.11–05.12) Kampania raames viivad Kuusakoski AS, Autolammutuste Liit ja BLRT Refonda Baltic OÜ autoromud üle Eesti ära tasuta (kampania toimub tavaliselt Euroopa jäätmetekke vähendamise nädala raames)</p>	Tallinna elanikud	<p>Autolammutuste Liit, Kuusakoski AS, Keskkonnaministeerium</p>
Detsembe	<p>Keskkonnasõbralikud pühad Valmista kingitused ise, kuidas pakkida, tarbi säästlikult, ära raiska toitu</p> <p>Biojäätmete tekke vähendamine</p>	Tallinna elanikud, ettevõtted	<p>Ajaleht Pealinn/Stolitsa, veebilehed www.pealinn.ee ja https://www.tallinn.ee/est/keskkond/jaatmed</p>

	<p>Jõulukuused Linnaelanikel on võimalus oma jõulukuused tasuta üle anda linnaosade poolt organiseeritud kogumiskohtadesse</p>	<p>Tallinna elanikud Korteriühistud Eramajad</p>	<p>Ajaleht Pealinn/Stolitsa, veebilehed www.pealinn.ee ja https://www.tallinn.ee/est/keskkond/jaatmed, pressiteade (eesti, vene), sotsiaalmeediapostitused (nt Prügihunt, Tallinna linn (eesti, vene, inglise)), linnaosade ajalehed ja sotsiaalmeedia, kuulutused (eesti, vene, inglise)</p>
--	---	--	---

Lisa 9. Tallinlaste rahuloluküsitluse küsimustik 2021

JÄÄTMETE LIIGITI KOGUMINE, KORRALDATUD JÄÄTMEVEDU JA JÄÄTMEJAAMAD

K8. Kui sageli kogutakse Teie kodus praegu liigiti jäätmeid?

LUGEGE ETTE. ÜKS VASTUS IGAS REAS

	Alati	Enamasti	Mõnikord	Üldse mitte	EI TEKI SELLISEID JÄÄTMEID	EI OSKA ÖELDA
A. Toidujäätmed	1	2	3	4	5	6
B. Aia- ja haljastujäätmed	1	2	3	4	5	6
C. Paber ja papp	1	2	3	4	5	6
D. Pandipakend	1	2	3	4	5	6
E. Teised pakendid, pakendijäätmed	1	2	3	4	5	6
F. Elektri- ja elektroonikajäätmed	1	2	3	4	5	6
G. Ohtlikud jäätmed	1	2	3	4	5	6
H. Kasutatud riided	1	2	3	4	5	6

KÜSIGE K9 SIIS, KUI EELMISES KÜSIMUSES ON MÄRGITUD VÄHEMALT ÜHEL KORRAL KOOD 3 VÕI 4, ÜLEJÄÄNUD JÄTKAKE K10

K9. Kui Te ei kogu liigiti kõiki liiki jäätmeid või ei tee seda pidevalt, siis millistel põhjustel?

LUGEGE ETTE. ROTEERIGE VASTUSEVARIANTE. VÕIB OLLA MITU VASTUST

1. Pole aega
2. Pole ruumi
3. Puudub vajalik teave selle kohta, kuidas liigiti koguda
4. Liigiti kogutud jäätmeid on keeruline üle anda (puuduvad mahutid või need on liiga kaugel)
5. Ei teki nii palju jäätmeid
6. Ma ei pea jäätmete liigiti kogumist vajalikuks
7. Muu põhjus, milline? KIRJUTAGE: _____
8. EI OSKA ÖELDA

KÜSIGE KÕIGILT

K10. Kui sageli Te kogute liigiti jäätmeid avalikus ruumis, näiteks tänavatel, ühistranspordi-peatustes, parkides ja väljakutel? LUGEGE ETTE

1. Alati
2. Enamasti
3. Mõnikord
4. Üldse mitte
5. EI OSKA ÖELDA

K11. Kui rahul Te olete jäätmete liigiti kogumiseks mõeldud prügikastide piisavusega Tallinna avalikus ruumis, näiteks tänavatel, ühistranspordipeatustes, parkides ja

väljakutel? LUGEGE ETTE

1. Väga rahul
2. Pigem rahul
3. Pigem ei ole rahul
4. Üldse ei ole rahul
5. EI OSKA ÖELDA

K12. Praegu on Tallinnas kodu juurest võimalik ära anda segaolme-, vanapaberi-, bio- ja suurjätmeid. Milliseid jätmeid soovite täiendavalt kodu juurest ära anda? LUGEGE ETTE. VÕIB OLLA MITU VASTUST

1. Paber- ja papp-pakend
2. Elektri- ja elektroonikajätmed
3. Plast- ja metallpakend
4. Klaaspakend
5. Ehitus- ja lammutusjätmed
6. Ohtlikud jätmed
7. Aia- ja haljastujätmed
8. Kasutatud riided
9. Muud jätmed, millised? KIRJUTAGE: _____
10. EI OSKA ÖELDA

K13. Kui rahul Te olete korraldatud jäätmeveo teenuse järgnevate külgedega? LUGEGE ETTE. MÄRKIGE ÜKS VASTUS IGAS REAS

	Väga rahul	Pigem rahul	Pigem ei ole rahul	Üldse ei ole rahul	EI OSKA ÖELDA
A. Teenuse hind	4	3	2	1	9
B. Tähtaegadest kinnipidamine	4	3	2	1	9
C. Teeninduse sõbralikkus ja viisakus	4	3	2	1	9
D. Kontakti saamise kiirus	4	3	2	1	9
E. Vastutulelikkus, probleemidele lahenduste leidmine	4	3	2	1	9
F. Lisateenuste hinnad	4	3	2	1	9

K14. Kas Teie arvates peaks segaolmejätmete äraveo hind olema elanikele kõrgem kui liigiti kogutud jätmete, ehk paberi, pakendi ja biojätmete äraveo hind? LUGEGE ETTE

1. Jah kindlasti
2. Pigem jah
3. Pigem mitte
4. Kindlasti mitte
5. EI OSKA ÖELDA

K15. Kas Te kompostite toidu- ja/või aia- ja haljastujätmeid oma Tallinna elukoha hoovis? Kompostimise all me ei mõtle nende jätmete kogumist biolagunevate

jäätmete mahutisse. LUGEGE ETTE. VÕIB OLLA MITU VASTUST

1. Jah, kompostris või kaanega kompostkastis
2. Jah, lahtises hunnikus
3. Ei
4. EI OSKA ÖELDA

KÜSIGE K16 KUI K15=3 (EI KOMPOSTI), ÜLEJÄÄNUD JÄTKAKE JUHEND ENNE KÜSIMUST K17

K16. Mis on kõige olulisemad põhjused, miks Te ei komposti toidu- ja/või aia- ja haljastujäätmeid oma Tallinna elukoha hoovis? LUGEGE ETTE. ROTEERIGE VASTUSEVARIANTE. KUNI KOLM VASTUST

1. Ei pea seda vajalikuks
2. Teadmiste ja oskuste puudus
3. Ei ole kompostrit, kompostkasti
4. Hoovis pole piisavalt ruumi
5. Korteriühistu on vastu
6. Kardan ebameeldivat lõhna
7. Komposter, kompostkast on inetu, ei näe aias ilus välja
8. Kardan kahjureid (närilisi, putukaid)
9. Muu põhjus, mis? KIRJUTAGE: _____
10. EI OSKA ÖELDA

KÜSIGE K17 KUI VASTAJA KOGUB PAKENDIJÄÄTMEID (K8E= 1-3), ÜLEJÄÄNUD JÄTKAKE JUHEND ENNE K18

K17. Milliseid võimalusi olete viimase 12 kuu jooksul pakendijäätmete üleandmiseks kasutanud? LUGEGE ETTE. VÕIB OLLA MITU VASTUST

1. Oma kortermaja juures olev pakendimahuti
2. Kollase pakendikoti teenus
3. Avalik pakendite kogumispunkt
4. Jäätmejaam
5. Muu võimalus, milline? KIRJUTAGE: _____
6. EI OSKA ÖELDA

KÜSIGE K18 KUI VASTAJA KOGUB OHTLIKKE JÄÄTMEID (K8G= 1-3), ÜLEJÄÄNUD JÄTKAKE K19

K18. Milliseid võimalusi olete viimase 12 kuu jooksul kasutanud ohtlike jäätmete üleandmiseks? LUGEGE ETTE. VÕIB OLLA MITU VASTUST

1. Ohtlike jäätmete kogumisringid
2. Ohtlike jäätmete kogumispunktid (VAJADUSEL TÄPSUSTAGE: spetsiaalsed ohtlike jäätmete vastuvõtupunktid koos operaatoriga ehk kohapeal oleva teenindajaga)
3. Jäätmejaam
4. Patareide kogumiskastid, mis asuvad müügikohtades
5. Väike-elektronika kogumiskastid, mis asuvad müügikohtades
6. Olete viinud vanu ravimeid apteeki
7. Muu võimalus, milline? KIRJUTAGE: _____
8. EI OSKA ÖELDA

KÜSIGE KÕIGILT

K19. Kas Teil on viimase 3 aasta jooksul jäänud üle mööblit, mida Te enam ei vaja?

1. Jah
2. Ei

KÜSIGE K20 KUI K19=1, ÜLEJÄÄNUD JÄTKAKE K21

K20. Mida Te olete viimase 3 aasta jooksul teinud mööbliga, mida Te enam ei vaja?

LUGEGE ETTE. VÕIB OLLA MITU VASTUST

1. Olete viinud oma transpordiga jäätmejaama
2. Olete tellinud jäätmevedajalt äraveo
3. Olete tellinud korteriühistu kaudu jäätmete äraveo
4. Olete viinud oma transpordiga korduskasutuskeskusesse (näiteks Uuskasutuskeskusesse)
5. Olete tellinud korduskasutuskeskusele (näiteks Uuskasutuskeskusele) äraveo
6. Olete viinud mitteametlikule prügimäele, kuhu teised inimesed on hakanud prügi viima
7. Hoiate kodus
8. Olete ära andnud või müünud
9. Midagi muud, mida? KIRJUTAGE: _____
10. EI OSKA ÖELDA

KÜSIGE KÕIGILT

K21. Kui Tallinnas oleks koht, kus saaks oma katkist mööblit ise parandada ja seal oleks vahendid ja juhendaja, siis kas Te kasutaksite sellist võimalust? LUGEGE ETTE

1. Kindlasti jah
2. Tõenäoliselt jah
3. Tõenäoliselt mitte
4. Kindlasti mitte
5. EI OSKA ÖELDA

K22. Kas Teil on viimase 3 aasta jooksul tekkinud remondi- ja ehitusjäätmeid?

1. Jah
2. Ei

KÜSIGE K23 KUI K22=1, ÜLEJÄÄNUD JÄTKAKE K24

K23. Mida olete viimase 3 aasta jooksul teinud remondi- ja ehitusjäätmetega? LUGEGE ETTE. VÕIB OLLA MITU VASTUST

1. Olete pannud oma olmejäätmete mahutisse
2. Hoiate kodus
3. Olete viinud avaliku pakendipunkti kõrvale
4. Olete viinud mitteametlikule prügimäele, kuhu teised inimesed on hakanud prügi viima
5. Olete tellinud jäätmevedajalt äraveo/mahuti
6. Olete viinud oma transpordiga jäätmejaama
7. Midagi muud, mida? KIRJUTAGE: _____
8. EI OSKA ÖELDA

KÜSIGE KÕIGILT

K24. Kas Teil on viimase 3 aasta jooksul jäänud üle autorehve, mida Te enam ei kasuta?

1. Jah
2. Ei

KÜSIGE K25 KUI K24=1, ÜLEJÄÄNUD JÄTKAKE K26

K25. Mida olete viimase 3 aasta jooksul teinud vanade autorehvidega? LUGEGE ETTE. VÕIB OLLA MITU VASTUST

1. Olete pannud oma olmejäätmete mahutisse
2. Hoiate kodus
3. Olete viinud avaliku pakendipunkti kõrvale
4. Olete viinud mitteametlikule prügimäele, kuhu teised inimesed on hakanud prügi viima
5. Olete viinud oma transpordiga jäätmejaama
6. Viin Rehvingluse vastuvõtukohta
7. Olete andnud ära rehvivahetusega tegelevale firmale
8. Ostes uued rehvid, annan vanad müügikohta üle
9. Midagi muud, mida? KIRJUTAGE: _____
10. EI OSKA ÖELDA

KÜSIGE KÕIGILT

K26. Kas Te olete viimase 12 kuu jooksul andnud jäätmeid üle jäätmejaama? Ükskõik, kas olete viinud sinna ise jäätmeid või tellinud jäätmeveo.

1. Jah
2. Ei

KÜSIGE K27 KUI K26=1, ÜLEJÄÄNUD JÄTKAKE K29

K27. Millistesse jäätmejaamadesse Te olete jäätmeid üle andnud? VAJADUSEL LUGEGE ETTE. VÕIB OLLA MITU VASTUST

1. Paljassaare (Paljassaare põik 5)
2. Pärnamäe (Pärnamäe tee 36 või Ristaia tee 8)
3. Pääsküla (Raba tn 40)
4. Rahumäe (Rahumäe tee 5a)
5. Mõni väljaspool Tallinna asuv jäätmejaam
6. EI OSKA ÖELDA

K28 KÜSITAKSE IGA TALLINNA JÄÄTMEJAAMA KOHTA ERALDI, MILLE TEENUSEID ON VASTAJA KASUTANUD (MÄRGITUD KÜSIMUSES K27 KOODID 1-4), ÜLEJÄÄNUD JÄTKAKE K29

K28. Kui rahule Te jäite jäätmejaama teenuste järgnevate külgedega? LUGEGE ETTE. MÄRKIGE ÜKS VASTUS IGAS REAS

	Väga rahul	Pigem rahul	Pigem ei ole rahul	Üldse ei ole rahul	EI OSKA ÖELDA
B. Asukoht	4	3	2	1	9
B. Lahtioleku ajad	4	3	2	1	9
A. Teenuste hinnad	4	3	2	1	9

C. Teeninduse sõbralikkus ja viisakus	4	3	2	1	9
D. Teeninduse kiirus	4	3	2	1	9

KORDUSKASUTUS JA JÄÄTMEKKE VÄHENDAMINE

K29. Kui sageli Te olete viimase 12 kuu jooksul teinud järgnevat? LUGEGE ETTE. MÄRKIGE ÜKS VASTUS IGAS REAS

	Sageli	Harva	Mitte kunagi	EI OSKA ÖELDA
A. Olete vähendanud oma tarbimist	3	2	1	9
B. Olete ostnud või saanud kasutatud asju	3	2	1	9
C. Olete müünud või andnud ära oma vanu asju teistele kasutamiseks	3	2	1	9
D. Olete rentinud asju nende ostmise asemel	3	2	1	9
E. Olete parandanud katkiseid asju, et saaksite neid pikemalt kasutada	3	2	1	9

KÜSIGE K30 KUI K29A= 3 VÕI 2, ÜLEJÄÄNUD JÄTKAKE JUHEND ENNE K31

K30. Mis on kõige olulisem põhjus, miks Te olete oma tarbimist vähendanud? VAJADUSEL LUGEGE ETTE. AINULT ÜKS VASTUS

1. Soovin keskkonda hoida
2. Rahalised põhjused
3. Muu põhjus, mis? KIRJUTAGE: _____
4. EI OSKA ÖELDA

KÜSIGE K31 KUI K29B= 3 VÕI 2, ÜLEJÄÄNUD JÄTKAKE JUHEND ENNE K32

K31. Kui olete ostnud või saanud kasutatud asju, siis kust? VAJADUSEL LUGEGE ETTE. AINULT ÜKS VASTUS

1. Ostu-müügi portaalid, näiteks osta.ee, Kuldne Börs
2. Meediakuulutused, näiteks raadios, ajalehtedes
3. Sotsiaal-meedia, näiteks Facebook'i grupid
4. Kasutatud asjade poed, näiteks Humana
5. Korduskasutuskeskus, näiteks Uuskasutuskeskus
6. Kirbuturud
7. Jäätmejaama korduskasutusruum
8. Sõbrad ja tuttavad
9. Mujalt, kust? KIRJUTAGE: _____
10. EI OSKA ÖELDA

KÜSIGE K32 KUI K29C= 3 VÕI 2, ÜLEJÄÄNUD JÄTKAKE K33

K32. Kui olete müünud või andnud ära oma vanu asju teistele kasutamiseks, siis kuhu? VAJADUSEL LUGEGE ETTE. AINULT ÜKS VASTUS

1. Ostu-müügi portaalid, näiteks osta.ee, Kuldne Börs
2. Meediakuulutused, näiteks raadios, ajalehtedes
3. Sotsiaal-meedia, näiteks Facebook'i grupid
4. Avalikud riidemahutid

5. Korduskasutuskeskus, näiteks Uuskasutuskeskus
6. Kirbuturud
7. Jäätmejaama korduskasutusruum
8. Sõbrad ja tuttavad
9. Mujale, kuhu? KIRJUTAGE: _____
10. EI OSKA ÖELDA

KÜSIGE KÕIGILT

K33. Mida järgnevast Te olete viimase 12 kuu jooksul teinud teadlikult toiduraiskamise vähendamiseks, et säästa keskkonda? LUGEGE ETTE. VÕIB OLLA MITU VASTUST

1. Olete ostnud vähem toitu
2. Olete ostnud viimase kuupäevaga sooduspakkumistega tooteid
3. Olete annetanud kodus ülejäävat toitu Toidupangale
4. Olete andnud kodus ülejäävat toitu naabritele, sõpradele
5. Olete kasutanud sotsiaalmeedia gruppe toidu andmiseks ja võtmiseks
6. Olete kasutanud mobiiliäppe toidu andmiseks ja võtmiseks
7. Olete kasutanud avalikke toidukappe
8. Kaupluste poolt ära visatud toidu päästmine (SIIN ON MÕELDUD PRÜGISUKELDUMIST EHK PRÜGIKASTIDEST KAUPLUSTE POOLT ÄRA VISATUD KASUTUSKÕLBLIKU, AGA REALISEERIMISTÄHTAJA ÜLETANUD KAUPADE PÄÄSTMIST, ME EI NIMETA SEDA SIIN PRÜGISUKELDUMISEKS SELLEPÄRAST, ET SIIS VÕIB-OLLA MÕNED INIMESED EI JULGEKS VASTATA)
9. Midagi muud, mida? KIRJUTAGE _____
10. Ei ole midagi teinud teadlikult toiduraiskamise vähendamiseks, et säästa keskkonda
11. EI OSKA ÖELDA

JÄÄTMETE INFO KÄTTESAAVUS JA TEAVITUS

K34. Millisest allikatest eelistaksite Tallinna linna jäätmemajanduse kohta infot saada? LUGEGE ETTE. ROTEERIGE VASTUSEVARIANTE. VÕIB OLLA MITU VASTUST

1. Oma linnaosa ajalehest
2. Ajalehest "Pealinn"/„Stolitsa“
3. Üleriigilistest ajalehtedest
4. Üleriigilisest raadiost ja/või televisioonist
5. Infovoldikutest
6. Infopäevadelt
7. Tallinna kodulehelt (tallinn.ee)
8. Tallinna Jäätmekeskuse veebilehelt
9. Sotsiaalmeediast, näiteks Facebook, Twitter
10. Jäätmete infot koondav mobiilirakendus
11. Teistelt veebilehtedelt
12. Mujalt, kust? KIRJUTAGE: _____
13. EI OSKA ÖELDA

K35. Missugust teavet sooviksite edaspidi jäätmekäitluse kohta saada? LUGEGE ETTE. ROTEERIGE VASTUSEVARIANTE. VÕIB OLLA MITU VASTUST

1. Kuidas jäätmeid korrektselt liigiti koguda
2. Kuidas hinnata, kas jäätmed on ohtlikud või mitte, näiteks ravimid, akud
3. Mis jäätmetest saab
4. Kogumispunktide asupaigad
5. Jäätmejaamade asupaigad
6. Kogumisaktsioonid, näiteks ohtlike jäätmete kogumisringid
7. Muudatused ja uued nõuded seadusandluses
8. Muud teavet, millist? KIRJUTAGE: _____
9. EI OSKA ÖELDA

K36. Kas Teie eluase kuulub korteriühistusse?

1. Jah
2. Ei

KÜSIGE K37 KUI K36=1, ÜLEJÄÄNUD JÄTKAKE K38

K37. Kui tihti on Teie korteriühistu Teid teavitanud linna jäätmemajandusest?

1. Kord kuus
2. Kord kvartalis
3. Kord aastas
4. Ei ole teavitatud
5. EI OSKA ÖELDA

KÜSIGE KÕIGILT

K38. Kas Te olete viimase 12 kuu jooksul käinud tööl tööandja ruumides?

1. Jah
2. Ei

KÜSIGE K39 KUI K38=1, ÜLEJÄÄNUD JÄTKAKE K42

K39. Kas Teie töökohas kogutakse jäätmeid liigiti?

1. Jah
2. Ei
3. EI OSKA ÖELDA

KÜSIGE K40 JA K41 KUI K39=1, ÜLEJÄÄNUD JÄTKAKE K42

K40. Kui hästi Te olete kursis sellega, kui kuidas Teie töökohal jäätmeid liigiti kogutakse?

1. Väga hästi
2. Küllaltki hästi
3. Mitte eriti hästi
4. Üldse ei ole kursis
5. EI OSKA ÖELDA

K41. Kas Teil on töö juures toimunud koolitusi jäätmete liigiti kogumise kohta?

1. Jah
2. Ei
3. EI OSKA ÖELDA